

σχοδιαστής

ΤΙΜΗ 100 ΔΡΧ.

ΤΕΥΧΟΣ 3 — ΙΟΥΝΙΟΣ 1983

**ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ:
ΜΑΚΡΥ ΡΙΖΙΤΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΙΟΝΙΟ**

**ΑΠΕΡΓΟΣΠΑΣΤΙΚΟΣ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΑΛΛΑΓΗ καί ΕΡΤ**

Συνέντευξη μέ τόν
ΕΤΙΕΝ ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ

Ἀνοιξιάλικο ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ στὴν ἑλληνικὴ ὑπαιθρο

1

«Πάμε τζουτζούκο μου το τριήμερο στὴν Κέρκυρα; Εἶπε τσαχπίνικα ἡ Λάουρα.

«Θέλω ἓνα Πάσχα ἀγνό, ἥρεμο, Ἑλληνικό! Κατανικτικό! Εὐλαβὲς καὶ θεϊόν!» Σκέφτηκε ὁ Ἀρατζαφέρης. «Θά εἶναι πολὺ ωραία...», συνέχισε ἡ Λάουρα καθὼς τοῦ ξεκούμπωνε τὸ παντελόνι καὶ τὸν φιλοῦσε στὸ λαϊμὸ μὲ τὰ κατὰ τῆς χεῖλι.

«Θά παίξεις καὶ γκόλφ... πού σοῦ ἀρέσει...» ἀναστέναξε εὐχάριστα μονδιασμένη.

Ἐκείνη τὴν κρίσιμη στιγμή χτύπησε τὸ τηλέφωνο. Ἐκνευρισμένη ἡ Λάουρα πῆγε νὰ τὸ σηκώσει. «Ἄν εἶναι ὁ Μαρκοῦδης δὲν εἶμαι ἐδῶ», φώναξε ὁ Ἀρατζαφέρης.

Τελικὰ δὲν μίλησε κανένας. «Ἡ Κέρκυρα ἀποκλείεται. Δὲν θέλω συναντήσεις... τέτοια ἐποχὴ μόνο καμαριέρες πηγαίνουν!» Εἶπε μὲ ἀπόλυτο καὶ ἀποφασιστικὸ τρόπο ὁ Ἀρατζαφέρης. Ἦθελε ἓνα Πάσχα Ἑλληνοπρεπὲς παραδοσιακό. Ἐτοί καὶ παρὰ τίς ἀντιρροήσεις τῆς Λάουρα, Μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐφθασαν στὰ Δουνέικα.

2

Τὰ Δουνέικα εἶναι ἓνα ὁμορφο χωριὸ τοῦ κάμπου στὴν Δυτικὴ Πελοπόννησο. Ἀπὸ τὰ λίγα χωριά τῆς ἐλληνικῆς ὑπαιθρου, πού, σχεδὸν μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια, τηροῦνται τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα. Πνιγμένο στὸ πράσινο. Μὲ πολλοὺς παραδοσιακοὺς σταῖλους καὶ θεοσεβοῦμενους κατοίκους. Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ καθαριότης τοῦ χωριοῦ καὶ τὰ ἀσβεστωμένα ῥηθρα τῶν πεζοδρομίων!!

«Ὁ κίνδυνος γιὰ τὰ Δουνέικα εἶναι ὁ Ἀμερικανικὸς τρόπος ζωῆς. Θά καταστρέψει τὰ ἥθη τῆς νεολαίας μας», ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὸ βράδυ στὸ καφενεῖο ὁ πρόεδρος τοῦ Μορφωτικοῦ σιλλόγου καὶ συμφωνοῦσαν ὅλοι οἱ προύχοντες τοῦ χωριοῦ.

«Καλὸ κλαρίνο δὲν παίζει πιά κανένας νέος!!» συμπλήρωσε μὲ νόημα ἓνας καλοστεκούμενος ἡλικιωμένος, καὶ νοσταλγικά θυμήθηκε τὴν ἐποχὴ πού οὔτε ντισκοτέκ οὔτε σκυλάδικα ὑπῆρχαν. Τὰ παιδιά δὲν ἀντιμιλοῦσαν. Ἀπὸ τὸ σχολεῖο στὸ καφενεῖο καὶ ἀπὸ τὸ καφενεῖο στοὺς σταῖλους. Τί ωραία ἐποχὴ...

Ἡ εἰσαισθησία, ἡ ωριμότητα καὶ ἡ πίστη στὶς ἀγνὲς παραδόσεις τῶν χωρικῶν εἶχε συγκινήσει πολὺ τὸν Ἀρατζαφέρη. Ἀναψε τὸ τσιμποῦκι του καὶ στοχαστὴκε τὴν ἀχαρὴ ζωὴ τῆς Ἀθήνας μέσα στὴ μολυσμένη ἀτμόσφαιρα τοῦ Παλαιοῦ Ψυχικοῦ, μακριὰ ἀπὸ τὴ φύση. Σκέφτηκε τοὺς ἀγνοὺς καὶ ἀδόλους χωρικοὺς...

Καὶ ξαφνικὰ ταραχτήκε!! Ὅταν ἐπίμονα μιά ἰδέα κωφώθηκε στὸ μυαλό του.

«Μήπως ἡ ἀποκέντρωση τοὺς βλάπτει;

3

Ἀργὰ τὸ βράδυ φεύγοντας ἀπὸ τὸ καφενεῖο ἡ Λάουρα ἐπέμενε νὰ ἐπισκεφθοῦνε ἓναν ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοὺς παραδοσιακοὺς σταῖλους τῶν Δουνέικων.

Μέσα στὴν εὐωδιαστικὴ τοῦ ἀτμόσφαιρα σφυρηλατήθηκαν τὰ χορηστὰ ἥθη τῆς ἐλληνικῆς ὑπαιθρου. Μουσεία ἀθάνατα τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς. Τὸ πρῶο τόποι δουλειᾶς, τὸ βράδυ τόποι χαρᾶς καὶ μόρφωσης.

Ὁ Ἀρατζαφέρης ἤθελε, εἶναι ἀλήθεια, νὰ τὸ ἀποφύγει... Ἐξ ἄλλου ἦταν Μεγάλῃ Ἑβδομαδα. Ἡ Λάουρα ὅμως εἶχε ἓνα ἀτράνταχτο ἐπιχειρημα. «Τὰ μουσεῖα εἶναι ἡ μνήμη τοῦ Λαοῦ». Ἐτοί τὸν παρέσυρε σ' ἓναν διατηρητέο σταῖλο. Ἡ Λάουρα εἶχε δίκιο. Καὶ τί δὲν θυμήθηκαν!! Τὴν πρώτη τους συνάντηση στὶς τουαλέτες τοῦ Ντα-Ντά, τὸ βράδυ ἐκεῖνο κάτω ἀπὸ τὸ ἀγαλμα τοῦ Κολοκοτρώνη, τὴν ωραία τῆς φύλη τὴν Ἀλεξάνδρα... καὶ τόσα ἀλλὰ. Στα Δουνέικα, ἐκείνη τὴ νύχτα, ἀλλάξαν οἱ ἀπόψεις τοῦ Ἀρατζαφέρη γιὰ τὰ μουσεῖα. Κουράστηκε ἀλλὰ εὐχαριστήθηκε.

4

Κυριακὴ τοῦ Πάσχα τὸ χωριὸ εἶχε ντιθεῖ τὰ γιορτινά του. Λυγερόκορμοι νέοι καὶ λεβεντόκορμοι προύχοντες ἀντάλασαν φιλία καὶ εὐχές. Ὅλοι σάν μιά οἰκογένεια. Στὴν πλατεία κόσμος πολὺς. Ὅταν πλησίασε ὁ Ἀρατζαφέρης, εἶδε μὲ ἐκπλήξη μεγάλῃ ἀνάμεσα τοὺς τὸν Μένιο, τὸν Μένιο Κουτσόγιωργα!!!

Ἐνας προύχοντας τοῦ χωριοῦ βλέποντας τὴν ἀμνηχανία του ἔσκυψε καὶ τοῦ πε: «Δὲν τὸ ξέρεις; Ὁ Μένιος εἶναι γέννημα τῶν Δουνέικων. Ξεκίνησε φτωχὸ ἀγροτόπαιδο ἀπ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς σταῖλους, γιὰ νὰ γίνει ἐκεῖνο πού'γινε!! Οἱ πα-

λαιότεροι προύχοντες τὸν θυμοῦνται πάντα μὲ νοσταλγία...

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Πρόεδρος τοῦ ἀγροτικοῦ συνεταιρισμοῦ εἶχε ἀρχίσει τὴν προσφωνήση:

«Γνήσιο παιδί τῶν Δουνέικων καλῶς ἦρθες. Στὸ πρόσωπό σου χαϊρετίζουμε τὴν ἀλλαγὴ. Τα οὐγία τῆς δεξιᾶς ἀνηκοῦν στὸ ἀμαρτωλὸ παρῆλθον. Οἱ ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψουν στοὺς μεσαζόντες καὶ τοὺς χονδρέμπορους νὰ προκαλέσουν νέα κρίση στὰ ἐθνικὰ θέματα. Γιατί ὅλοι μας, παρ' ὅτι ἀγράμματοι, καταλάβαμε ὅτι ὅσο ἀκριβαίνονται οἱ ντοματες καὶ οἱ πατατες τόσο μεγαλύτερη γίνεται ἡ ἐπιθετικότητα τῶν Τουρκῶν καὶ τῶν Ἀμερικάνων. Ἡ λύση εἶναι μιά!!

- Εἰσω οἱ μεσαζόντες τοῦ θανάτου.

- Εἰσω γιὰ πάντα ἀπὸ τὴ λαχαναγορά.

- Χονδρέμποροι καὶ Σία προδοσία»

Βαθιά συγκινημένος, ἐν μέσω τοπικῶν παραδοσιακῶν συνθημάτων καὶ χειροκροτημάτων ὁ Μένιος εἶπε:

«Οἱ ἀνωμαλίες τῆς ἐθνικοφροσύνης μπῆκαν στὸ χρονοντούλαπο τῆς ἱστορίας. Τὸ ὑποσχεθῆκαμε στὸ πρόγραμμα τῆς ἀλλαγῆς καὶ τὸ κάναμε. Μόνο ἐγὼ καὶ σεις πού ζήσαμε τὰ παιδικὰ μας χρόνια σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς σταῖλους ξέρομε τί σημαίνει!! Ἡ δεξιὰ δὲν θὰ σηκώσει πιά ξανά κεφάλι. Θά εἶναι μονιμα ἀπὸ κάτω»

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Μένιος τοὺς ἐκλείσε πονηρὰ τὸ ματι, κουνώντας μὲ νόημα τὸ κεφάλι του. Παρατεταμένα χειροκροτήματα καὶ συνθήματα.

«Τὰ Δουνέικα ψηφίζουν ἀλλαγὴ μαζί μὲ ἄλλες δημοκρατικὲς δυνάμεις» κλπ.

5

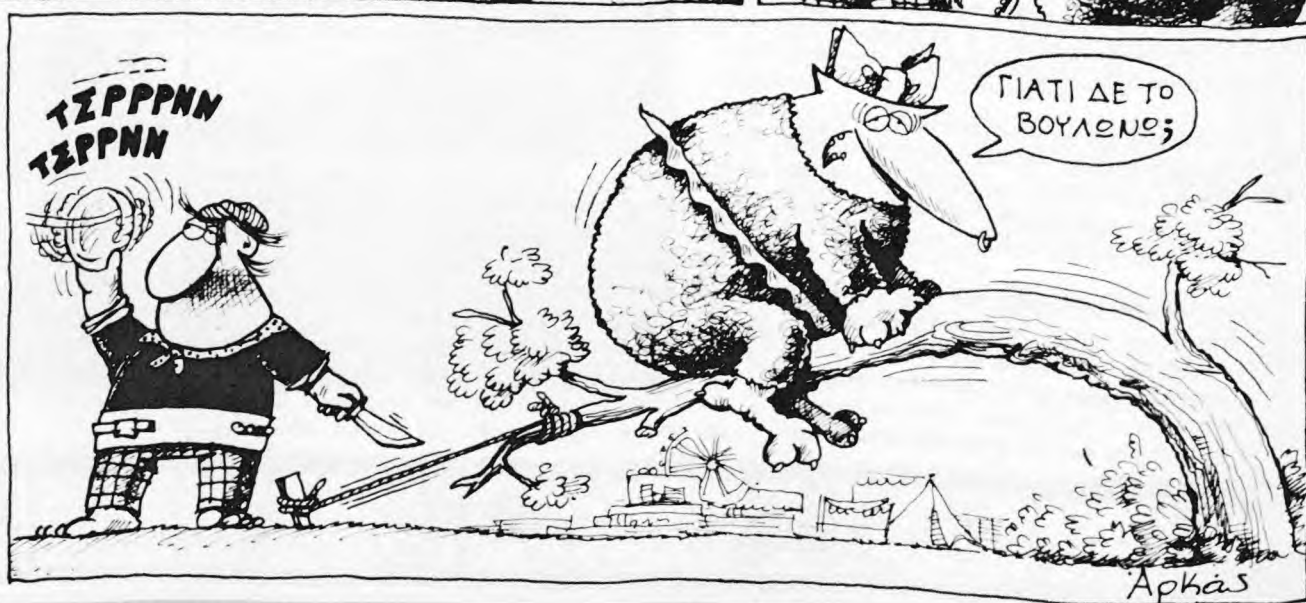
Ἐπιστρέφοντας στὴν Ἀθῆνα ὁ Ἀρατζαφέρης ἐνιωθε ἀνακουφισμένος. Σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ χωριὸ τῆς Δυτικῆς Πελοποννήσου, πού διατηροῦνται ἀκόμα ἀσβεστά τὰ ἥθη καὶ οἱ παραδόσεις τῆς ὑπαιθρου μας, ἀναβαπτίστηκε ἡ ἐλληνοχριστιανικὴ του συνείδηση καὶ ἡ πίστη του στὴν Ἀλλαγὴ. Ἡ Λάουρα εἶχε ξετρελαθεῖ μὲ τοὺς παραδοσιακοὺς σταῖλους. «Ἡ ζωὴ στὴν Ἀθῆνα ἔχει γίνῃ ἀνυπόφορη!!» σκέφτηκε ὁ Ἀρατζαφέρης ἀνάβοντας τὸ τσιμποῦκι του καὶ χαμογελώντας αἰνιγματικά.

Παν. Πην.

SHOW BUSINESS του Αρκά

SHOW BUSINESS του Αρκά

SHOW BUSINESS του Άρκά

SHOW BUSINESS του Άρκά

Άρκας

Βάσεις, παραβάσεις, παραβιάσεις

Πώς μπερδεύτηκαν έτσι τα εθνικά μας θέματα; Ένα ωραίο πρωί μαθαίνουμε πώς αμερικάνικα και τουρκικά αεροπλάνα παραβίασαν τον εθνικό μας χώρο. Η ΝΑΤΟική πρόκληση σέ πλήρη εξέλιξη! Η πολεμική αεροπορία μπαίνει σέ επιφυλακή. Ο ίδιος ο Πρωθυπουργός έλπιζει ή κυβέρνηση των Ήνωμένων Πολιτειών να αναμετρήσει τις ευθύνες της. Όλα δείχνουν πως πάμε ολοταχώς για ανάμετρησή με τις ΗΠΑ.

Την επομένη αρχίζουν οι διευκρινίσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου. Βεβαίως, λέει ο εκπρόσωπος, οι μεγάλοι μας σύμμαχοι έχουν τό έλεύθερο να κάνουν ασκήσεις χωρίς να υποβάλλουν σχέδια πτήσεων και άρα δέν υπάρχει παραβίαση του FIR. Τό πρόβλημα είναι ότι μαζί τους, στους ίδιους σχηματισμούς, ήταν και τά τουρκικά, στά όποια ως γνωστόν δέν επιτρέπουμε να μάς παραβιάζουν τό FIR. Σηκώνονται λοιπόν τά

άθανάτα ελληνικά φτερά και άναχαιτίζουν... δίκαιους και άδικους. Και έπειδή ή ελληνική κυβέρνηση πάντα καταγγέλλει διά τής διπλωματικής όδου τίς τουρκικές παραβάσεις νά και μιά έντονότατη διαμαρτυρία στόν Μόγκντηλ Στέρνς νά μάθει νά συμμετέχει σέ τουρκικά σμήνη και νά μñ άρκείται νά κάνει μόνος του τίς παραβάσεις.

Τι μένει πια μετά τίς τόσες διευκρινίσεις και διασαφηνίσεις; « Η άπόσφαση των συζητήσεων για τίς βάσεις είναι βαριά μετά τίς παραβιάσεις», είπε πάλι ό εκπρόσωπος. Και τώρα: Πώς θά άγοράσουμε τά πολυπόθητα Φάντομ; Πώς θά συνεχίσουμε τίς άναχαιτίσεις χωρίς έκσυγχρονισμένη αεροπορία;

Λοιπόν νά δείτε πού πολύ σύντομα «κάτι» θά γίνει και θά έλαφρώσει ή άτμόσφαιρα. Τι άραγε;

K.B.

Περιστέρι και άνανέωση

Έπί τέλους ήσυχάσαμε! Ό κ. Δημητρακόπουλος πού εκλέχτηκε δήμαρχος στό Περιστέρι μέ πρόγραμμα νά διώξει τό φεστιβάλ τής ΚΝΕ, κάτω από τήν πίεση του «νεολαιίστικου και λαϊκού κινήματος» στό τέλος ύπαναχώρησε! Μάλιστα, στην άναδιπλώση πρωτοστάτησαν οι σύμβουλοι του ΚΚΕ έσωτ. αποδεικνύοντας για μιά άκομα φορά τήν άναμφισβήτητη μεγαθυμία του μικρού αυτού κόμματος. Άν όμως ή κομμουνιστική άνανέωση άθετεί έτσι εύκολα τίς προεκλογικές τής ύποσχέσεις, πώς νά άσκήσει μετά κριτική στό ΠΑΣΟΚ πού έγκατέλειψε τόσες και τόσες προεκλογικές έξαγγελίες για τόν εκδημοκρατισμό τής τηλεόρασης, για ίση μεταχείριση των κομμάτων κλπ κλπ.

K.B.

Πρωτοκολλείται τό «Συμβόλαιο μέ τό λαό»

Ο Πρόεδρος τής Δημοκρατίας άσκώντας όλο και περισσότερο τά συνταγματικά του δικαιώματα πληθαίνει τελευταία τίς δημόσιες (και μñ) παρεμβάσεις του στην πολιτική ζωή.

● Στην Καλαμάτα υπενθυμίζει τή δική του καθοριστική συμβολή στην οικόδομησή τής μεταδιτατορικής δημοκρατίας και στην άποκατάσταση τής εθνικής όμοψυχίας.

● Στο «Β' Πανελλήνιο συνέδριο των καθηγητών των ΑΕΙ», συνέδριο των καθηγητών εκείνων πού αντίστέκονται και καταγγέλλουν τήν κυβερνητική μεταρρύθμιση μέ τόν Νόμο Πλαίσιο, στέλνει συγχαρητήριο τηλεγράφημα έπισημαίνοντας ότι «τά κρίσιμα προβλήματα πού αντιμετώπιζει ή Ανώτατη παιδεία μάς καθιστούν άναγκαία όχι μόνο τή συνέχιση αλλά και τή διεύρυνση τής προσπάθειάς σας». Χαρακτηριστικό του συνέδριου ή παντελής άπουσία κυβερνητικού εκπρόσωπου ή έστω χαρετισμού, ένw συμμετείχαν και μύησαν εκπρόσωποι τής Ν.Δ., των φιλελευθέρων, τής ΕΔΗΚ και του ΚΟΔΗΣΟ.

● Στο Μεσολόγγι άσκει κριτική για τήν πολλή «φιλολογία γύρω από τήν εθνική ένότητα. Είναι καιρός νά έναρμονίσουμε τίς πράξεις μέ τούς λόγους μάς», για νά ύποδειξει σαφώς τήν άνάγκη προβολής γεγονότων ιστορικών «τίς λαμπρές εκείνες σελίδες τής ιστορίας μάς πού δυστυχώς λησμονούμε, ένw προβάλουμε μέ όλα τά μέσα έντονα - και θά μπορούσα νά πω προκλητικά - μεταγενέστερα ιστορικά γεγονότα.

Γεγονότα τα όποια καλώς ή κακώς εξακολουθούν νά διχάζουν άντι νά ένώνουν τό λαό μάς».

Βέβαια οι παρεμβάσεις αυτές δέν ξαντλούν τίς υπερεξουσίες πού παρέχει τό σύνταγμα στόν Πρόεδρο, έξουσίες άλλωστε πού μέχρι σήμερα δέ χρησιμοποιήθηκαν γιατί δέν υπήρξε σημαίων λόγος. Παρεμβάσεις για έστω μικρές παρεκκλίσεις ή υπερβολές τής κυβέρνησης ή των κομμάτων πού όμως δείχνουν τίς διαθέσεις του Προέδρου όταν θά ύπάρξει σημαντική κατ' αυτόν άφορμή.

Ο (μñ) σχολιασμός των προεδρικών παρεμβάσεων από τήν κυβέρνηση αρχίζει και τελειώνει μέ τίς δηλώσεις του Πρωθυπουργού στά έγκαίνια τής νέας αίθουσας του

Press Room στις 3/5. Οι δηλώσεις αυτές κόβουν πολύ σύντομα και τήν έρμηνευτική διάθεση των έφημερίδων νά εξηγήσουν από τή σκοπιά τους ή κάθε μία, τήν τελευταία όμιλία του Προέδρου στό Μεσολόγγι.

Μέ τίς δηλώσεις του ό Πρωθυπουργός δέ θέλει νά σχολιάσει τίς Προεδρικές ένέργειες για λόγους:

● Πολιτικούς: «Δέ νομίζω ότι προωθεί κανένα συμφέρον του τόπου, του έθνους, του λαού μιά ό-

ποιαδήποτε προσπάθεια δημιουργίας κλίματος άντιπαράθεσης μεταξύ κυβέρνησης και Προέδρου τής Δημοκρατίας».

● Τακτικούς: «Έπίσης, νομίζω, τό να σχολιάζω τίς σχέσεις είτε τίς δικές μου είτε τής κυβέρνησης (μέ τόν Πρόεδρο) είναι κάτι άρνητικό γιατί ή θά πω ότι είναι πολύ καλές, και άμέσως ή άντιπολίτευση θά θεωρήσει ότι ό Πρόεδρος έννοει τό ΠΑΣΟΚ, ή θά πω ότι δέν είναι καλές και θά δημιουργήσω έτσι προβλήματα πολιτειακής μορφής».

● Άλλά πρώτα άπ' όλα για λόγους συνταγματικούς: «Είναι φυσικό λοιπόν νά μñ σχολιάζω και νομίζω ότι είναι σωστό για κάθε πρωθυπουργό, τά κείμενα του Προέδρου τής Δημοκρατίας. Δέ θεωρώ ότι εί-

δέν άνεχόταν ούτε συζήτηση γι' αυτό και άποχωρούσε από τή βουλή. Ναι του ίδιου συντάγματος πού τότε άποχωρώντας δήλωνε άπερίφραστα ότι θάναι τό πρώτο πού θά αλλάξει αν έρθει στό πράγματα. Άλλά τότε δέν είχε έφειρεθεί ή «Άλλαγή», τότε ήταν ένα μικρό κίνημα του σοσιαλισμού και των 15 βουλευτών. Τώρα όμως όχι μόνο βρέθηκε ή Άλλαγή αλλά ήρθε και στα πράγματα.

Άλλαξαν κι άλλα πολλά. Από μικρό ριζοσπαστικό σοσιαλιστικό κίνημα έγινε δεκαπλάσιο τουλάχιστον εύρωστο και ώριμο κόμμα έξουσίας πού διαπραγματεύεται και συζητά τήν ένταξη του στη γνωστή σοσιαλιστική διεθνή του Μπράντ. Από ένα κίνημα πού κατάγγελλε τόν Καραμανλή και τήν εθνική όμοψυχία του, ως αίτημα συγκάλυψης τής κυριαρχίας των συμφερόντων τής δεξιάς έγινε ή δύναμη πού απαιτεί και θέλει νά διαφυλάξει «ώς κόρη όφθαλμού» τό ήπιο κλίμα και τήν εθνική ένότητα. Από κίνημα καταγγελίας και κινητοποίησης σ' όλα σχεδόν τά μέτρα του Καραμανλή για τήν έδραίωση και σταθεροποίηση τής σημερινής δημοκρατίας, έγινε κόμμα κυβερνητικό διαχείρισης και έκσυγχρονισμού τής δημοκρατίας αυτής.

Φαίνεται ότι τό τίμημα για τήν άνάδειξή του σέ κυβέρνηση υπήρξε πολλαπλό. Φαίνεται ότι τό πιο σημαντικό ήταν ή πλήρης άποδοχή του συντάγματος αλλά και του προέδρου ως θεματοφύλακα τής δημοκρατίας μάς.

Φαίνεται τέλος ότι τό συμβόλαιο τιμής του ΠΑΣΟΚ και του Πρωθυπουργού μέ τό λαό είχε συμβολαιογράφο τόν Πρόεδρο.

Γ. Πιτουρόπουλος

ναι συνταγματικά όρθο νά σχολιάζω λόγους του Προέδρου».

Συνταγματικούς λόγους ναι, για νά μñ διαταραχτούν οι «άρραβώνες» Προέδρου και Πρωθυπουργού. Έπίκληση από τόν Πρωθυπουργό του συντάγματος, του θεμέλιου τής πολιτείας και τής Δημοκρατίας (μας), του συντάγματος πού ή τότε (1974) δεύτερη άντιπολιτευτική δύναμη υπό τήν ήγεσία του νυν Πρωθυπουργού κατήγγειλε ως άντιδημοκρατικό και άντιδραστικό,

...έν πολλαῖς
ἀμαρτίαις...

«Φρούριο τῆς εἰρήνης σήμερα εἶναι οἱ σοσιαλιστικές χώρες καί ἡ μεγάλη Σοβιετική Ἐνωση». Εἶπε ὁ Μίκης Θεοδωράκης στήν Πετρούπολη στήν Κυριακή τῶν Βαΐων.

Ἴσως νά ἦταν σχῆμα λόγου. Ὅπως λέμε Εὐξείνιος Πόντος. Ἴσως νά ἔφταιξε καί ἡ συγκίνηση ἀπό τήν ἀπονομή τοῦ βραβείου Λένιν.

Τό βέβαιο εἶναι ὅτι μετά δύο μέρες στήν Ἁγία Φωτεινή τοῦ Ὑμηττοῦ ὁ Μίκης ἔψελνε καταλυτικά τό τροπάριο τῆς Κασσιανῆς. Τί νά πéis; Ἡ εἰλικρινής μετάνοια εἶναι πάντα συγκινητική...

K.B.

Ἡ ποίηση στήν ἐξουσία!

Ὁ κ. Κουλουριάνος, θαυμαστής ὡς γνωστόν τοῦ Καβάφη, δέ φαίνεται νά θαυμάζει καί πολύ τούς ποιητές συναδέλφους του. Τό ἀποδεικνύει ἡ παρακάτω ἱστορία:

Εἶχε ἐπισκεφθεῖ τόν κ. Κουλουριάνο τό προεδρεῖο τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου Ἀθῆνας. Χωρίς νά τούς δεχθεῖ, ζήτησε νά τοῦ ἐκθέσουν τό πρόβλημά τους ἔτσι ὅπως περίμεναν ὄρθιοι στήν πόρτα του.

«Γιά τό νομοσχέδιο κ. Ὑπουργέ, τῆς Ὑγείας».

«Ποιό νομοσχέδιο;» λέει τότε ὁ κ. Κουλουριάνος, «τοῦ Παρασκευά; Μά ὁ Παρασκευάς, γράφει καί ποιήματα...»

Σ.

Πρωτομαγιά 1983: Γιατί χαίρεται ὁ κόσμος καί χαμογελά πατέρα;

Σικάγο 1890. Γιορτάζεται ἡ πρώτη πρωτομαγιά σέ ἀνάμνηση τῆς μεγάλης διαδήλωσης τῆς 4ης τοῦ Μάη τοῦ 1886. Διαδήλωση πού κατέληξε στή σύλληψη καί τόν ἀπαγχονισμό τεσσάρων ἀναρχικῶν (ναί ἀναρχικῶν). Τόν Νοέμβριο τοῦ 1887. Ἴσως νά μὴν ἔμοιαζαν πολύ τῶν δικῶν μας πού παρά τρίχα γλύτωσαν τή δαμόκλεια σπάθην του νέου ποινικοῦ νόμου μας. Σίγουρα ὅμως θά ἔμοιαζαν πολύ αὐτοῦ τοῦ κόσμου πού περνάει μέσα ἀπό τά βιβλία τοῦ Τζάκ Λόντον, σχοινοβατώντας ἀνάμεσα στήν πρῶμη κοινωνική κριτική καί τήν τρομοκρατική δράση. Ἡ «Σιδερένια φτέρνα» προέικασμα τοῦ «1984», μιά φανταστική κοινωνική ἐξέγερση καί ἡ ὁλοκληρωτική συντριβή της. Ἀκόμη πρέπει νά ἔμοιαζαν ἀρκετά (γιά λόγους χρονικῆς σύμπτωσης) καί τῶν δικῶν μας παλιῶν ἀναρχικῶν πού περιγράφει ὁ Κορδότος στήν «Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος».

«Τὴν ἴδια χρονιά μάλιστα (3 τοῦ Νοέμβριου 1896) σημειώνεται ἐκεῖ (στήν Πάτρα) καί τό πρῶτο ἀναρχικό κρούσμα. Ὁ τσαγκάρης Δημ. Μάτσαλης φυλάει σέ μιά γωνιά

καί σκοτώνει μέ μαχαίρι τόν τραπεζίτη Διονύσιο Φραγκόπουλο καί πληγώνει σοβαρά τόν μεγάλεμπορα Ἀνδρέα Κόλια.

Ὁ Μάτσαλης μέ ἀπάθεια πραγματικοῦ ἀναρχικοῦ καταθέτει στήν ἀνάκριση πῶς:

«Ὅ,τι ἔκαμα τό ἔκαμα χάριν τῆς Ἰδέας. Κανένας δέ μ' ἔβαλε. Μόνος μου ἐνήργησα. Φονεύσας δέν ἀπέβλεψα εἰς τά πρόσωπα, ἀλλά ἐκτύπησα τό κεφάλαιον. Εἶμαι ἀναρχικός καί οἱ ἀναρχικοὶ εἶναι ὑπέρ τῆς βίας».

Γιάννη Κορδότου
«Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος» σ. 83

Ἀθήνα. Πρωτομαγιά 1983. Γιατί ὁ κόσμος χαίρεται καί χαμογελάει πατέρα; Πρὶν προλάβουμε νά σνηθίσουμε τήν ἰδέα ὅτι ἡ Πρωτομαγιά εἶναι πλέον πρασινοκόκκινη ἕνα τρίτο χρώμα, τό γαλάζιο, ἔρχεται νά προστεθεῖ, διαλύοντας ὅ,τι συνειρμικά καί συμβολικά κινητοποιεῖται στή μνήμη καί παραχαράσσοντας βίαια τή σημασία μιάς μέρας βαριά φορτωμένης ἀπό ἱστορία. Ἡ Γενική Συνομοσπονδία, ντυμένη στή γαλανο-πρασινέριθρον, προβάλλει σάν τό μυστηριώδες προξενεῖο κάποιου λησμονημένου νά σημειωθεῖ στήν ὑδρόγειο κρατίδιον (ἢ μήπως ὑπάρχει;)

Μπροστά της τό μνημειώδες γλυπτό τῆς ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ: Ἡ ὑδρόγειος κρεμασμένη ἀπό ἕνα γεράνο. Σκαρφαλωμένος ἐπάνω της ρωμα-

λέος ἠλεκτρολόγος, κραδαίνοντας μέ τό δεξί τόν κεραυνό, ἑτοίμος λές νά τόν ἐξαπολύσει ἐπάνω μας καί μέ τό ἀριστερό ἕνα περιστέρι. Πρόκειται γιά ἀναβίωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ ρεαλισμοῦ; Ἡ μήπως αὐτή ἡ μνημειακή ἀνοησία πρέπει νά μᾶς κάνει ν' ἀνησυχοῦμε ἀκόμη περισσότερο; Ἀνεγκέφαλα ἄσματα «εἰρήνη, εἰρήνη, θέλουμε εἰρήνη» προσβάλλουν βίαια καί παρατεταμένα αἰσθήσεις καί αἰσθητικές.

Στρατευμένοι καλλιτέχνες μᾶς τιμωροῦν ἄλλη μιά φορά μέ τίς ἀφίσσες τους, ὅπου ἕνα μωρό, ἀπ' αὐτά πού κάνουν τίς καρδιές τῶν μικρομεσαίων μαμάδων νά πάλλονται ἀπό συγκίνηση, ἀντί νά τρώει τή φρουτόκρεμά του, κρατάει τό ἀκουστικό ἐνός τηλεφώνου προφέροντας τήν αἰνιγματική φράση: «εἰρήνη μ' ἀκούς; Ἡ νέα γενιά, τό κίνημα τῆς εἰρήνης καί ὁ Σαλαμπάσης πορεῖνται μαζί, χέρι μέ χέρι, στό μεγάλο δρόμο τῆς ἀλλαγῆς.

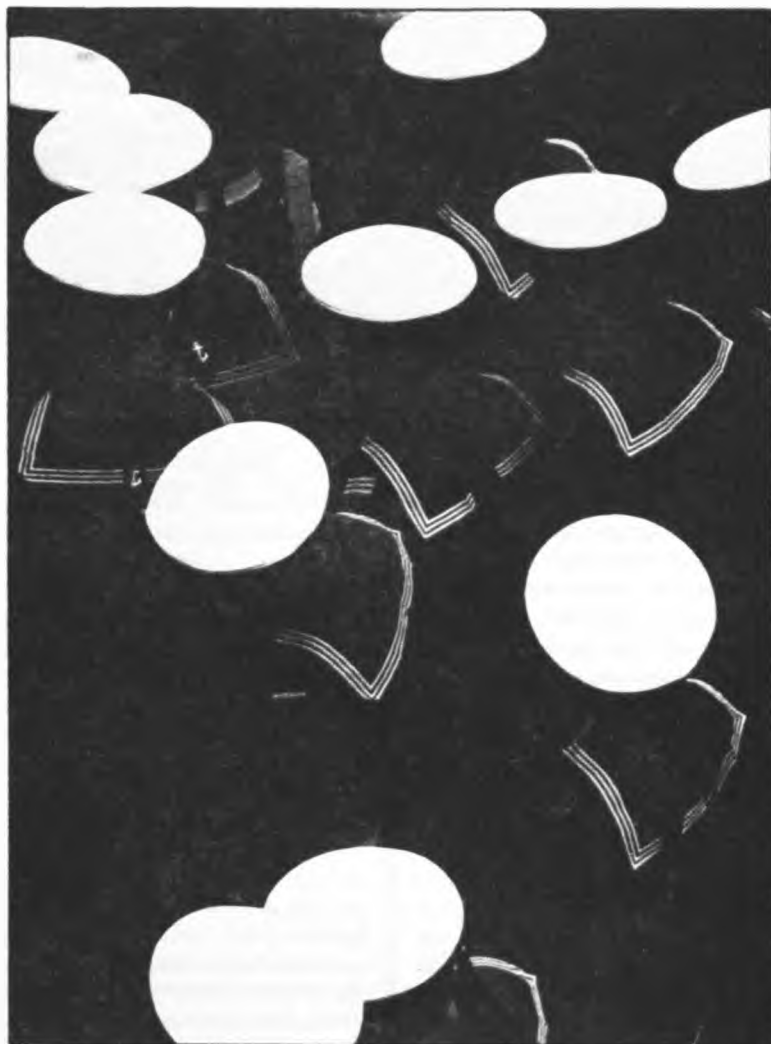
Μετά ἀπό ὅλα αὐτά τί ἄλλο μένει, ἀπό τοῦ ν' ἀποδράσει κανεὶς ἀπ' αὐτή τή φοβερή ἐρημιά τοῦ πλήθους, ἀφήνοντας τό μυαλό του νά περιπλανηθεῖ μέσα ἀπ' τό γκριζογάλαζο ματάκι τῆς τηλεόρασης, στήν Πολωνία, ἐκεῖ ὅπου πλάι στοὺς παρασημοφορημένους βροντοσαυρούς πού παρακολουθοῦν τήν παρέλαση ἀπό τήν ἐξέδρα, ἡ ἀλληλεγγύη ζεῖ, ἡ ἀλληλεγγύη ἐπιμένει νά δίνει πρωτομαγιάτικα νεκρούς, ἡ ἀλληλεγγύη ἀντιστέκεται.

A. Λαζαρίδου

«Κίνηση Συμπαράστασης»

Ἐστω καί ἀργά τό κατάλαβε τό ΚΚΕ. Πῶς τό καθεστῶς πού ἐπιβάλλεται στοὺς στρατευμένους εἶναι ἀντιδημοκρατικό καί αὐταρχικό. Ὅτι «παραμένουν σέ ἰσχὺ ἀπαγορεύσεις πού περιορίζουν ἢ καί καταργοῦν συνταγματικά δικαιώματα τῶν στρατευμένων». Καί ἐπειδὴ «τό τελευταῖο διάστημα ἐντείνονται οἱ προσπάθειες τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων» (ὑποβοηθουμένων καί ἀπὸ «τὴ δραστηριότητα ὀρισμένων ἀνεύθυνων στοιχείων») νά κρατήσουν τίς ἐνοπλές δυνάμεις «μακριὰ ἀπὸ κάθε δημοκρατική ἀλλαγὴ» (ποιά ἀλλαγὴ;) ἀποφάσισε τό ΚΚΕ νά ἱδρύσει «Πανελλαδικὴ Κίνηση συμπαράστασης στή στρατευμένη νεολαία» ἀπὸ δημάρχους, συνδικαλιστές κλπ. Καί βέβαια ἡ «στρατευμένη νεολαία» χρειάζεται συμπαράσταση, ἔστω καί ὀψιμη. Διερωτῶμαι ὅμως: ἂν ἔλειπαν τά ἀνεύθυνα στοιχεία, ἂν δέν εἶχε ξεκινήσει ἕνα κίνημα διεκδικητικό ἀνάμεσα στοὺς φαντάρους, πότε θά ἀποφάσιζε τό ΚΚΕ νά ἐκδηλώσει τὴ συμπαράστασή του;

K.B.

Άπεργοσπαστικός

ΚΑΙ ξαφνικά, τό μήνα πού πέρασε, οί σχέσεις κυβέρνησης και εργαζομένων φάνηκαν νά διαταράσσονται. Φάνηκαν νά διαταράσσονται και οί σχέσεις κυβέρνησης και ΚΚΕ, καθώς τό τελευταίο αναλαμβάνει τό κύριο θάρος τής αντιπολίτευσης στό συνδικαλιστικό χώρο. Άκόμα, φάνηκε πώς τό ΠΑΣΟΚ χάνει, στό θέμα αυτό, τήν υποστήριξη και αυτών πού «κριτικά» στηρίζουν τή γενική πολιτική τής κυβέρνησης.

Τό νομοσχέδιο γιά τήν «κοινωνικοποίηση» τού δημόσιου τομέα, τήν ευθύνη τού οποίου ανέλαβε ό πρωθυπουργός μέ προσωπική παρέμβαση, αποτελεί τήν κορύφωση τής αντιπαράθεσης τών πολιτικών

δυνάμεων, ή οποία είχε ξεκινήσει ήδη μέ τίς άπεργίες τού προηγούμενου μήνα.

Οί άπεργίες στίς άστικές συγκοινωνίες, τά νοσοκομεία και τήν ιδιωτική εκπαίδευση έθεσαν πολιτικά προβλήματα και έβαλαν σέ κίνηση πολιτικούς χειρισμούς τού ΠΑΣΟΚ, άποκαλυπτικούς τής «φιλοσοφίας» του. Φαίνεται ότι γιά τόν Α. Παπανδρέου και τόν σοσιαλισμό πού επαγγέλλεται, είναι άδιανόητες οί άπεργίες τών εργαζομένων στό δημόσιο τομέα, όταν στήν κυβέρνηση βρίσκεται τό ΠΑΣΟΚ, «ό έκφραστής τού λαού», «ό ιστορικός έγγυητής τού σοσιαλιστικού μετασχηματισμού». Πώς είναι δυνατόν, άπορεί ό Παπανδρέ-

ου, νά άπεργούν οί εργαζόμενοι στό δημόσιο, άφού εργοδότης τους είναι τό κράτος, τουτέστιν τό ΠΑΣΟΚ, δηλαδή σέ τελευταία ανάλυση ό ίδιος ό... λαός; Αυτόματα, οί άπεργίες και οί άπεργοί καθίστανται... ύποπτοι.

Αυτό τό «θεωρητικό» πλαίσιο, καθόλου καινοφανές, μιά και έχει χρησιμοποιηθεί σ' Άνατολή και Δύση γιά νά δικαιολογήσει τίς πιο έτερόκλητες άντεργατικές πολιτικές, ανασύρεται λοιπόν από τόν Α. Παπανδρέου στή συνέντευξη πού έδωσε στά έγκαίνια τού Press Room, γιά νά προετοιμάσει τό έδαφος γιά τό νομοσχέδιο τών... «κοινωνικοποιήσεων».

Ή στενωπός στήν οίκονομία

φαίνεται ότι δά συνεχιστεί και τό 1984. 'Ο «βιομηχανικός και έπιχειρηματικός κόσμος», πιέζει και θέτει όρους στήν κυβέρνηση. 'Ο «έτεροχρονισμός», στίς αυξήσεις δέν άρκει. 'Ο μηχανισμός τής διακοσύνης, γιά νά κληροδοούν οί άπεργίες παράνομες και καταχρηστικές, άποδεικνύεται άναποτελεσματικός. Οί άπεργοσπαστικές διαδικασίες, επικίνδυνες και μέ πολιτικό κόστος. Τό πρόβλημα πρέπει νά λυθεί όριστικά. Ή «ανάπτυξη», ή «περιστολή τών δαπανών τού δημοσίου», ή «νέα βιομηχανική επανάσταση», πού μάς έπιφυλάσσει ό «τρίτος όρόμος», δέ συμβαδίζουν μέ τίς άπεργίες και τά «άκαιρα» «οίκονομικά» ή «συ-

Τό κείμενο αυτό άποκαλύπτει μέ βάση πληροφορίες από έγκυρες πηγές τό χρονικό τής πολιτικής επιστράτευσης τών άπεργών στίς συγκοινωνίες και πώς αυτή... δέν έγινε.

Ή έντονη φημολογία και οί είκαισίες γιά πολιτική επιστράτευση τών άπεργών στίς συγκοινωνίες φαίνεται νά έπεσαν στό κενό. Ή κυβέρνηση τής «Άλλαγής», ό έκφραστής τών «μή προνομιούχων» δέν είναι δυνατόν νά χρησιμοποιήσει «μέσα» πού αρμόζουν σέ κυβερνήσεις τής δεξιάς. Έχει όπωσδήποτε και ένωλακτικούς τρόπους «πολιτικούς» γιά νά σταματήσουν οί άπεργίες. Άς τούς δούμε:

20 Άπριλίου: Οί άπεργίες στόν ΕΑΣ - ΗΑΠΑΠ - ΕΙΝΑΠ - ΟΙΕΛΕ βρίσκονται στό άποκορύφωμά τους. Ή άπεργία στήν κίνηση δημιουργεί τεράστια προβλήματα και έτσι αυτή κυρίως ένδιαφέρει τήν κυβέρνηση.

23 Άπριλίου Σάββατο: Συνεδριάζει τό ΚΥΣΥΜ υπό τήν προεδρία τού Άρσένη και εισηγητή τόν ύπουργό συγκοινωνιών Άκριτίδη. Άποφασίζει και εισηγείται στήν κυβέρνηση τήν επιστράτευση τών άπεργών στήν κίνηση.

24 Άπριλίου Κυριακή: Συνεδριάζει τό Ε.Γ. τού ΠΑΣΟΚ υπό τόν κ. Παπανδρέου και τούς Γεννημάτα, Λαλιώτη, Τσοχατζόπουλο υιοθετεί τή λύση τής επιστράτευσης και μέ ανακοίνωσή του, άφού προβάλλει τούς ένθνικούς κινδύνους, καταγγέλλει τίς άπεργίες, ως κατευθυνόμενες γιά τή «δημιουργία πολιτι-

κής και κοινωνικής οξύτητας» και άπειλεί ότι τήν επάυριο θά ληφθούν μέτρα. Ή επιστράτευση όμως δέν ανακοινώνεται.

25 Άπριλίου Δευτέρα πρωί: Πραγματοποιείται συνάντηση Άρσένη και Άκριτίδη μέ τούς άπεργούς ΕΑΣ-ΗΑΠΑΠ. Πλήρες άδιέξοδος. Άκολουθεί συνάντηση Παπανδρέου, Άρσένη, Άκριτίδη, Κουλουριάνου στό Καστρι και δέν ανακοινώνεται τίποτα. Μετά όμως τή συνάντηση αυτή, τά μέσα μαζικής έννημέρωσης αναγγέλλουν ότι στό δελτίο ειδήσεων τών 9.30 ό Πρωθυπουργός θ' άπευθύνει διάγγελμα στόν Έλληνικό λαό. Κατά έγκυρες πληροφορίες μας ό Πρωθυπουργός στό βραδινό διάγγελμά του μέ πολιτική κάλυψη τήν οξυνση τών Έλληνοαμερικανικών σχέσεων θά ανακοίνωνε «γιά τό συμφέρον τού τόπου, τού έθνους, τού λαού» τήν επιστράτευση τών άπεργών. Οί κλήσεις πρός τούς άπεργούς γιά τήν επιστράτευση είναι έτοιμες νά σταλούν τό βράδυ μετά τό διάγγελμα.

Δευτέρα βράδυ: Όλοι στίς όθόνες τους περιμένουν τό διάγγελμα. 'Ο κ. Παπανδρέου άπευθύνει μήνυμα στόν Έλληνικό λαό μέ περιεχόμενο τούς όρους πού θέτει ή Έλληνική κυβέρνηση στόν Ρήγκαν γιά τή συνέχιση τών διαπραγματεύσεων. Έπαναλαμβάνονται οί πολύ γνωστοί όροι τής εξασφάλισης τής ισορροπίας στό Αιγαίο και τού ρητού χρονοδιαγράμματος άπομάκρυνσης τών βάσεων. Ουδέν νεώτερον. Στό όλιγόλεπτο διάγγελμα ένώ είχε άποφασιστεί νά γίνει μέ άφορμή και στόχο τίς άπεργίες, τήν επιστράτευ-

ση τών άπεργών και τή μέ επίκληση τών ένθνικού λόγων πολιτική κάλυψη τού μέτρου δέν αναφέρεται τίποτα σχετικό. Ή επιστράτευση έχει άποτραπεί. Τί τήν άπέτρεψε;

Δευτέρα μεσημέρι: Παρεμβαίνει ό πρόεδρος τής ΓΣΕΕ και εκθέτει στόν πρωθυπουργό τό πολιτικό κόστος μιάς ένδεχόμενης επιστράτευσης παραμονές Πρωτομαγιάς και μάλιστα έν όψει συνεδρίου τής ΓΣΕΕ.

Δευτέρα νωρίς άπόγευμα: Τό Δ.Σ. τών εργαζομένων στόν ΕΑΣ συνεδριάζει γιά νά αποφασίσει τήν πορεία τής άπεργίας μετά τή συνάντησή του μέ τούς ύπουργούς. Και ξαφνικά ό ύποστηρικτής τής άπεργίας Δ. Πολίτης αλλάζει θέση και ζητάει τήν άναστολή τής άπεργίας. Οί άπεργοί τόν κατηγορούν ότι τά «πήρε χοντρά», και τήν άλλη μέρα τόν σπάνε στό ξύλο. Ή πλειοψηφία έχει άνατραπεί: 7-6 πλέον υπέρ τής άναστολής τής άπεργίας.

Σανίδα σωτηρίας γιά τό ΠΑΣΟΚ και τήν Κυβέρνηση. Είδε τήν τελευταία στιγμή ότι τό σπάσιμο τής άπεργίας μπορεί νά γίνει «πολιτικά» μέσω τού Πολίτη. Ή επιστράτευση μέ τίς πολιτικές έπιπτώσεις της και τόν διεθνή άπόηχό της άναβλήθηκε. Τό διάγγελμα περιορίστηκε μόνο στά Έθνικά θέματα. Πρός δόξαν τών άπεργοσπαστών. Πρός δόξαν τής «αύτονομίας» και τής «αυτόδυναμίας» τού «τρίτου βάρους τής δημοκρατίας». Πρός δόξαν τού «συνδικαλισμού».

Γ. Πιτουρόπουλος

σοσιαλισμός

ντεχνικά» αιτήματα. Έτσι ανακαλύφθηκαν οι «κοινωνικοποιήσεις» των δημοσίων οργανισμών, επιχειρήσεων και τραπεζών.

Όπως πίσω από τον «έτεροχρονισμό», κρυβόταν η απαγόρευση της αύξησης μισθών και ήμερομισθίων, πίσω από τις «κοινωνικοποιήσεις» βρίσκεται η απαγόρευση των απεργιών και η δεσμική κάλυψη των απεργοσπαστών. Ο νέος νόμος όριζε ότι απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία των μελών της πρωτοβάθμιας οργάνωσης (των έγγεγραμμένων στο σωματείο και όχι των παρόντων στη συνέλευση) για να κηρυχθεί απεργία σε «κοινωνικοποιημένο» τομέα. Και αν η απεργία κηρυχθεί από συν-

δριο όμοσπονδίας, αυτόματα ανατέλλεται, αν τό 1/10 των μελών του σωματείου ζητήσει σύγκληση γενικής συνέλευσης. Και αφού δεν μπορεί ποτέ να υπάρξει συνδικατοστό όποιο οι «κυβερνητικοί» να υπολείπονται του 10%, η σχετική διάταξη δεσμοδετεί την απεργοσπαστική δράση των εκάστοτε κυβερνητικών συνδικαλιστών.

Τό πιο αποκαλυπτικό ίσως του νομοσχεδίου είναι ότι ενώ είναι γενικά άδικο και δά εφαρμόσει σταδιακά σε 8 μήνες, με προεδρικά διατάγματα, τό άρθρο για τις απεργίες είναι τό μόνο που δά ισχύσει άμέσως μετά την ψήφισή του. Γίνεται έτσι φανερό ότι άφορμή για τις «κοινωνικοποιήσεις»,

δέν είναι τά «στρατηγικά όράματα» του ΠΑΣΟΚ, αλλά οι άπεργίες που ξέσπασαν τόν προηγούμενο μήνα.

Μέ τά τρία κείμενα που ακολουθούν, προσπαδούμε νά ρίξουμε φώς στό ήδη συσκοτισμένο γεγονός των άπεργιών. Τά προβλήματα που αναδεικνύονται και τά συμπεράσματα που είναι ένδεχόμενο νά προκύψουν, παραμένουν επίκαιρα. Καί παραμένουν επίκαιρα, γιατί τό ΠΑΣΟΚ έδωσε «δείγματα γραφής», και απέκόμισε την απαιτούμενη απεργοσπαστική «έμπειρία», την όποία και δεσμοδέτησε. Γιατί, τέλος, για πρώτη φορά έχει τεθεί μέ τρόπο δραματικό τό θέμα «συνδικαλισμός», επί ΠΑΣΟΚ.

Τό χρονικό αυτό προέρχεται από μία συζήτηση μέ τόν Γιάννη Προκόβα, μέλος του Δ.Σ. της Ε.Ι.Ν.Α.Π. (Ένωση Ιατρών Νοσηλευτηρίων Αθήνας Πειραιά).

Τό φθινόπωρο του '82 κυκλοφόρησε τό ολοκληρωμένο σχέδιο νόμου για την υγεία. Οι προσδευτικές παρατάξεις τάχθηκαν από την άρχή υπέρ του νομοσχεδίου γιατί βρήκαν σ' αυτό θετικές διακηρύξεις μέσα στη λογική του ένιαίου φορέα υγείας και της κοινωνικοποιημένης υγείας. Ακόμα και μέσοι ειδικευμένοι γιατροί μέ τή μη σαφή πολιτική ή οργανωτική θέση φαινονταν κατ' άρχήν ικανοποιημένοι.

Τό Υπουργείο ζήτησε τότε από την ΕΙΝΑΠ νά κάνει τις τροποποιητικές της προτάσεις πριν τά Χριστούγεννα για νά κατατεθεί τό σχέδιο νόμου στη Βουλή. Οι προτάσεις αυτές έγιναν πράγματι μέσω συγκεντρώσεων στα νοσοκομεία, μέσω του Δ.Σ. και της Γ.Σ. της ΕΙΝΑΠ. Από κεί και πέρα παύει ούσιαστικά ό διάλογος μέ τό Υπουργείο μέ

δική του έκλογη και εϊθνή. Αντ' αυτού άρχίζει ή άνευθύνη ενημέρωση και τό θόλωμα των νερών.

● Ο Α. Παπανδρέου στά Γιάννενα παρά τή διαπίστωση ότι «όλοι οι έλληνες είναι ίσοι στη ζωή και στό θάνατο» δέ λέει λέξη περί θεσμικών αλλαγών στην υγεία.

● Στά νοσοκομεία επικρατεί κλίμα διάλυσης που δέν όφείλεται βέβαια στη δεξιά που «σαμποτάρει» την αλλαγή, αλλά στην άπεψία των νεοδιορισμένων Δ.Σ. που έπιμένουν νά μη συνεργάζονται μέ τις έπιτροπές της ΕΙΝΑΠ αλλά μόνο μέ τούς γιατρούς των κλαδικών του ΠΑΣΟΚ. Τά αιτήματα των γιατρών χρονίζουν παραπεμπόμενα στην έφαρμογή του θεσμού. Τέλος καλύτερείται ένα κλίμα άγανάκτησης κατά των γιατρών στό σύνολό τους μέσω της διαστρέβλωσης των αιτη-

μάτων τους.

Έτσι στη γενική συνέλευση της 12/4/83 αποφασίζεται απεργία στις 28-29 Απριλίου και 17-18-19 Μαΐου μέ αιτήματα:

● Άμεση κατάθεση στη Βουλή του νομοσχεδίου για την υγεία συμπληρωμένου μέ τις προτάσεις των ιατρικών φορέων

● Ίκανοποίηση άμεσων αιτημάτων όπως: αύξησης, γνήσια ΑΤΑ, κατάργηση του άρθρου 27 του νόμου 1320, δημοσιοποίηση των ιδιωτικών νοσοκομείων κ.ά.

Παράλληλα τό Δ.Σ. της ΕΙΝΑΠ προχώρησε στό συντονισμό μέ άλλους κλάδους εργαζομένων και συντέγραψε την κοινή ανακοίνωση μέ την ΟΙΕΛΕ και τά σωματεία ΕΑΣ και ΗΠΑΠ. Την κοινή ανακοίνωση ακολούθησαν:

● Δηλώσεις του κ. Μαρούδα ότι έτερόκλητες αντικυβερνητικές συμμάχες ύπονομεύουν την κυβέρνηση της αλλαγής.

● Πληροφορία από τις έφημερίδες ότι ό πρόεδρος της ΕΙΝΑΠ κ. Ζαχαρίας Ούρανός διαχωρίζει τη θέση του από τις αποφάσεις του σωματείου.

● Παραιτηση του προέδρου και του ειδικού γραμματέα μετά την άρνηση του Δ.Σ. νά ανακαλέσει την απόφαση για την ύπογραφή κοινής ανακοίνωσης.

Από τότε ή ΠΑΣΚ προχώρησε μέ όλα τά μέσα στη διαστρέβλωση των γεγονότων ύποσκαπώντας την ένότητα του σωματείου καλώντας τούς γιατρούς νά σπάσουν την άπεργία. Η ΠΑΣΚ γιατρών της ΕΙΝΑΠ παρ' όλο που δέν άναγνώρισε την πατρότητα της ανακοίνωσης της από την τηλεόραση κυκλοφόρησε στις 27-4 κείμενο που έχει ξεχωριστή πολιτική σημασία γιατί καθορίζει άναγκαστικά ή στάση μας ως προς τό κυβερνόν κόμμα και τούς έκφραστες του. Έγινε φανερό και

στούς πιο αίσιόδοξους ότι ή κυβέρνηση της «αλλαγής» ύποτιμά τή νοημοσύνη και τις έλπίδες τους. Θά έπρεπε οι άρμόδιοι του ύπουργείου Υγείας νά άναγνωρίσουν τούς νοσοκομειακούς γιατρούς σαν φυσικούς τους συμμάχους στόν άγώνα για θεσμικές αλλαγές. Θά έπρεπε οι κυβερνητικοί συνδικαλιστές νά δείχνουν στοιχειώδη σεβασμό στις αποφάσεις των γενικών μας συνελεύσεων και νά πειθαρχούν σ' αυτές.

Αντί γι' αυτά έπιχειρείται διάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος, άσκειται άπεργοσπαστική τακτική, ή χιδιαίότητα φτάνει στόν έξευτελισμό των άγώνων της ΕΙΝΑΠ για θεσμικές αλλαγές στην υγεία.

Οι νοσοκομειακοί γιατροί δέν έχουν συντεχνιακά αιτήματα. Συμπαραστάθηκαν στό ύπουργείο προκειμένου νά άρχει νά αλλάξει κάτι στό χώρο της υγείας. Έθεσαν όμως τρεις προποθέσεις για νά εφαρμόσει ό νέος θεσμός.

● Νά μη γίνουν άποδεκτά τά κριτήρια «κοινωνικής προσφοράς» για τή στελέχωση του συστήματος υγείας.

● Νά υπάρξουν έκλεγμένα ΔΣ και

● Νά κοινοποιηθούν οι νέοι οργανισμοί των νοσοκομείων.

Τώρα άποδεικνύεται πόσο καιρία είχαν έπιλεγεί οι παραπάνω προποθέσεις. Τώρα που τό ΠΑΣΟΚ άποδεικνύεται κόμμα που άσκει την έξουσία σπασμωδικά και πανικόβλητα, που τολμά νά έκλογικεύει τό σπάσιμο της απεργίας μέ πολιτικά φαιδρό κείμενο περί όμοιότητας έναντι των έθνικών κινδύνων. Και ενώ ή διαστρέβλωση, ή άποσιώπηση και ή άρνηση του διαλογού έπιτείνονται:

● Ο ίδιος ό πρωθυπουργός στην Κομοτηνή κατηγορεί τούς γιατρούς ότι δέ διαίσθονονται τό «χρεός» τους νά πάνε στην έπαρχια, άγνώντας τό πάγιο αίτημα της ΕΙΝΑΠ για θεσπίση ουσιαστικών κινήτρων για την επάνδρωση των έπαρχιακών νοσοκομείων.

● Στά ΝΕΑ της 18-5-83 οι βιομήχανοι, οι γιατροί και οι έθνικοί κινδύνοι ένδοξασσαντά σε έπικινδύνη για τό έθνος όμοταξία.

● Ο γραμματέας του κ. Αυγερινού άπαντά στην ΕΙΝΑΠ ότι αν ό ύπουργός έχει νά μάς πει «κατι» θα μάς καλέσει ό ίδιος.

● Ο κ. Αυγερινός δηλώνει στην ΕΡΤ ότι δέν κατανόει τα συντεχνιακά αιτήματα της ΕΙΝΑΠ και καλεί τούς γιατρούς νά δουλέψουν.

● Η άπάντηση της ΕΙΝΑΠ δέν έγινε δεκτή από τά δυο κανάλια στα όποία δόθηκε την ίδια μέρα...

Παρ' όλα αυτά ή άπεργία των νοσοκομειακών γιατρών πέτυχε άπόλυτα. Η συντριπτική πλειοψηφία των γιατρών της ΠΑΣΚ δέν ακολούθησε την απεργοσπαστική τακτική των παραγόντων και παραγοντικών της παρατάξης τους. Τά ποσοστά άπεργίας κυμάνθηκαν από 80-100% στα νοσοκομεία Αθήνας - Πειραιά όλες τις μέρες.

Συζήτηση με τον Γιώργη Φυσάκη
τον πρόεδρο της ΚΕΔΕ

Σχολιαστής: Τά αιτήματα της απεργίας σας παραμένουν στον πολύ κόσμο άγνωστα. Η διαστρέβλωση και η συσκοτίση τους από την κυβέρνηση και τα μέτρα μαζικής ενημέρωσης κάνουν πολλούς ν' αναρωτιούνται γιατί προχωρήσατε σε απεργία.

Γ. Φυσάκης: Έμεις ζητάμε ο ιδιοκτήτης ν' ασχολείται με τό τί θα εισπράξει με τό τί θα κάνει σάν επιχείρηση αλλά τό εκπαιδευτικό λειτουργήμα νά είναι έργο τών καθηγητών κι επομένως ό διευθυντής νά όριζεται, όπως όριζεται και στό δημόσιο. Έξω δηλαδή ή βούληση τού εργοδότη από τήν εκπαιδευτική λειτουργία. Έδώ είναι ή σύγκρουση. Τό Υπουργείο λέει: ό ιδιοκτήτης θά μάς προτείνει ένα ή δύο και από κει θά βγάσουμε τόν διευθυντή. Έμεις τού λέμε όχι τό ρουφιάνο τού ιδιοκτήτη διευθυντή τού σχολείου, όπου από κείνον περνάν όλες οι διαδικασίες. Έδώ ακριβώς κατηγορούμε τήν κυβέρνηση για φιλεργοδοτική στάση.

Τό δεύτερο σημείο σύγκρουσης: Έμεις λέμε, οι ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί νά απολύμαστε μόνο για τούς ίδιους λόγους πού απολύονται και τού δημόσιου. Συμφωνεί μ' αυτό τό ΥΠ.Ε.Π.Θ. και κάνει μία παράγραφο από κάτω και λέει: «στήν περίπτωση όμως πού θά διαταράσσεται ή λειτουργικότητα τού σχολείου και ή ατμόσφαιρα τού σχολικού περιβάλλοντος ό διευθυντής θά μπορεί νά προσφύγει στό Υπηρεσιακό Συμβούλιο». Και θά προ-

τείνει όχι νά σέ απολύσουν αλλά νά σέ στείλουν μέ δυσμενή μετάθεση. Καταλαβαίνεις; Όποιος δέν άρέσει στόν εργοδότη, θά βρείκει μία μαμά νά διαμαρτύρεται και θά σέ στέλνει στό συμβούλιο.

Τά προβλήματα δηλαδή δέν είναι συντεχνιακά, είναι έντελως θεσμικά. Γιατί τώρα δέν τά δέχονται; Γιατί απλά έχουν φύγει από τήν αντίληψη κατάργησης τής ιδιωτικής εκπαίδευσης. Γιατί αν τά δεχτούν, είναι υποχρεωμένοι νά μπουν στή διαδικασία αυτή.

Δ. Κωσταράκος: Αυτό είναι ακριβώς. Έχουμε μία φιλοσοφία: ότι ή εκπ/ση πρέπει νάναι ενιαία. Προϋπόθεση αυτού είναι ή κατάργηση τής ιδιωτικής εκπαίδευσης. Βέβαια δέν τή βλέπουμε εδώ και τώρα, αλλά μ' ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο απορρόφησης της από τή δημόσια. Γι' αυτό ζητάμε ενιαίο νόμο πού νά υπάρχει διάταξη για τή συγκρότηση μέ υπ. απόφαση επιτροπής ευρύτατης κοινωνικής συμμετοχής (εκπ/κών φορέων, γονέων, ΓΣΕΕ, Τοπικής αυτοδιοίκησης, ΤΕΕ κλπ.) πού θά σχεδιάσει προγραμματισμένα τήν απορρόφηση. Αυτό είναι βασική μας άρχή, όλων τών αγώνων τής ΟΙΕΛΕ, ήταν και πολιτική βούληση, υποτίθεται, τής κυβέρνησης τό '81. "Αν αυτό είναι τό βασικό μας αίτημα έτσι θά δείτε ότι τά επί μέρους αιτήματά μας έντασσονται σ' αυτή τή λογική. "Ετσι θέλουμε ό εργοδότης όσο θά γίνεται αυτή ή απορρόφηση να περιοριστεί στά αυστηρά επιχειρησιακά, οικονομικά καθήκοντα. Τό σύ-

νολο τού εκ/κού έργου νά περάσει στό σύλλογο διδασκόντων. Αυτή τή στιγμή μάς ενδιαφέρει ό διευθυντής νά μήν όριζεται από τόν εργοδότη. Έμεις θέλουμε νά τόν εκλέγει ό σύλλογος αλλά άς βρούν όποιον άλλο τρόπο θέλουν.

Γ. Φυσάκης: Φτάσαμε στή συνάντηση μέ τόν Μώραλη νά τού πούμε: «Μπορείς νά βάλεις στό νόμο ότι θά τόν όριζει ό Μώραλης; Δέ μάς ενδιαφέρει. "Η βούληση τού εργοδότη νά λείπει. Βρές μία δημοκρατική μέθοδο».

Δ. Κωσταράκος: "Αν μπει αυτό στό νόμο, καταλαβαίνεις, δημιουργεί άλλη κατάσταση στά σχολεία. Πάει αυτό. Τό άλλο ζήτημα πού μάς κατηγορούν ότι είμαστε συντεχνιακοί είναι αυτό τό ζήτημα τής δημοσιοποίησης τών ιδιωτικών εκπ/κών πού υπηρετούν στό δημόσιο. Πώς μπορείς όμως νά διατηρείς δύο κατηγορίες εκπαιδευτικών; Όχι δέν είναι σωστό αυτό. "Αρα πρέπει νά τούς δημοσιοποιήσεις, χωρίς όμως νά βλάψεις τά συμφέροντά τους. Δέν είναι δυνατόν νά παίρνουν σύνταξη λιγότερη απ' αυτή πού παίρνουν στό ΙΚΑ, όπως μάς προτείνουν. Έμεις ζητάμε νά δεσμευτούν μόνο σ' αυτή τήν άρχή. Όλα τά άλλα τά βρίσκουμε.

Γ. Φυσάκης: Κοίταξε τώρα αυτό, εδώ φαίνεται ότι έχουν αλλάξει αντίληψη ως πρός τήν κατάργηση τής ιδ. εκπ/σης. "Η δημοσιοποίηση μέ ίσους όρους αποτελεί κίνητρο. Αυτός ό χώρος, ό super πολιτικοποιημένος για τά ελληνικά δεδομένα, είναι ό μόνος χώρος εργαζόμενων πού λέει μ' ένα κίνημα 10 χρόνων ότι θέλω νά καταργήσω τή δουλειά μου. Τό θέλει τό κίνητρο για νά πάει στό δημόσιο. Και έρχεται έσύ πού πρίν γίνεις κυβέρνηση υιοθετούσες τό ζήτημα και τώρα απομακρύνεσαι από τή θέση τής κατάργησης και τού λές ότι μ' αυτήν θά υποβιβαστείς. Πού τό πās; Δέν τό πās για νά μήν άρέσει αυτό όποτε εύκολα έσύ ν' αλλάξεις τακτική;

Σχολιαστής: Στή διάρκεια τής απεργίας δημιουργήθηκε συντονιστικό τών τριών κλάδων πού απεργούσαν. Ποιό στόχο εξυπηρετούσε ό συντονισμός αυτός και πώς σχολιάζετε τήν κυβερνητική δήλωση ότι υπάρχει πολιτικό κίνητρο κλπ;

Γ. Φυσάκης: Είναι αναφαιρέτο δικαίωμα όλων τών εργαζόμενων ή άλληλεγγύη στήν περίπτωση πού έχουν προβλήματα κοινά. Κι έμεις μ' αυτούς είχαμε κοινά προβλήματα. Είχαν και οι τρεις χώροι δευμεύσει τήν κυβέρνηση μέ γραπτό κείμενο ότι σέ τόσο χρονικό διάστημα θά δούμε και θά λύσουμε τά προβλήματα. Είχαμε λοιπόν άθέτηση συμφωνίας και επομένως κοινή κατεύθυνση παρ' ότι τά αιτήματα ήταν διαφορετικά.

Δεύτερο, είχαμε κυνηγηθεί περίπου μέ τά ίδια μέτρα. Κι εκεί και

'Απεργοσπαστικός Σοσιαλισμός

δώ είχαν χρησιμοποιήσει ακριβώς αυτή τήν αντισυνδικαλιστική, αντιδημοκρατική τακτική πού συγκρούεται και μέ τή θέση τους ότι τό συνδικαλιστικό κίνημα είναι βάθρο τής δημοκρατίας.

Μαζευτήκαμε εδώ ν' ανταλλάξουμε απόψεις, νά συντονίσουμε ίσως προσπάθειες. Δέν είχαμε καμιά πρωτοβουλία νά κάνουμε κάποια πανελλαδική απεργία. Όχι όμως ότι αυτό απαγορεύεται. Είχαμε μάλιστα τή σκέψη νά φωνάξουμε αυτές τις οργανώσεις, κι όχι μόνο αυτές αλλά όλες τις όμοσπονδίες και νά βάλουμε επί τάπητος τό ζήτημα. «Από τό ΠΑΣΟΚ σήμερα και τήν κυβέρνηση θά τούς παίρνουμε άδεια για νά απεργούμε;» Έτσι ακριβώς τό λέμε ξεκάθαρα, ώμα και ώραία. Όταν θά θέλουμε απεργία θά αποφασίζουν οι συνλεύσεις μας ή θά κάνουμε αίτηση στήν κυβέρνηση νά μάς πει ναι, απεργήστε ή όχι;

Σχολιαστής: "Αν κάτι ανέδειξαν οι απεργίες είναι ή αντίληψη τής κυβέρνησης για τό συνδικαλισμό και τήν αυτόνομία του. Στό χώρο σας πώς λειτουργήσαν οι απεργοσπαστικοί μηχανισμοί;

Δ. Κωσταράκος: Σ' έμάς οι απεργοσπαστικοί μηχανισμοί ήταν: Οι συνάδελφοί μας πού δουλεύουν στό δημόσιο μέ σύμβαση ιδιωτικού δικαίου, και κυρίως εκείνοι πού έκαναν μαθήματα δεσμών, ν' αντικατασταθούν μέ άλλους. Σύμφωνα μέ τόν ν. 1264 αυτό είναι παράνομο.

Στά ιδιωτικά σχολεία πού είχαν προβλήματα -και ήταν πολλά- είπαν ότι τά παιδιά τής Γ' Λυκείου μπορούν για τά μαθήματα δεσμών νά πάνε στά μεταλυκειακά κέντρα. Ένα θεσμό πού παρ' όλο ότι δέν είναι σωστός και τόν θεωρούν ότι έρχεται νά εξυπηρετήσει γενικότερα τήν εκπαίδευση τόν χρησιμοποιήσαν σάν απεργοσπαστικό μηχανισμό.

Ό άλλος μηχανισμός είναι ή ίδια ή παράταξη τού ΠΑΣΟΚ ή ΠΑΣΚΕ. Αυτοί πήραν μία απόφαση νά μή συμμετέχουν στήν απεργία πράγμα για τό όποιο τούς κράξαν στή συνέλευση. Προσπάθησαν παράλληλα νά δημιουργήσουν στους συναδέλφους τους φόβους μέ κάποιους εκβιασμούς για κόσμιο τών προαγωγών στους απεργούς πού εργάζονται μέ σύμβαση στό δημόσιο κλπ. Βέβαια εδώ είναι ή δυναμική τού πράγματος ότι ένα μεγάλο μέρος τών μελών τής ΠΑΣΚΕ διαφώνησαν μ' αυτή τήν τακτική και άποχώρησαν. Διαχώρισαν τή θέση τους και διαγράφηκαν.

Οί οργανώσεις για να ζήσουν θέλουν ιδέες και αγώνες

Με άφορμή τό συνέδριο του Ρήγα Φεραίου

Όσο κι αν η αγγελτήρια αφίσσα του συνεδρίου της νεολαίας του Κ.Κ.Ε. έσωτερικού, επέμενε, πως «οι ιδέες και οι αγώνες για να ζήσουν χρειάζονται οργάνωση», άλλο τόσο, η πεισματική πραγματικότητα των διαδικασιών στο κλειστό γήπεδο του Ζωγράφου, κατόρθωνε να επιβεβαιώνει την άποψη ανάστροφα. Νά δηλώνει δηλαδή, πως οι οργανώσεις για να ζήσουν χρειάζονται ιδέες και αγώνες, χαρακτηρίζοντας μ' αυτή την απαίτηση, τις εργασίες ενός συνεδρίου σαφώς υποτιμημένου και με μειωμένη πολιτική σημασία σέ σχέση με τό παρελθόν. Βέβαια, αν οι ιδέες για τούς μαρξιστές νεολαίους του Ρήγα Φεραίου δεν είναι απεικασμα του κόσμου των φαντασιών, αλλά «συμπύκνωση των υλικών όρων της πραγματικότητας», ή μόνη ιδέα που σφράγισε τις συνεδριακές διαδικασίες, σάν αντανάκλαση των συνθηκών αυτών, ήταν ή αγωνία της αφερεγγυότητας και ή αίσθηση της περιθωριοποίησης. «Ίδέα» που αν δέ διαλύει, τουλάχιστον δεν έχει τη δυνατότητα να συνέχει την «έσωτερική» έκδοχή του νεολαιίστικου κινήματος.

Η ανακάλυψη του κόσμου των ιδεών, απ' τό Ρήγα, έρχεται βέβαια σέ μία εποχή, που τό κίνημα νεολαίας και ή κρίση του κομματικού φορέα της οργάνωσης, μπορούν να φανερώνουν την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης και τά όρια έμβέλειάς της. Η υποτίμηση του

συνεδρίου, ή μειωμένη πολιτική του βαρύτητα, ακόμη και ή απουσία του απ' τις στήλες του καθημερινού τύπου - ή ίδια ή «Αύγή» δεν τό ανέδειξε σέ γεγονός μείζονος πολιτικής σημασίας - δεν έχει να κάνει ασφαλώς με μία έσκεμμένη προσπάθεια φίμωσης των ανανεωτικών ιδεών, όπως υποστήριξε ή τελευταία. Οφείλεται στην κοινή πιά συνείδηση, ότι τό νεολαιίστικο κίνημα (φυσικά και τό «ανανεωτικό» του τμήμα), αδυνατεί να είναι παρόν στις σημερινές πολιτικές εξελίξεις, έχοντας απωλέσει την έμβέλεια και την παλιότερη ακτινοβολία του.

Το συνέδριο του Ρήγα Φεραίου ήταν αναγκασμένο πρώτα-πρώτα να τοποθετηθεί απέναντι σ' αυτή την πραγματικότητα. Νά απαντήσει στην κατάσταση που περιγράφουν, ή αυξανόμενη περιθωριοποίηση των κινήματων νεολαίας, ή αδυναμία τους να συγκροτούν πιά πολιτική δύναμη και ή κρίση των νεολαιίστικων οργάνωσεων. Κρίση, που ένών απ' τη μία στερεί απ' τις οργανώσεις τη δυνατότητα να έμπνουν και να στρατεύουν τη νεολαία, απ' την άλλη προμοδοτεί όλες τις τάσεις ρήξης-απόστασης με την πολιτική, αναδεικνύει την ιδιώτευση και τόν έφησυχασμό. Πρόκειται για μία πραγματικότητα, που καμιά οργάνωση της 'Αριστεράς δεν μπορεί να υπεκφύγει και είναι αναγκασμένη ν' αντιμετωπίσει, αν θέλει να υπαρ-

ξει. Τό συνέδριο προσπάθησε ν' απαντήσει με τόν τρόπο του, έστω κι αν οι «θέσεις του Κεντρικού Συμβουλίου» έκλειναν τη συζήτηση πριν καν ανοίξει: «ή άνοδος του νεολαιίστικου κινήματος και ή αυξανόμενη έπιρροή του Ρήγα στις μάζες». Η μετάθεση του προβλήματος σέ κάποιο μοντέλο νέο και εύλεικτο, λές και τά χαρακτηριστικά της κρίσης ήταν μόνο οργανωτικά, σέ στιγμές πλήρους ιδεολογικής και πολιτικής εύρωστίας.

Δέν αποτέλεσαν βέβαια τά νεολαιίστικά κινήματα τό μοναδικό σημείο άντιπαράθεσης στο συνέδριο. Η κατάσταση της νεολαίας και του κόμματος, κατόρθωνε ν' άπεμπλέκει ένα σημαντικό αριθμό συνέδρων, οι όποιοι, καταθέτοντας με δυναμικό τρόπο τό λόγο τους (άλλοτε πολιτικά και άλλοτε συναισθηματικά), έπιχειρούσαν να καταγραφούν σάν ή άριστερή τάση. Βέβαια, αν σήμερα στο Ρήγα δεν υπάρχει συγκροτημένη άριστερή άποψη, που να γνωρίζει που τό πάει, υπάρχει σαφώς δεξιά. Δεξιά «σκληρή», με στοιχεία και απαντήσεις άντιστρόφως ανάλογα της κατάστασης που βρίσκεται ή οργάνωση. Στην ήμερήσια διάταξη του συνεδρίου, άφου τά παθήματα δεν έγιναν μαθήματα, ό μπαμπούλας του έλοχεύοντος άριστερισμού, οι έκκλησεις για άποκλεισμό των διαφωνούντων απ' τά όργανα, ή μέριμνα για

τη λήψη μέτρων έναντίον τους. Ήταν οι περισσότερο χαρακτηριστικές και χωριστικές στιγμές των διαδικασιών, που καλύφθηκαν άργότερα βέβαια απ' τις «κεντρώες» περιφρουρητικές παρτιμπάσεις ήγετικών στελεχών, που κατανόησαν με έπαρκεια ότι ή συγκυρία δεν εύνοούσε τις πολυτέλειες των διασπάσεων.

Τά ζητήματα που έγιναν πεδία άντιπαράθεσης, όριοθετούν τις πολιτικές διαμάχες που δίνονται σήμερα όχι μόνο στο Ρήγα, αλλά και σ' ολόκληρο τό κόμμα. Η πολιτική γραμμή απέναντι στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. για παράδειγμα, αποτέλεσε κόμβο συγκλίσεων και άποκλίσεων που εκφράστηκαν με έντονους τρόπους.

Δέν είναι τυχαίο, ότι πολλοί σινεδροί, κριτικάροντας την πολιτική της άλλαγής, αναφέρονταν στην παρέμβαση-χαίρετισμό του προέδρου της ΟΙΕΛΕ κ. Φυσάκη, που έπιτέθηκε με δριμύτητα κατά της κυβέρνησης, τροφοδοτώντας τις άπόψεις περί άνοικτής άντιπαράθεσης στο ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Άλλο ζήτημα, όπου έπικεντρώθηκε ή διαμάχη, υπήρξαν οι σχέσεις του Ρήγα με τό Κ.Κ.Ε. (έσωτ). Η άλλαγή της συγκυρίας, σημάδεψε και την άλλαγή του χαρακτήρα της διαφωνίας. Ένώ πριν μερικά χρόνια, ή τότε άριστερά της οργάνωσης ζητούσε την έντονότερη σίνδεση νεολαίας και κόμματος, σήμερα οι διαφωνούντας ζητούν αΐτονόμηση του Ρήγα απ' τό Κόμμα, δηλώνοντας έτσι, πως άπόκαμαν να περιμένουν την άλλαγή του και να έλπίζουν πως θα συμβάλουν στη διαμόρφωση της γραμμής του.

Τελικά, έστω κι αν ή υπό αναζήτηση ιδέα δεν εφευρέθηκε ή διασφάλιση της ένότητας, κατόρθωσε να συμπορεύσει τις «τάσεις», παρυσιάζοντας έτσι την εικόνα της οργάνωσης, που θα έπιμείνει να βαδίζει στον ίδιο τρίτο (και άποτελεσματικό) δρόμο. Η υπερψήφηση των θέσεων του Κ.Σ. (ένός κειμένου που έπιχειρεί να μιλά για τό μηδέν και τό άπειρον), όσο και ή ουσιαστική άρνηση καταψήφησης τους (οι διαφωνούντες, έκτός της οργάνωσης του Πειραιά, προτίμησαν τό λευκό), μπορούν να φανερώσουν την εικόνα του ήπιου και άφραγους κλίματος που σφράγισε τις διαδικασίες.

Στό 3ο συνέδριο της νεολαίας του Κ.Κ.Ε. (έσωτ) δεν παιχτηκε τιποτέ που να μπορεί να σηματοδοτεί κάποιες άλλαγές. Έκείνο που μόνο καταγράφτηκε, ήταν τό αναγνωριστικό παιχνίδι όλων απέναντι σ' όλους. Αψιμαχίες που μπορούν να δείχνουν την κατεύθυνση κάποιων μελλοντικών άναμετρήσεων, όταν πιθανά, ή εύχάριστη μελαγχολία του χαίρετισμού 48.000.000 Κινέζων νεολαίων στο συνέδριο των Ρηγάδων, σταματήσει να νοηματοδοτεί τη ζωή της οργάνωσης.

Χριστόφορος Βερναρδάκης
Χρήστος Μαχαίρας

Ο Βασίλης Ραφαηλίδης θέλησε να συμβάλει κι αυτός στον ξεορτασμό των εκατό χρόνων από το θάνατο του Μάρξ. Σε συνεχόμενα ολοσέλιδα άρθρα του στο ΕΘΝΟΣ ανέπτυξε από τη σκοπιά του καταξιωμένου μαρξιστή τη δική του συμβολή στο πάνδημο πανηγύρι. Και μās προσέφερε εκλαϊκευτική διδαχή υψηλών επιστημονικών απαιτήσεων:

«Η ελληνική λέξη κεφάλαιο είναι μιὰ πανάρχαια λέξη που σημαίνει «αυτό που ανήκει στο κεφάλι», τό σημαντικό, τό κεφαλαιώδες. Είναι περιττό νά τονίσουμε πόσο σημαντικό καί κεφαλαιώδες γιά τά πάντα είναι τό κεφάλαιο, ή «κεφαλή» τής οικονομίας, τής κάθε μορφής οικονομίας. Ο Μάρξ λοιπόν, μελέτησε τό κεφάλι τής οικονομίας κι άφησε τά άλλα μέρη τού σώματός τής γιά τούς άλλους».

Αφήνοντας κατά μέρος τόν πειρασμό νά αναρωτηθούμε με τί είδους μέρη τού σώματος ασχολείται ο Β.Ρ. τού ξαναδίνουμε τό λόγο νά μās ενημερώσει πώς ορίζονται τά κοινωνικά συστήματα:

«Κομμουνισμός, είναι εκείνο τό κοινωνικό σύστημα στό οποίο ισχύει ή άρχή: 'Απ' τόν καθένα ανάλογα με τίς ικανότητές του, στόν καθένα ανάλογα με τίς ανάγκες του.

Σοσιαλισμός είναι εκείνο τό κοινωνικό σύστημα στό οποίο ισχύει ή άρχή: 'Απ' τόν καθένα ανάλογα με τίς ικανότητές του, στόν καθένα ανάλογα με τήν προσφορά του.

Καπιταλισμός είναι τό κοινωνικό εκείνο σύστημα στό οποίο ο καθένας άρπάζει ό,τι μπορεί ν' άρπάξει κι εκείνοι που έχουν κοντά χέρια ψοφούν άπ' τήν πείνα».

Καί βέβαια στό τέλος τού τελευταίου «μαθήματος» προσφέρεται καί ή «ουσία»:

«Τό ξαναλέμε: Δέν υπάρχει σήμερα στόν κόσμο κομμουνιστική κοινωνία. Κι αυτές που ορίζονται σάν τέτοιες, τό κάνουν άποκλειστικά γιά νά δείξουν τή «φορά πρός», δηλαδή γιά νά κάνουν φανερό τό πρός πραγμάτωσιν πρόγραμμα. Συνεπώς δά τίς κρίνουμε μόνο στό μέτρο που κινούνται ή δέν κινούνται όντως πρός τόν κομμουνισμό, που δέν ξέρουμε πότε δά πραγματωθεί... "Όλα τά άλλα, όταν δέν είναι καθαρή θλακεία είναι σκέτη γκρίνια τών ανυπόμονων, που σχίζουν τά ιμάτιά τους ούρλιάζοντας «έδω καί τώρα»...»

Ο Β.Ρ. δέν πρωτοτυπεί. Ολόκληρος ο ελληνικός τύπος είναι φέτος γεμάτος από παρόμοια κείμενα. Φαίνεται ότι πολλοί σκέφτηκαν νά συνδυάσουν τήν επέτειο τού θανάτου τού Μάρξ με τήν ευχή τού θανάτου τού μαρξισμού. "Ας μήν εκπλαγεί κανείς. "Αλλωστε καί ή κρίση τής ελληνικής άριστερας γιορτάζει φέτος κάποιες έπετείες.

Δέν είναι όμως μόνο «έτος Μάρξ» τό 1983. Είναι καί έτος υγείας, καί έτος Καβάφη καί Παπανικολάου καί Παλαμά καί Κάφκα καί 50 χρόνια από τήν άνοδο τού φασισμού καί 20 χρόνια άπ' τήν πορεία τής ειρήνης καί άλλα πολλά, πάρα πολλά.

Ο Γιάννης Μπανιάς ζητά νά γίνει καί

scripta manent

«χρονιά λαϊκής συμμετοχής», ο 'Οδηγητής προτιμά τό «έτος νεολαίας». Καί τού Ριζοσπάστη δέν τού φτάνει ή καθημερινή γιορτή με τά εκατό χρόνια από τό θάνατο τού Μάρξ αλλά γιόρτασε τίς προάλλες καί τά 165 χρόνια από τή γέννησή του. Μιά άπίστευτη κι άγωνιώδης προσπάθεια νά χωρέσει ή φετινή χρονιά συμπυκνωμένο όλο τό παρελθόν τής ανθρωπότητας λές καί πρέπει νά προλάβουμε νά τό ξαναζήσουμε νοερά πρίν τό «1984».

Φαίνεται ότι κάποιος που αισθάνονται ότι δέν μπορούν νά γράψουν ιστορία άρκοούνται νά τήν άντλούν άπ' τίς σελίδες τού ήμερολογίου τους.

... Καί ενώ λοιπόν τό παρόν πορεύεται αύτάρεσκα μέσα στήν ήρεμία που τού χάρισε ή πολυπόθητη εθνική συμφιλίωση, κι ενώ τό παρελθόν άσφυκτιά μέσα στήν έπετειακή του άποστείρωση, ένα νέο «μηνιαίο περιοδικό γιά τήν ελληνική ιστορία», τό «Τότε», ήρθε νά μās ύποσχεθεί «ένα ευχάριστο ταξίδι σέ άλλες εποχές. Γιά ν' άκούσουμε τήν ίαχή τους καί τό ρόγχο τους. Γιά νά περπατήσουμε τίς φαρδιές λεωφόρους καί τά άγνωστα σοκάκια τους».

Ο εκδότης τού νέου ιστορικού περιοδικού στό καθ' όλα άφοπλιστικό του σημείωμα διακηρύσσει ότι τό «Τότε» «δά άποφύγει τίς έμβριδείς αναλύσεις», ότι οι συντάκτες του «δέ δά παιζουνε τούς λόγιους», ότι δέν έχουν «καμιά διάθεση σκανδαλοθηρίας», ότι δέ φοβούνται «που πιθανόν οι δεξιοί δά τούς κατηγορήσουν γιά άριστερους καί οι άριστεροί γιά δεξιούς».

Τή σιγουριά τους οι συντάκτες τού «Τότε» τήν άντλούν από τή σαφή τους πρόθεση που είναι νά «άποκαλύψουν -στό μέτρο τού δυνατού- τήν άλλη ιστορία τού τόπου μας» καθώς καί από τό γεγονός ότι «δέ γράφουν γιά λογαριασμό κάποιας παράταξης, μά γιά λογαριασμό τής ιστορίας».

● Η ιστορία δέν είναι μιὰ θαμμένη αλήθεια. Καί ιστορικοί που γράφουν γιά λογαριασμό τής ιστορίας δέν ύπάρχουν. Πίσω από τό πεπалаιωμένο αύτό ιδεολόγημα κρύβεται κάθε ιστορική παραχάραξη, κάθε «κρατική ιστορία» κάθε «εθνικό κήρυγμα» που ο εκδότης τού «Τότε» άποκηρύσσει μετά βδελυγμίας.

Ο ιστορικός είναι παρών στό γραπτό του -πώς άλλως;- καί οι σύγχρονοι ιστορικοί έχουν μάθει νά υπερασπίζονται τή ματιά

τους. Γιατί άλλο πράγμα είναι ή διερεύνηση τών «σωπών» τής ιστορίας, ή είσαγωγή νέων τομέων έρευνας ή ή άνάδειξη άνεκμετάλλεωτων πηγών καί άλλο ή έπαγγελία μιās ιστορίας «άντικειμενικής», «άληθινής» χωρίς «ρωγμές» καί «μύθους», δηλαδή τής 'Ιστορίας με Ι κεφαλαίο που μās γυρίζει έναν τουλάχιστον αιώνα πίσω.

● Τά άρθρα πρέπει νά είναι ένυπόγραφα. Τί μπορεί νά σημαίνει ένα άνυπόγραφο άρθρο περί Μεσοπολέμου; "Οτι είναι συλλογική προσπάθεια τής συντακτικής επιτροπής που άνέτρεξε από κοινού στίς πηγές καί συνέταξε από κοινού τό κείμενο; "Οχι ότι ή συλλογική έρευνα είναι κατακριτέα. Τουναντίον. Μόνο που τό έν λόγω άρθρο δίνει τήν αίσθηση ότι άλλου βρίσκονται οι λόγοι τής άνωνυμίας τού συγγραφέα του...

● Οι «μύθοι» καί δή οι ιστορικοί «μύθοι» δέν πέφτουν με άναμασήματα. Καί δυστυχώς μόνο άναμάσημα -καί μάλιστα μυθοποιητικό- μπορεί νά είναι ένα λαογραφικό παραμυθάκι βασισμένο έξ ολόκληρου σέ κείμενα τού άθηναιογράφου τού περασμένου αιώνα Δ. Καμπουρογλου...

● Η ιστορία, έστω καί «δημοσιογραφική», έστω καί μή «λόγια», γράφεται με παραπομπές, δηλαδή με συγκεκριμένες άναφορές στίς πηγές καί τά βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν γιά τή γραφή τής. 'Αλλιώς γίνεται λογοκλοπή. 'Αναφέρομαι στό άρθρο «Ο γυναικείος τύπος τού προηγούμενου αιώνα», τό οποίο έχει άντλήσει κάτι παραπάνω από τό... έπιτρεπτό από τά τρία πρώτα τεύχη τού περιοδικού «Σκούπα», όχι μόνο χωρίς καμιά σχετική μνεία, αλλά καί με τόν εξής αύτάρεσκο πρόλογο:

«Τά περιοδικά που παρουσιάζονται έδω είναι έντελώς ή σχεδόν άγνωστα γιά τούς πολλούς. Λείπουν από όποιαδήποτε άναφορά - άναδρομή στήν εποχή εκείνη καί βιβλιογράφηση» («Τότε» τεύχος Ι, σ. 14).

Αύτά πρός τό παρόν. Δέν εξαντλούν τό θέμα, τό οποίο ξεπερνά κατά πολύ τό μετρίο βεληνεκούς περιοδικό καί άφορά ένα μεζόν ζήτημα, δηλαδή τό πώς γράφεται ή ιστορία στόν τόπο μας. 'Αλλά θά επανέλθουμε.

Σ' ένα από τα τελευταία τεύχη του ANTI (13 Μαΐου 1983) και κάτω από τη διευκρίνιση «ένας διάλογος» φιλοξενείται ένα κείμενο του Άντωνη Μασούνη και η απάντηση του Πέτρου Εύθυμιου, συνεργάτη του ANTI και ειδικού συμβούλου του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς. Για την ουσία του θέματος παραπέμπουμε στο άρθρο της Α. Λαζαρίδου στο τ. 2 του «Σχολιαστή».

Πιστεύουμε ωστόσο ότι πρέπει να λεχθούν δυο λόγια για τον τρόπο που το ANTI και ο συνεργάτης του αντιλαμβάνονται το διάλογο, και τούτο γιατί ειλικρινά είχαμε καιρό να αντιμετωπίσουμε μία παρόμοια πρακτική από έντυπα που θέλουν να συγκαταλέγονται στην «αδέσμευτη» ή «αντιδογματική» αριστερά.

Ο Π. Εύθυμιος χρησιμοποιώντας «αύστηρη» μαρξιστική ορολογία, ξεκινά την απάντησή του με μία σειρά χαρακτηρισμών για τον «συνομιλήτη» του όπου κυριαρχεί η κατηγορία του σταλινισμού. 'Ας μās επιτραπεί να επισημάνουμε τό καινοφανές. Όπως όλοι γνωρίζουμε, σταλινισμός είναι εκείνη η παρέκκλιση που γεννήθηκε όταν ο μαρξισμός μεταλλάχθηκε από επαναστατική θεωρία σε αντιδραστική κρατική ιδεολογία, και μία μάλιστα ειδική λειτουργία της ήταν η κάλυψη με «φιλολαϊκό», «αριστερό» μανδύα της κρατικής σοβιετικής πολιτικής. Φαίνεται λοιπόν ότι και εδώ ως έθνος θα πρωτοτυπήσουμε. Είναι ο κρατικός λειτουργός Π.Ε. που κραδαίνει την κατηγορία του «σταλινικού» και την εξαπολύει εναντίον εκείνου που τόλμησε να κρίνει και να επικρίνει τις απόψεις του.

Αλλά υπάρχει και ένας άλλος, κοινωνικής τάξης τη φορά αυτή, χαρακτηρισμός. 'Η καλύτερα σαρκασμός:

«Τόν εύχαριστώ (τόν Α.Μ.) που μπόρεσα στη μοναξιά του να δώσω τόν έρεθισμό να πει τὰ δικά του».

Απ' τόν 'Οκτώβρη της Άλλαγής, μπαίνει πράγματι σ' όλους τούς Έλληνες αριστερούς τό πρόβλημα της μοναξιάς. Πολλοί διαλέγουν να πάνε με τούς πολλούς άλλοι περιορίζονται στους λίγους. Δέν έχουμε την πρόθεση να κρίνουμε κανέναν γιατί γνωρίζουμε ότι τις πιό πολλές φορές η επιλογή δέν είναι πολιτική αλλά προσωπική. Μās είναι όμως ολοφάνερο ότι μόνο όποιος διαλέγει τη μοναξιά της αριστεράς μπορεί να πει «τά δικά του». 'Ο άλλος, αναγκαστικά θα πει «τά ξένα». Γι' αυτό, καλύτερα να μείνει σιωπηλός.

Για να είμαστε δίκαιοι πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι τό περιοδικό ANTI έχει να επιδείξει και φωτεινά παραδείγματα παρουσίας διαλόγων. Πρόκειται για περιπτώσεις όπου πραγματικά έντυπωσιάζει ο δημοκρατικός και ισότιμος τρόπος έκθεσης των αντιπάλων απόψεων και, πολύ περισσότερο, τό τάκτ, ή αυτοσυγκράτηση και τό φλέγμα της σύνταξης.

Για παράδειγμα στό τεύχος 229, τό ANTI υιοθετεί μία ριζικά κριτική στάση απέναντι στό νέο ποινικό κώδικα, με έκτενές άρθρο του συνεργάτη του, Στέλιου Κούλογλου. Στό άμέσως επόμενο τεύχος φιλοξενείται ή

άπάντηση του ίδιου του ύπουργού Δικαιοσύνης. Στην απάντησή του αυτή ο Μαγκάκης αναλαμβάνει την άνασχευή σημείο προς σημείο τών απόψεων του Στ. Κούλογλου. Για τόν τελευταίο, ο ύπουργός καταλογίζει όχι μόνο εσφαλμένες απόψεις, αλλά προχωρώντας και σε προσωπικού χαρακτήρα αντιπαράθεση δηλώνει ότι «άδυνατεί να παρακολουθήσει τόν ειρμό τών συλλογισμών του».

Απέναντι σ' αυτή την απάντηση, τό ANTI επιδεικνύει ευρωπαϊκού επιπέδου δημοσιογραφική δεοντολογία. Ούτε προς στιγμή διανοείται να επιτρέψει στό συνεργάτη του να ανταπαντήσει στό ίδιο τεύχος. Δέν πιστεύουμε ότι ο Εύθυμιος είναι τό χαϊδεμένο παιδί του ANTI, χάριν του οποίου θυσιάστηκε ή λεπτότητα του περιοδικού. Ούτε αντίστροφα, ότι δέν πολυενδιαφέρεται για την υπεράσπιση τών απόψεων και της αξιοπρέπειας του (έξ ίσου συνεργάτη) Στέλιου Κούλογλου.

Θά μās πείει όλοι είναι ίσοι, αλλά οι κρατικοί λειτουργοί πιό ίσοι από τούς άλλους. Αλλά εδώ τό ANTI φαίνεται να ξεπερνάει άποφασιστικά τη στάση που αυτό, μαζί με μία σοβαρή μερίδα της Άριστεράς, είχε υιοθετήσει απέναντι στό ΠΑΣΟΚ στό πρόσφατο παρελθόν. Γιατί όπως και να τό κάνουμε, άλλη είναι ή φινέτσα της «κριτικής ύποστήριξης» και άλλου οδηγεί τό σύνθημα «στοργή και προδέρμ» σε κάθε άτομο-φορέα άσκησης της κρατικής εξουσίας.

Ανησύχησε ή εφημερίδα «Έθνος» από την ανακοίνωση του ύπουργού Δικαιοσύνης, σύμφωνα με την οποία σύντομα θα καταργηθεί ή θανατική ποινή στη χώρα μας. 'Ετσι, στις 5/5, στό σχόλιο «Ισόβια και έσχάτη» (ύπογραφή Ι.Σ.) εκφράζονται άνησυχίες μήπως «ή επίεικής μεταχείριση τών «βαρέων παραβατών» του Ποινικού Νόμου αύξησει περισσότερο την ήδη επιβαρυνμένη εγκληματικότητα στη χώρα μας».

Και δέ σταματάει εκεί. Προχωράει στην άντεπιθεση, καταγγέλλοντας πως έξ αίτίας «της άμετρης εφαρμογής ύπέρ του κατηγορουμένου της άρχής της επίεικειας», τό μέτρο της θανατικής ποινής «έκτονώθηκε και ως έκ τούτου δέν τελεσφόρησε»... Συμπέρασμα: όχι μόνο να διατηρηθεί ή θανατική ποινή, αλλά από τούδε και εις τό εξής να εφαρμόζεται αύστηρότερον.

Ο ή ή Ι.Σ. σίγουρα θα αισθάνεται εθνικά μειωμένος (ίσως να αισθάνεται μειωμένος και ως προοδευτικός άνθρωπος) κάθε φορά που αναλογίζεται τόσο πολύ «τελεσφορεί» τό... «μέτρο» σε χώρα γειτονική, που όχι μόνο κατοικείται από Τούρκους, αλλά διοικείται και από φασίστες. Αλλά ο πόνος του θα άπαλύνεται όταν θα άνατρέπει στις λαμπρές σελίδες της ελληνικής δικαιοσύνης, στόν Μπελογιάννη φερ' είπειν, όπου ή άπόφαση απέφυγε να «έκτονώσει» τό μέτρο. Στη γενικότερη άπελπισία του, ο Ι.Σ. μπορεί να έλπίζει στην κήρυξη πολέμου, όποτε θα επανέλθει ή θανατική ποινή. Βέβαια τό «Έθνος» είναι διακηρυγμένος λάτρης τών

πορειών ειρήνης αλλά «ούδέν κακόν άμιγές καλού».

Παρά τό μικρό του μέγεθος, τό σχόλιο αυτό του «Έθνους» άνακινεί και τά θεωρητικά ζητήματα που πλέκονται γύρω από τη θανατική ποινή. Μās πληροφορεί λοιπόν ότι ή θανατική ποινή δέν επιβάλλεται σε «άνταπόδοση της αξιοποίησης πράξης» αλλά για λόγους προληπτικούς, δηλαδή «για να άποθαρρύνει τούς επίδοξους μμητές και μέλλοντες παραβάτες του νόμου».

Μά ο καθένας γνωρίζει ότι μιά όποιαδήποτε ποινή, και προφανώς ή θανατική, λόγω της σοβαρότητάς της, νομιμοποιείται μόνον όταν έρχεται σε «άνταπόδοση της αξιοποίησης πράξης». Μόνον όταν δηλαδή, ή κοινή γνώμη πείθεται ότι ο καταδικασθείς «άξιζε» την ποινή του, γιατί ήταν «άνθρωπόμορφο τέρας», «ειδεχθές έξάμβλωμα» και όμοιος. 'Η ποινή άποτιμά την εϋθύνη του ύποκειμένου - πολίτη που παρανόμησε.

Αλλά στην όριακή περίπτωση που ή ποινή είναι ο θάνατος, γινόμαστε μάρτυρες μιās θεαματικής μετάθεσης στους «προληπτικούς λόγους». Γιατί τό κράτος πρέπει ακόμη και τότε να εμφανιστεί σάν προστάτης τών πολιτών και μάλιστα με διπλό τρόπο: Προστάτης τών νομοταγών, με την ύποσχόμενη μείωση της εγκληματικότητας, αλλά και τών παρανόμων που προειδοποιούνται και άποτρέπονται από τό εγκλημα. Και ο καταδικασμένος; Αυτός άπλά παύει να ύπάρχει.

Αυτή ή μετάθεση όμως ύπαγορεύεται και από έναν ακόμη λόγο. 'Η άρχή της «άνταπόδοσης της αξιοποίησης πράξης» νομιμοποιεί και πρακτικές έκτός «δικαιικής τάξης». Τά MAT για παράδειγμα, που χτυπάνε κάποιους διαδηλωτές δέ διώκονται για πρόκληση σωματικών βλαβών, καθώς τό ξύλο που ρίχνουν έλαμβάνεται σάν ή επί τόπου «άνταπόδοση» του αξιοποιούν της διαδήλωσης. 'Η, αν κάποιος νοικοκύρης κάνει μπλέ μαρέν τόν κλέφτη που συλλαμβάνει στό διαμέρισμά του, ποιά εφημερίδα δέ θα γράψει «ν' άγιάσουν τά χέρια του»;

Τί γίνεται όμως αν στη διάρκεια τέτοιων πρακτικών ύπάρχουν και θάνατοι; Τότε, ή θεάρεστη άρχή της «άνταπόδοσης της αξιοποίησης πράξης» αυτή ή ίδια ή έννοια του «δικαίου» χρεώνεται με μιá άτέλειωτη σειρά εγκλημάτων. Από την πρόσφατη περίπτωση αϋτοδικίας στη Μάνη, μέχρι τά εγκλήματα τιμής και τις βεντέτες. Θά ήταν ή έννοια του δικαίου και όχι μόνο κάποιοι άντρες τών MAT που θα χρεωνόταν τόν Κοιμή και την Κανελοπούλου.

Αλλά, τότε θα έπρεπε να παραδεχθούν και οι φωτισμένοι άνθρωπιστές της σοσιαλιστικής κυβέρνησης ότι «ή διαγραφή της έσχάτης τών ποινών από τόν Ποινικό κώδικα» δέ σημαίνει και την κατάργηση της θανατικής ποινής.

Τάκης Μαστραντώνης
Άγγέλικα Ψαρρά
Δημήτρης Ψαρράς

scripta
manent

Λίγη 'Αφρική σέ μικρές κουβέντες

Δέν πουλάει κανείς γυναίκα σέ κανέναν στήν 'Αφρική

Όταν ένας 'Αφρικανός λέει ότι τελεί τούς γάμους του, κυριολεκτεί πιά πολύ από τόν Νεο-έλληνα κατά τουλάχιστον ένα γάμο: διότι τελεί τρεις: Έναν θρησκευτικό, έναν πολιτικό και έναν έθιμικό.

Ο λόγος είναι ο εξής: όταν ο «άσπρος» ξεκίνησε από τό «φυσικό» του περιβάλλον (Ευρώπη) και ήρθε και βρήκε τόν «μαύρο» στό δικό του «φυσικό» περιβάλλον ('Αφρική) φέρνοντας μαζί του τό θρησκευτικό και τόν πολιτικό γάμο, ή καλύτερα, όταν ή «άφρικανική» κοινωνία και ή «ευρωπαϊκή» κοινωνία αντάμωσαν, ή τότε άτόφια «άφρικανική» κοινωνία ήταν ούτε λίγο ούτε πολύ μία «κανονική» κοινωνία, μία κοινωνία όπου γίνονταν και γάμοι. Αυτούς τούς γάμους, σήμερα τούς λέμε έθιμικούς! Και έθιμικούς τούς λέμε γιά νά τούς «διακρίνουμε» από τούς θρησκευτικούς και τούς πολιτικούς γάμους, γιά νά τονίσουμε τόν παραδοσιακό - ντόπιο χαρακτήρα τους, και κατά συνέπεια τόν μη-παραδοσιακό, ξενόφερτο χαρακτήρα πού οι υπόλοιποι γάμοι έχουν γιά τόν 'Αφρικανό. Ο κόσμος νά χαλάσει ο 'Αφρικανός όταν παντρεύεται, τελεί και τόν έθιμικό γάμο του. Ωστόσο ο γάμος αυτός είναι από τούς τρεις, εκείνος πού στήν τέλεσή του άπαιτεί και προίκα, μία προίκα πού έμφανίζει τούς 'Αφρικανούς σάν άγοραστές-πωλητές τών γυναικών τους, μία προίκα τέλος πάντων περιβόητη: διότι και έδω, και άλλοι παντρεύεται ο κοσμάκης, συμβαίνουν κάποιες κυκλοφορίες γυναικών, και μάλιστα μέ κάποιες προίκες μαζί, αλλά έδω γιά παράδειγμα δέν μιλάμε γιά άγορά-πώληση 'Ελληνίδων! Αυτό μάς έλειπε!...

**...Δέν τή φέρνει
ούτε ή νύφη**

Όπως θά ξέρετε, έδω λέμε: ή οικογένεια τής νύφης δίνει και ή νύφη φέρνει τήν προίκα - όφειλουμε νά προσθέσουμε ότι συμβαίνει καμιά φορά νά φέρει αλλά και νά δώσει ή ίδια ή νύφη, μέ τήν έννοια ότι φτιάχνει ή ίδια τήν προίκα της: αυτό πολύ συχνά γίνεται μέ τις *ιερό-δουλες*, αλλά μπορεί νά συμβεί και μέ τις *μη-ιερές*. Στήν 'Αφρι-

κή ή έκφραση «ή νύφη ή ο γαμπρός φέρνει τήν προίκα» δέν έχει καμιά κοινωνική πραγματικότητα: ή προίκα δίνεται από τήν οικογένεια του γαμπρού στήν οικογένεια τής νύφης, και έτσι τήν προίκα δέν τή φέρνει στό καινούριο σπίτι ούτε ή νύφη ούτε ο γαμπρός. Η νύφη «έκχωρείται» κατευθείαν στόν γαμπρό χωρίς τή μεσολάβηση τής οικογένειάς του. Σύμφωνα μέ τόν F. Gannou, τό 1958, στήν περιοχή τής σημερινής κωμόπολης Μοσέντζο, στό Κογκό, ή δόση ή πιά σημαντική, αυτή πού δίνει στό γαμπρό τό δικαίωμα νά πάρει μαζί του τή νύφη, κυμαίνονταν [...] από 12.000 έως 20.000 παλιά γαλλικά φράγκα (προίκα σέ είδος και κρασί μαζί) ανάλογα μέ τήν κοινωνική τάξη πού ανήκει ή γυναίκα!.

**Μας έρχονται
κουτί-κουτί...**

Έτσι λοιπόν ο πρώτος τυχών πού παραβρίσκεται όταν δίνεται μία «άφρικανική» προίκα θά πει από μέσα του (αλλά όταν βρεθεί μέ δικούς του ανθρώπους θά τό πει φωναχτά): «Γιά φαντάσου! Οι 'Αφρικανοί πουλάνε τις γυναίκες τους!».

Μιά δηλ. απ' αυτές τις πεποιθήσεις πού σχηματίζουν τήν εικόνα του 'Αφρικανού μέσα στά άν... μή τί άλλο... ήσυχα μυαλά μας, μία

απ' αυτές τις πεποιθήσεις πού μάς έρχονται κουτί. Πράγματι:

● όταν, άνοίγοντας τό γαλλο-ελληνικό λεξικό ΧΑΡΗ ΠΑΤΣΗ γιά νά βρεις τήν ελληνική λέξη τήν αντίστοιχη τής γαλλικής *ragne* (είδος ποδιάς πού φοράνε οι 'Αφρικανοί και πού άκουμπά σχεδόν τή γή), συναντάς, σελ. 566 «*ragne*: ποδιά τών αγρίων και τών 'Ινδών από θαμνακερό πανί, πού τή φορούν από τήν ζώνη μέχρι τά γόνατα» - Θά καταλάβατε άσφαλώς ότι από τούς άγριους πού έννοεί τό λεξικό, μερικοί είναι από 'Αφρική μεριά...

● ή όταν οι Ζουλού, έπειδή πολέμησαν κάτι τσουτσέκια τής άναγκης και τής ασφαλίρας πού κουβαλάσανε... έγγλέζικα ντουφέκια, τούς πατεράδες τών σημερινών άσπρων τής Νότιας 'Αφρικής, τούς Boers τούς λεγόμενους, γίνονται τά σημερινά ζουλου-άκια τών τραγουδιών τής Λιλιπούπολης, τής πανθομολογούμενης πολύ αξιόλογης δουλειάς ενός «έπαναστατικού» Τρίτου Προγράμματος...

● ή όταν, Παναγία μου! μάς άκούς νά έναποθέτουμε τήν προστασία μας στή Θεοτόκο έτσι και φανεί ένας Μαύρος ή επί τό ελληνικότερον άράπης στόν όριζοντα - μήν πώ τί γίνεται όταν φαίνονται πολλοί: μαύρη μαυρίλα, λέει, πλάκωσε...

● ή όταν στήν 'Αφρική και ή μάνα του Κίτσου μας άκόμα, ντούμπου ντούμπου ζά, κάνει μονάχα γιά καζάνι...

● ή όταν ο κακομοίρης ιδιαίτερα ό στρατευμένος, βαπτίζεται μαύρος ή γιά περισσότερη γραφικότητα Κογκολέζος, δέν μπορεί παρά νά καταλάβεις γιατί ένα επιπλέον κουτό του στυλ «οι 'Αφρικανοί πουλάνε τις γυναίκες τους» μάς έρχεται, όχι κουτί, αλλά κουτί-κουτί μέσα σέ μία άτμόσφαιρα άποκριάς θά έλεγα, έν πάση περιπτώσει μεγάλης πλάκας.

**Η άτόφια «άφρικανική
κοινωνία: ή τοπική
φυλή ή κοινωνία
συγγενικών σειρών**

Είχαμε αναφερθεί πιά πάνω, άν θυμάστε, σέ κάποια άτόφια άφρικανική κοινωνία: οι έθνολόγοι τή λένε ή τοπική φυλή ή κοινωνία συγγενικών σειρών, και τή διακρίνουν σέ τέσσερεις τύπους: τόν τύπο Α, πού συναντιέται γιά παράδειγμα στους 'Υόμπε, τόν τύπο Β, πού συναντιέται γιά παράδειγμα στους Σέουα, τόν τύπο Γ, πού συναντιέται γιά παράδειγμα στους Πούνου, τόν τύπο Δ πού συναντιέται γιά παράδειγμα στους Γκουρό τής Ακτής του 'Ελεφαντοστού. Σέ περίπτωση γάμου στίς κοινωνίες τύπου Α, ή γυναίκα πάει νά ζήσει στόν άνδρα της και μένει εκεί μέχρι τό διαζύγιο ή τό θάνατό της. Στήν έφηβεία, τά παιδιά εγκαταλείπουν τό χωριό του πατέρα και πάνε και εγκαθίστανται

στό χωριό του θείου (αδελφού της μητέρας τους) από τον οποίο και κληρονομούν. Στις κοινωνίες τύπου Β, ο άνδρας πάει να μείνει, είτε όριστικά, είτε για ένα όρισμένο αριθμό ετών στη γυναίκα του, τα παιδιά μένουν και αυτά στο χωριό της μητέρας τους και κληρονομούν από την πεθερά (μητέρα της μάνας τους) ή το μεγάλο της αδελφό. Στις κοινωνίες τύπου Γ, η γυναίκα πάει να μείνει στο χωριό του άνδρα της, τα παιδιά μένουν και αυτά εκεί, κληρονομούν όμως από τον θείο (τόν αδελφό της μητέρας τους). Στις τύπου Δ, ο άνδρας, ή γυναίκα και τα παιδιά μένουν στο χωριό του άνδρα και τα παιδιά κληρονομούν από τον πατέρα τους. Η βασική ταξική διαίρεση στις κοινωνίες αυτές είναι η διαίρεση ανάμεσα στους πρεσβύτερους και τους νεότερους. Και λέμε ότι ούτε οι πρεσβύτεροι ούτε οι νεότεροι πουλάνε και ακόμα λιγότερο αγοράζουν τις Αφρικανίδες.

Και όμως δέν πουλάει κανείς...

«Στις κοινωνίες που υπάγονται στον τύπο Β, οι γάμοι γίνονται χωρίς προίκα, δέν υπάρχει ο θεσμός της προίκας!»² Νά λοιπόν οι πρώτοι Αφρικανοί που ούτε πουλάνε ούτε αγοράζουν τις γυναίκες τους. Στις κοινωνίες που ανήκουν στον τύπο Γ, συναντά κανείς περιπτώσεις γάμων που πάλι γίνονται χωρίς προίκα, τους λεγόμενους γάμους προτίμησης: «ο πατέρας δέν είχε να πληρώσει προίκα για το γιο του αν τον πάντρευε με μία γυναίκα της πατρίδας (clan) του, στις περιπτώσεις αυτές δέν υπήρχε προίκα καθόλου»³. Νά επομένως και άλλοι Αφρικανοί που ούτε πουλάνε ούτε αγοράζουν τις γυναίκες τους. «Η προίκα δέν είναι καθόλου ένα υποχρεωτικό φαινόμενο στις κοινωνίες συγγενικών σειρών. Είναι απλώς μία πλαστή άπατηλη αναδιανομή που στήνουν εκείνοι που εκμεταλλεύονται καθημερινά έναν άνδρα. Αυτή ή αναδιανομή παίρνει τη πρόσχημα την κυκλοφορία των γυναικών όταν μία τέτοια κυκλοφορία λαμβάνει χώρα, πράγμα που δέν συμβαίνει για παράδειγμα σε περίπτωση γάμου στις κοινωνίες τύπου Β, στους Σέουα δηλ. για παράδειγμα»⁴.

Εδώ λόγου χάρη ή και άλλου μία ένδειξη για την κυκλοφορία των γυναικών είναι ή άλληγή επώνυμου. Στις κοινωνίες συγγενικών σειρών, όλα τα αγαθά, είτε τα άμεσης καταναλώσεως, είτε τα αγαθά προικός, τα λεγόμενα γοήτρου, παράγονται από τους νεότερους: οι πρεσβύτεροι συνήθως δέν δουλεύουν ή δουλεύουν πολύ λίγο λόγω ηλικίας. Οι πρεσβύτεροι είναι οι μόνοι που νόμιμα μπορούν να έχουν στην κατοχή τους τα αγαθά προικός, αυτά δηλαδή με τα οποία πληρώνεται ή προίκα, και έτσι είναι οι μόνοι που νόμιμα μπορούν να πληρώνουν τις

προίκες. Γίνεται επομένως σαφές γιατί παρουσιάζουν την προίκα σαν την αναδιανομή στην οποία προβαίνουν ο πατέρας ή ο θείος του μέλλοντα γαμπρού για να δικαιολογήσουν έτσι τις υποχρεωτικές παροχές που όφειλει σ' όλη σχεδόν τη ζωή του να τους κάνει το καμαράκι τους, και γιατί λέμε ότι πρόκειται για πλαστή, άπατηλη, στήμενη αναδιανομή που υποκρύπτει - καμουφλάρει μία συγκεκριμένη περίπτωση κοινωνικής εκμετάλλεισης. Με άλλα λόγια, λένε οι πρεσβύτεροι: οι νεότεροι, από το μεγαλύτερο μέρος του προϊόντος της εργασίας τους, μάς κάνουν παροχές, δηλαδή δουλεύουν για μάς, επειδή ΘΑ τους πληρώσουμε τις προίκες. Για να γίνουμε ακόμα πιο σαφείς, είναι σαν να λένε τα αφεντικά (άλλωστε αυτό λένε): οι εργάτες δουλεύουν στις δουλειές μας, δηλ. δουλεύουν για μάς όλο το μήνα επειδή από μάς ΘΑ πάρουν μισθούς στο τέλος του μήνα. Εμείς πάντως ξέρουμε ότι τα αφεντικά δίνουν μισθό στο ΤΕΛΟΣ του μήνα στον εργάτη, όχι επειδή δουλέψαμε όλο το μήνα, αλλά για να μπορέσει ο εργάτης να απαλύνει κάπως τα «σοβαρά» εκείνα προβλήματα (νοίκι, φαί, φροντίδα των παιδιών, κυκλοφορία στην πόλη, κλπ...) που αν δέν τους δοθεί αυτή ή ελάχιστη λύση, δέν θά μπορεί ο εργάτης να πάει να δουλέψει τον επόμενο μήνα. Βέβαια, αγιάζει σχεδόν, γίνεται «τό καλό τό αφεντικό», τό αφεντικό εκείνο που «άνορθόδοξα» πληρώνει πριν τό τέλος του μήνα, μετά ασφαλώς από μπόλικά παρακάλια ή μπόλικη φιλία - καταλάβετε γλύψιμο που τό θεωρούμε σωστό - και μπόλικο φιλότιμο - που τό θεωρούμε λάθος - από τη μεριά του εργαζόμενου και εφόσον αυτός ο τελευταίος παρουσιάσει ένα πρόβλημα «φλέγον, έπειγον και έπιπλέον σοβαρόν» κατά την κρίση πάντα του αφεντικού ή καλύτερα των αφεντικών, δηλ. κατά την κοινή λογική που πολύ πετυχημένα ένας πολύ ωραίος μαρξιστικός όρος λέει κυρίαρχη ιδεολογία. Του εργάτη του «πληρώνουν» μισθό για να αναπαράχθει, του νεότερου του «πληρώνουν» προίκα, δηλ. κατά τους πρεσβύτερους και την εδώ κοινή γνώμη, γυναίκα για να κάνει παιδιά, τους εν καιρώ νεότερους, δηλ. για να αναπαράχθει. Αν θυμηθούμε ότι ο εργάτης που δουλεύει «κανονικά» παίρνει μισθό κάθε τέλος του μήνα, μπορούμε με μία αναλογία να υποψιαστούμε, γιατί ένας νεότερος μετά από μία πρώτη γυναίκα και συνεχίζοντας τις υποχρεωτικές παροχές προς τους πρεσβύτερους μπορεί να βρεθεί και με μία δεύτερη, ή και με μία τρίτη γυναίκα..., δηλ. μπορούμε να αρχίσουμε να εξηγούμε τό φαινόμενο της πολυγαμίας στην Αφρική. Η σοβαρότερη δυσκολία που ίσως παρουσιάσει αυτή ή αναλογία είναι οι μήνες: ένας μήνας είναι τριάντα μέρες, ο νεότερος στην κοινωνία συγγενικών σειρών παντρεύεται την πρώτη του

γυναίκα στα είκοσιπέντε του, δηλ. μετά από δέκα περίπου χρόνια υποχρεωτικών παροχών, και τη δεύτερη μετά συνήθως από τρία-τέσσερα χρόνια. Πράγματι τά τρία χρόνια δύσκολα γίνονται δέκα χρόνια, ακόμα πιο δύσκολα τά δέκα ή τά τρία χρόνια γίνονται τριάντα μέρες, άλλα αίρεται και αυτή ή δυσκολία αν φέρουμε κατά νου τό περιφημο ανέκδοτο: «οι Αφρικανοί μετράνε ένα, δύο..., πολλά». Και έτσι για τον Αφρικανό τά δέκα χρόνια, τά τρία χρόνια ή οι τριάντα μέρες, σαν πολλές μέρες, είναι τό ίδιο και τό αυτό «Τι Κοζάνη, τι Λωζάνη;» θά πει ο Ρωμηός. Άλλωστε και εδώ ή και άλλου, πολλές φορές τό τέλος του μήνα γίνεται τέλος της ημέρας, τέλος της εβδομάδας ή τέλος του δεκαπενθήμερου: αναλόγως!...

Επομένως, όταν στην Αφρική μία κυκλοφορία γυναικας ντυμπλάρεται με προίκα, δηλαδή όταν παντρεύεται μία Αφρικανίδα με προίκα, δέν συμβαίνει καμία αγορά ούτε καμία πώληση Αφρικανίδας από κανένα προς κανένα. Και θά συγκατατεθείτε περισσότερο σ' αυτό αν αναλογιστείτε μία κοινωνία συγγενικών σειρών με πρεσβύτερους, νεότερους και γυναίκες: ουδείς υπάρχει λόγος που να κάνει αυτές τις γυναίκες να ανήκουν περισσότερο στους πρεσβύτερους από ό,τι στους νεότερους, και έτσι να αποκτήσουν οι πρώτοι τό δικαίωμα να τις εκχωρούν έναντι προίκας στους δεύτερους. Τό όλο πράγμα πιο πολύ μυρίζει σύστημα κοινωνικής εκμετάλλεισης όπου ή στιγμή της κυκλοφορίας των γυναικών με τη φενάκη της προίκας είναι ή κατεξοχήν ευκαιρία για τό σύστημα να εμφανίζεται στα μάτια των μελών του σαν σύστημα δικαιοσύνης: αναδιανομή σου λένε οι πρεσβύτεροι! Ο γάμος σ' αυτές τις κοινωνίες είναι ή στιγμή συγκέντρωσης των άμεσων παραγωγών δηλαδή των παιδιών που κάποτε θά γίνουν νεότεροι, και ή προίκα θυμίζει κάπως τό μισθό στις καπιταλιστικές κοινωνίες: δίνεται και αυτός όπως θά ξέρετε ή στιγμή της συγκέντρωσης των άμεσων παραγωγών, δηλαδή των εργατών για παραδειγμα.

Αυτά. Παρά την πολύ μεγάλη έπιτυχία που μαζικώς αναγνωρίσαμε στο τραγούδι ντούμπου ντούμπου ζά ντούμπου μάγοι, τά ταμπού δέν πέσαν ακόμα. Αν και είναι προτιμότερο να μη τά λέμε ταμπού... Οι άμηχανίες μας, όταν πολυπιέζει ή παραγωγή βγαίνουν σε πλάκα, άγαμποσύνες ή και χοντράδες που όμως καθόμαστε και περιποιόμαστε.

Οράτιος Σαβράνης

1. Pierre Philippe Rey: «Αποικιοκρατία, νεο-αποικιοκρατία και μεταβαση στον καπιταλισμό. Παράδειγμα της Comilag στο Κογκό Μπραβίλ», εκδ. Maspero, Παρίσι, σελ. 123.

2. Στο ίδιο, σελ. 130.

3. Στο ίδιο, σελ. 114.

4. Δ.π.

Στις 26 Ιουνίου, το Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα για πρώτη φορά στην ιστορία της μεταπολεμικής Ιταλίας θά ζητήσει την ψήφο της ιταλικής άριστερας για να δημιουργήσει με την απαραίτητη πλειοψηφία, μία κυβέρνηση εναλλακτική στη Χριστιανική Δημοκρατία, που έδω και 38 χρόνια όριζε και διευθύνει όλους τους πιθανούς και απίθανους κυβερνητικούς σχηματισμούς. Από αυτούς που επιβιώνουν με τους φασιστικούς ψήφους μέχρι τις «σταθερές» κεντροαριστερές συνεργασίες όπως αυτή που διαλύθηκε τώρα με την πρωτοβουλία του Σοσιαλιστικού Κόμματος.

Για την αριστερά όμως τα πράγματα δεν είναι καθόλου εύκολα. Τα συνδικάτα, τα τελευταία 5-6 χρόνια είχαν καταγράψει μία σειρά από ήττες κι έχουν χάσει αρκετό έδαφος. Κι όσο για τα αυτόνομα κινήματα έχουν αποδυναμωθεί και σίγουρα δεν έχουν ποτέ αναγνωριστεί μέσα στα συνδικάτα. Κάτι αντίστοιχο έχει συμβεί και με τους άνεργους.

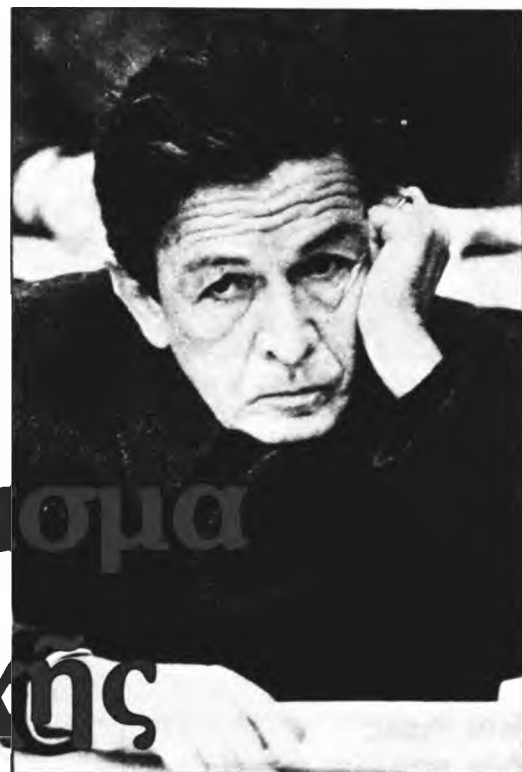
Στις δημοτικές εκλογές του 1980 το ποσοστό της αποχής σχεδόν διπλασιάστηκε φτάνοντας το 10%. Είναι κοινός τόπος πως στο ποσοστό αυτό βρίσκονται άριστεροι ψήφοι. Η αποχή από τις εκλογές λοιπόν δεν εγγράφεται όπως μέχρι το '80, στη δύναμη της δεξιάς στην Ιταλία.

Διαλέξαμε λοιπόν τη συνέντευξη που έδωσε στον Luigi Manconi του «IL MANIFESTO» ο Fabbio Mussi παλιός διευθυντής του περιοδικού του Ι.Κ.Κ. «Rinascita» και τώρα υπεύθυνος τύπου και προπαγάνδας του Ι.Κ.Κ.

Χρ. Σ.

Συνέντευξη του υπεύθυνου προπαγάνδας του Ι.Κ.Κ.

'Ιταλικές έκλογές: Τό φάντασμα της αποχής

Είσαι υπεύθυνος τύπου και προπαγάνδας του Ι.Κ.Κ. Κάνε λοιπόν το καθήκον σου και απάντησε στον τυπικό ψηφοφόρο που θά κάνει αποχή από τις εκλογές στις 26 Ιουνίου. Θά σου δώσω τους πιθανούς λόγους από τους πιο ήλιθιους και άδικαιολόγητους μέχρι και τους πιο εξυπνους και δικαιολογημένους - για τους οποίους κάποιος αριστερός ψηφοφόρος θά προσέλθει στις κάλπες: Πρώτον: εγώ δεν ψηφίζω γιατί όλα τα κόμματα είναι ίδια και κλέβουν. Τί απαντάς;

Λέω πως είναι ψέμα. Το γεγονός ότι δύο κομμουνιστές σύμβουλοι ανακρίνονται για κάποιο σκάνδαλο που αποκάλυψε κομμουνιστής δήμαρχος του Τορίνο δεν είναι αρκετός λόγος για να έλθω θύελλο το Ι.Κ.Κ. με τ' άλλα κόμματα. Θά προσθέσω όμως πως το 1975, η ιταλική αριστερά κερδίζει τις δημοτικές εκλογές στις μεγαλύτερες πόλεις της Ιταλίας όταν οι πόλεις αυτές είχαν φτάσει πιά σε κατάσταση σήψης. Σήμερα μπορούμε να κάνουμε σίγουρα ένα θετικό απολογισμό του έργου μας. Δεν είμαστε εξωγήινοι, αλλά έχουμε σίγουρα διαφορές από τους άλλους.

Τόν Ιούνιο του 1980, στις δημοτικές εκλογές, ψήφισαν για δωδέκατη φορά οι νέοι που για πρώτη φορά ψηφίζουν το 1975, και είχαν συμβάλει στη νίκη της αριστερας τότε. Τώρα, μετά από τόσες εκλογές, ακόμη και οι πιο ένθουσιώδεις των δημοκρατικών διαδικασιών δοκιμάζονται σκληρά. Νά λοιπόν ένας ακόμα λόγος για την αποχή: Δεν ψηφίζω μία και δέ χρησιμεύει σε τίποτα.

Μία θέση τέτοιου τύπου δέ μου φαίνεται και τόσο εκκεντρική: Έχουμε φτάσει σε μία παθολογική χρήση του εκλογικού δικαιώματος. Στην ουσία όμως τα πράγματα δεν είναι έτσι ακριβώς. Στην Ιταλία για μία μεγάλη περίοδο είχαμε μία σταθερή ισορροπία ανάμεσα στο «προοδευτικό» και «τό συντηρητικό» μπλόκ. Την πρώτη διατάραξη αυτής της ισορροπίας τη διαπιστώνουμε στις βουλευτικές του '76. Η ευκαιρία που μάς δόθηκε τότε δεν πιστεύω πως πήγε χαμένη. Τώρα το θέμα είναι πως η ισορροπία έχει διαταραχθεί, και το ρήγμα πρέπει να προχωρήσει σε βάθος. Για να γίνει αυτό πιστεύω πως το 51% φτάνει και περισσεύει.

Άλλος λόγος, η αποχή σαν «τιμωρία». Στην πραγματικότητα εγώ θέλω να πέσει η Χ.Δ. και θέλω την εναλλακτική λύση της αριστερας, πιστεύω όμως παράλληλα, πως τα κόμματα της αριστερας τουλάχιστον για κάποια περίοδο ακόμη, πρέπει να αντιμετωπιστούν, να μπουν σε κρίση, να αλλάξουν. Για να τό προκαλέσω αυτό έχω μόνο μία δυνατότητα, να τους άρνηθώ την ψήφο μου, έτσι ώστε να αισθανθούν «υποχρεωμένοι» ν' αλλάξουν.

Μου φαίνεται κλασικό παράδειγμα πολιτικού μαζοχισμού. Θυμίζει το ανέκδοτο όπου ένας ρωτά κάποιον: «Εσύ πως μαλακίζεσαι; Και ο άλλος του απαντά: «Χτυπώ με τό σφυρί τ' αρχίδια μου», «Και τότε ικανοποιείσαι;» «Όταν άστοχώ»... Θέλω να πω πως όποιος έχει μία παρόμοια άποψη βάζει γκολ στον εαυτό του. Τό να μείνει «άμόλυντο» από τις εκλογές ένα ποσοστό εν δυνάμει αριστερών ψήφων φαίνεται σαν καταπληκτικό δώρο για τη Χ.Δ. και τους συμμάχους της. Στις αρχές της δεκαετίας του '70 το Ι.Κ.Κ. έπρεπε να τιμωρηθεί μία κι ήταν άνικανο να κατανοήσει τις νέες κοινωνικές πραγματικότητες και τα κοινωνικά κινήματα ώστε να τα εκπροσωπήσει. Μετά, τιμωρήθηκε για την έπuloγή του ιστορικού συμβιβασμού και τώρα που έχει αρχίσει η αυτόνομή του από την ιδεολογία των καθεστώτων των Ανατολικών Χωρών συνεχίζει να τιμωρείται, αλλά εγώ δεν καταλαβαίνω και πολύ τό γιατί. Μου φαίνεται πιο τίμιο να πούμε πως υπάρχει ένα ποσοστό προκατειλημμένης και άμετακίνητης αντιπολίτευσης στο Ι.Κ.Κ. που εκφράζεται ακόμη και μέσα στα ποσοστά της αποχής από τις εκλογές. Τέλος, δεν υπάρχει θέμα, είναι ένα γεγονός που πρέπει να λάβουμε υπ' όψη μας.

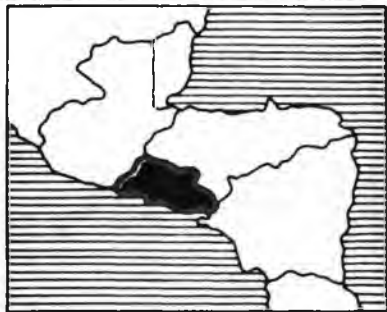
Ύστερα από αυτές τις πρώτες διαπιστώσεις θά 'θελα να προσθέσω και κάποιες άλλες, περισσότερες συγκυριακές κι ίσως πιο συγκεκριμένες. Είναι άναμφερστο πως υπάρχει ένα έτοιμο σχέδιο από την Χ.Δ. για τη σίγουρη ίσχυροποίηση του μονεταρισμού. Είναι πιθανόν να τό καταφέρει. Τό γεγονός αυτό κάνει άπαραίτητη και έπιτακτική τη νίκη της αριστερας στις εκλογές, ώστε να δημιουργηθεί μία πραγματική δημοκρατική λύση και να έμποδισθεί τό σχέδιο του αντιπάλου. Αυτό πρέπει να γίνει τώρα. Δεν έχουμε καιρό για χάσιμο: η ήττα της αριστερας αυτή τη στιγμή θάχε βαριές συνέπειες για τη ζωή της Ιταλίας, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Τελευταία πιθανή αίτια για την αποχή: Έγώ έναποδέτω τις έέργειές μου, την τοποθέτησή μου, τις έλπίδες μου και τις έπιλογές μου, αλλά και την αντίθεσή μου και τους άγώνες μου σε διαφορετικά κανάλια άπ' αυτά της παραδοσιακής πολιτικής πράξης. Η αίτιολόγηση και η προπαγάνδωση αυτής της θέσης δά σήμαινε πως δίνουμε τό προβάδισμα στην κοινωνική συμπεριφορά του «πολίτη» που είναι «απολίτικος» και δέ συμμετέχει στο παιχνίδι των συνδιαλεγόμενων κομμάτων. Τί σκέφτεσαι;

Αυτή η άποψη μου φαίνεται πολύ επικίνδυνη. Η μη συμμετοχή στις εκλογές είναι μία κίνηση πολύπλοκη, τόσο που νάναι αδύνατο ή άποχή να δώσει διά μιάς όλα τά μηνύματα που της έναποτίθενται. Δέ νομίζω πως η άποχή είναι τό μόνο κανάλι μέσα από τό όποιο εκφράζονται και έρμηνεύονται όλα τά φαινόμενα της κοινωνικής ζωής. Και δέν έχω στό νού μου μόνο τις εκφράσεις του παραδοσιακού πολιτικού παιγνιδιού, αλλά και τά κοινωνικά κινήματα, ακόμη κι αυτά που βρίσκονται στα όρια του χώρου της αριστερας τις μικρές οργανώσεις μέχρι και τις έξτρεμιστικές.

Στην ουσία θέλεις να πεις πως έσύ σαν Ι.Κ.Κ. προτιμάς μία ψήφο για τό «κόμμα της Προλεταριακής Δημοκρατίας» παρά την άποχή;

Ναί, πιστεύω πως τό 3,5% του κόμματος των ριζοσπαστών στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές έδωσε περισσότερα μηνύματα άπ' όσο τό 10% της αποχής από τις εκλογές. Βλέπεις τό πρόβλημα για μένα παραμένει η έπικοινωνία με τις τάξεις κι όχι με τά κέντρα εξουσίας, εκείνοι που βρίσκονται στα τελευταία, αν θέλεις και για λόγους επαγγέλματος είναι υποχρεωμένοι να άποκωδικοποιούν και να έρμηνεύουν όλα τά μηνύματα, τά πιο μπερδεμένα και σύνθετα ακόμα και τους πολιτικούς άπόηχους. Έγώ όμως δέν έκτιμώ καθόλου τους άπόηχους της πολιτικής, άγωνίζομαι όσο μπορώ ώστε να έχω καθαρά μηνύματα, για μία πολιτική της πληροφόρησης όσο γίνεται περισσότερο και ποιοτικά καλύτερης. Τά έρευνήτικά κέντρα θά 'πρεπε να ψάξουν τις βαθύτερες αίτιες της αποχής από τις εκλογές ή μάζα, όμως, των κομμουνιστών δέν είναι, πιστεύω κοινωνιολογικό πρακτορείο.

Σαλβαντόρ: 'Η αυτοκτονία του κομαντάντε

Πέρασαν σχεδόν δύο μήνες από τις 9 'Απριλίου που δολοφονήθηκε στη Μανάγκουα της Νικαράγουα η κομαντάντε Άννα Μαρία, όπως ήταν γνωστή η Μελίτα Άνγια Μόντες, φιλελεύθερη, μέλος της κεντρικής διοίκησης του Λαϊκού 'Απελευθερωτικού Μετώπου και από τα ιδρυτικά μέλη του μετώπου Φαραμπούντο Μαρτί. Τήν κηδεία της παρακολούθησαν και τα δυτικά είδησεογραφικά πρακτορεία κι έτσι την παρακολουθήσαμε και στην TV. 'Αντίθετα, απαρατήρητη πέρασε τόσο από τον τύπο όσο και από την τηλεόραση, η αυτοκτονία -στις 12 'Απριλίου- του κομαντάντε Μαριάλ, (ψευδώνυμο του Σαλβαντόρ Λαγιετάνο Κάρπιο) που ανακοινώθηκε επίσημα στις 21 'Απριλίου στη Μανάγκουα. 'Η είδηση ωστόσο είναι ίσως πιο σημαντική από το θάνατο της Μελίτα Άνγια Μόντες. 'Ο κομαντάντε Μαριάλ ήταν ο ιδρυτής του 'Απελευθερωτικού Κινήματος του Σαλβαντόρ (τό 1970) μίας από τις μεγαλύτερες οργανώσεις του κινήματος Φαραμπούντο Μαρτί.

'Η επίσημη έρμηνεία των αρχών της Μανάγκουα είναι ότι η λύπη για το θάνατο της συντρόφου Άννα Μαρία οδήγησε το σύντροφο Μαριάλ στην αυτοκτονία. Τό αδιέξοδο όμως που θέλησε να λύσει η κίνηση του Μαριάλ δεν έχει σχέση με το θάνατο της Άννα Μαρία ή τουλάχιστον όχι μόνο μ' αυτόν.

Τόν Μάρτιο η Κεντρική Διοίκηση του Λαϊκού 'Απελευθερωτικού Μετώπου ξεπέρασε -για μία ακόμα φορά- τις διαφωνίες της, με την εκκλήση να βρεθεί πολιτική λύση στον εμφύλιο πόλεμο του Σαλβαντόρ. 'Η εκκλήση αυτή άπευθυνόταν κυρίως στη δεξιά εξουσία και αναφερόταν στη δυνατότητα, κάποιων διαπραγματεύσεων χωρίς τους όρους που αυτή έβαζε (δηλαδή την κατάθεση των όπλων). Μετά από αυτή τη συνάντηση ο κομαντάντε Μαριάλ έφυγε για την Τριπολή της Λιβύης, απ' όπου γύρισε για την κηδεία της Άννα Μαρία. 'Η στάση του στην Κεντρική Διοίκηση της οργάνωσης έρμηνεύθηκε σαν αδυναμία. Καί ο είκοσιοκτάχρονος Μαριάλ αναλαμβάνει να φέρει τον κομαντάντε Μαριάλ μπροστά σε τετελεσμένα γεγονότα. Δολοφονεί την Άννα-Μαρία και συλλαμβάνεται -τις μέρες της κηδείας- σαν

κύριος αὐτουργός της δολοφονίας. Κι ὅλο αὐτό με τήν ἐλπίδα νά μπει καί πάλι τό θέμα τῆς πολιτικῆς λύσης σέ συζήτηση μέσα στήν ὁργάνωση, ἀφοῦ θεωροῦσε σίγουρη τήν κάλυψη τῆς δολοφονίας πρός τόν ἔξω κόσμο.

Εἶναι ἡ δεύτερη φορά πού ὁ Σαλβαντόρ Μαριάλ Κάρπιο ἀντιμετωπίζει μιά παρόμοια κατάσταση. 'Ἦδη μιά φορά εἶχε χρειαστεῖ νά ἐπιβληθεῖ μέ τό κύρος τοῦ ἡγέτη στήν ὁργάνωση ὅταν ὁ ποιητής Ρόκε Ντάλτον, μέλος τότε τοῦ Λαϊκοῦ 'Απελευθερωτικοῦ Στρατοῦ, κατηγορήθηκε ὡς πράκτορας τῆς ΣΙΑ καί δολοφονήθηκε ἀπό τοὺς συντρόφους του.

Αὐτή τή φορά ὅμως ὁ Μαριάλ δέν ἀντέξε, ἴσως γιατί ἡ ἰδέα τοῦ νέου συντρόφου Μαριέλο δολοφόνου πού εἶχε ὁργανωθεί καί πολιτικοποιηθεῖ μέσα στή δική του πολιτική ἀποψη, ἦταν πιο δυσβάστακτη ἀπό τό θάνατο τῆς συντρόφου Άννα-Μαρία. 'Ἵσως ρόλο νά ἔπαιξε καί ἡ ἐπιθυμία του νά μὴν ἀρχίσει μιά πάλι ἀνάμεσα στίς φράξιες τῆς ἰδίας του τῆς ὁργάνωσης.

Αὐτά εἶναι ὅλα ὅσα μπορούμε νά ἐρμηνεύσουμε μέσα ἀπό τίς ἀνακοινώσεις τῶν ἀρχῶν τῆς Μανάγκουα καί τοῦ Μετώπου Φαραμπούντο Μαρτί. Τίποτε ὅμως δέν ἀποκλείει πῶς μπορεῖ ὁ κομαντάντε Μαριάλ νά μὴ διάλεξε ὁ ἴδιος τό θάνατό του.

Σ.

Τεχεράνη 1983

Δέν ξέρω ἂν παγώσατε καί σεις. Τό ἔπαθαν πάντως πολλοί ὅταν εἶδαν στήν ὁθόνη τους ἐν ἔτει 1983 ἕναν ἄνθρωπο φανερά βασανισμένο, ἕνα ψυχικό ράκος, τόν ἡγέτη ἐν πάση περιπτώσει ἑνός πολιτικοῦ κόμματος νά ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι πράκτορας ξένης δύναμης ἀπό παλιά, νά δίνει λεπτομέρειες, νά ὁδεύει σταθερά πρός τή δημόσια ἐκτέλεση ὡς προδότης τῆς 'Επανάστασης.

Οἱ δίκες τῆς Μόσχας! Φέτος στήν Τεχεράνη. Μέ ὅλα τὰ μέσα τῆς σύγχρονης τεχνολογίας. Καί τί τραγικό: Τό θῦμα νά μοιάζει τόσο πολύ μέ τό θῦμα τοῦ '38. Καί ἡ Μόσχα νά ἀρκεῖται στή λακωνική δήλωση «δέν εἶναι πράκτοράς μας» καί ἡ σύλληψή του «ἀποδυναμώνει τήν ἐπανάσταση».

'Ἵσως, μετά ἀπό τόσα πού ἔχουμε δεῖ, θά ἔπρεπε νά ἀδιαφορήσουμε. Στό κάτω κάτω «ὅποιος σκάβει τό

λάκο τοῦ ἄλλουνοῦ πέφτει μέσα». 'Ὅμως ὄχι! 'Ο φασισμός παραμένει πάντα ἀποτρόπαιος καί ἡ καταγγελία του εἶναι χρέος. 'Ἰδίως ὅταν ὁ ἐξαναγκασμός τῆς συνείδησης φτάνει στό σημεῖο τῆς αὐτοκαταγγελίας. 'Ο Ν. Κιανουρί γιά μᾶς εἶναι πιά νεκρός, δολοφονημένος ἀπό ἕνα θεοκρατικό καθεστῶς πού ἐξακολουθεῖ νά μιλάει στό ὄνομα μιάς ἐπανάστασης πού τό ἴδιο φρενάρησε.

Κ.Β.

Κλέφτες, ἀστυνόμοι καί... διοξίνη.

Πρίν μερικά χρόνια ἕνα χωριό τῆς βόρειας 'Ιταλίας καταστρέφεται οἰκολογικά ἀπό τό τοξικό σύννεφο διοξίνης πού ξεφεύγει κάποια μέρα ἀπό τοπικό ἐργοστάσιο φαρμάκων. Ζῶα καί φυτά σκοτώνονται μέσα σέ λίγες μέρες κι ἀκολουθοῦν οἱ διαταραχές στά μικρά παιδιά καί οἱ παραμορφώσεις στά ἔμβρυα.

Μετά τόν πανικό θά καταφθάσουν συνεργεῖα γιά τόν καθαρισμό τοῦ ἐργοστασίου καί τῶν γύρω χώρων ἀπό τὰ κατάλοιπα τῶν τοξικῶν οὐσιῶν. Τὰ κατάλοιπα, μέσα σέ τσουβάλα, θά φορτωθοῦν σέ φορητό καί θά ὁδηγηθοῦν σέ... ἄγνωστο προορισμό.

'Εδῶ ἀρχίζει ἡ... ἀστυνομική πλοκή. Πού θάφτηκαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ τσουβάλα μέ τίς ἐπικίνδυνες τοξι-

κές οὐσίες; Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἐταιρείας ἀρνοῦνται νά ἀπαντήσουν, ὁ ὁδηγός τοῦ φορητοῦ ἐπίσης. 'Ἰταλοί, Γάλλοι, Γερμανοί ἀρχίζουν νά ἀνησυχοῦν. Οἱ οἰκολόγοι κινητοποιοῦνται. Στή Γερμανία μιά ὁμάδα ἐκατόν πενήντα γιατρῶν ἀναλαμβάνει ἐκστρατεία διαφωτισμοῦ καί πληροφόρησης.

Στό μεταξύ ἡ ἱστορία ἔχει πάρει τό δρόμο τῶν δικαστηρίων καί τοῦ κοινοβουλίου.

'Ὅμως τί νά τὰ κάνεις ὅλα αὐτά ὅταν ἡ διοξίνη βρισκεται στό σπίτι καθενός μας; 'Ενας κατάλογος ἀπό τὰ φάρμακα πού κυκλοφορεῖ ἡ...θναυματουργική καί πανταχοῦ παρούσα, ὅπως φαίνεται, ἐταιρεία μέ τό ὄνομα LAROCHE θά σᾶς πείσει:

BITAMINEΣ

Aronit. Συνθετική βιταμίνη Α.
Becozym, Benadon, Benevra, Benexol, Berapient. Διάφορες βιταμίνες Β.
Konakion. Συνθετική βιταμίνη Κ1.
Protovit. Βιταμινικό ὑποκατάστατο.
Redoxon. Βιταμίνη C.
Rocaltron. Γιά χρόνια ρινική ἀνεπάρκεια.
Rovigon. Βιταμίνη Α καί Ε.
Supradyn. Πολυβιταμινική ὑψηλῶν δόσεων.

ΣΟΥΛΦΑΜΙΔΙΚΑ

Bactrin. Τό κατεξοχήν σουλφαμινικό εὐρείας χηρῆσεως, πού δίνεται ἀκόμη καί σέ παιδιά.

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

Temetex. 'Ενα ἀπό τὰ πιο διαδεδομένα προϊόντα πού περιέχει κορτιζόνη.

ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΑ

('Εδῶ πιά μπορεῖτε ἴσως νά πετάξετε ὅλο τό συρτάρι τοῦ κομοδίνου σας).

Laroxil, Lexotan, Librax, Librium, Limbryl, Marplan, Mesimono, Mogadon, Nobrium, Prostigmina, Rivotril, Roignol Roche, Taractan, Valium.

Μυρσίνη Ζορμπά

‘Ο καυτός μήνας ‘Ιούνιος

Οί μαθητές μπροστά στις πανελλαδικές εξετάσεις

Κι αυτός ο ‘Ιούνιος είναι ένας καυτός μήνας για τὰ Λύκεια. ‘Ιδιαίτερα για τούς μαθητές της Γ’ Λυκείου που μέ μοναδικό όπλο τήν αγωνία τους πάνε για τις Πανελλαδικές εξετάσεις, τις εξετάσεις που θά κρίνουν τό «μέλλον» τους. Κι έτσι αντί τό τέλος του σχολείου νάναι γι’ αυτούς μία εύκαιρία για απόλογισμό της δωδεκάχρονης μαθητείας τους, γίνεται ή άφετηρία μιας άτακτης και ξέφρενης κούρσας προς τήν «έπιτυχία». Γίνεται ένα αγωνιώδες κυνηγητό μέ τις γνώσεις, που γλυστράνε γύρω τους χωρίς νά τις έλέγχουν, χωρίς νά τις νιώθουν δικές τους.

‘Η «άλλαγή» στην εκπαίδευση μπορεί νάναι για τις εφημερίδες «πρώτη σελίδα», για όσους όμως ασχολούνται μ’ αυτήν δέν είναι παρά ένα φτηνό καλαμπούρι. ‘Όλοι ξέρουν πώς τίποτα δέν άλλαξε στο βασικό σχεδιασμό (ποιοί σχεδιασμοί;) ή ιδεολογία έμεινε αναλλοίωτη, τὰ μέσα τό ‘ίδιο μίζερα και λίγα. ‘Ο σκοπός πάντα χαμένος. Κανείς δέν ξέρει τί ζητάει απ’ τούς μαθητές που τελειώνουν τό Λύκειο και θέλουν νά συνεχίσουν. Γιατί, αν για παράδειγμα ζητάνε απ’ αυτούς νάχουν γενικές γνώσεις, τότε γιατί στην τελευταία τάξη που ουσιαστικά είναι πιο ώριμοι γι’ αυτό, ασχολούνται μόνο μέ θέματα της ειδικότητας που θά ακολουθήσουν στά ΑΕΙ; ‘Αν πάλι ζητάνε ειδικές γνώσεις τότε γιατί τις διδάσκονται τόσο πλατιά, άναρχα, χωρίς βάσεις και κυρίως χωρίς καμιά σύνδεση μέ τή σημερινή και αύριανή πραγματικότητα;

Τό ΠΑΣΟΚ που υποτίθεται ότι έχει ολοκληρωμένη άποψη, για τήν Μέση ‘Εκπαίδευση, τὰ πρώτα που βρήκε νά κάνει ήταν νά ονομάσει τις Πανελλήνιες Πανελλαδικές, νά φτιάξει δημόσια φροντιστήρια και νά εισάγει τό μάθημα της Κοινωνιολογίας στά Λύκεια. Λές και τό φάρμακο είναι ή κρατική «παραπαιδεία», λές και ή κοινωνιολογία είναι μάθημα, είναι ένα βιβλίο, κάποιες διδακτικές ώρες.

‘Ετσι οί μαθητές της Γ Λυκείου φτάνουν στό τέλος αναζητώντας μάταια τό μίτο της ‘Αριάδνης στό λαβύρινθο των γνώσεων.

‘Η απομνημόνευση αποκομμένων μεταξύ τους γνώσεων είναι ή βάση της εκπαίδευσής μας. Οί γνώσεις απογυμνωμένες απ’ τή φιλοσοφία τους, τήν ιστορική τους πορεία, και τό σημερινό κοινωνικό τους προσδιορισμό, γίνονται άπλά, δυσνόητα κείμενα, σύμβολα, τύποι. ‘Ο μαθητής μάταια ψάχνει τό γιατί, μάταια ψάχνει τή χρήση όλων όσων μαθαίνει, στή ζωή και τήν παραγωγική διαδικασία. ‘Όλα του δίνονται σάν αλήθειες αναλλοίωτες στό χρόνο και τό χώρο, ή διαλεκτική αποκλείεται «έξ όρισμού», τό αύριο φαντάζει ‘ίδιο μέ τό χτές.

‘Ο ρόλος του στην τάξη είναι παθητικός. Αυτός μονάχα απαντάει άντλώντας δύναμη μέσα από τή μνήμη ή τό «σκονάκι» του. Του άρνούνται κάθε συμμετοχή στή διδασκαλία - άπλά δέν πρέπει νά μιλάει - του άπαγορεύουν νά άρνείται ό,τι άκούει. ‘Η διδασκαλία είναι αυταρχική, όχι μόνο γιατί ό δάσκα-

λος είναι αυταρχικός. ‘Απλά τό πλάτος της ύλης είναι μεγάλο, «ό χρόνος λίγος», ή δομή της τάξης είναι ίσοπεδωτική. Τό αποτέλεσμα είναι γνωστό. ‘Η παραδίνεται και βυθίζεται στή λογική του σχολείου του ή αντίδραει, άρνείται τὰ πάντα, απομακρύνεται για πάντα.

Τὰ μέσα της εκπαίδευσης είναι άνικανα νά βοηθήσουν τήν έρευνα και τή μάθηση, αντίθετα πασχίζουν νά ανακόψουν κάθε διάθεση κριτικής. Τὰ βιβλία παλιά και νέα, είναι γεμάτα λάθη και ανακρίβειες, γραμμένα από ανθρώπους χωρίς ίχνος φαντασίας και ευαισθησίας, άνικανα νά τραβήξουν τό μαθητή και νά τόν κάνουν νά ασχοληθεί μέ όσα του παραθέτουν. Στό τέλος κάθε χρονιάς παραδίνονται στό πύρ.

Και μετά έρχονται οί εξετάσεις. Χωρίς νά ξέρουν κι αυτές τό λόγο της ύπαρξής τους αποτελούν τήν αίτία της όλης προσπάθειας. ‘Ο κάθε μαθητής πρέπει νά απαντήσει μόνος του, λές και αύριο στή δουλειά του θά ναι μόνος, χωρίς βιβλία, χωρίς συνεργάτες. Και νά απαντήσει σέ τί; Στό τί άκουσε και διάβασε, στό τι κατάλαβε, ή στό τι μπορεί νά αναλύσει και νά συνθέσει μόνος του. ‘Η κορυφή αυτής της γελοίας κούρσας είναι τό φαινόμενο που ζούμε σήμερα. Τεράστιοι βαθμοί στους μαθητές της Γ. Λυκείου, άφού ό βαθμός μετράει στην εισαγωγή, και ό κάθε καθηγητής θέλει νά περιμοδοτήσει τὰ δικά του «άλογα» στην τελική μάχη.

Και οί καθηγητές, όπαδοί, στην πλειοψηφία τους, της ‘Αλλαγής τι

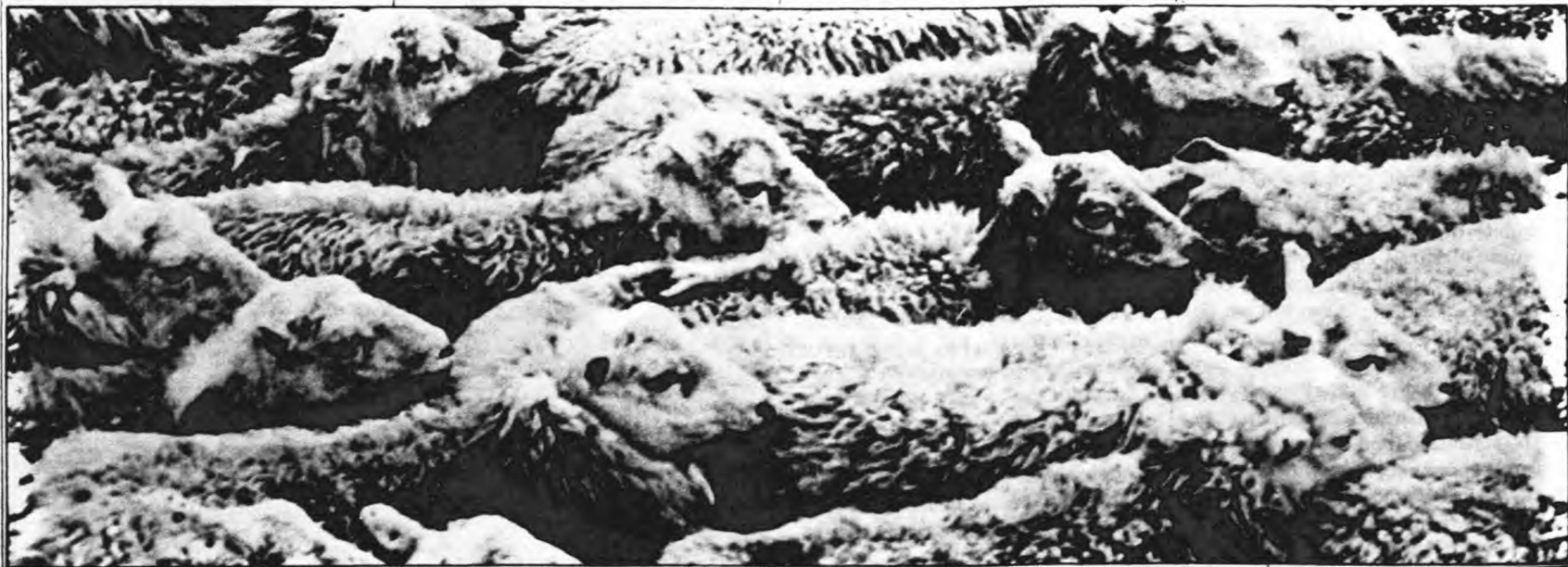
κάνουν; ‘Απλά ό καθένας κάνει ό,τι θέλει. Χωρίς σοβαρά πλάνα δουλειάς, χωρίς οργανωμένη ενημέρωση και μετεκπαίδευση κολυμπάνε στά ρηχά και δυστυχώς δέν πνίγονται.

‘Αντίθετα στηρίζουν τό σύστημα που εύκολα τούς ένωμάτωσε. Μεταφέρουν λαθεμένες και λειψές συχνά γνώσεις τους, φέρονται αυταρχικά στή πλειοψηφία τους, τρέχουν νά τηρήσουν τό γράμμα και τό πνεύμα των προγραμμάτων. ‘Η κατάργηση του έπιθεωρητή δέν τούς έλάφρυνε ουσιαστικά, άφού τόν έχουν μέσα τους, άφού πρέπει νά είναι καλοί και τυπικοί μέ τό νόμο.

Μέσα σ’ αυτό τό κλίμα που είναι γελοίο για όσους τό βλέπουν από μακριά, και τραγικό για όσους τό ζούν από μέσα, τὰ «πρόβατα» τρα-

βάνε για τή σφαγή των Πανελλαδικών. ‘Από κοντά τὰ κόμματα της ‘Αριστεράς, τροφοδοτούν μέ διακηρύξεις τούς υποψήφιους. ‘Όλο τό χρόνο πιστά στην ιδεολογία τους, χρησιμοποίησαν τούς κομματικούς τους μηχανισμούς για τόν έλεγχο των προεδρείων των σχολείων, και της ΟΛΜΕ, έβγαλαν διακηρύξεις για τήν ειρήνη στις γενικές συνελεύσεις, και ζήτησαν καλύτερα κτήρια και περισσότερο Μάρξ στό μάθημα της κοινωνιολογίας.

Οί μαθητές κατακερματισμένοι στά σχολικά τους συμβούλια χωρίς Πανελλαδική οργάνωση, ένωματωμένοι στή λογική του σχολείου τόσα χρόνια, ψελίζουν κάτι για καταπίεση, κάτι για περισσότερη κριτική, και όλοι μαζί πασχίζουν για τήν

ένισχυση των ταμείων τους, μέσα από τους χορούς στις Ντισκοτέκ. Οί πώτερο πολιτικοί ανάμεσά τους στήνουν ρόκ συγκροτήματα κι ο χρόνος τελειώνει.

Τό άρθρο τούτο, δέν έχει πρόθεση νά δώσει τίς λύσεις γιά τή Μέση Έκπαιδευση. Άπλά φιλοδοξεί νά γίνει αίτια γιά ένα διάλογο. Καί ό διάλογος δέν είναι σίγουρα έξω από τό σχολείο, πόσο μάλλον στίς διακομματικές επιτροπές. Άκόμα δέν πιστεύουμε στους γραφειοκράτες τού ΚΕΜΕ πού μέσα στά γραφεία τους, μακριά από τή σκόνη τής κιμωλίας, ύφαινον προγράμματα καί αλλαγές. Άπλά πιστεύουμε στό διάλογο τού καθηγητή μέ τό μαθητή όσο άναρχος καί άδιεξοδικός κι άν είναι. Άν ό καθηγητής, μέσα στην τάξη, άρνιότανε τό αναλυτικό πρόγραμμα, άν καταγοῦσε τό κακό σχολικό βιβλίο στην πράξη, άν κατέβαινε από τήν έδρα καί προκαλούσε τούς μαθητές του τότε σίγουρα θάφτανε κοντύτερα στην αλήθεια. Δέν πιστεύουμε στό κυβερνητικά προγράμματα. Πιστεύουμε στην άπ' τά μέσα καί άπ' τά κάτω ύπονόμευση τού σχολείου, στην άνατροπή των δοσμένων ιεραρχικών σχέσεων έκπαιδευτή - έκπαιδευόμενου. Όπου αυτό λειτουργήσε, τό κλίμα άλλαξε, καί κάτι άρχισε νά φαίνεται ανάμεσα στό θρανία.

Τά δημόσια φροντιστήρια δέν μπορούν νά άνακουφίσουν τούς «μαθητές τού λαού» (άφού δέν είναι δημόσια ούρητήρια). Τό σχολείο δέν χρειάζεται φροντιστήρια γιά νά αλλάξει. Χρειάζεται τά μέλη τής σχολικής κοινότητας νά πιστέψουν ότι τό σημερινό μοντέλο είναι επικίνδυνο, γιά όλους, καί νά ψάξουν γιά κάτι διαφορετικό.

Πάμε λοιπόν καί φέτος γιά τίς Πανελλαδικές. Άλήθεια σκέφτηκαν ποτέ οί μαθητές νά μήν πάνε όμαδικά κάποτε σ' αυτές τίς εξετάσεις; Σκέφτηκαν άραγες ν' αφήσουν τίς νεκρές συνελεύσεις τους, τά δειλά προεδρεία τους; Μήπως είναι καιρός νά βγοῦν κι αυτοί στους δρόμους;

Α. Καστάνας

Τά μεταλυκειακά κέντρα τού ΠΑΣΟΚ

Φροντιστήρια «γιά όλο τό λαό»

Γιά πρώτη χρονιά, από τόν Ιανουάριο, λειτουργήσαν σ' όλη τήν Ελλάδα, τά μεταλυκειακά κέντρα γιά νά προετοιμάσουν τούς άπόφοιτους των Λυκείων γιά τήν είσαγωγή τους στην τριτοβάθμια έκπαιδευση.

Η καλή λειτουργία των κέντρων αυτών θεωρήθηκε άπαραίτητη προϋπόθεση γιά τήν επιτυχία τού νέου συστήματος επιλογής, των Πανελλαδικών εξετάσεων. Προβλήθηκε σάν κοινωνικό καί λαϊκό μέτρο πού θά «άμβλύνει τίς τεράστιες άνισότητες στίς εύκαιρίες των νέων πού έχουν τίς ρίζες τους σέ γεωγραφικούς παράγοντες οικονομικές άνισότητες καί κοινωνικές ταξικές προελεύσεις».

Τά μεταλυκειακά κέντρα φιλοδοξούν νά άπορροφήσουν τούς μαθητές πού κατάφευγαν στό ιδιωτικά φροντιστήρια πού ή ύπαρξη τους είχε θεωρηθεί σάν τήν κακοδαιμονία τού έκπαιδευτικού μας συστήματος. Άδύνατον λοιπόν νά μή χειροκροτηθεί από τήν άντιπολίτευση. Οί όποιες ένστάσεις παρέμειναν στό επίπεδο τής άμοιβής των διδασκόντων ή στό ώράριό τους.

Όμως ή κριτική σ' ένα τέτοιο θεσμό, δέν μπορεί νά μή σταθεί στό μοντέλο λειτουργίας τους.

Η κυβέρνηση τού ΠΑΣΟΚ στό «έτος των θεσμικών αλλαγών» όπως όνόμασε τό 1983 μεταξύ άλλων άναγνώρισε τήν άναγκαιότητα τής παραπαιδείας. Στο όνομα τής κατάργησής της τή νομιμοποίησε έντάσσοντάς την στό δημόσιο.

Τό Μεταλυκειακό κέντρο (Μ.Κ.) δέ μοιάζει μέ τό σχολείο. Είναι χώρος λέει, τό Ύπ. Παιδείας «έντατι-

κής πνευματικής εργασίας» καί ό χαρακτήρας αυτός πρέπει νά «διαφυλάσσεται μέ προσοχή». Γι' αυτό ό ιδιοκτήτης - δημόσιο δέν «έπιτρέπει δραστηριότητες πού έμποδίζουν τήν πραγμάτωση τού προορισμού του περισπώντας τούς σπουδαστές».

Ο διευθυντής του δέν περιορίζεται μόνο στό διοικητικό του έργο. Μέ δική του εύθύνη προτείνει τήν πρόσληψη των διδασκόντων όπως άλλωστε καί ό ιδιοκτήτης - ιδιώτης, έχει δικαίωμα νά άπολύσει όποιον «μέ τίς ένέργειές του ή τίς παραλήψεις του δέν είναι άποδεκτός».

Καί σάν νά μήν έφταναν αϊτά ό διευθυντής θά πρέπει νάναι καί καλός επιχειρηματίας - άς μήν ξεχνάμε ότι σ' αυτό άκριβώς τό ζήτημα στηρίχτηκε ή άπόρριψη των φροντιστηρίων - άφού ό μισθός του κανονίζεται καί άνάλογα μέ τόν αριθμό των μαθητών τού κέντρου του καί άνάλογα μέ τήν επίδοση των άποφοιτών.

Οί διδάσκοντες έχουν ώριαία άποζημίωση ιδιωτικού δικαίου, πρέπει νά δουλεύουν έντατικά γιά τή «μεθοδική προσφορά τής ύλης» καί έλέγχονται συνεχώς από τόν διευθυντή. «Σέ κάθε περίπτωση όφείλουν νά συμμορφώνονται μέ τίς ύποδείξεις του». Αναλαμβάνουν τή διδασκαλία ενός κλάδου κάθε μαθήματος «ώστε νά άποδίδουν καλύτερα» καί έτσι νά αντικαταστήσουν σιγά-σιγά τά μεγάλα όνόματα -καθηγητές των φροντιστηρίων πού όλοι ήταν κάπου ειδεικευμένοι.

Μετά άπ' όλα αυτά, δέν άντέχει νομίζουμε ή σύγκριση των Μ.Κ. μέ

τά φροντιστήρια. Είναι συντριπτική ύπέρ των δεύτερων. Άς μή βιαστούμε όμως. Δέν πρέπει έξ άλλου νάμαστε άπόλυτοι. Γιατί στους μαθητές θυμίζει αρκετά πράγματα από τό σχολείο:

Δέν επιτρέπεται νά καθυστερούν καί νά «διακόπτουν τή διδασκαλία μέ τήν καθυστερημένη προσέλευσή τους».

Πρέπει νά παρακολουθοῦν τακτικά, καί νά παίρνουν παρουσίες. Στίς περιπτώσεις «άρνησης γιά συμμόρφωση πραγματοποίησης όρισμένων αριθμού άπουσιών, δικαιολογημένων ή μή, καί κατά τήν κρίση τού διδάσκοντος ή τού διευθυντή μπορεί νά επιβληθεί ή όριστική άπομάκρυνσή τους».

Οί είδήμονες όμως τής αλλαγής επιμένουν ότι ό θεσμός άγκαλιάστηκε μέ έμπιστοσύνη από έκπαιδευτικούς, γονείς καί μαθητές.

Κι ως πρὸς τούς έκπαιδευτικούς μπορούμε νά πούμε πώς μέχρι ενός σημείου έλυσαν τό πρόβλημα τής επαγγελματικής τους άπασχόλησης.

Οί γονείς καί οί μαθητές. Αυτοί δυσπιστούν σ' ένα σύστημα πού άντιγράφει μέν τά γνωστά μας φροντιστήρια, ύπολείπεται όμως καί σέ οργάνωση καί σέ πείρα (άκόμα καί οί ώρες διδασκαλίας είναι λιγότερες). Γιατί ξέρουν πολύ καλύτερα άπ' όλους ότι στό άπάνθρωπα άνταγωνιστικό σύστημα επιλογής στό Πανεπιστήμιο όφείλεται ή άνθιση των φροντιστηρίων.

Η άπόφαση τής κυβέρνησης νά τά έντάξει στό δημόσιο, ούτε λύνει ούτε καταργεί τό πρόβλημα.

Μαλβίνα Παπαδάκη

...Είτε μέ τίς ἀρχαιοφύτες,
ἔϊτε μέ 'Ορθοδοξία,
τῶν ἀριστερῶν οἱ κοινότητες
προσχωροῦν στοῦ 'Εθνικισμοῦ τό Γαλαῖα

Μακρύ ριζίτικο γιά τόν Νιόνιο

1. Ἡ ἱστορική ἀντιπα- λότητα καί ἡ σύγκλιση

Ἡ μεταπολίτευση, τό 1974, βρῆ-
κε τούς ἀριστερούς συνθέτες νά
υἱοθετοῦν τρεῖς διακριτές μεταξύ
τους πολιτικές στάσεις. Τήν «ἐπι-
στροφή στίς ρίζες», τό ἄμεσα πολι-
τικοποιημένο τραγούδι, καί τό τρα-
γούδι «κοινωνικῆς κριτικῆς».

Οἱ τρεῖς αὐτές πολιτικές στάσεις
παρέμειναν γιά πολλά χρόνια δια-
κριτές μεταξύ τους παρότι συχνά
τά ὀριά τους ἀλληλοεπικαλύπτον-
ταν, παρότι παράλληλα οἱ φορεῖς
τῆς κάθε τάσης υἱοθετοῦσαν συχνά
καί ἄλλες ἐσωτερικῆς ἰδεολογίας κά-
ποιας ἄλλης τάσης. Εἶναι ἔτσι ἰδιαί-
τερα χαρακτηριστική ἡ περίπτωση
τοῦ Θεοδωράκη, πού τά πρῶτα
χρόνα μετά τή μεταπολίτευση ἦταν
ὁ κύριος ἐκπρόσωπος τοῦ ἄμεσα
πολιτικοποιημένου τραγουδιοῦ,
πού ὅμως δῆλωνε παράλληλα, σέ
κάθε εὐκαιρία, ὅτι τό πρόβλημα
τοῦ ἑλληνικοῦ τραγουδιοῦ πηγάζει
ἀπό τήν ἐπέλαση τῶν ξένων πολιτι-
στικῶν προτύπων, ὅτι ὑπάρχει ἡ
ἀναγκαιότητα γιά μιά ἐπιστροφή
στίς ρίζες κλπ.

Μποροῦμε νά ποῦμε, χωρίς νά
ἀπλουστεύουμε ὑπερβολικά τά
πράγματα, ὅτι κατά τήν πρώτη με-
ταπολιτευτική φάση, ὁ κύριος ἐκ-
πρόσωπος τῆς τάσης «ἐπιστροφή
στίς ρίζες» ἦταν ὁ Γιάννης Μαρκό-
πουλος, ὁ κύριος ἐκπρόσωπος τοῦ
ρητά πολιτικοποιημένου τραγου-
διοῦ ἦταν ὁ Μίκης Θεοδωράκης καί
ὁ βασικός ἐκπρόσωπος τοῦ τραγου-
διοῦ πού κυρίως ἀσκοῦσε κοινωνι-
κή κριτική, ἦταν ὁ Διονύσης Σαββό-
πουλος.

Αὐτό πού δίνει ἰδιαίτερη σημασία
στίς τρεῖς ἰδεολογικοπολιτικές τά-
σεις τῆς «ἀριστερῆς μουσικῆς σκη-
νῆς», εἶναι ἀκριβῶς τό γεγονός ὅτι
αὐτές δεν κατέγραψαν ἀπλά τίς ἀ-
πόψεις ἡ τήν ἰδεολογία κάποιων
καλλιτεχνῶν. Ἀντίθετα ἀντανα-
κλοῦσαν καί ἐκφραζαν κάποιες μα-
ζικές πρακτικές, ἀπόψεις καί ἰδεο-
λογίες, μέσα στήν 'Αριστερά, ἀλλά
καί πέρα ἀπ' αὐτήν. Εἶναι χαρακτη-
ριστικό ὅτι τό ἄμεσα πολιτικοποιη-
μένο τραγούδι ἀτονεῖ καί ὑποχωρεῖ
λίγα χρόνια μετά τή μεταπολίτευση,

καθῶς ἀκριβῶς ἀτονεῖ καί ὑποχω-
ρεῖ ἡ ὑπερπολιτικοποίηση τῆς πρῶ-
της περιόδου. Ἐξ ἄλλου, ὁ Σαββό-
πουλος θά βγάλει στόν ἀέρα τόν
Κοεμτζή τό 1979, δηλαδή ἔξι ὀλό-
κληρα χρόνια μετά τή μοιραία πα-
ραγγελιά, σέ μιά συγκυρία ὅπου μιά
μεγάλη μερίδα τῆς «ἀνένταχτης»,
τῆς «ἀνανεωτικῆς» καί τῆς ἐξωκοι-
νοβουλευτικῆς 'Αριστερᾶς ἀναδεί-
κνυε μέ τήν πρακτική τῆς τά ζητή-
ματα πού σχετίζονται μέ τό κοινω-
νικό περιθώριο καί τίς κοινωνικές
μειονότητες. (Τήν ἴδια ἐποχή γυρί-
ζεται καί τό ἔργο γιά τόν Κοεμτζή,
ἐκδίδεται τό βιβλίο τῆς Μπέττυ
κλπ).

Ἡ πολιτικοἰδεολογική συγκυρία
λοιπόν, κυρίως μέσα στήν 'Αριστε-
ρά καθορίζει, σέ μεγάλο βαθμό, τό-
σο τή δυναμική, ὅσο καί τίς σχέσεις
ἀνάμεσα στίς τρεῖς τάσεις στήν «ἀ-
ριστερή μουσική σκηνή».

Ποιό εἶναι λοιπόν τό ἰδεολογικό
καί πολιτικό ὑπόδαφος πάνω στό
ὁποῖο ἀναπτύχθηκαν οἱ διαφορετι-
κές τάσεις τῆς «ἀριστερῆς μουσικῆς
σκηνῆς»;

Ἄν τό ἄμεσα πολιτικοποιημένο
τραγούδι ἐκφράζε τήν ἀριστερή ὑ-
περπολιτικοποίηση τῆς πρώτης με-
ταπολιτευτικῆς φάσης, ἡ «ἐπιστρο-
φή στίς ρίζες» ἐκφράζει κάποιες
πολύ πιό μόνιμες καί σταθερές ἰδε-
ολογικές σχέσεις. Πρόκειται γιά τήν
«ἐθνική-ἀνεξαρτησιακή» ἰδεολογία
πού εἶναι κυρίαρχη μέσα στήν 'Αρι-
στερά. Τήν ἰδεολογία πού θεωρεῖ
ὅτι ἡ ἱστορική ἐξέλιξη προκύπτει
ἀπό τή σύγκρουση τοῦ ἔθνους μέ
τούς ξένους, τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων
μέ τίς ἀντεθνικές δυνάμεις, τῶν δυ-
νάμεων τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας
μέ τίς δυνάμεις τῆς ἐξάρτησης.

Εἴχαμε στό παρελθόν τήν εὐκαι-
ρία (1) νά δεῖξουμε πῶς τό ἰδεολογι-
κό αὐτό σχῆμα ἀποκρύβει τήν πάλη
τῶν τάξεων καί ἐπιτρέπει στήν ἀρ-
χουσα ἀστική ἰδεολογία νά διεισδύ-
σει καί νά κυριαρχήσει μέσα στήν
'Αριστερά.

Στό χώρο τῆς τέχνης ἡ ἰδεολογία
αὐτή προβάλλει μιά ἀντίληψη γιά
κάποιον ἐθνικό πολιτισμό πού ἀντι-
παρτίθεται ἀπόλυτα πρὸς τή Δύση
καί πρὸς κάθε τι τό «ξενόφερτο». Τό
ἔθνος, ὁ ἑλληνισμός, ἡ ρωμιού-
νη, εἶναι ἕνας κλειστός ὁμογενῆς

χώρος χωρίς ἐσωτερικές ἀντιφάσεις
πού ἀπεγνωσμένα ἐπιδιώκει νά ἀ-
κολουθήσει τή «συνέχεια» καί τήν
«ἀγωνία» τῆς «ρίζας» του. Τά «ξένα
πρότυπα» ἀλλοτριώνουν ὅμως αὐτό
τό ὁμογενές (καί στό βάθος ἀμόλυ-
ντο) «ἡμεῖς» πού εἶναι τό ἔθνος.
Γι' αὐτό πρέπει νά προστρέχουμε
στίς «ρίζες» γιά νά βροῦμε αὐτό τό
«ἡμεῖς» πρὶν ἀλλοτριωθεῖ, γιά νά
βροῦμε τήν ἐθνική μας ταυτότητα
στήν ἐθνική κληρονομία.

Στό ἐπίπεδο τῆς καλλιτεχνικῆς
παραγωγῆς ὁ Δ. Σαββόπουλος ἔχει
νά μᾶς προσφέρει τά πιό ριζοσπα-
στικά στοιχεῖα κριτικῆς πρὸς τήν
ἰδεολογική αὐτή στάση τῆς «ρίζας».
Ὅπως παρατρεῖ ὁ Κ. Β. Δημη-
τρίου. «Κάπως ἔτσι βλέπω τή σχέση
τοῦ Σαββόπουλου μέ τήν πολιτική.
Καθόλου μᾶ καθόλου ἄμεση. Πρῶ-
τα ὁ Σαββόπουλος εἶναι μουσικός.
Τραγουδάει αὐτό πού νιώθει κι ἔτσι
φτάνει νά ἀποχτήσει μιά βαθιά πο-
λιτική λειτουργία, τελειῶς διαφορε-
τική ἀπό τήν ἐπιφανειακή ἀναφορά
σέ κόμματα καί πολιτικές. Γίνεται ὁ
ἐκφραστής μιᾶς κατηγορίας ἀριστε-
ρῶν διανοουμένων πού περιθωριο-
ποιοῦνται... Μιά τέτοια θετική στά-
ση ἀπέναντι στήν τέχνη δέν μπορεῖ
νά ὑπάρξει χωρίς μιά καταλυτική
κριτική ἀπέναντι σέ κάθε ὑποβάθ-
μιση τῆς σέ ἰδεολογικό ἐργαλεῖο.
'Ετσι ἡ σκηνή στό σκηνικό τοῦ
Εὐριπίδη μετατρέπεται αὐθόρμητα
σχεδόν σέ ἀνελέτη κοροϊδία
κάθε κατεστημένου ρομαντισμοῦ...
Πραγματικά αὐτό πού στόν καιρὸ
τοῦ ἦταν κραυγή ἀγωνίας καί ξεχεί-
λισμα λυρισμοῦ, μέ τήν ἐνταξή του
σέ μιά ἰδεολογική λειτουργία ἀνα-
ξιοπαθοῦσης ἑλληνολάτρευσης 'Αρι-
στερᾶς ξέφτισε τόσο πού φέρνει
γέλια. Νάναι καλά ὁ Σαββόπουλος
πού μᾶς τό ἔδειξε πέρα ἀπό κάθε
ἀμφιβολία»².

Σήμερα ὅμως τά πράγματα μοιά-
ζουν νά ἔχουν ξαφνικά ἀλλάξει. Ἡ
ἀντιπαλότητα πού μόλις περιγρά-
ψαμε, ἀκόμη οἱ διακριτές πολιτικές
στάσεις τῆς πρώτης περιόδου, ὅλα
αὐτά, ὅσο κι ἂν ἐξακολουθοῦν νά
ὑπάρχουν, μοιάζουν νά διαχέονται
«σέ μιά νέα ποιότητα». Καί σάν
κύριο χαρακτηριστικό τῆς συγκυ-
ρίας προβάλλει μιά ἰδιότυπη ἰδεολο-
γική σύγκλιση.

Ὁ Μαρκόπουλος λοιπόν, στίς
«Σειρήνες» πού παρουσίασε πέρσι
στό Ἡρώδειο, ἐξιστορεῖ τήν ἀντί-
σταση τῆς ρωμιούνης στίς μεγάλες
ξένες κουλτοῦρες ἀντιπαρθέτο-
ντας τό βυζαντινὸ μέλος στήν εὐρω-
παϊκή μουσική.

Ὁ Θεοδωράκης μελοποιεῖ τήν
'Ορθόδοξη λειτουργία καί καλεῖ
τόν κόσμο στήν ἐκκλησία, ἐπειδὴ
«ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τό λίκνο τοῦ
ἔθνους».

Κι ὁ Σαββόπουλος, σ' ἕνα τρα-
γούδι πού ἐκφράζει ἀπόλυτα τή
σημερινή του στάση πρὸς τα πράγ-
ματα, δῆλωνε πῶς «εἶτε μέ τίς ἀρ-
χαιοφύτες, εἶτε μέ 'Ορθοδοξία, τῶν
'Ελλήνων οἱ κοινότητες φτιάχνουν
ἄλλον γαλαῖα».

Πρόκειται καί πάλι γιά τά ἀποτε-
λέσματα πού προκύπτουν ἀπό κά-
ποιες πολύ εὐρύτερες διεργασίες.
'Από κάποιες διεργασίες δηλαδή,
πού ἐπεκτείνονται πολύ πέρα ἀπό
τούς τρεῖς μουσικούς καί ἀφοροῦν
τῇ γενικότερῇ ἰδεολογικῇ συγκυρία.
Τό χαρακτηριστὸ αὐτῶν τῶν μετασχη-
ματισμῶν στό χώρο τῆς ἰδεολογίας
θὰ προσπαθήσουμε νά περιγρά-
ψουμε στά ἐπόμενα. (Γιά ὅσα θὰ
ἀκολουθήσουν βλ. καί [3]).

2. Μετασχηματισμός πρῶτος: Οἱ ρίζες εἶναι ὀρθόδοξες

Ἡ σημερινή ἰδεολογική συγκυρία
χαρακτηρίζεται ἀπό τήν ἐπιστροφή
μιᾶς ἰδιότυπης ἀνορθολογικῆς ἐκ-
δοχῆς τῆς ἰδεολογίας τοῦ «ἑλληνο-
χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» (βλ. καί
[3]). Ἡ ἐκδοχή αὐτή ἐντάσσεται
στό γενικό ἰδεολογικό σχῆμα: «ἑλ-
ληνικὸ ἐνάντια στο ξένο», ἀλλά ἀνα-
καλύπτει τήν οὐσία τῆς ἑλληνικότη-
τας, τῆς «ρωμιούνης», στήν ἑλληνι-
κή θρησκευτική ἰδιαιτερότητα,
στήν Ὁρθόδοξη Πίστη. Ἡ Ὁρθο-
δοξία -λένε- ἐξασφαλίζει τήν ἀρρα-
γή ἐθνική φυσιογνωμία ἀπέναντι σέ
κάθε ἐπιβουλή.

Οἱ ρίζες λοιπόν εἶναι ὀρθόδοξες.
'Αρα ξεκινοῦν ἀπό τό Βυζάντιο.
Γιὰ τό Βυζάντιο, ἡ Ὁρθοδοξία
ἦταν τό κυρίαρχο κρατικό δόγμα
πού διασφάλιζε τή συνοχή τῆς Αὐ-

τοκρατορίας απέναντι στους άλλους, τους «αίρετικούς» και τους «αμαρτωλούς». Αυτή η ελληνοχριστιανική καθαρότητα -συνεχίζουν- διατηρήθηκε όσο δεν υπήρχαν δυτικές επιδράσεις, «σέ μέρη αυτόνομα μέσα στην Τουρκοκρατία».

Από τους πρώτους αριστερούς που δίδαξαν τό νέο χριστιανοεθνικιστικό δόγμα ήταν, στό χώρο της τέχνης, ο Γιάννης Μαρκόπουλος και ο Μάνος Κατράκης. Από τά πολιτικά στελέχη «πρωτοπόροι» ήταν ο Κωστής Μοσκόφ του ΚΚΕ και ο Κώστας Ζουράρις του ΚΚΕ- (έσ). Ακολούθησε μέ τρόπο έντυπιακό ο Θεοδωράκης.

3. Μετασχηματισμός δεύτερος: Κρίση της αναπτυξιακής ιδεολογίας, ένδυνάμωση του εθνικισμού. (Ο εθνικισμός τρέφει τις ρίζες).

Η επιστροφή της ιδεολογίας του «ελληνοχριστιανικού πολιτισμού» καθορίστηκε από δύο παράγοντες που συνδέονται άμεσα μέ την οικονομική και κοινωνική κρίση.

Πρόκειται κατ' αρχήν γιά την κρίση της κυρίαρχης έκδοχης της άρχουσας ιδεολογίας, του θετικισμού. Ο θετικισμός, που κυριαρχεί σήμερα ακόμα και μέσα στην Αριστερά, επαγγέλλεται την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία και υπόσχεται μία κοινωνική αξιοκρατία, που θα στηρίζεται σέ μία λογική ιεραρχία άρμοδιοτήτων και μόρφωσης. Πρότυπό του είναι ο «σκεπτόμενος-δημοκρατικός πολίτης». Παρότι εξακολουθεί νά κυριαρχεί, ο θετικισμός δοκιμάζεται σήμερα και χάνει την πειθώ του, καθώς οι έπαγγελίες του διαρκώς διαψεύδονται από τη στασιμότητα και την ανεργία.

Ο δεύτερος παράγοντας που υπαγόρευσε την επιστροφή του «ελληνοχριστιανικού πολιτισμού» είναι η ένιςχυση της άστικής εθνικιστικής ιδεολογίας από τό χώρο της Δεξιάς μέχρι τό χώρο της κομμουνιστικής Αριστεράς.

Η ένιςχυση του εθνικισμού δέν άφορά φυσικά μόνο τη θετικιστική έκδοχή του, την κυρίαρχη έκδοχή της εθνικής όμοψυχίας και των εθνικών κινδύνων. Έτσι καθώς τά

αναπτυξιακά ιδεώδη και ο θετικισμός -που ιστορικά συνδέεται μέ τις «αρχαιότητες»- νοσεί, ο εθνικισμός ανακαλύπτει μία εφεδρική «κιβωτό», την Όρθοδοξία. Μπορεί λοιπόν νά ένσωματώνει αποτελεσματικά ακόμα και κάποιες πολιτικές στάσεις που στό παρελθόν άντιστάσκονταν στίς άντιξενικές άπλουστεύσεις και στην ιδεολογία του σκεπτόμενου εργατικού πολίτη που θά ξελασπώσει τό έθνος. Ο Σαββόπουλος είναι ίσως ή πιό χαρακτηριστική περίπτωση. Μέ τό γνωστό αισθητήριό του θά διευκρινίσει λοιπόν σέ μία συνέντευξη: «Η άνατολική (είκόνα της Ελλάδας, Γ. Μ.) άποσιωπήθηκε, κι αυτό δέ μάς συμφέρει εθνικά. Διαλύει τόν ψυχισμό μας, την εθνική όμοψυχία». (Έλευθεροτυπία 11-4-83).

4. Μετασχηματισμός τρίτος: Ο χριστιανοεθνικισμός συμφιλιώνει τους Έλληνες

Όταν στό παρελθόν οι διανοούμενοι και οι καλλιτέχνες της παραδοσιακής Αριστεράς μάς καλούσαν νά επιστρέψουμε στίς ρίζες, νά έξοβελίσουμε τά ξένα πρότυπα κλπ. άνέπλαθαν μία άντιπαλότητα προς μία -πραγματική ή φανταστική, λίγο ένδιαφέρει- ίμπεριαλιστική ή δεξιά κουλτούρα. Μπορούσαν έτσι νά παραμένουν άριστεροί.

Αντίθετα όσοι θέλουν νά άντιπαρατεθούν στη Δύση και στους ξένους από τη σκοπιά του νέου ελληνοχριστιανικού πολιτισμού βρίσκονται, ήθελήμενα ή άθέλητα, στά ίδια χαρακτηριστικά μέ τους ιδεολόγους της Δεξιάς. Η εθνική όμοψυχία και συμφιλίωση ξεπερνάει τώρα κάθε όριο.

Ο Σαββόπουλος θά μάς χρησιμεύσει και πάλι σάν παράδειγμα.

«Ζήτω ή Ελλάδα και κάθε τι μοναχικό στόν κόσμο αυτό», θά τραγουδήσει ο Σαββόπουλος. «Είμεθα όλoμόναχοι στόν κόσμο και δέ συγγενεύουμε μέ κανένα λαό», θά εξηγήσει ο κύριος Στεφανάκης

από τη Νέα Δημοκρατία¹.

«Ο Έλληνισμός είναι μία κληρονομιά ζωής και μία στάση ζωής μέσα στην οικουμένη», θά μάς πεί ο θεολόγος Χρ. Γιανναράς², ένας «εθνικόφρων έπιστήμων», σύμφωνα μέ την «Έλευθερη Όρα» (12-7-82). «Τών Έλλήνων οι κοινότητες φτιάχνουν άλλο γαλαξία», μάς έχει ήδη τραγουδήσει ο Σαββόπουλος.

Αλλά ο Σαββόπουλος θά συνεχίσει: «Ζήτω ή Ελλάδα και κάθε τι μοναχικό στόν κόσμο αυτό, Έλασσόνα - Λειβαδιά - Μεμβούρνη - Μόναχο - Αλαμάνα και Γραβιά, Αμέρικα, Βελσετίνο, Άγιοι Σαράντα, Έσκι-Σελίχ (!!!Γ.Μ.), Κώστας, Κώστας, Μανώλης... ή Ελλάδα που άντιστέκεται, ή Ελλάδα που επιμένει, κι όποιος δέν καταλαβαίνει, δέν ξέρει που πατά και που πηγαίνει».

Βέβαια, γιά τη μεγάλη άντίσταση, αυτήν της εργασίας απέναντι στό κεφάλαιο δέ λέμε ούτε κουβέντα. Αλλά εδώ δέν πρόκειται ούτε γιά την άντίσταση της Ελλάδας ένάντια στην έξάρτηση, όπως την έννοει ή Αριστερά. Πρόκειται γιά τόν ελληνομό που άντιστέκεται - λέει - καθόσον συγκροτεί μία μοναδική και μοναχική στάση μέσα στην οικουμένη. Η διακήρυξη του ιδρύματος Γουλανδρή-Χόρν, ιδρύματος που σκοπό έχει νά διερευνήσει και νά ένισχύσει τόν νέο ελληνομό, μάς εξηγεί: «Πεποίθηση του Ιδρύματος είναι ότι ή ιδιοπροσωπία του Νέου Έλληνισμού είναι μοναδική και ικανή νά προσφέρει καιρίες άπαντήσεις στά έρωτήματα του σύγχρονου άνθρώπου και του πολιτισμού. Είναι μοναδική, διότι αυτή τόν άνεγνώρισε τό συζητημένο και άναντικατάστατο πρόσωπο ως δεμέλιο του κοινοτικού βίου, άπορρίπτοντας τόσο την τυραννία της συνολοκρατίας όσο και την κατίσχυση του σύθαιρετου άτομου» (ΝΕΑ 25-10-82, οι ύπογραμμίσεις δικές μου).

Όμως γιά τό «άναντικατάστατο πρόσωπο ως θεμέλιο του κοινοτικού βίου» έχει νά μάς πεί πολλά κι ο Σαββόπουλος. «Έχεις δικιο -λέει στην Σ. Αλεξανδροπούλου, Έλευθεροτυπία 11-4-83- στην Ελλάδα δέ λειτουργεί κοινωνικά μία γενική παιδεία, ένα σχολείο που νά διατηρεί, νά διδάσκει τό αίτημα της διάσωσης του προσώπου... Ξέρεις γιά ποιο λόγο δέν προχωρεί ο συνδικαλισμός στην Ελλάδα, που είναι γιά μένα στοιχείο θετικό... Θά θέλαμε ένα συνδικαλισμό άλλωτίκο, που

νά μάς επιτρέπει νά βρούμε και νά διατηρούμε τό πρόσωπό μας... Κι όμως τις ζήσαμε τις κοινωνίες των προσώπων στην Ελλάδα. Τις ζήσαμε, αλλά χάθηκαν μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου».

Όλα λοιπόν τά χαλάει ή νικηφόρα έκβαση της Έπανάστασης του '21. Τότε ο δυτικός πολιτισμός άλλοτρίωσε την ελληνοχριστιανική κοινωνία των προσώπων. Από τότε κινητήρια δύναμη της ιστορίας, έπαφαν νά είναι τά πρόσωπα. Κρίμα. Του Σαββόπουλου ή άγάπη, βλέπετε, «έχει όνομα, έχει σώμα και θρησκεία και παππού σέ μέρη αυτόνομα μέσα στην Τουρκοκρατία». Την επανάσταση όμως του '21, δέν την έκαναν οι «αυτόνομοι» παππούδες, αλλά οι άλλοι, οι σκλάβοι, αυτοί δηλαδή που βίωναν τόν εθνικό και κοινωνικό ζυγό και ζούσαν τις ιδέες του ευρωπαϊκού διαφωτισμού.

Την Κυριακή του Πάσχα, στίς ένδεκα τό πρωί, ο Σαββόπουλος μάς μίλησε από τό ραδιόφωνο της ΕΡΤ: «Έχουμε και μεις δικαίωμα σ' αυτή τη γιορτή -μάς είπε- που άλλωστε ποτέ δέ μάς τό αρνήθηκε ή ίδια και ή γοητεία της μάς άγγιξε όταν είμαστε ακόμα και στην πιό μαύρη ξενιτιά. Γι' αυτό, έστω άδέξια, έστω γεμάτος σκιές, μία σπιθαμή μόλις πριν χάσω τόν ατομισμό μου, ένα δευτερόλεπτο μόλις προτού γίνω γελοίος μέσ' στους προβολείς αυτής της άνοιξης, έκστομιζώ επιτέλους και έν πλήρει συνειδησει τούτες τις λέξεις: Χριστός άνέστη παλίοι μου φίλοι, Χριστός άνέστη συμπατριώτες, Χριστός άνέστη άδέρφια, αληθώς άνέστη πουλάκια μου».

Ο φίλος μου ο Χάρης συνηθίζει τόν τελευταίο καιρό νά τραγουδάει ένα στίχο του Σαββόπουλου, παραφράζοντάς τον. «Είμαι δεκαεξάρης, σάς γαμώ την πίστη σας!»

Γιάννης Μηλιός

1. Γ. Μαστραντωνή, Γ. Μηλιού: «Η θεωρία της Αριστεράς γιά την έξάρτηση του ελληνικού καπιταλισμού», Όρια και συνέπειες», περιοδικό Θέσεις τ.2, Γενάρης 83.
2. Κ.Β. Δημητρίου: «Από τόν πολιτευτάκι στόν Νίκο Κοεμτζή. (Ο Σαββόπουλος και τό περιθώριο)», Αγώνας γιά την κομμουνιστική ανανέωση, τ.6, Μάιος 1979.
3. Γ. Μηλιού: «Η «φάρμα» των ορθολογιστών και ή κιβωτός της ρωμιοσύνης», Θέσεις 3, Απρίλις 1983.
4. Καθημερινή 13-6-82.
5. Χρ. Γιανναρά: «Η Νεοελληνική Ταυτότητα» έκδ. Γρηγόρη 1978.

‘Η θανάσιμη μοναξιά του πρωτοδίκη

Τά δικαστήρια αποφασίζουν για τό δικαίωμα στην απεργία

1. Φαίνεται ότι υπάρχουν στον τόπο αυτό ακόμα άνθρωποι που ξε-
νυχτάνε πάνω σε δικόγραφα - και
έχουν όλα «τά φώτα του μυαλού
τους αναμμένα». Κάποιοι ελάχιστοι
σε ένα σώμα που τό βαρύνει τό
διαρκές στίγμα της δικτατορίας! και
του όποιου επίλεκτα μέλη προσφέ-
ρουν «γῆ και ὕδωρ» στην κάθε
φορά πολιτική έξουσία. ‘Η διάκρι-
ση τών έξουσιών και κυρίως ἡ ἀνε-
ξαρτησία τών δικαστῶν ἀπό τήν
ἐκτελεστική έξουσία ἦταν πάντοτε
μία νομική -ιδεολογική παράσταση-
της ἀστικής τάξης, σήμερα ὅμως
περισσότερο ἀπό ἄλλοτε εἶναι μία
ἀναχρονιστική τροχοπέδη ἀσύ-
μπτωτη μέ τήν ἐκπληκτική συγκε-
ντρωση της έξουσίας στό ἐκτελεστι-
κό. Εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια, ὅτι κά-
ποιοι ἀπτόητοι δικαστικοί ἐπιμέ-
νουν νά τηροῦν τίς συνταγματικές
διατάξεις, μόνο ὅμως γιά νά νομιμο-
ποιοῦν μέ τίς παρεμβάσεις τους
έναν ἀφόρητο συντηρητισμό, ἐνθύ-
μιο τῆς δεκαετίας τοῦ ‘50. Εἶναι
χαρακτηριστική ὅσο και γραφική ἡ
περίπτωση τοῦ εἰσαγγελέα Ποι-
νικής Δίωξης κ. Γ. Θεοφανόπουλου.
Κυνηγός «μαγισσών» και προστά-
της τών ἀγνῶν ἠθῶν τῆς ἐλληνικής
οἰκογενείας μάς θυμίζει ἐντονα ἀ-
στυνομικές ἱστορίες μέ γόπες πετα-
μένες στους δρόμους ἀλλά και πρό-
σφατες ἐπιχειρήσεις «ἀρετῆς»...

2. ‘Αν τά παραπάνω ἔχουν σημα-
σία, εἶναι γιατί συγκροτοῦν τό πλαι-
σιο ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης και
γιατί κυρίως ἀναδεικνύουν τήν τόλ-
μη, τή νομική ἐπινοητικότητα, ἀλλά
και τή μοναξιά ἀποφάσεων ὅπως
αὐτῆς τοῦ Πρωτοδικείου Πατρῶν.
Μέ τήν ἐννοια αὐτή ἡ ὑπ’ ἀριθμόν
1362/83 4 Μαΐου ἀπόφαση πού
πρώτον κρίνει ἀντισυνταγματικό τό
νόμο 1320 πού ‘παγώνει τούς μι-
σοῦς και τά ἡμερομίσθια, ἐφόσον
δέν παγώνει ταυτόχρονα και τίς
τιμές τών ἀγαθῶν και δεύτερον,
ἀπορρίπτει τήν ἀγωγή τῆς ‘Εται-
ρίας ‘Αχάια-Κλάους πού ζητοῦσε
νά θεωρηθεῖ καταχρηστική ἡ ἀπερ-
γία τών ἐργαζομένων, εἶναι μία ἀπό-
φαση ἱστορική πού μπορεῖ νά ἀξιο-
ποιήσῃ τό ἐργατικό κίνημα τῆς χῶ-

ρας ἀπέναντι σέ κρατικούς ἢ ἰδιω-
τικούς ἐργοδότες. ‘Αφορᾷ ἄμεσα
τούς ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης
και τά πιό συνειδητά τμήματά της,
ἐκείνα δηλαδή πού ἀρνοῦνται νά
θυσιάσουν τά «ἀτομικά» τους συμ-
φέροντα στό βωμό τοῦ «γενικοῦ»
συμφέροντος, πού ὡς γνωστόν ἐκ-
φράζει βέβαια ἡ κυβερνητική πολι-
τική. Τό Κράτος (πού δέν εἶναι
κράτος τῆς Δεξιᾶς ἀλλά τοῦ λαοῦ)²
πραγματοποιεῖ τό συμβιβασμό τών
συντεχνιακῶν ἰδιωτικῶν συμφερό-
ντων μέ τό ν. 1320, μέσα στό χώρο
τοῦ καθολικοῦ συμφέροντος τό ὁ-
ποῖο εἶναι ἡ προστασία τῆς ἐθνικῆς
οἰκονομίας, και ἔτσι ὁ Hegel μπορεῖ
νά συνυπάρχει μέ τόν Κασιφάρα
- κι ἄς μήν ἔχουν ἀκούσει τίποτα ὁ
ἕνας γιά τόν ἄλλο - ἐνῶ ὅλα αὐτά
γίνονται πάντοτε στό ὄνομα τοῦ
σοσιαλισμοῦ γιατί ὅπως δήλωσε ὁ κ.
Α. Παπανδρέου «δέν πρέπει νά ξε-
χνᾶμε ὅτι εἴμαστε σοσιαλιστική κυ-
βέρνηση»...³.

3. ‘Η ἀπόφαση τῆς κυβέρνησης
γιά τό πάγωμα τών μισθῶν δέ στη-
ρίχτηκε τόσο στή νομική της νομι-
μοποίηση. ‘Αλλωστε αὐτή ἀποδει-
χτηκε διάτρητη ἀκόμα και σέ σχέση
μέ τό αὐταρχικό πλαίσιο τοῦ συ-
ντάγματος τοῦ 75 πού ὅμως φαί-
νεται τώρα νά εἶναι γενικά ἀποδεκτό
σάν ἕνα δῆθεν οὐδέτερο πλαίσιο
πού μπορεῖ ἴσως νά εὐνοήσει και

κάποιες μορφές μετάβασης (!). ‘Ι-
σως μάλιστα ἐμφανιστοῦν και κά-
ποιες ἐρμηνείες, παράλληλες μέ τίς
«ἀπό τά ἀριστερά» κριτικές τοῦ
θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ 75, πού θά
ἐπιβεβαιώνουν ὅ,τι ἀρχικά ὑποστή-
ριζαν. ‘Οτι δηλαδή τό «σύνταγμα
παρ’ ὅλες τίς ἀτέλειές του παρου-
σιάζει περιθώρια ὁμαλῆς λειτουρ-
γίας πού μπορεῖ νά ἀξιοποιήσῃ ὁ
λαός» εἶτε ὅτι εἶναι «δέκτης κοινω-
νικῶν συγκρούσεων και φορέας ἱ-
στορικής δυναμικῆς». Σάν νά ἦταν
τά ἀνοίγματα τοῦ νομικοῦ πλαισίου
κατάχτηση τών λαϊκῶν τάξεων κι
ὄχι ἡ ἄμεσα ἐπιθετική πολιτική τών
κυρίαρχων τάξεων και τοῦ ἱμπερια-
λισμοῦ ἐνάντια στίς λαϊκές διεκδι-
κήσεις και συμφέροντα. ‘Η συγκε-
κριμένη λοιπόν ἀπόφαση τοῦ Πρω-
τοδικείου Πατρῶν δέ θά πρέπει νά
ληφθεῖ σάν ἐπιβεβαίωση κάποιας
(ἀνύπαρκτης) δυναμικῆς πού ἐπι-
τρέπει τή «στερέωση και διεύρυνση
τῆς δημοκρατίας» ἀλλά σάν ὑπανα-
χώρηση τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀπό τούς βα-
σικούς κανόνες τοῦ Κράτους Δι-
καίου - ὑπαναχώρηση πού δέν κα-
λύπτεται οὔτε ἀπό τίς λειτουργικά
δεμένες μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπι-
ταλισμοῦ συνταγματικές προδια-
γραφές.

Κύρια πηγή τῆς νομιμοποίησης
τῆς πολιτικῆς έξουσίας τείνει νά
γίνει σήμερα ἡ πολιτική ἀντιπροσω-

πευτική, δηλαδή ἡ ἐνεργοποίηση
ἐκείνων τών μηχανισμῶν συγκατά-
θεσης πού θά συναινοῦν ἡ τουλάχισ-
στον θά ἀνέχονται τή μείωση τοῦ
βιοτικοῦ ἐπιπέδου τών ἐργαζομέ-
νων. Τό ρόλο αὐτό καλοῦνται νά
παῖξουν σήμερα τά κόμματα τῆς
‘Αριστερᾶς και ἡ ΓΣΕΕ, πράγμα
πού σημαίνει ἀντιφάσεις και παλιν-
δρομήσεις. ‘Η χειραγώγηση τῆς λαϊ-
κῆς ἀσφυρίας και ἡ ἐκτόνωσή της
σέ ἀόριστες πορείες εἰρήνης εἶναι
πάντοτε μία δύσκολη ὑπόθεση. ‘Η
στάση τών ἐργαζομένων στήν ΕΑΣ,
στά τρόλλεῦ και τήν ΟΙΕΛΕ, οἱ
σποραδικές ἀπεργίες και κινητο-
ποιήσεις στά ἐργοστάσια, ἡ μεθό-
δευση δικαστικῶν παρεμβάσεων
και ἡ πιθανή τροποποίηση τοῦ
1264/82 ὥστε νά περιοριστεῖ σημα-
ντικά τό δικαίωμα τῆς ἀπεργίας στό
Δημόσιο και στήν Κοινή ὠφέλεια
συνθέτουν το πλαίσιο μέσα στό ὁ-
ποῖο ἐκδηλώνεται ἡ ἀμηχανία και οἱ
ἀντιφάσεις τῆς παραδοσιακῆς ἀρι-
στερᾶς. ‘Η πολιτική τῆς θεσμικῆς
ἀντιπολίτευσης⁴ και ἡ συγκαταθετι-
κή διαμεσολάβηση στό κλίμα τῆς
ἐθνικῆς ὁμοψυχίας εἶναι ἀβέβαιο
μέχρι πότε θά συνυπάρχουν μέ τήν
ἐκπροσώπηση τών κοινωνικῶν ἀ-
ντιστάσεων στους χώρους τών ἐργα-
ζομένων...

4. ‘Η ὑπεράσπιση ἀπό τούς ἐργά-
τες τών ἀτομικῶν τους ἐλευθεριῶν,
ἡ ὑπεράσπιση τοῦ δικαιώματος τῆς
ἀπεργίας, μπορεῖ σήμερα νά ἀξιο-
ποιήσῃ ἕνα ἀπρόβλεπτο σύμμαχο,
ὅπως ἡ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδι-
κειοῦ Πατρῶν, ὅμως δέν μπορεῖ νά
ἐξαντληθεῖ στίς ἐπιρροεῖς πάντοτε
σέ πολιτικές παρεμβάσεις και
γι’ αὐτό «τυπικές» νομικές ἐγγυή-
σεις. ‘Η μαζική ἀσκήρηση και ἡ «δο-
μική» κατοχύρωση τών δικαιωμά-
των τών ἐργαζομένων ἄσχετα ἀπό
τήν «ἐποικοδομητική» τους ρύθμι-
ση εἶναι ἡ μόνη γραμμή ὑπεράσπι-
σης ἀπέναντι στήν ἐπιθετική πολιτι-
κή τοῦ κεφάλαιου και σάν τέτοια
δέν μπορεῖ νά μπεῖ ὑπό τήν αἵρεση
τῆς «ἐπίπτωσης τών ἀπεργιῶν στό
κοινωνικό σύνολο» ἢ τῆς «κρίσιμης
καμπῆς τών ἐθνικῶν προβλημά-
των». ‘Αλλωστε τέτοιου εἶδους ξε-
θωριασμένα ἰδεολογήματα εἶναι
γνωστά ἀπό ἄλλοτε στους ἐργαζό-
μενους πού ὅλο και πιό συχνά δέ
φαίνονται διατεθειμένοι νά ἀγωνί-
ζονται γιά θυσίες. Τελευταία μάλι-
στα δέ φαίνονται πρόθυμοι οὔτε
κάν νά τίς ὑποστοῦν.

Μπάμπης ‘Ανθόπουλος

1. ‘Ο ‘Αρειος Πάγος, τό ἀνώτερο δικαστή-
ριο τῆς χώρας ὄχι μόνο ἀποδέχτηκε τή
δικτατορία -μέλη του στελέχωσαν τήν πρῶ-
τη κυβέρνηση τῆς χούντας- ἀλλά και τήν
ἀναγνώρισε νομικά σάν ἐπανάσταση πού
δημιουργεῖ δίκαιο. Τό ἴδιο ἰσχύει, ἂν και μέ
πιό προσεκτικές διατυπώσεις, γιά τό Συμ-
βούλιο τῆς ἐπικρατείας.
2. ‘Από τή συνέντευξη τοῦ πρωθυπουργοῦ
στά ἐγκαίρια τοῦ γραφείου τύπου.
3. Κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τό ΚΚΕ, στό βαθμό
πού ἡ «ἀντιπολίτευση» ἔστω και θεσμική
εἶναι ἀκόμα ζητούμενο γιά τό ΚΚΕ ἔσ.

Από την τελευταία συναυλία
στον Παναθηναϊκό

Πέφτουν οί σφαίρες σάν τό χαλάζι κι ή άστυνομία τό διασκεδάζει

Επιμένει ή άστυνομία: Δέν έπεσαν πυροβολισμοί τή νύχτα τής 12ης Μαΐου στή διάρκεια τής ...διμερούς συνάντησης ροκάδων-άστυνομικών γιά μιά τζάμπα θέση στή συναυλία τών URIAH-HEEP στό γήπεδο τού Παναθηναϊκού.

«Κι αν ακόμη κάποιος πυροβόλησε αυτός δέν ήταν ή άστυνομία...» αντιγράφουμε από τό άστυνομικό δελτίο πού δόθηκε εκείνο τό βράδυ στίς εφημερίδες.

Και γεννιέται τό ερώτημα: Τελικά έπεσαν πυροβολισμοί ή όχι; "Η μήπως τούς κάλυψες και τά χρησιμοποιημένα βλήματα πού βρέθηκαν στήν οδό Τσόχα τά είχαν «καβατάρει» οί ροκάδες στίς τσέπες τους μέ σκοπό νά κατηγορήσουν αργότερα τήν άστυνομία; Σ' αυτή τήν περίπτωση βέβαια, θά έπρεπε νά είχαν πάει εκεί από τό περασμένο βράδυ και νά πυροβολήσουν πάνω στόν τοίχο μέ 38άρι ύπηρεσιακό περιστροφό. Γιατί άλλως πώς βρέθηκαν σημάδια από σφαίρες πάνω στόν τοίχο;

Τήν άλλη μέρα, συμπολιτευόμενες και αντιπολιτευόμενες εφημερίδες (νά μή θίγουμε τά καλώς κείμενα -μέ τήν άστυνομία δέν παίζει κανείς) έσπευσαν νά υιοθετήσουν χωρίς ένδοιασμούς τήν εξήγηση πού έδωσε ή άστυνομική διεύθυνση.

Ερωτήθηκαν...

«...Εξάλλου ερωτήθηκαν οί επικεφαλές τών δυνάμεων και έλεγξαν τούς ύπαλλήλους τους οί όποιοι διεπίστωσαν ότι κανένας άστυνομικός δέν πυροβόλησε...»

Ίδού άπιστοι. Ρωτήθηκαν οί άνθρωποι και είπαν όχι. Σκεφτείτε έτσι γιά πλάκα νά έλεγε κάποιος ΝΑΙ.

Και επειδή κάποιες εφημερίδες δημοσίευσαν τίς φωτογραφίες ενός νεαρού μέ διαμπερές τραύμα στό πόδι από σφαίρα (δέ θέλησε νά

δώσει τό όνομά του γιά εύνόητους λόγους), ή άστυνομική ανακοίνωση προκειμένου νά διαλύσει τίς άπατηλές έντυπώσεις πού πιθανά δημιουργήθηκαν συνέχισε:

Εϊστε άντρες ρέ;

«... Αλλά επιτέλους, δς μάς πουν ποιοί είναι αυτοί πού δέχτηκαν σφαίρες από άστυνομικούς γιά νά τό διαπιστώσουμε και μόνοι μας, όχι μόνο από τίς φωτογραφίες τών εφημεριδών...»

Μ' άλλα λόγια όποιος είναι άντρας νά βγει νά μάς καταγγείλει. Βέβαια δύο από τούς 31 κρατούμενους πού είχαν εμφανή τραύματα στό κεφάλι, έσπευσαν άμέσως νά τούς «χρεώσουν» μέ τόν τραυματισμό τού άστυνομικού Κοκκινάκη. Έτσι, γιά νά ασφαριστούν οί έντυπώσεις.

Κωμικά πράγματα δηλαδή. Έδώ έχανε ή μάνα τό παιδί και τό παιδί τή μάνα και κατά διαβολική σύμπτωση ανάμεσα στούς 31 συλληφθέντες αναγνωρίστηκαν οί δύο δράστες τής επίθεσης εναντίον τού άστυνομικού.

Ήθελα νάξερα, ό άστυφύλακας πού γδύθηκε κι έκανε τόν ροκά γιά νά μήν τίς «αρκάξει» (χόρευε ύπεροχα πάντως), πώς δέν αναγκώρισε κι αυτός στήν Ασφάλεια τήν ξανθιά παρτεναίρ του;

Νέα τεχνολογία

Και φτάναμε στό πιό συγκλονιστικό σημείο τού άστυνομικού δελτίου πού άποστόμωσε κάθε συκοφάντη τών σκαμάτων τής Τάξης και ανάγκασε σύσσωμο τόν Τύπο νά τό παραδεχτεί:

«... Αλλά ακόμη κι αν είχε συμβεί κάτι τέτοιο, πώς θρέθηκαν κάλυψες, αφού είναι γνωστό ότι τά ύπηρεσιακά όπλα είναι περιστροφικά και μετά τόν πυροβολισμό ό κάλυκας μένει στό μύλο;»

Πρός στιγμή αναρωτηθήκαμε: Καλά κι όταν τελειώσουν οί 5 σφαίρες και θέλει τό «όργανο» νά ξαναγεμίσει οί χρησιμοποιημένοι κάλυκες τί γίνονται;

Φαίνεται πώς ή τεχνολογία έχει φτάσει πιά σέ τέτοια επίπεδα πού εκείνη τή στιγμή μπαίνει σέ λειτουργία ό μηχανισμός αυτόκαταστροφής και οί χρησιμοποιημένοι κάλυκες... εξαερώνονται.

Τότε όμως πώς βρέθηκαν κάλυκες και βλήματα στήν οδό Τσόχα;

Δέ μένει τώρα παρά νά μάς πούνε ότι οί πιτσιρικάδες πού μεταφέρθηκαν εκείνο τό βράδυ στό νοσοκομείο και τίς ιδιωτικές κλινικές μέ θλαστικά τραύματα στό κεφάλι, δέν είχαν χτυπηθεί από γκλόμπς.

Έ, τώρα τούς πιστεύουμε. Γιατί οί περισσότεροι άστυνομικοί εκείνο τό βράδυ είχαν καταργήσει τά γκλόμπς και χρησιμοποιούσαν ως πιό αποτελεσματικά καθρόνια και σιδερένιους λαστούς. Αδιάφευστος μάρτυρας, φωτογραφία πού δημοσίευσε απογευματινή εφημερίδα.

Αλήθεια, τί απέγιναν οί επώνυμες καταγγελίες δύο κρατούμενων

ότι κακοποιήθηκαν μέσα στό κελί τους από άστυνομικούς;

Αλλά θά βρεθεί σίγουρα πάλι κάποιος νά ρωτήσει: «Καλά κι αυτοί τί ζηταγαν εκεί μέσα;» Πήγαιναν γυρεύοντας δηλαδή...

Και γιά νά τελειώνουμε, και πυροβολισμοί έπεσαν και τραυματίες από σφαίρες ύπάρχουν. Πού δέν παρουσιάζονται όμως, γιατί φοβούνται τά αντίποινα.

Δυστυχώς καμιά εφημερίδα δέ βρέθηκε νά καταγγείλει τό γεγονός, ή έστω νά επισημάνει τούς λόγους πού «ανάγκασαν» κάποιους κάουμπους νά τραβήξουν πιστόλι.

Τό πιό πιθανό πάντως είναι πως οί «σκληροπυρηνικοί κύκλοι» πού εξακολουθούν νά δρούν ανενόχλητοι μέσα στήν άστυνομία, σήκωσαν κεφάλι.

Πώς άλλως εξηγείται τό... παρόνομο ενός επικεφαλής πού εκείνο τό βράδυ άκούστηκε νά λέει στούς δημοσιογράφους:

«Άς ήμουν έγώ άστυνομικός διευθυντής και τά λέγαμε...»

Σκουλαρική μ' άκούς;

Σ.

Ἀπάντηση στό ἄρθρο
«Ἀκόμα μιά ἐκδοχή
τοῦ Πεθαίνω σά χώρα»

Δρομεῖς μεγάλων ἀποστάσεων καί ποδοβολητά «ἐπί τόπου»

Ἡ Ἀναστασία Λαζαρίδου δέν μπόρεσε, κατά τή γνώμη μου, νά στοιχειοθετήσει μιά δική της ἐκδοχή τοῦ «Πεθαίνω σάν χώρα». Ἐπει-σε ὅμως σίγουρα πῶς ὁ λιβελλος, ὡς φιλολογικό εἶδος ἀνθεῖ πάντα στήν ἀριστερά. Ἐλπεισε ἐμένα, ἐπίσης, πῶς στή χυδαιότητα ὁδηγοῦν πολλοί ὁρόμοι, καί πῶς κατόρθωσε νά τοὺς περπατήσει ὅλους μαζί.

Ὑπάρχει νομίζω, μιά οὐσιώδης καί ἀποφασιστική διαφορὰ στό ἥθος γραφῆς, στή στάση ζωῆς καί στήν ἀντίληψη τῆς πολιτικῆς ἐντα-ξης ἀνάμεσα στή Λαζαρίδου καί τήν περὶ τῆς μου.

Ὁ κόσμος τῆς Λαζαρίδου ἐξα-ντλείται στόν ἑαυτό της. Ἀντίθετα, τό αἶτομό μου καταγράφεται καί ἐλέγχεται μέσα ἀπό σαφεῖς ἐπιλο-γές καί συγκεκριμένη δράση πού ἀρχίζει ἀπό τό «Ἀγαπῶ τόν Ἀθλη-τισμό καί προσπαθῶ» καί ἔχει ἀδη-λη ἐκβαση, ὅπως κάθε δραστηριό-τητα πού ἀσκεῖται καί δοκιμάζεται ἐμπρακτα στό κοινωνικό καί πολιτι-κό πεδίο.

Ἀνήκω, πρακτικά, σ' αὐτό τό εἶ-δος πού ὀνομάζει ἡ Λαζαρίδου «δρομεῖς μεγάλων ἀποστάσεων» καί τήν ἀτομική μοναξιά μου δέν φιλοδοξῶ ποτέ νά τήν ὑψώσω σέ δημόσια ἀρετή. Δρῶ, δράμω καί ἐπιδράμω στά πράγματα, καί κατά τοῦτο εἶμαι ἐλεγχόμενος καί διαυ-

γής.

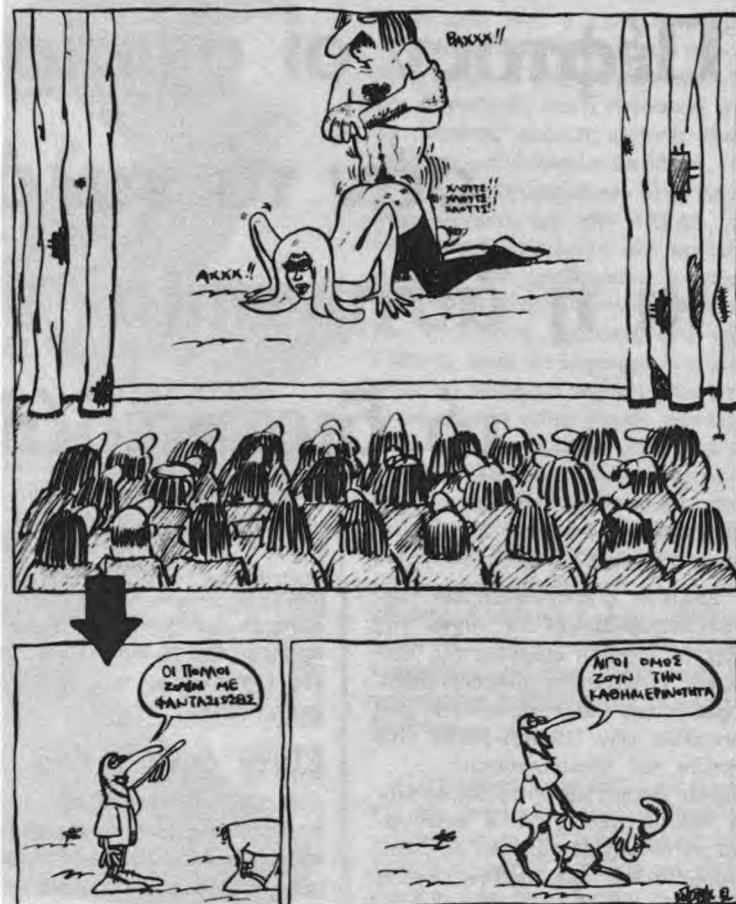
Μόνο λοιπόν ἡ μικρονοϊκή καθη-μερινότητα ἐνός κλειστοῦ κύκλου ζωῆς μπορεῖ νά ὁδηγεῖ τή Λαζαρί-δου νά ψάχνει τὰ κίνητρά μου ἀπό τοὺς φεγγίτες ἀγνοώντας τίς ἀνοι-χτές θύρες μιάς κατατιθεμένης πρακτικῆς...

Εἶναι ἡ ἴδια φτώχεια νομίζω, πού τήν ὁδηγεῖ σέ μειωτικούς γιά τήν ἴδια χαρακτηρισμούς μου, ἀπό «ἐπι-στρατευμένο» τῆς κυβέρησης («πληρωμένο κάλαμο» πού λέμε δη-λαδὴ) μέχρι νά συντάσσω τὰ κείμε-νά μου ἐν εἰδεί δελτίου τῆς Ἀσφά-λειας: «Ὁ Πέτρος Εὐθυμίου, ἐπει-δὴ εἶναι μέσα στά πράγματα καί ξέρει, μάς πληροφορεῖ ὅτι ὁ νεκρός ἦταν μέλος τοῦ ΚΚΕ», (ὑποθέτω πάντως ὅτι δέ διαβάζει κἀν ἐφημε-ρίδες).

Δέ θά προσπαθῶ παρ' ὅλ' αὐ-τά νά ἀσχοληθῶ μέ τό ἥθος γραφῆς τῆς Α. Λαζαρίδου. Καθένας ἄλλω-στε ἐπιλέγει τὰ μέσα του κατά τήν ποιότητά του.

Θά ἐπιχειρήσω νά δείξω μόνο, πῶς ἡ κύρια λειτουργία τοῦ ἀρθρου τῆς Α. Λαζαρίδου εἶναι ἡ διαφύλαξη «ἐν κενῷ», μιάς ἀπροσδιόριστης στά στοιχεῖα τῆς, «ἀριστερῆς συνει-δησης». Πῶς στήν πραγματικότητα, πᾶσχισε ἀγωνιωδῶς νά στοιχειοθε-τήσῃ τόν χαρακτηρισμό τοῦ «ἀπο-στάτη». Ἀλλά ἐπειδὴ «ἀποστατεῖς»

ΔΡῶ, ΔΡΑΜῶ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΜῶ ΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ἀπό κάπου, αὐτό τό «κάπου» πρέ-πει νά μπορεῖς νά τό προσδιορίσεις.

Καί ἀδυνατώντας ἡ Α. Λαζαρίδου νά τεκμηριώσῃ ἓνα ἀντικειμενικό πεδίο αὐτῆς τῆς «ἀριστερῆς συνει-δησης» πού τήν καθαρότητά της προασπίζει, ἀδυνατώντας δηλαδή νά θέσῃ τό θέμα μέ πολιτικούς ὅρους, τό θέτει μέ προσωπικούς. Ὁ «ὀλπορτουρισμός», ἡ «φιλοδο-ξία», ἀκόμα καί ἡ κρατική ἀντιμι-σθία, συνιστοῦν τόν κατήφορο τῶν «συλλειτουργῶν» τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς...

Πρακτικά δηλαδή πρέπει νά ἀπο-δειχτεῖ πῶς συνῖπαρξη ἀριστερῶν προτάσεων καί ἀπόψεων, μέ τήν κυβέρνηση τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶναι ἀδύ-νατη.

Αὐτό τό θέμα ὅμως δέν τό ἔθεσε ἡ Α. Λαζαρίδου. Δέ νομίζω ὅμως ὅτι θά μπορούσε κἀν νά τό διαχειρι-στεῖ, ἀπ' ὅ,τι δείχνει ἡ γενικότερη φυσιογνωμία τοῦ γραπτοῦ της.

Ἐχω πάντως τήν αἴσθηση ὅτι τό πραγματικό πρόβλημα τῆς Α. Λαζα-ρίδου -ὅπως καί τοῦ ὁμόλογού της Α. Μασούνη- εἶναι τό ἐντελῶς ἀντί-στροφο ἀπ' ὅ,τι παρουσιάζεται ὡς πρὸς τήν περίπτωσή μου.

Δέ μοῦ συγχωρεῖ ὄχι τό ὅτι «συλ-λειουργῶ» μέ τήν κυβερνητική πο-λιτική, ἀλλά τήν ἀνεξαρτησία μου ἀπ' αὐτήν. Στό παιχνίδι τοῦ «ἀ-σπρου μαύρου» πού θάθελε γιά τίς

πολιτικές σχέσεις, τήν τρομάζει περισσότερο ὅτι ἐξακολουθῶ νά γράφω «ἀριστερά» πράγματα, τήν ὥρα πού ὁ ὅρος τῆς δικῆς της ἐφησυχασῆς εἶναι πῶς «ἀριστερά» πράγματα καί συμμετοχή στίς διαδι-κασίες πού ἀνοίγει τό κυβερνητικό παιχνίδι εἶναι ἀσυμβίβαστα καί ἀ-διανόητα.

Κάπου ἡ στάση μου «χαλαεῖ τήν πιάτσα» δηλαδή, καί τοὺς ὅρους ἀδράνειας ἐνός τμήματός της. Ἡ Α. Λαζαρίδου θά ἦταν ἐφησυχασμένη ἂν πραγματικά ἤμουν ἀπολογητῆς τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Ἄν ὅ-μως ἡ κυβερνητική πολιτική παρου-σιάζεται ὅπως εἶναι δηλαδή ἀντιφα-τική, τότε μεταβάλλεται σέ πρόκλη-ση.

Σ' αὐτή τήν πρόκληση ὅμως πῶς θά ἀνταποκριθεῖ ἡ Α. Λαζαρίδου; Ἄν τό νά εἶσαι ἀριστερός σήμερα δέν τεκμηριώνεται ἀπό μιά ἐνσωμα-τωμένη καθημερινότητα πού τή διακόπτει «πού καί πού» κανένα ἄρθρο, τότε ὅλα ἀνατρέπονται.

Καί μάλιστα ἂν κάποιοι ἀριστεροί παλεύουν γιά τήν τεκμηρίωση μιάς ἀριστερῆς πρότασης, μέσα στό σύ-νολο τῶν ἀντιφάσεων τῆς κυβερνη-τικῆς πολιτικῆς αὐτό «πάει πολύ» γιά τόν ἀνέξοδο ἀγῶνα ἀριστερῆς καθαρότητος τῆς Λαζαρίδου.

Βγαίνει λοιπόν στίς ἐπάλξεις τοῦ κάστρου δίπλα στόν Μασούνη καί

προειδοποιεί «ἐπὶ τοῦ προσωποῦ»: «Μὴν κοιτάτε τί λέει, κοιτάξτε πῶς τὰ λέει». Καί ἡρεμεί...

Μόνο λοιπὸν μιά στερημένη πάθους ζωὴ μπορούσε νὰ «καθηλωθεῖ» ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ Ζαρέντη. Μόνο ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος μπορεῖ νὰ μετατρέψει στὸ κεφάλι τῆς Λαζαρίδου τοὺς ἐπικεφαλῆς τῆς ΠΕΜΕΝ στοὺς ἥρωες τῶν ἱστοριῶν πού μᾶς γαλούχησαν καὶ νὰ τοὺς ἐξυψώσει σὲ ἡγέτες ἀπεργίας, πού μεταφέρουν στοὺς ὧμους τοὺς νεκροὺς στὴ μάχη συντρόφους τοὺς.

Προσωπικά, εἶναι ἡ ἴδια συγκίνηση γιὰ τὰ «ιερά καὶ τὰ ὅσια», τοῦ κινήματος πού μὲ ὁδήγησε ὅχι στὴν «κατήλωση» ἀλλὰ στὴν ὁργὴ. Γιατί αὐτὴ ἡ τριβὴ μὲ τὴν καθημερινότητα, δέ μού ἐπιτρέπει νὰ λειτουργῶ μὲ «εἰκόνες» ἀλλὰ μὲ τοὺς δημιουργοὺς τοὺς. Καὶ συγκινήσεις «ἐρζάτς» ἀπὸ κακοὺς σκηνοθέτες δέ μὲ ἔλκυσαν ποτὲ γιὰ νὰ συμβεῖ καὶ τώρα.

Ἄλλὰ τὸ τραγικὸ καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τοὺς γελοῖο τῆς Α. Λαζαρίδου καὶ τοῦ Μασούνη εἶναι πῶς αὐτοὶ προβάλλουν ἀπὸ τὰ κείμενά τους ὡς ὑπηρετές τῆς τρέχουσας πασοκικῆς λογικῆς καὶ ὅχι οἱ ἀπόψεις μου.

Εἶναι αὐτοὶ πού ἐπαναλαμβάνουν τὰ στερεότυπα γιὰ τὴν εὐθύνη τοῦ κράτους καὶ τῆς κυβέρνησης, δηλαδή ζητοῦν καλύτερο κράτος καὶ καλύτερη κυβέρνηση. Ζητᾶνε πράγματα, γιὰ λογαριασμό τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐστηρότερη νομοθεσία, περισσότερους λιμενοφύλακες, συχνὴ ἐπιθεώρηση ἐργασίας.

Ἐγὼ ἀντίθετα, ὑποστήριξα τὴν ἐνίσχυση τῆς αὐτοδυναμίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ὁργανώσεων τῆς. Εἶπα δηλαδή πῶς ἡ ἐργατικὴ τάξη πέρα ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἐπιβάλλει μέσα ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς στὸ πεδίο τῆς κρατικῆς συγκρότησης πρέπει κυρίως νὰ εἶναι αὐτόνομη καὶ νὰ προστατεύεται ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις τῆς.

Εἶπα ὅτι αὐτὴ τὴ δύναμη καὶ περηφάνεια νὰ ἐπιβάλλει ἡ ἴδια δηλαδή τοὺς κανόνες ἀσφαλείας ἐπρεπε νὰ διεκδικήσει καὶ ἡ ΠΕΜΕΝ καὶ ὅτι πετώντας τὸ πτώμα τοῦ Ζαρέντη στὰ πόδια τοῦ Κατσιφάρα, ἐνῆψε σχετικὰ εὐκολα τὰ χέρια τῆς, ὅπως οὐσιαστικά κάνει καὶ ἡ Α. Λαζαρίδου ἐμπνεόμενη ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ νεκροῦ καὶ ὅχι ἀπὸ τὴ δυνατότητα τῆς ζωῆς τοῦ.

Ἄλλὰ μὲ ὅλα αὐτὰ πᾶμε μακριά. Καὶ φαίνεται ὅτι πᾶει πολὺ νὰ ζητᾶς ἀπὸ τὴν Α. Λαζαρίδου νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ πράγματα μὲ τοὺς ὁρους τοὺς.

Ἄς προσέξει μόνο. Γιατί ὑπάρχουν οἱ ὁρομεις μακρῶν ἀποστάσεων, ὑπάρχουν ὅμως καὶ τὰ διαρκῆ «ποδοβολητὰ ἐπὶ τόπου». Καὶ ἀπὸ τοὺς ἤχους τοῦ γραπτοῦ τῆς εἶναι φανερό πού ἐντάσσεται ἡ περίπτωση τῆς...

Πέτρος Εὐθυμίου

καὶ ἡ ἀνταπάντηση

«Κοιτάζοντας ἀπ' τὸν φεγγίτη»

Ἐπειδὴ τὸ «Πεθαίνω σάν χώρα» ἀρκετὰ χρόνια μετὰ τὴ συγγραφή καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πρόθεση τοῦ συγγραφέα του, κινδυνεύει νὰ γίνει best-seller, καταλαμβάνοντας τὴ θέση Νο 2 μετὰ τὰ «100 χρόνια μοναξιά» τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος εἶναι κι αὐτὸς συναφῆς μὲ τὴ θεωρητικὴ διαμάχη πού ἔχει ξεσπάσει ἀνάμεσα σέ μένα, στὸν ὁμολόγῳ μου καὶ τὸν Εὐθυμίου, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀντικείμενο τῆς διαμάχης αὐτῆς συνεχῶς μετατοπίζεται, αἰσθάνομαι ἐκ τῶν πραγμάτων βαριά χρεωμένῃ μὲ τὴν ἀνάγκη τῆς ἀνταπάντησης.

Ξεκινώντας ὅμως τὴν ἐν λόγω ἀνταπάντηση, ὡς ἀθλία λιβελλογράφος πού εἶμαι καὶ ἔχοντας περπατήσει μαζὶ ὅλους τοὺς δρόμους πού ὁδηγοῦν στὴ χυδαιότητα, ἔχω καταληφθεῖ ἀπὸ ἄκρα ἀμηχανία ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδο στὸ ὁποῖο διεξάγεται ἡ συζήτηση. Κι αὐτὸ γιατί εἶναι εὐθύς ἐξαρχῆς σαφές ὅτι τὸ κείμενο τοῦ Εὐθυμίου δὲν προσφέρεται γιὰ συζήτηση. Εἶναι γραμμένο εἰδικὰ γιὰ νὰ κλείσει τὴ συζήτηση καὶ γράφηκε ἀπὸ ἄνθρωπο πού δὲν εἶναι βέβαια «πληρωμένος κάλαμος» (ὁ ὅρος εἶναι δικός του), ἀπλῶς καβάλησε τὸ καλάμι.

Καὶ ἐξηγοῦμαι:

Ὁ Πέτρος Εὐθυμίου, τὸ ἄτομό του δηλαδή, κατατέθηκε, καταγράφεται, ἐλέγχεται.

Ἐχει σαφεῖς ἐπιλογές, συγκεκριμένη δράση, ἀσκεῖ. Ἀσκεῖ δραστηριότητα, δοκιμάζεται, δοκιμάζεται ἡ δραστηριότητα ἐμπρακτα στὸ κοινωνικὸ ἀλλὰ καὶ στὸ πολιτικὸ καὶ ἴσως καὶ τὸ θερησκευτικὸ, ὁπωσδήποτε καὶ στὸ οἰκονομικὸ πεδίο, δηλαδή σφαιρικά.

Καὶ νὰ ὁ Πέτρος δοκιμαζόμενος μπροστὰ καὶ λίγο μέσα καὶ ἴσως μέσα ἀπ' τὶς ἀνοιχτές πόρτες τῆς κατατεθειμένης πρακτικῆς του.

Καὶ ἐμεῖς μόνοι, μοναχικοί, καθημερινοί, μικρονοϊκά καθημερινοί νὰ

φυλάμε μετερίζι στοὺς φεγγίτες.

Καταθέτει ὁ Εὐθυμίου.

Καταθέτει πρακτικὴ, ζεῖ μὲ πάθος, δὲν ἔχει πλέον ἱερά δὲν ἔχει καὶ ὅσια, δὲν εἶναι καθηλωμένος.

Εἶναι ὀργισμένος.

Ἐχει τριβὴ μὲ τὴν καθημερινότητα τὴ μεγαλονοικὴ καὶ λειτουργεῖ. Λειτουργεῖ μὲ τοὺς δημιουργοὺς, δὲν ἔχει συγκινήσεις, δὲν ἔχει καὶ «ἐρζάτς», δὲν ἔχει συγκινήσεις «ἐρζάτς» καὶ γράφει.

Γράφει ἀριστερά, ἀκόμα γράφει ἀριστερά, γράφει ἀκόμα ἀριστερὲς προτάσεις μέσα ἀπὸ τὶς ἀντιφάσεις τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς, καὶ ὅχι ἀνέξοδα, καὶ ὅχι «ποῦ καὶ ποῦ» ἀλλὰ ταχτικά, χωρὶς διακοπές, τεκμηριωμένος καὶ ἐνωματωμένος στὴ μεγαλονοικὴ του καθημερινότητα.

Τὶ ταλαιπωρία!

Κι ὁ Πέτρος δρᾷ, δράμει καὶ ἐπιδράμει στὰ πράγματα. Θεὸς φυλάξοι!

Μιά τέτοια ὁρολογία κειμένου, πέρα ἀπὸ τὸ ἐκδηλὸ ψυχχαναλυτικὸ ἐνδιαφέρον, κάνει νὰ προβάλει τὸ ζήτημα τῆς ὄντως διαφορετικῆς στάσης ζωῆς ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴ ἐνταξὴ ἀνάμεσα σέ μένα καὶ τὸν Εὐθυμίου. Ὁ Εὐθυμίου, μέσα ἀπὸ μιά πλοῦσια σὲ ἐναλλαγές καὶ ἀντιφάσεις πορεία, σάν διαλεκτικὸς πού εἶναι, ξανακατέληξε στὸ ΠΑΣΟΚ σάν σύμβουλος τοῦ ὑφυπουργείου νέας γενιάς. Ἐνός ὑφυπουργείου μὲ ἀπροσδιόριστους μὲν ἀρμοδιότητες, τὸ ὁποῖο ὅμως πέτυχε, σέ μιά πλοῦσια σύνθεση πού ξεχειλίζει ἀπ' ὅλες τὶς πάντες νὰ συζευξοῦ τοὺς ἀνένταχτους παράγοντες τῆς ἀριστερᾶς, τὴ γενιά τοῦ Πολυτεχνείου, τοὺς περιθωριακοὺς κ.ο.κ. Ἡ ιδιόρρυθμη αὐτὴ ἐπιστροφή στάθηκε διπλὰ χρήσιμη. Στὸ μὲν ὑφυπουργεῖο ἔδωσε τὴ φερεγγυότητα ἐνός ἀνοικτοῦ ὀργάνου. Στὸν δὲ Εὐθυμίου ἀνοῖξε τὴ δυνατότητα πρὸς τὸ ποθοῦμενο, διατηρῶντας ταυτόχρονα τὸ ρόλο τοῦ παρὰ-

γόντα στὴν εὐρύτερη ἀριστερά, κρατώντας ἐπομένως καὶ ἀνοιχτὲς τὶς γέφυρες.

Ὅλο αὐτὸ τὸ σύνθετο σύστημα ὁ Εὐθυμίου τὸ ὀνομάζει λεπτὸ παιχνιδὶ συσχετισμῶν μέσα στὴν κυβερνητικὴ πολιτικὴ. Θὰ μπορούσε νὰ τὸ ὀνοματίσει καὶ μὲ κάποιον ἄλλο ἐξίσου εὐήχο πολιτικὸ ὄρο καὶ αὐτὴ ἡ συζήτηση νὰ συνεχίζεται στὸ διηνεκές. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἐκεῖ. Ἀλλὰ στὸ πῶς, ἡ ἀλαζονεία τῆς ἐξουσίας (πραγματικῆς ἢ φαντασιωσικῆς), τὸν κάνει ἀνελαστικὸ καὶ ἐπιθετικὸ ἀπέναντι στὸν ὁποιοδήποτε ἔχει τὸ θράσος νὰ σκέφτεται καὶ νὰ ἐκφράζεται ἐπὶ τῶν σαφῶν ἐπιλογῶν του καὶ τῆς κατατεθειμένης πρακτικῆς του. Ἰδίως ὅταν αὐτὸς πού σκέφτεται καὶ ἐκφράζεται εἶναι μοναχικὸ ἄτομο πού τὴ μοναξιά του δὲν τὴν ὑψώνει βέβαια σὲ δημόσια ἀρετὴ, ἀλλὰ τὴν ὑπερασπίζεται ἀπέναντι στὴ βαρβαρότητα τοῦ ρεύματος πρὸς τὴν ἐξουσία.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ξέρεי καλά ὁ Εὐθυμίου καὶ ἡ λεοντὴ τῆς ἐξουσίας δὲν τὸν ἔχει κάνει ἀκόμη νὰ τὰ ξεχάσει. Διαφορετικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἐρμηνευτεῖ ὁ ἐνοχικὸς τόνος του γιὰ τὴν ἀποστασία του (ὁ ὅρος δικός του) ἀπὸ τὸν χώρο τῆς ἀριστερῆς συνειδήσεως.

Ἄλλὰ γιατί οἱ ἐνοχές; Ὁ ἀπολογισμὸς εἶναι δημόσια ἀρετὴ, καταξιωμένη ἀπὸ τὸν πρωθυπουργὸ τῆς χώρας, τοὺς ὑπουργοὺς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρο, τὸ σύνολο δηλαδή τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, πιθανόν καὶ τῆς θερησκευτικῆς. Καὶ χιλιάδες ἀπολογοῦνται καὶ εἶναι καταξιωμένοι, μποροῦν νὰ ἔχουν καὶ ἐνοχές, νὰ βρισκουν ἀντιφάσεις, νὰ ἐφευρίσκουν ἀντιφάσεις, νὰ προκαλοῦνται καὶ νὰ ἀπαντοῦν, νὰ προτείνουν προτάσεις ζωῆς, νὰ ζοῦν ἀντιφατικὰ (Τὶ μαγεία!)

Ὡς πρὸς τὸ γεγονὸς πού προκαλεσε τὴ φοβερὴ αὐτὴ διαμάχη θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω τὸ ἐξῆς. Ἐπειδὴ οἱ ἐκκλήσεις γιὰ αὐτόνομη συγκρότηση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ προστασία τῆς ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν κυβερνηστικῆς (:) ἤχουν ἀφερέγγυα μπροστὰ στὶς κλαγγές τοῦ νέου νόμου γιὰ τὶς ἀπεργίες, θὰ ἦταν ἴσως καλύτερα γιὰ τὸν Εὐθυμίου νὰ περιορίσει τὴν ἀριστερὴ του πρόταση στὴν ὁργάνωση τοῦ χώρου νεότητας στὴ Χάλη ἐλπίζοντας νὰ μὴ θεωρεῖ πλέον νεολαίους ἐμένα καὶ τὸν ὁμολόγῳ μου.

Ἄλλὰ ὁ Εὐθυμίου τὸ πᾶει μακριά. Φαντασία στὴν ἐξουσία!

Φαντασμοσὴ στὴν ἐξουσία!

Φαντασμοσὴ γιὰ τὴν ἐξουσία!

Φαντασιώσεις!

Πεθαίνω σάν χώρα - Ζῶ σάν Πέτρος

Ἐκατὸ χρόνια Πέτρος - Ἐκατὸ χρόνια μοναξιά

Τὰ ἐκατοντάχρονα τοῦ Εὐθυμίου. Τὶ Χάλη Θεέ μου!

Ἀναστασία Λαζαρίδου

«Διαφωνώ με ο,τι λες, αλλά θα υπερασπιστώ
μέχρι θανάτου το δικαίωμά σου να το λες»

Η ΧΘΕΣΙΝΗ

Συντριβή της Τουρκίας στον ΟΗΕ 103 κατά 5 υπέρ

Γειά σας

Λεβέντες

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 14/5

Για το 3-2

Σε μεγάλα
κέρφη
Καραμανλής
— Ανδρέας

Οι «κρυφές
αγάπες» του
Πρωθυπουργού
ΣΕΛ 16, 17

ΤΟ ΣΕΞ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΒΗΜΑ 17/4

Τελευταίο Ταγκό στο Κοινοχώρι. Τόν σκό-
τωσε γιατί πριν 8 χρόνια χόρεψε με τη
γυναίκα του.

ΕΘΝΟΣ 16/5

Τό άπώλεσα όλα και έμεινε τό σέξ.
ΕΘΝΟΣ 15/5

Τσόντα σέ σπηή και πλατεία. Ποινική διώξη
γιά παράδοση του νόμου περί άσέμνων,
άσκησε χθές ό εισαγγελέας ποινικής άγώ-
γης κ. Εύθ. Στάμος κατά τών υπεύθυνων
τών κινηματογράφων «ΡΙΒΟΛΙ» «ΑΡΙΟΝ» και
«ΟΜΟΝΟΙΑ» έπειδή προχτές πρόβαλαν ται-
νίες σκληρού πορνό.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 13/5

Τό σπιρί στά όπισθια όλο και μεγαλώνει.
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 28/4

Όπως έγραψε χθές ή Βρετανική «Σάνταιη
Μαίηλ» μολυσμένο αίμα από τήν Αμερικη
φέρνει μία θανάσιμη άσθένεια. Μετοδιόδε-
ται μέ τήν σεξουαλική έπαφή.
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΟΡΑ 2/5

Έ, συνήθισαμε πιά! Νέοι και γέροι, περιμέ-
νουμε και όλο περιμένουμε πότε νά τε-
λειώσει ή άπεργία νά πάμε σπιτί μας. Κι άν
ή συντροφιά είναι έλκυστική, δέ βαριέσαι,
χαλάλι ή ταλαιπωρία...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 13/5

Όρθόδοξος έρωτας και όρθοδοξία

Θεόσταλτο τό σέξ λέει ή Εκκλησία αλλά τό
καταπέζει.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Η «Θεία Ναστάζια» τό μυστικό και κρυφό
όνειρο του μισού άνδρικού πληθυσμού της
γής ή «πεντάμορφη πού γεννήθηκε από τό
τέρας» (τόν άσχημάτατο μπαμπά της Κλά-
ουσ) είναι ή σούπερ-στέρ του φετεινού
φεστιβάλ τών Κανών.

Σεξουαλική ψυχρότητα; Δοητές GALAXY.
Άποκαθιστούν τήν γυναίκα ψυχρότητα. Οι
γυναίκες θά ανακαλύψουν γιά πρώτη φορά
τήν έρωτική χαρά. Δωρεάν πληροφοριακά
έντυπα. Τηλ. 36.19.277 ή γράψτε - έλάτε
Γκάλαξυ Σκουφά 52 Αθήνα Β. 54047.

ΑΝΟΙΓΟΥΜΕ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΧΙΤΛΕΡ

Άλθινό ή ψεύτικο τό ήμερολόγιο του
Χίτλερ του όποιου ή δημοσίευση άρχισε
κιάλας στή Γερμανία είναι ίσως τό «κειμένο
της χρονιάς»: αυτό πού θά προκαλέσει τις
περισσότερες συζητήσεις και τούς περι-
σότερους φιλολογικούς, αλλά και κυρίως
ιστορικούς καβγάδες!

Τά νέα δημοσιεύουν σήμερα χαρακτηρι-
στικές σελίδες από τό Ημερολόγιο του
Χίτλερ πού μπορεί νά είναι ή νά μήν είναι
άλθινό.

ΤΑ ΝΕΑ 2/5

Στόχος τών Ναζιστών πού διαχέτευαν τούς
τόμους του όθθεν ήμερολογίου του Χίτλερ
— 60 τόμους συνολικά — ήταν νά παρουσια-
στεί μία άλλη εικόνα του ήγέτη του ναζι-
σμού. Όπως είναι γνωστό και ή πραγματική
έξιστόρηση συμφώντων σέ μορφή ήμερολο-
γίου και του πιά άποτρόπαιου και έγκλημα-
τία προκαλεί στόν άναγνώστη μέ τήν ύπο-
κειμενική προβολή τών δεδομένων μία
κάποια συμπάθεια.

ΤΟ ΒΗΜΑ 15/5

Ό γραφικός χαρακτήρας χειροτερεύει όσο πληθαίνουν οι άποτυχίες

αμ ή άντικειμενική πληροφόρηση του Συ-
γκροτήματος!

Καθημερινή 18/5

Αυτά τά «θηρία» οί συνδικαλιστές

Οι Έλληνες «Βαλέσα» πιασ άπ' τό φώτα
της δημοσιότητας.

Άν μπορούσαν νά τούς δούν οι Άρχαιοι
μας πρόγονοι αίγουρα θά 'ταν περήφανοι.

Ό πρόεδρος της ΟΙΕΑΕ είναι πάνω άπ' όλα
ένας συνειδητός δάσκαλος πού νυσταλάει
τούς μαθητές του και τήν οίκογενειακή
θαλπωρή.

Ό κ. Καρυσινός, πού τόν πετύχαμε... τήν
ώρα πού έτοιμαζόταν γιά ύπνο, μιλάει στόν
«Ε.Τ.» Συγκεντρώνει τήν... άγανάκτηση ό-
λης της Αθήνας, μαζί μέ τήν... κατανόηση
της γυναίκας του. Ό πρόεδρος της ΕΑΣ κ.
Αστερινός, σέ στιγμές ανάπαυλας, μιλάει
γιά τόν συνδικαλισμό.

Ούτε... παιδιά δέν εύκαιρεί νά κάνει ό κ.
Ούρανός, γιατρος χειρουργός και πρόεδρος
της ΕΙΜΑΠ.

Η ξεκούραση του πολεμιστή... Μετά από
μιά μέρο τών περινών άπεργιακών κινητο-
ποιήσεων ό κ. Θυσάκης προσπαθεί νά δεί
τηλεόραση μέ τούς γιους του.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 2/5

Στά Μεσαλλόγιά γιά «Έθνική ενότητα και
όμοψυχία. Νέα εύθυγράμμισης χθές Καρα-
μανλή-Κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΟΡΑ 2/5

Μέ διαβολεμένο κέφι οι διεθνείς μας
έκαναν ότι ήθελαν και πήραν πανάξια τούς
δύο βαθμούς πού τούς δίνουν έστω και
τυπικά έλπίδες γιά πρόκριση στό τελικό.
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 16/5

Η άποφασιστικότητα αλλά και ή άπλόητα
διέκριναν τούς Έλληνες διεθνείς. Γρήγορα
κυριάρχησαν στο νευρολογικό χώρο του κέ-
ντρου και άρκετές φορές δινόταν ή εύκαι-
ρια στό «Βέλος» της ελληνικής επίθεσης.
τόν Άναστόπουλο, νά σημαδεύει τήν έστία
του Ζιμπόρας.

Μόλις στό 6' φάνηκε ότι ή ελληνική
έπίθεση μπορούσε νά κατ' έρω! άποφαι-
στικά πλήγματα στήν έστία τών Μαγουρών
και ότι βρισκόταν σέ «μεγάλη ήμέρα» ό
Νίκος Άναστόπουλος.

ΕΘΝΟΣ 16/5

Γιατί οι Εύρωπαίοι θεω- ρούν κυνικούς τούς Άμε- ρικανούς

μαζί μέ
τά μεγάλα κοπάδια από τούχτρες φθάνει
και ό ειδικός τσουχτρολόγος δρ. Κάργκλ.
Πανεπιστημιακός καθηγητής και διευθυντής
υδροβιολογικού έργαστηρίου στήν Ουάσιν-
γκτον.

Καθημερινή 18/5

Χινιτα ή παρθένα μικρή έλεφαντινα.

ΒΗΜΑ 15/5

Κροκόδειλος άρπαξε τό πόδι περστικού
από τόν... ύπόνομο Ξεπρόβαλε από ρείθρο
του πεζοδρομίου στό κέντρο του Κοίρινς
(Αυστραλία) χθές και άρπαξε από τό πόδι
τόν 19χρονο Μπαρρυ Ράμπερσον.

ΚΛΗΜΕΡΙΝΗ 14/5

Δέν μάς έφταναν όλα τ' άλλα πλακώναν
και οι κότες της ΕΟΚ.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 30/4

ΑΝΔΡΕΑΣ: ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ

Έθνος 4/5

Παρέμεινε χθές όμιλών πρός τούς πολιτι-
κούς συντάκτες ΕΚΒΕΤΟΣ ό κ. Παπανδρέου
δι' όσα λέγει ό κ. Καραμανλής. Και τελείως
άδιευκρίνιστες οι σχέσεις τούς. Δημοσυρ-
γείται άτμόςσφαιρα πολιτειακής μορφής.
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΟΡΑ 4/5

Οι «κρυφές αγάπες, του πρωθυπουργού:
Αστροεύη τή θάλασσα, τό κολύμπι, τό ψάρε-
μα, τό πλεούμενα. Μικρό τόν μάγευε ή ιδέα
νά γίνει θαλασσινός. Προτιμάει τό βορελί-
σιο κρασί και τό άρνάκι φρικασσέ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 16/5

ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΘΕΤΟΥΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΥΣ του
ΠΕΡΠΑ. Έκατοντάδες άτομα και χθές άπ'
τό νέφος στό νοσοκομείο
Σέ καλό κλίμα τά ειπαν και πάλι Πρόεδρος
και Πρωθυπουργός.

ΑΥΡΙΑΝΗ 4/5

ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗ

Ό ουρανός έβρεχε γύφω έξω από τό
θέατρο «Πειραικό Λυρικό» στήν όδα Βασιλ.
Σοφίας, στόν Πειραιά, όταν κατέρρευσε ό
διακοσμητικός μαντρότοιχος του θεάτρου,
τις πρώτες πρωινές ώρες. Έκείνη τή
στιγμή περνούσαν από κάτω οι Βασ. Κοντά-
πουλος, 23 χρονών και Μιχ. Μαραλής 77
έτών οι όποιοι δέχτηκαν στό κεφάλι τά
γύφισα κομμάτια μέ αποτέλεσμα νά τραυμα-
τιστούν έλαφρά.

ΒΡΑΔΥΝΗ 4/5

Τούβλα «έβρεξε» χθές τό μεσάνυχτα, στήν
όδα Β. Σοφίας του Πειραιά, έξω από τό
«Πειραικό Λυρικό» θέατρο, μέ αποτέλεσμα
νά τραυματισθούν, εύτυχώς έλαφρά οι
διερχόμενοι Βασ. Κοντόπουλος, 23 χρόνων
και Μιχ. Μαραλής, 76 χρόνων.

Οι παθόντες, σύμφωνα μέ δήλωσή τους
στό Β' άστυνομικό τμήμα, πήγαν στό Κρατι-
κό νοσοκομείο κυρίως γιά τήν παροχή
πρώτων βοηθειών.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 4/5

Πώς θά φτιαχτεί μία πσινα στόν κήπο σας.
Με 550.000 δρχ. μπορείτε τώρα πού καλο-
καιριάζει νά φτιάξετε στόν κήπο ή και στήν
ταράτσα σας μία πσινα με... κρυστάλλινα
νερά.

Η πσινα μπορεί νά είναι διαστάσεων
7x3 μ. τότε θα σάς στοιχίσει γύρω στίς
550.000 δρχ. Η 4x8 μ. (800.000 δρχ.) ή
5x10 μ. (1.000.000 δρχ.) ή τέλος, 8x22 μ.
(2.125.000 δρχ.) Αυτές είναι οι πσι συνθη-
αμένες διαστάσεις πού προσφέρονται στήν
ελληνική αγορά.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 28/4

Έννιά μήνες καλοκαιρι
θά όπολαμβάνουν οι γυμνιστές
στό νότια παράλια της Κρήτης

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 5/5

(άποκαλειστικό)

Αίσθηση και έκφραση ζωής
ό γυμνισμός... Γυμνή ή
άληθεια στόν άλλοτε
μαγευτικό και γαλαρό Σχινιά...

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 2/5

Όνειρικό λεξικό

Και μάντις και ψυχναυλτής μπορεί νά γίνει
τ' όνειρό σας. Ίσως ακόμα και... σχολια-
στής τών πράξεων και της ζωής σας.

Μουσικά όργανα
—Πνευστά: Νυσταλάγετε έναν παλιό έρωτα.

Μετρό
—Περιμένετε τό μετρό: Μιά «νεογέννητη»
έρωτική σχέση θα έχει μέλλον.

Μαλλιά
—Κάνετε «μίζανηλι»: Δυό άνδρες θα τσακω-
θούν γιά χάρη σας.

Αάθος
— Όρθογραφικό λάθος: Μήν τρέφετε αύτα-
πάτες. Το πρόσωπό πού σάς φλερτάρει
θέλει νά σάς όδηγήσει στήν περιπέτεια και
όχι στόν...παπά.

Κάνισμα
—Καννίζετε τσιγάρα: Μικροπροβλήματα πού
έχετε τήν τάση «νά φουσκώνετε».

—Καννίζετε πούρο: Έσοδα στό άμεσο μέλ-
λον.

—Καννίζετε πιπία: Εύτυχία στόν έρωτα.

σέ συνέχειες ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΑΦΙΞΕΙΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Τήν 16ην Μαΐου άφικνείται έκ Ρώμης ό
Διευθυντής της Βιομηχανίας Ακουστικών
της Βιομηχανίας Ακουστικών Βορρικούας
COSELGI, κος VETRANO όστις θα παραμείνει
μέχρις τάς 18 Μαΐου και θα επιδιέξει
στους βορρικούς τόν νέο επαναστατικό
τύπο Ακουστικού, «ΟΛΟ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΑΥΤΙ»
στό κατάστημα της εταιρείας Γ. Δημόπου-
λος — Ν. Κολοκοτρώνης Ακαδημίας 87,
τηλ 3631705 — 3622104.

Και σέ τιμή Προσφοράς 3 ήμερών ΜΟ-
ΝΟΝ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 16/5

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΑ

Έκδηλωση γιά τούς 200 της Καισαριανής

Σημαδιακή όσο και πρωτότυπη ή άρχή.
Φιλικός ποδοσφαιρικός άγώνας μεταξύ μιάς
μικτής ομάδας από Καισαριανιώτες και τών
ποδοσφαιριστών-πολιτικών προσφύγων πού
παίζουν στήν Έλλάδα.

—Ποιά είναι τό καινούργιο πού έφεραν
όσοι ήρθαν από σοσιαλιστικές χώρες;
—Νομίζω ότι φέραμε όρισμένα καινούρ-
για πράγματα. Καλή τεχνική, άπλό ποδό-
σφαιρο και κυρίως συνέπεια στίς ύποχρεώ-
σεις και σεβασμό στόν κόσμο. Είναι χαρα-
κτηριστικά πού δέν τό καλλιεργούν και πολύ
στήν Έλλάδα..»

«Η σημερινή συμμετοχή μας ήταν τό
λγότερο πού μπορούσαμε νά κάνουμε γιά
νά τιμήσουμε τήν Έθνική Άντίσταση μέ-
νουν πολλά ακόμα πού μπορούν νά γί-
νουν...»

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 30/4

Γιά τήν ΕΠΟ

Δέ χρειάζονται πολλά σόχλια. Οι καρε-
κλήδες της δουλιτιά τών κανόνων. Καλά
περνάνε άλλωστε. Υπάρχει όμως κανείς
γιά νά τούς ελέγξει; Στήν ανάγκη ός τούς
στείλει στό σπιτία τους. Όχι τίποτε άλλο.
Νά τούς δούνε και οι γυναίκες τους, πού
άπ' τό πολλά ταξίδια τους έχουν ξεχάσει...

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 15/5

Οι νεολαίες κομμάτων λύνουν τις διαφορές τους στα γήπεδα

ΕΙΡΗΝΗ μέσω του... ποδοσφαίρου στίς σχέ-
σεις μεταξύ τών πολιτικών νεολαίων του
Αιτάχworu Πιερίας.

Οι παίκτης της καθε «πολιτικής» ομάδας
θά έχουν στό στήθος έκτός από τό διακρι-
τικό τους και τό σήμα της ειρήνης.

Οι άγώνες θα αρχίσουν τό απόγευμα του
Μεγάλου Σαββάτου μέ τις συναντήσεις
«Ανένταχτων — ΚΚΕ και ΟΝΝΕΔ — Ρίγη
Φεραίου και θα λήξουν τήν Πέμπτη 12
Μαΐου μέ τόν τελικό άγώνα.

ΤΑ ΝΕΑ 5/5

ΜΕ ΤΟ ΕΝΑ ΠΟΔΙ ΣΤΗΝ Α' ΕΘΝΙΚΗ ΤΑ ΠΕΡΑ ΤΑΤΑΥΛΑ

ΕΛ. Τύπος 4/5

Κεφαλιά στην πεθερά

Μέ «κεφαλιά» χτύπησε και τραυμάτισε τήν
πεθερά του ό γιάς του γνωστός μουσικο-
συνθέτη Γιώργου Μουζάκη ό 34χρονος
Δημήτρης, μουσικός κι αυτός.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 5/5

Ριχτηκε σάν ταύρος στήν πεθερά. Η πρώ-
ην σύζυγος: «Δέν τή χώνευε τή μαμά».

ΕΘΝΟΣ 5/5

ΚΑΙ Ο ΜΑΡΚΟΣ ΖΗΤΕΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΕΝΟΙΚΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ

Στίς Θωκίπινες

ΒΡΑΔΥΝΗ 28/4

και δίπλα

Ό Μ. Βαφειάδης γυρίζει στους τόπους των σφαγών του

Έφτασε χθές στή Θεσσαλονίκη ό Μάρκος
Βαφειάδης πού τόν υποδέχτηκαν μέλη του
ΚΚΕ και του ΚΚΕ έα. Ό Βαφειάδης δήλωσε
ότι θα έπισκεφθεί τούς τόπους στούς
όποιους έσφαξε άθώους κατά τήν έποχή
του συμμοριτοπολέμου.

ΒΡΑΔΥΝΗ 28/4

Γυναίκα 100%: Είστε πραγματικά κομψή

Κομψότερος άνδρας ό πρόεδρος τών ΗΠΑ
Ός πιά καλοντυμένος άντρας της χρονιάς
κρίθηκε γιά φέτος ό Αμερικανός πρόεδρος
Ρόναλντ Ρήγκαν σέ σχετικό διαγωνισμό πού
έγινε από τήν Αμερικανική ένωση Μόδας.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ

Υπάρχουν δυο είδων γυναίκες... Οι άσχη-
μες και εκείνες πού βαφονται.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 28/4

Έντυπωσιακή και δυναμική ή εμφάνιση του
Ανδρέα προχτές στην Κομοτινή.

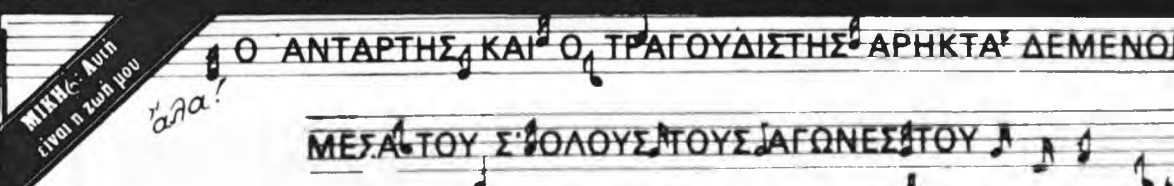
ΕΘΝΟΣ 16/5

Σκιστε τά μπλουζάκια σας

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ

Ό καλύτερος... δεξιός της δεκαετίας
του '30 Συνεχιζόμενος (21ο μέρος) τήν πα-
ρουσίαση τών «150 μεγάλων» του παγκο-
σμιου ποδοσφαιρου.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 28/4

Τό βραβείο Αλένιν γιά τήν ειρήνη «τελικό
ήχει μέσα μας σάν ένα σάπιοσμο συνειδη-
σης» τονίζει ό συνθέτης.

Γιατί τό βραβείο αυτό είναι ή τιμή
της μαχημένης, της λαϊκής, της μεγάλης,
της στρατευμένης, της ατάλαντευτης, της
έμπνευσμένης — ναι της έθνικής, αλλά και
της κομμωτικής.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 3/5

Μικρή Είμαι πολύ ψηλός γιά νά μού κάνουν
άγαλμα.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 4/5

Θρησκευτική τυπολατρεία

Και φέτος — όπως κάθε χρόνο — ή τηλεόρα-
ση αντιμετωπίζει τό «Θείο δράμα» τυπολα-
τρικά, μουσειακά και... μεταφυσικά. Λείπουν
οι παρεμβάσεις, οι κρίσεις, οι διασυνδέσεις
μέ τό λαϊκό έπος, λείπει ό στοχασμός, πιασ
από τήν άφράκρεμα του Τυπου. Από τό
«χειμάρρο» τών τυποποιήσεων ξεχωρίζουν
γιά περισσότερους ή λιγότερους λόγους.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 2/5

Σέ πρώτη έκτέλεση θα παρουσιαστεί ή
«Κασσιανή» του Μίκη Θεοδωράκη από τή
χορωδία της ΕΡΤ μέ διευθυντή τόν κ.
Κοντογεωργίου, τήν Τρίτη 3 Μάη στίς 7.30
μ.μ. στήν έκκλησία Αγία Θωατεινή Υμητ-
τού.

Τά τραγουδία του Μίκη Θεοδωράκη έχουν
γίνει μέρος της ζωής σέ κάθε ελληνικό
σπίτι, όπως ένα ποτήρι κρασί ή ένα κομμάτι
ψωμί, καταλήγει τό άρθρο.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 4/5

από τήν Σοβιετσοβιετ Ρωσσία

Χανιώτικα νέα

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

η πέτρα στο βάθος του μπάγ. Μειδιά και η κοπέλα που ξέρει την ιστορία. Την έχει ακούσει πολλές φορές και χωρίς να το πολυκαταλαβαίνει ξέρει τι θά πει. Είτε τό θέλει είτε όχι είναι θεραπευτική.

Τά ήχεια μιλάνε για σπαστικούς κι αυτιστικούς και ο ξάδελφος δίστα επιμένει πως κάποιο φάρμακο μυρίζει. Τά ξανθά μαλλιά της κοπέλας και τό χρώμα των ματιών της ταιριάζουν με τη μυρωδιά. Οι Κινέζοι χαρταίχνη και αποχωρούν. Οι κοπέλες γελάνε. Η πόρτα ανοίγει και μπαίνει ροούν νά μλήσουν. Είναι τό σήμα γά νά κάτσει με ένα γαρύφαλλο. Τό μόνο κοινό με την πάμε στο Beau Mec. Τό μόνο κοινό με την ξυριστική κρέμα πού είχα αγοράσει από Καρπεί. Ήτοι είναι τό ύφος της κοπέλας πού τη διαφημίζει στην τηλεόραση. Πλήθος αντρών απ' έξω. Μέσα μόνιμες καρέκλες και 'Αγγλίδες γραμματοειδείς. Είναι καλύτερα νά δουλεύεις πού τή διαφημίζεις παρά στην 'Αγγλία τό πρῶτο. Και στο κάτω κάτω πίνεις και ποτά. Στο βάθος του μπάγ βρίσκεται μία χρηματοκιβωτία με φόρμα λεοπαρδαλής. Χορεύει ανοίγει τις κάνουλες και γεμίζει. Πολλά μάτια πολλά σπότης, πολλά μουστάκια. Λεβεντιά, πολλές ελπίδες κι απ' την άλλη ούσις με κόκα και εύφορικά γελάκια. 'Αν παρ' όλα αυτά ή διάθεση παραπέσει χαμηλή τότε ο Σκορπιός είναι τό φάρμακο. Έχει πού πολύ κόσμο και σου φτιάχνει τό κέφι. Για νά πᾶς στην τουαλέτα ανεβαίνεις κάτι σκαλιά, σά νά πηγαίνεις νά παντρευτείς. Εγώ είμαι χρόνια ανύπαντρος και τό αίσθημα της σκάλας με συγκινεί. Απέναντί μου καθεται μία γυναίκα πού κάνει ανώδυνους δύναμης με τά χέρια με τούς χρηστικάνθρωπους. Πιός θά νικήσει.

Ο 'Αντώνης τραβάει τόν καπνό πίσω από τό μπάγ και με διαβεβαιώνει ότι κανείς εδώ μέσα δέν είναι τουρίστας. Τά Χανιώτικα μπάγ θά 'ταν πολύ άσχημα χωρίς θηλυκά. 'Ακόμα κι ο Σκορπιός. 'Απ' την άλλη, τά θηλυκά θά αισθάνονταν χειρότερα στή μαυρίλα της Γλασκώβης, έστω κι αν έχει δούλευαν σέ σύγχρονα γραφεία. Πα ντεύτηκαν λοιπόν κι όμορφονοι κι οι δυό. Οι κοπέλες κάνουν χρώμα και τά μπάγ έγιναν κάτι σά μικτά σχολεία. Οι 'Αντώνηδες ιδιοκτήτες εξασφαλίζουν τό βραδιό τους όργανό και, τό σπουδαιότερο, κανείς δέν κάνει χάρη σέ κανένα. 'Ο 'Αντώνης είναι ό «επαρχιώτης» της 'Αθήνας. Όσο για τή Μωρήν είναι τυχαίνει νά νιώθει «κυκλώματος» χαριεντίζονται μαζί της. 'Αθήνας, ντα περήφανοι πού τούς κοιτάει στά μάτια και όλο και ξανάγονται από Σκορπιό. Μετά την αποκάλυψη, κοιτάω με δέος τις κοπέλες και σκέφτομαι τι τυχερός πού είμαι πού γεύση στημένης εγκαρδιότητας. Τό πρῶτο, πηγαίνοντας στή δουλειά, τό είχα μετανοιώσει.

Άρης Σαπουνάκης
Νώντας Παπαμχαρί

Notabene σημαίνει μπάγ. Βρίσκεται δίστα στο Σκορπιό και φυσικά στο παλιό λιμάνι των Χανίων. Στο βάθος είναι πετρώδες και στο εξώτατο μέρος του ξυλένιο. Νοβοπάν ταβάνι και μοκέτα πάτωμα. Οι καρέκλες είναι βιδωμένες και ρυθίζονται γύρω-γύρω. 'Ετσι μπορείς νά κοιτάς τούς θαμώνες με τά ξανθά μαλλιά δίστα σου. 'Ο κοπέλες με τά ήχεια και μοιράζει χρηστικά μπαρμάν είναι ευγενικός και μοιράζει χρηστικά χαμόγελα στους πελάτες. Στους τοίχους ό διπλούς πέλεκυς του Μίνωος και στά ήχεια ή μητρική γλώσσα των Κινέζων. 'Αν νομίζετε τώρα ότι πρόκειται περί κινέζικων τραγουδιών, κάνετε λάθος. Είναι αμερικάνικα τραγουδιά γιατί οι Κινέζοι μας είναι ναύτες της 'Αμερικής. 'Αν νομίζετε τώρα ότι πρόκειται περί αμερικάνικων τραγουδιών, κάνετε λάθος. Είναι αμερικάνικα τραγουδιά γιατί οι Κινέζοι μας είναι ναύτες της 'Αμερικής. 'Αν νομίζετε τώρα ότι πρόκειται περί αμερικάνικων τραγουδιών, κάνετε λάθος. Είναι αμερικάνικα τραγουδιά γιατί οι Κινέζοι μας είναι ναύτες της 'Αμερικής.

‘Ο “καλός” φονιάς κι ο “κακός” φονιάς

«Καλά τού έκανε τού παλιόπ...!»
«Τώρα έδειξε ότι είναι αληθινός
άντρας!» «Όλο τό χωριό κι ο πα-
πάς δίνουν άφεση στόν πατέρα!»
«Η κοινή γνώμη αποφάσισε: Άθώ-
ος ο πατέρας!» «Οί γονείς τού φο-
νιά τό θεωρούν σάν δικαίη τιμω-
ρία!»

Γιά σταθείτε βρέ παιδιά! Γιατί
τόση αίμοδιψία; Πού πήγαν οί χρι-
στιανικές σας άντιλήψεις;

Έδώ δολοφονήθηκαν κοτζάμ άρ-
χιφονιάδες τύπου Μάλλιου και
Μπάμπλη και σπύσαμε όλοι άρι-
στεροί και δεξιοί, κόμματα και κοι-
νή γνώμη νά καταδικάσουμε παρό-
μοιες ένέργειες. Έδώ κυκλοφορούν
ελεύθεροι τόσοι φονιάδες. Έδώ εί-
ναι ακόμα ζωντανός ο Μπέγκιν και
συζητάμε περί απόδοσης δικαιοσύ-
νης;

Θά πείτε: Είναι φυσικό! Δυό βδο-
μάδες πριν οί έφημερίδες μέ πη-
χυαίους και μή τίτλους ζηταγαν
«έκδίκηση». Άπαιτούσαν σχεδόν
άπ' τόν πατέρα νά ξεπληρώσει μέ
αίμα τό θάνατο τού παιδιού του. Οί
έφημερίδες όμως θέλουν νά πουλή-
σουν φυλλάδες. Κι ο πατέρας πάνω
στή λύπη του καλώς ή κακώς θέλη-
σε νά αντιδράσει έτσι. Οί υπόλοιποι
όμως; Θά πάρουμε τώρα τά χασα-
πομάχακα στό ένα χέρι και τίς
κουμπούρες στό άλλο και θ' άρχί-
σουμε τό κυνηγητό τού κάθε έ-
γκληματία; Κι έδώ άκούγεται ή δυ-
νατή φωνή τού γονιού πού καταλα-
βαίνει γιατί «κι αυτός έχει παιδιά!»
“Αν έχετε όμως παιδιά τότε μήν τά
διώχνετε άπ' τό σπίτι (όπως είχε

διωχτεί ο μικρός δολοφονημένος)
και μήν τά αντιμετώπιζετε σάν άρ-
ρωστα έπειδή είναι όμοφυλόφιλα ή
έχουν προβλήματα. Κι αν δίνετε
δυνατότητα στό φονιά νά άπολογη-
θει ίσως ν' ακούγαμε και κάτι γιά
καταπίεση στην έπαρχία ή γιά οίκο-
γενειακά αδιέξοδα ή πώς τέλος πά-
ντων έφτασε εκεί πού έφτασε και
γιατί. Άλλά φαίνεται πώς άλλοι
άρχίζει ή ιστορία. Ήταν όμοφυλό-
φιλος ο φονιάς. Ήταν «παλιοπού-
στης», όπως έσπευσαν νά δηλώ-
σουν διάφοροι «άνύποπτοι γονείς»
στά μικρόφωνα τών δημοσιογρά-
φων. Μά αγαπητοί μου, ξεχάσατε
πώς τά βιβλία μέ τά ωραία ποιήμα-
τα πού έχετε στίς βιβλιοθήκες σας
«παλιοπούστηδες» τά έχουν γρά-
ψει. Ή τραγούδια πού αγαπάτε ή
έργα πού βλέπετε. Γιατί λοιπόν έδώ
«όμοφυλόφιλοι καλλιτέχνες» κι εκεί
«παλιοπούστηδες»; Φονιάς ήταν
άλλά τό «παλιοπούστης» τί σάς έν-
διαφέρει εσάς; Μήπως αυτό σάς
έτσουξε πιο πολύ; Και εκείνος ο
άστυνομικός διευθυντής φοράει ά-
κόμα τά γαλόνια του; Ούτε ψύλλος
στόν κόρφο τού όποιου κρατούμε-
νου πού συλλαμβάνεται γιά όποιο-
δήποτε λόγο. Κινδυνεύει ή ζωή του
προτού ακόμα προλάβει νά σκε-
φτεί την άπολογία του στό δικαστή-
ριο.

Γιά σκεφτείτε λοιπόν εσείς πού
είστε γονείς, αλλά κι ο παπιάς τού
χωριού, κι ο άστυνόμος και ή Πελο-
πόννησος. Είστε πολύ σίγουροι πώς
χειροκρατώντας την πράξη τού άτυ-
χου πατέρα άποδίδετε δικαιοσύνη
και άνοίγετε ένα νέο «λαμπρό μέ-
λον» στά παιδιά σας; Γιατί έμεις
μπορεί νά είμαστε άθαιοι. Άλλά ε-
σείς τί ψυχή θά παραδώσετε αύριο
στόν Κύριο;

Α.Θ.

Πότε ο άνδρας είναι «Άνδρας»

Τό κλίμα πού κυριάρχησε στόν έλ-
ληνικό τύπο και πού άνέχτηκε άν
δέν υπέθαλπε τό «έγκλημα της Λα-
κωνίας» - την αὐτοδικία τού πατέ-
ρα μέ θυμά τόν όμοφυλόφιλο δολο-
φόνο τού γιού του - κορυφώθηκε
και συγχρόνως έγινε έξόχως άποκα-
λυπτικό στό έπώνυμο άρθρο τού
διευθυντή της «Έλευθέρας Ώ-
ρας». Γράφει λοιπόν ο Μιχαλόπου-
λος:

«...λέμε ΝΑΙ στόν Άνδρα. Στόν
Άνδρα πού φοράει παντελόνια και
χρησιμοποιεί τά κουμπιά τους... Ό
Άνδρας δέν πέθανε... Υπάρχει».
Ό «Άνδρας» λοιπόν ήταν πού
«έθιγεί» από τό πρώτο έγκλημα. Ό

οχοιλια...οχοιλια...οχοιλια...οχι

«Άνδρας» έπρεπε νά θριαμβεύσει
γιά νά καθαρθεί ή «Τιμή» και τό
δράμα. Και ήταν τό χέρι τού πατέ-
ρα, όπλισμένο όχι πιά από την κα-
τακρανγή τού χωριού, αλλά από
την καλλιεργημένη άναμολή τού Τύ-
που πού έφερε την κάθαρση.

Κάθε σύγκριση λοιπόν μέ τό
«δράκο της Δράμας» είναι περιττή.
Γιατί ο Παπαχρόνης «χρησιμοποιεί
τά κουμπιά τού παντελονιού του».
Γιατί τά θυμάτά του μέ τό νά είναι
γυναίκες, αν δέν τόν προκάλεσαν,
τόν είχαν άδίκαια άποκρούσει. Ό
Παπαχρόνης είναι ο Άνδρας. Ό
τίμιος αξιωματικός τού έλληνικού
Στρατού. Η αὐτοδικία στην περι-
πτώσή του δέ δικαιολογείται. Όχι
βέβαια γιατί τά ήθη στη Β. Ελλάδα
είναι πιο φιλελεύθερα. Άλλά γιατί ή
κάθαρση στην περίπτωση του ήρθε
διαφορετικά. Μέ τη «συγγνώμη»
πού τό γυναικείο φύλο έπεφύλαξε
στό βιαστή του μέσα από τίς σελί-
δες τού έλληνικού τύπου.

Η τριλογία παραμένει ήμιτελής.
Κάπου, σέ κάποια γωνιά της έλλη-
νικής γής, μπαίνουν οί βάσεις γιά
τή συνέχισή της. Θύματα και πρωτα-
γωνιστές παραμένουν ακόμη στη
σκιά. Θριαμβευτής όμως, προς δό-
ξαν τών Μιχαλόπουλων θάναί και
πάλι ο «Άνδρας».

Άπό τό πρόσωπο τού φασισμού
ποιο νάναί τό πιο άποκρουστικό;

Κ.Β.

«Συνδικαλισμός» στην Ο.Λ.Μ.Ε.

Τόν Ιούνιο γίνεται και ή Γ.Σ.
της ΟΛΜΕ άπ' όπου θά εκλε-
γεί τό νέο Δ.Σ. και θά καθορι-
στούν οί στόχοι της νέας χρονιάς.
Προηγούμενα, στις 66 ΕΛΜΕ θά
γίνουν οί εκλογές τών αντιπροσώ-
πων - εκλεκτόρων πού θά πά-
ρουν μέρος στη Γ.Σ. της ΟΛΜΕ.

Αξίζει νά δούμε όμως ποιάς και
πώς θά πάει σ' αυτή τη Γ.Σ. Και
αξίζει γιατί οί διαδικασίες σημα-
δεύουν συνολικά την ποιότητα τού

συνδικαλιστικού μας κινήματος
σ' αυτή τη φάση.

Σύμφωνα μέ τό νέο καταστατικό,
ή κάθε ΕΛΜΕ στέλνει 1 αντιπρόσω-
πο, ανά 120 «ταμειακώς έντάξει»
μέλη, τόσο στην ΕΛΜΕ όσο και
στην ΟΛΜΕ. Σήμερα ύπηρετούν
περίπου 28.000 καθηγητές και θά
ψηφίσουν περίπου οί μισοί. Έτσι
σέ κάθε ΕΛΜΕ άντιστοιχούν περί-
που 2 αντιπρόσωποι. Έδώ όμως
ύπάρχουν τά άρθρα 11 και 12 τού
Ν. 1264/82 πού όρίζουν ότι στη Β'
κατανομή μπαίνουν μόνο οί συν-
δυασμοί πού έχουν έδρα από την
Α'. Μ' αυτή την τόσο «δημοκρατι-
κή αναλογική» ή ΠΑΣΚΕ πού έχει
σήμερα τό 40% τών ψήφων Πανελ-
λαδικά, βγάξει τό 70% τών αντιπρο-
σώπων, ή ΔΗΣΑΚ (ΚΚΕ) μέ τό 20%
τών ψήφων βγάξει τό 25% και οί
υπόλοιποι συνδυασμοί, δηλ. ή
«ΑΚΕ Δ. Γληνός» (ΚΚΕεσ), ή Δεξιά,
και οί ανεξάρτητοι, βγάσουν τό 5%
τών αντιπροσώπων. Πηγαίνοντας
στη Γ.Σ. της ΟΛΜΕ γιά την έκλογή
τού 11 μελούς Δ.Σ., μέ τη βοήθεια
τού Ν. 1264/82 ή ΠΑΣΚΕ θάχει
πιθανά 8-9 μέλη και ή ΔΗΣΑΚ 2-3.
Έτσι τό 40% τών μελών τών ΕΛΜΕ
δέν θά εκπροσωπούνται.

Μ' αυτή τη «δημοκρατία» στις
άρχειρεσίες δέν προβλέπονται έξε-
λιξεις στό χώρο αυτό. Η ΟΛΜΕ θά
συνεχίσει την πολιτική στήριξης της
κυβερνητικής εισοδηματικής πολι-
τικής, παρεμποδίζοντας κάθε άγω-
νιστική κινητοποίηση γιά την προώ-
θηση τού ένιαίου Μισθολόγιου πού
άποτελεί αίτημα όλων τών καθηγη-
τών και φυσικά και της ΠΑΣΚΕ.

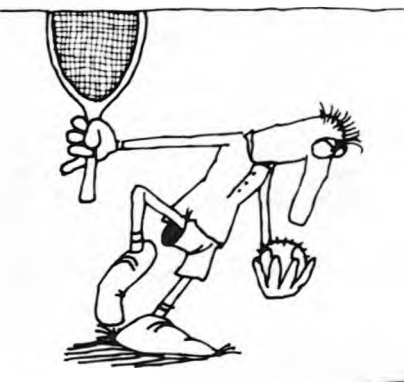
Η ΔΗΣΑΚ ύπακούοντας πάντα
στό κομματικό της κέντρο θα δια-
μορφώνει πολιτική φραστικής αντι-
παράθεσης και άπειλών προς την
κυβερνητική πλειοψηφία. Εξάλλου
ο τρόπος πού παίρνονται οί αποφά-
σεις γιά κινητοποιήσεις και ο δο-
σμένος συσχετισμός τόσο στην ΟΛ-
ΜΕ όσο και στους προέδρους τών
ΕΛΜΕ δέν θά τήν άφηναν νά προ-
καλέσει μαζικούς άγώνες ακόμα κι
αν τό επέλεγε.

Θ. Αθανασόπουλος

Ένα σημαντικό πρόβλημα που προέκυψε στις συζητήσεις που έγιναν στο Υπουργείο με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων, ήταν η διασφάλιση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Εξείσυνεργιακά συμφέροντα συγκρού-

K.B.

Τό ζήτημα ούσίας είναι ή έπιστημονική έπάρκεια και ό τρόπος απόκτησης τών διδακτορικών διπλωμάτων. Άλλά και ή επανάκριση εκείνων πού δέν έχουν διδακτορικά, πράγμα πού επιβάλλεται από τά σημερινά δεδομένα, όπου έχει επικρατήσει ή ρουσφετολογία και ή συνδιαιλλγή. **Ν. Άναστασάτος**

X.B.

Πρακτική ομπρέλα για σκύλους και κάκτους

Τα σκυλιά έχουν δικαίωμα στον περίπατο και τις μέρες που βρέχει. Ο ειδικός μηχανισμός αυτής της ομπρέλας σας επιτρέπει να προστατέψετε τους κάκτους σας από το δυνητικό μεσογειακό ήλιο.

Και για τους κάκτους: πρωτότυπο παριστήρι τριών ακραφουρίων σε τιμή γνωριμίας (PROTOTΥΠΟ)

Υδρία για ψεύδια

Υδρία για ψεύδια

Για φανατικούς ιστιοπλάους

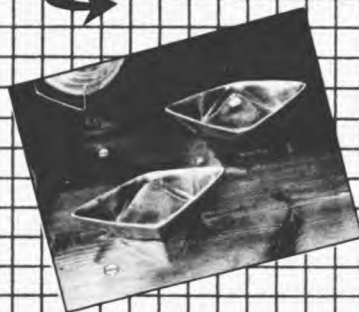
Ακασμάστε τώρα το δωμάτιό σας με χονιά ή μπρωτζίνα καρβόκια για να μπορείτε όλοι κι εκεί να ξεγυμνάτε... προσοχή όμως! Για σωστό αισθητικό αποτέλεσμα χρειάζονται τουλάχιστο δύο. Αν τύχει και είστε μπανιέρης ή ίδια κατασκευή γίνεται εύκολα με το λογαριασμό της ΔΕΗ ή τα κοινόχρηστα του χρεώμα.

(ΠΑΡΑΦΙΓΚΩΣ, από 5990 έως 320.000)

Ανεχνευτής μετάλλων και θησαυρών

Λειτουργεί με μπαταρία σε συνδυασμό με το γαβρίκο παιδάκι της παρέας σας. Μονοφωνικός ή στερεοφωνικός με DOLBY. (Από 1500 έως 130.000 δρχ. Δ. ΞΗΡΩΜΕΝΟΣ)

Ατμομη φορητή ασύρμα που σας δίνει τα ηλεκτρονικήματα μιας καλονικής ασύρμας, όπουδήποτε και αν βρίσκεστε. Μεταφέρεται εύκολα. Προσεξτε όμως: διαβάστε σωστά τις οδηγίες για να αποφύγετε κάθε δυσάρεστο επακόλουθο.

(12.000 δρχ. SANITO PLAST)

Δακτυλοβρεκτῆρες χωρίς νερό

Κι ένα μικρό δώρο για σας που έχετε φλοιού τα παιδιά του Υπομαρτυρίου. Νέος ένας και θέλετε να βοηθήσετε για να μη χάσουν χρόνο στα ξεφύδιασμα. Κρατάει πολύ και προστατεύει τα δάχτυλα χωρίς να λευκάζει το φύλλο.

(PORTOFOLIO δρχ. 100)

Στολίστε τὰ πόδια σας μέ ένδοξες σημαίες

Σε γνωστή μαγαζί της Τσακάλωφ έγινε πρην-
ματικότητα τὸ ὄραμα ἑκὼν τῶν λαῶν γὰ
ἑδελφωθῶν γι σημαίες τους πάνω σὲ
κεντρὰ παπούτσια.
(8.500 ὀρχ., καί σὲ προσφορά σημαίες εὐκλει-
στίας 5.000 ὀρχ. τὸ (εὐχαρί. PRATSU)

Βιοκίνηση στὴν Ἑλλάδα!

Στὸ ρυθμὸ τοῦ δίσκου πού ἀφίχεται γιὰ σὺς ἡ
Ἀλεξάνδρα Τσουκαλά, καθένας ἔχει τὰ ρα-
τὴν εὐκαιρία νὰ συμμάχεται στὸ στίτι τοῦ ἡ
στὸν κῆπο τῶν.

Ὁ κρεμαστός καναπές

Γιὰ ἕνα ἀπλὸ νεανικὰ μοντέρνο, ὁ πάκινος
καναπὸς πάλι δίνει ἀτμόσφαιρα καὶ τεχνολογία
μέ μεγάλα φινιρὰ ζωηροῦ χρώματος. Γιὰ νὰ
τὸν φτιάξετε κανεὶς μικρὰ παδάματα ἢ χρῆσι-
μοποιεῖτε μικρὰ πλάκα.
ΒΟΛΕΥΕΣΘΑΙ 80.000 ὀρχ.

Τὸ χαριτωμένο αὐτὸ ἀντικείμενο εἶναι πολὺ
πρὸ χρήσιμο δι' ὅσα τὸ φαίνεται ὅτι πῶς ὁ
κατασκευαστὴς τοῦ. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπλὴ
διακοσμηση, θάκη γιὰ ἱπιόκαπα, ξυστρί γιὰ
γίνες ἢ ἀκόμα καθαριστὴρ καφετιέρας. Κα-
σιεῖ φτηνὰ καὶ ὑπάρχει σὲ τρεῖς χρώματα.
(ΣΥΝ)

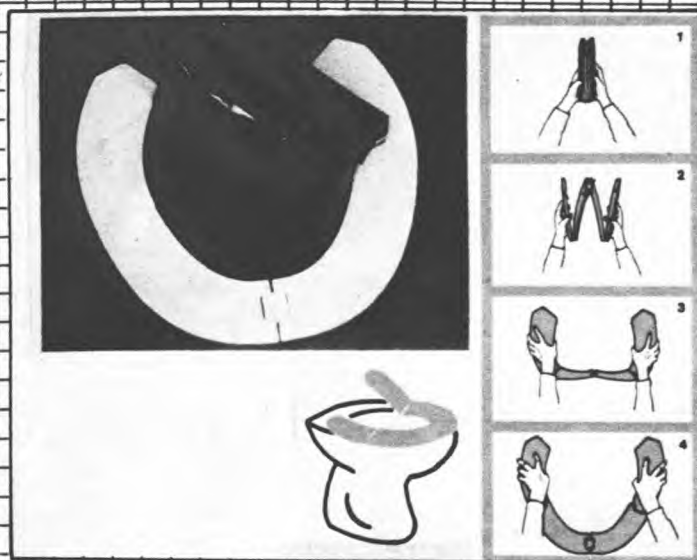
Ψένια γιὰ ψένια

Ψένια γιὰ ψένια

Τὰ πτυσσόμενα μπήκαν στὴ ζωὴ μας

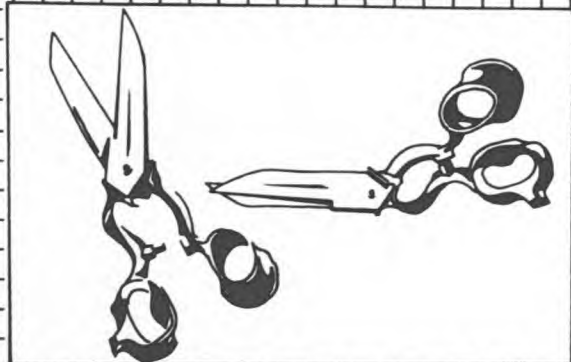
1. Τὸ προσωπικὸ σας κάθισμα λεκάνης γιὰ τίς
ἐκδρομὲς, τίς καφετιέρες, τίς γενικές συνε-
λεύσεις ἀλλὰ καὶ τὸ στρώτὸ καὶ κάθε σημάσιο
χώρο. Ἀνακουφίζει καὶ ἀπομονώνει προσέ-
ροντας μὴ νοτὰ διαφορετικὰς ἀπαιτεῖ
μέσα σὲ καλοσχητὸ τσαντάκι. Σὲ τρεῖς μεγέ-
θη. Μὲ εἰδικὴ παραγγελία χαρίζουμε ἐπὶ πᾶν
τὰ ἀρχικὰ σας.

(SFIX, 200 ὀρχ.)

2. Ἀνοδεύζωτο πτυσσόμενο ψακίδι. Ἀπὸ
γνήσιο σιδηρικὸ ἀτσάλι. Ἀνοδοκεκινώντας
κόβει χαρτί, ὕψωμα, νόχια. προσέξτε ὅπως
στὴ χρῆσι τὸ δαχτυλὶ σας. Εἰδικὴ παραγε-
λία γιὰ ἀριστερὰ χεῖρες.
(ΚΛΑΘΥΛΑΤΟΣ ἀπὸ 125 ὀρχ.)

3. Πλὴν ἐξασυρμένος.
Τὸ λατρευτικὸ ἀντικείμενο πού κάνει θραύση
στὴν Πολωνία. Ἰδιαιτέρως ἐξυμνητικὸ σὲ
ξασυνὲς συλλήψεις καθολικῶν πολιτῶν) τῶ-
ρα καὶ στὴν Ἑλλάδα. Πιάνει λίγο τόπο στὴν
τσάντα καὶ ἀπμοιομεῖ τὴ δακτὸς κατανακτι-
κὴ ἀτμόσφαιρα παντοῦ.
(ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ, 3750 ὀρχ.)

Από τόν Τάμεση στο Δούναβη

Η Εθνική Ελλάδα σε νέες περιπέτειες

Ξαφνικά σύσσωμος ο αθλητικός και πολιτικός τύπος ανακάλυψε πώς το ελληνικό ποδόσφαιρο βρίσκεται στα βήματα της προόδου. Τά τρία τελευταία επιτυχημένα αποτελέσματα της εθνικής με αποκορύφωμα τη νίκη μέσα στη Βουδαπέστη έπεισαν όλους τους αθλητικούς σχολιαστές πώς βρισκόμαστε πια στο σωστό δρόμο. Κι η απόδειξη είναι πράγματι πολύ εύκολη αφού βασίζεται στο δόγμα «αποτέλεσμα καλό, όλα καλά» (και αντιστρόφως) με βάση το οποίο η πραγματικότητα μέσα στο γήπεδο απεικονίζεται σύμφωνα με το αποτέλεσμα. Αυτή η κατάσταση είναι πια κοινότυπη, και οι Έλληνες φίλαθλοι γνωρίζουν πολύ καλά πόσο εύκολα οι θρίαμβοι μετατρέπονται σε ταπεινωτικές ήττες (για να αντιστραφεί τότε η ανάλυση). Γι' αυτό κι η ειρωνική αδιαφορία περιβάλλει όλες εκείνες τις «αναλύσεις» που μοιράζουν χωρίς φειδώ επαινούς ή κατηγορίες χωρίς να μπουν στον κόπο να μάς εξηγήσουν τι έχει αλλάξει.

Γιατί παρ' όλη τη ρηχή αντιμετώπιση του θέματος υπάρχει ένα αντικειμενικό γεγονός το οποίο απασχολεί όλους όσους ασχολούνται με το ελληνικό ποδόσφαιρο. Μιά ομάδα, που όλοι θεωρούσαν αποτυχημένη, εμφανίζει διαδοχικά θετικά αποτελέσματα. Υπάρχουν όμως πραγματικά στοιχεία που να πείθουν πώς βρισκόμαστε σ' έναν άλλο δρόμο;

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Ο 'Αρχοντίδης ανέλαβε την εθνική ομάδα σε μία περίοδο που η απογοήτευση της αποτυχίας στα προκριματικά του Παγκοσμίου Κυπέλου είχε διαδεχτεί το κλίμα αισιοδοξίας που επικρατούσε μετά την πρόκριση στους τελικούς του Κυπέλου 'Εθνών του 1980. Ο 'Αρχοντίδης ήταν ένας σχετικά άσημος προπονητής, χωρίς ιδιαίτερες περ-γαμνές, με θητεία μόνο σε επαγγελματικές ομάδες. Προσπάθησε λοιπόν κατ' αρχή να εντυπωσιάσει τη δύσπιστη κοινή γνώμη κάνοντας δύο κινήσεις.

Πρώτον, εφαρμόζει μεθόδους προπόνησης που για πρώτη φορά ακούγονταν στην Ελλάδα.

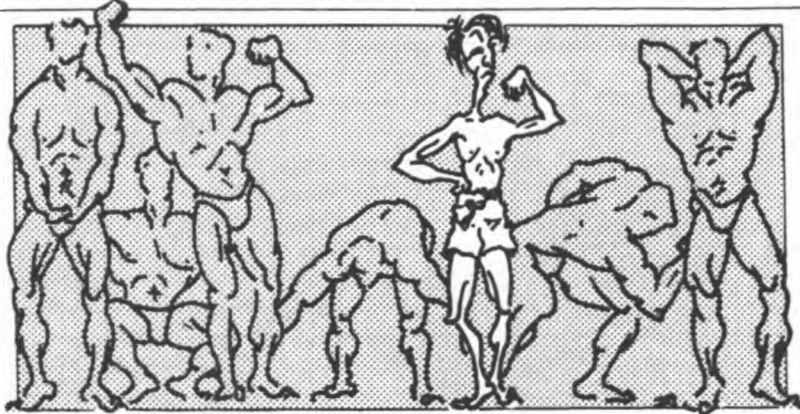
Δεύτερον παραμερίζει παλιούς βασικούς ποδοσφαιριστές της εθνικής, προωθώντας νέους παίκτες ιδίως από την επαρχία, που διακρίνονταν στο πρωτάθλημα αλλά και

δέ δημιουργούσαν προβλήματα με βεντετισμούς.

(Σημειώνουμε πώς η συνταγή αυτή δεν ήταν καινούργια. Τήν είχε εφαρμόσει -και μάλιστα με επιτυχία- ο Παναγιώτης μεταθέτοντας τον κορμό της εθνικής από τις ομάδες του Κέντρου στις ομάδες της Θεσσαλονίκης).

Τα πρώτα αποτελέσματα της καινούργιας τακτικής υπήρξαν απογοητευτικά. Δεν ήταν πού δεν μπορούσαμε να κερδίσουμε ούτε την Κύπρο. Το θέαμα που παρουσιάστηκε μόνο εθνική ομάδα δεν θύμιζε. Όταν μάλιστα αποδείχτηκε πώς και οι προπονητικές μέθοδοι ήταν φιάσκο, (τό τέστ Κούπερ εφαρμόζεται μόνο πριν από την αρχή της αγωνιστικής περιόδου) και ο 'Αρχοντίδης άρχισε μία σειρά «περιεργων» δηλώσεων, το μέλλον της εθνικής, φαινόταν σκοτεινό.

Τό 0-3 με την 'Αγγλία μέσα στη Θεσσαλονίκη δεν επισφράγισε μόνο αυτή την κατάσταση. Έπεσήμανε και μία αλλαγή τακτικής όχι πολύ φανερή βέβαια, αλλά ουσιαστική. Ο κορμός της εθνικής αποτελέστηκε από τους παίκτες της πύ-

φορμαρισμένης ελληνικής ομάδας, του 'Ολυμπιακού.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα στο πρώτο εκτός έδρας παιχνίδι που δώσαμε με την 'Αγγλία ή 'Εθνική να δείξει για πρώτη φορά ένα ομοιογενές σύνολο, πού τουλάχιστον ήξερε τι ζητούσε μέσα στο γήπεδο. Φυσικά η διάταξη της ομάδας ήταν τέτοια που μάταια θα προσπαθούσε κανείς να ανακαλύψει κανένα άλλο στοιχείο ποδοσφαιρικής αρετής. Δέκα παίκτες από τη σέντρα και κάτω προσπαθώντας να μην αφήσουν σε δυό ζώνες άμυνας καθόλου ελεύθερο χώρο στους 'Αγγλους που έδειχναν έντελως αδύναμοι να αλλάξουν έστω και στο μικρό την κλασική ποδοσφαιρική τους νοοτροπία. Το αποτέλεσμα πού πήραμε ήταν θετικό, όμως κάλλιστα θα μπορούσε να ήταν αρνητικό, όπως αποδείχτηκε στον επόμενο αγώνα με τη Δανία. Στην Κοπεγχάγη, απέναντι σε μία μέτρια ομάδα, η εθνική μας ακολούθησε σχεδόν το ίδιο πλάνο παιχνιδιού. Οι κεντρικοί παίκτες σπάνια περνούσαν τη σέντρα, η ελληνική ομάδα δεν μπορούσε να επιτεθεί, αλλά

άμυνόταν με επιτυχία, ώσπου έγινε το λάθος. Με την αγωνιστική νοοτροπία που είχαμε, το λάθος ήταν αδύνατο να διορθωθεί, ήταν αδύνατο να ανταποδώσουμε το γκολ. Χάσαμε, όμως «αγωνιστικά ήρθαμε ισοπαλοί» όπως περήφανα δήλωσε ο 'Αρχοντίδης. Και είχε δίκιο: Ούτε εμείς, ούτε η Δανία παίξαμε ποδόσφαιρο.

Στό παιχνίδι με την Ουγγαρία το αποτέλεσμα δεν ήταν η μοναδική έκπληξη. Είδαμε μία Ουγγαρία ανύπαρκτη πού στην καλύτερη περίπτωση θύμιζε το Λουξεμβούργο. Ήταν τόσο χτυπητές οι αδυναμίες της αντιπάλου μας, ιδιαίτερα στο κέντρο και στην άμυνα, πού δεν υπήρχε ούτε ένας αθλητικός σχολιαστής να μνήν το επισημάνει.

Είδαμε όμως ακόμα για πρώτη φορά έξι και έφτα παίκτες της 'Ελληνικής ομάδας να περνάνε τη σέντρα και να κάνουν ομαδική επίθεση, αλλάζοντας μεταξύ τους θέσεις και προκαλώντας ρήγματα στην αδύνατη Ουγγρική άμυνα. Άξιοποιήθηκαν έτσι και η διεμβολιστική ικανότητα του 'Αναστόπουλου και η πληθωρική και δυναμική παρουσία του Μητρόπουλου στο χώρο της επίθεσης.

Θά πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε δύο σημαντικά αρνητικά στοιχεία που παρουσίασε η 'Εθνική: τό ένα είναι η αναστάτωση που προκαλούσε στην άμυνα κάθε γρήγορη επίθεση των Ουγγρων (από όπου άλλωστε προήλθαν και τα δυό γκολ). Τό δεύτερο είναι η καθίζηση πού υπέστη η ομάδα στο τελευταίο τέταρτο του αγώνα παρά τις λαμπρές εξαφρέσεις του Μίχου και του Μητρόπουλου.

Έτσι λοιπόν, μία νίκη απέναντι σ' έναν ανύπαρκτο αντίπαλο μετατράπηκε σε θρίαμβο πού δείχνει μάλιστα πώς τό ελληνικό ποδόσφαιρο προοδεύει. Θά ήταν άδικο να μην παραδεχτούμε πώς η ελληνική ομάδα έδειξε πράγματι μία σοβαρότητα και μία αγωνιστικότητα αξιοπρόσεκτη. Σημαντική ήταν επίσης η θετική απόδοση των καινούργιων ποδοσφαιριστών πού χρησιμοποιήθηκαν. Όμως τό αρνητικό πού παρουσιάζουμε ήταν και αρκετά και ουσιαστικά. Δεν αποτελεί λοιπόν παρά μία στεία θριαμβολογία χωρίς αντίκρουσμα ή διαπίστωση πώς τό 'Ελληνικό ποδόσφαιρο βρισκεται σε σωστό δρόμο. Βέβαια παλιότερα δεν μπορούσαμε να κερδίσουμε ούτε τη Μάλτα.

Αν όμως θέλουμε κάποτε πραγματικά να προοδεύσουμε πρέπει πρώτα να σοβαρευτούμε...

Διαγωνισμός λεζάντας

Από τις φωτογραφίες που φιλοξενούνται στη σελίδα αυτή λείπουν οι διάλογοι.

Αφήστε λοιπόν ελεύθερη τη φαντασία σας και αποσχεδιάστε τον κάθε διάλογο χωρίς όμως να ξεπεράσετε τις 40 λέξεις.

Η σύνταξη του περιοδικού με καθαρά υποκειμενικά κριτήρια θα βραβεύσει τις τρεις καλύτερες λεζάντες για την κάθε φωτογραφία, που θα δημοσιευτούν στο επόμενο τεύχος.

Απαραίτητος όρος είναι να υπογράψετε με το όνομα σας την κάθε λεζάντα.

Η διεύθυνσή μας είναι ΞΑΥΡΩΝ 10. Στείλτε το γράμμα σας έως τις 15 Ιουνίου· αλλιώς θα μείνετε έξω από το συγκλονιστικό διαγωνισμό.

Βραβεία

1ο: Ένα εισιτήριο αλέ-ρετούρ στην Αίγινα.

2ο: Δωρεάν καταχώρηση μιάς διαφήμισης που σας ενδιαφέρει η της φωτογραφίας σας στο περιοδικό μας.

3ο: Μία διωρη συζήτηση με τον Παν.Παν.

ΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

Η απάντηση βρίσκεται στο συγχρονισμό των δρομολογίων των τραινών. Ενώ τα τρέινα Πειραιά και Κηφισιάς φθάνουν το ίδιο συχνά στην Ομόνοια (κάθε 10 λεπτά), τα προγράμματα τους είναι τέτοια που το τρέινο του Πειραιά πάντα έρχεται ένα λεπτό νωρίτερα από το τρέινο της Κηφισιάς. Έτσι το τρέινο για την Κηφισσία δάναι το πρώτο που δά φτάσει στην Ομόνοια μόνο αν ο νέος έρθει στο σταθμό στο διάστημα του ενός αυτού λεπτού. Σε κάθε άλλη περίπτωση -στα υπόλοιπα δηλαδή εννιά λεπτά- το τρέινο που θα αναμένεται δάναι το τρέινο για τον Πειραιά. Έφ' όσον ο νέος φτάνει κάποια τεχαια στιγμή στην Ομόνοια, κάθε Σάββατο απογευμα, οι πιθανότητες είναι εννια προς ένα υπέρ του Πειραιά.

Plutsch, platz, plits

«Στό Αιγαίο ακόμα και τὰ κύματα μιλοῦν ἑλληνικά» (Ὁδυσσεύς Ἑλύτης).

Πρώτον, ἡ εἰδηση... Ὁ Ὀδυσσεύς Ἑλύτης διαθέτει ντίσκο, πολλά σαλόνια, ἄψογες καμπίνες, πισίνα, ἐστιατόρια, ἰδιαίτερα προσεγμένους κοινόχρηστους χώρους καὶ ἰδιαίτερα φροντισμένη τρίτη θέση... Τὰ καταστρώματα καὶ τοὺς ἰστούς, τοὺς ἔλικας καὶ τοὺς ἀρμούς, τὸν καπετάνιο καὶ τὸ πλήρωμα εὐλόγησε ὁ Δεσπότης Λέσβου Ἰάκωβος, εὐχόμενος γιὰ τὸ πρωτοτάξιδο στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου Ὁδυσσεύς Ἑλύτης, νὰ διαφυλάττεται ἡ ναὺς ταύτη στερεά... Ὁ Ὀδυσσεύς Ἑλύτης, εἶναι τὸ τέταρτο καράβι τῆς Ναυτιλιακῆς Ἑταιρείας Λαϊκῆς Βάσης Λέσβου... (Ἔθνος 29-4).

Δεύτερον, ὁ ποιητής: Βαθιά συγκινημένος ὁ ποιητὴς τοῦ Αἰγαίου δήλωσε ὅτι ἡ χειρονομία αὐτῆ «μαρτυρεῖ μιά ἀκόμη ἀρετὴ τοῦ λαοῦ μας, νὰ συνδυάζει τὴν ἐπιχειρηματικὴ του δραστηριότητα μὲ τὴν πνευματικὴ, τὴν ἐξόρμηση στὴν πράξη καὶ τὴν ἐξόρμηση στὶς ιδέες».

Τρίτον, αὐτὰ ἔλεγε καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ τὸν κάνανε τσιμέντο, ὁ Κουμουνδοῦρος καὶ τὸν κάνανε πλατεία, ὁ Καραϊσκάκης καὶ τὸν κάνανε στάδιο, ὁ SUZUKI καὶ τὸν κάνανε μοτοσυκλέτα καὶ πολλοὶ ἄλλοι, κακὴν κακῶς πήγανε.

Τέταρτον, φυσάει στό Αἷγαίο. Πολλά μποφόρ. Ἐλπίζουμε ὅτι ὁ

Ὁδυσσεύς Ἑλύτης (ὀχηματογόν) θὰ λάβει τὰ μέτρα του ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό, τουλάχιστον σέ βαθμὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν Ὁδυσσεύς Ἑλύτη (νομπελίστα ποιητή).

T.M.

Ποιές οἱ εὐθύνες γιὰ τὰ εἰκαστικά

Δυστυχῶς πρέπει κάποτε νὰ ὁμολογήσουμε τὸ ὅτι γιὰ τὴν ἀπογοητευτικὴ κατάσταση πού ἐπικρατεῖ σήμερα στὰ πολιτιστικά τῆς χώρας μας σοβαρὲς εὐθύνες φέρει καὶ ἡ ἀριστερὴ - προοδευτικὴ μερίδα τῶν διανοουμένων μας.

Ἡ κόπρος τοῦ Αὐγείου ὅσον ἀφορᾷ εἰδικὰ τὰ εἰκαστικά δὲ σχηματίστηκε μόνο ἀπὸ τὴν κακόβουλη πρακτικὴ τῶν «συντηρητικῶν» ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀφελή «συντηρητικὴ» στάση τῶν «προοδευτικῶν». Ἀφελὴς στάση πού κύρια χαρακτηριστικά της ἔχει:

α) Τὴ στείρα προκατάληψη -δικαιολογημένη μέχρις ἑνὸς ὅμως σημείου- γιὰ τὴν ποιότητα μὰ περισσότερο γιὰ τὴ σκοπιμότητα κάθε μορφῆς τέχνης εἰσαγομένης ἀπὸ τὴ Δύση.

β) τὴν προγονολατρεία, ἀποτέλεσμα τῆς ἐπίσημης τοῦ κράτους παιδείας

γ) τὴν εὐθυνοφοβία τῆς ἀριστερᾶς πού μεταφράζεται στὴν ἀμετρη ἐμπιστοσύνη -σανίδα σωτηρίας στὴν κρίση τῶν δημοκρατικά(;) ἐκλεγμένων ἐκπροσώπων τῶν μαζικῶν φορέων.

δ) τὴν ψυλικατζίδικη ἐθνολατρεία ἐπιφανειακῶν στοιχείων παρωχημένων ἐποχῶν πού ἀποχτήσαμε στὴν προσπάθεια νὰ ὑπάρξουμε ἢ νὰ διατηρηθοῦμε σάν «ἔθνος-κράτος» μὲ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες.

Πρόσφατη ἀπόδειξη τῶν παραπάνω ἀποτελεῖ τὸ ἄρθρο «Οἱ εὐθύνες μας γιὰ τὰ εἰκαστικά» δημοσιευμένο στὸ «ΑΝΤΙ» τῆς 13ης Μᾶη.

Ἔστω ὅτι δεχόμαστε τὴν ἀποψη τῆς ἀρθρογράφου περὶ τῆς «μεθόδου καὶ καλλιέργειας ἐνός κλίματος ψυχολογικῆς βίας σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ σύγχρονη τέχνη» (ὅροι κάπως βάρβαροι γιὰ τοὺς «μοντέρνους τρόπους» πού χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν ἐξάπλωση, ἰσχυροποίηση καὶ ἐπιβολὴ εἰκαστικῶν κινήματων).

Ἀπὸ πού ὅμως κατευθύνεται ἡ μεθόδευση αὐτή;

Πόση θελημένη ἀοριστία περιέχεται στὴν τόσο εὐχρηστὴ ἔκφραση «οἱ κινοῦντες τὰ νήματα»;

Γιὰτί οἱ κριτικοὶ τέχνης λησμονοῦν νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ πρόβλημα. Τί σχέση ἔχουν οἱ ἴδιοι μὲ τὸ κύκλωμα;

Τί ρόλο παίζει τὸ ἰδιωτικὸ κεφάλαιο πού στὴν προκειμένη περίπτωση ἔχει κατορθώσει νὰ ἐπιβάλλει τίς αἰσθητικὲς ἀπόψεις του καὶ στὴν πολιτεία; Καὶ μάλιστα σέ μιά πολιτεία πού οἱ κεφαλὲς της μύρια φέρουν σοσιαλιστικὰ ἀπωθημένα;

Οἱ τελευταῖες ἀποτυχημένες διεθνείς εἰκαστικὲς μας ἐκπροσωπήσεις ὅπου ἡ ἐκλογή τῶν ἐκθεμάτων ἦταν ἀποτέλεσμα ἐπιτροπῶν κρατικῶν-μαζικῶν φορέων, κριτικῶν κλπ. κλπ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ λύση δὲ βρίσκεται στὴ λειτουργία συμβουλίων, ἐνώσεων καὶ στὴ μανιώδη ἀναζήτηση «ὑπεύθυνων φορέων».

Γιὰτί δυστυχῶς ἡ ποιότητα καὶ ὁ προβληματισμὸς τῶν κρατούντων στὰ καλλιτεχνικά πράγματα τοῦ τόπου, δηλαδὴ αὐτῶν πού εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ συμμετέχοντες στὶς ἐπιτροπὲς κρίσεων στὰ ἐπιμελητήρια, στὶς σχολές, στοὺς καλλιτεχνικοὺς ὀργανισμούς κλπ. εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀπὸ δεκαετίες χειμερίας μας καλλιτεχνικῆς νάρκης.

T.X.

Ὁ καλὸς, ὁ κακὸς καὶ ὁ ...ὑπαίτιος!

Πολλά γράφτηκαν στὸν καθημερινὸ τύπο γιὰ τὸ γνωστὸ ἐπεισόδιο ξυλοδαρμοῦ στὴν ΕΡΤ τοῦ κ. Ρωμαίου. Ὅμως ἡ ἀτυχὴς συμπεριφορὰ τοῦ ἀφελοῦς διευθυντικοῦ στελέχους πού νόμιζε πὼς κέρδισε τὴν ΕΡΤ ἐπειδὴ εἶναι «μάγκας» δὲν εἶναι κάτι ἰδιαίτερο προσοχῆς. Ἐκεῖνο πού θάπρεπε νὰ μᾶς ἀπασχολήσει εἶναι ἡ κουκουλωμένη ὑποστήριξή του ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν κ. Ρωμαίου, πού ὅσο δὲν τόλμησε νὰ δηλώσει δημόσια πὼς καλύπτει τὸν ὑπάλληλό του («ἡ εὐθύνη τῆς τελικῆς ἀπόφασης γιὰ τὸ ἄν ὁ κ. Ἀλευρᾶς θὰ παραμείνει στὴ θέση του ἀνήκει στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο» δήλωσε στοὺς δημοσιογράφους), ἄλλο τόσο εἶναι βέβαιο πὼς ὑπεραμύνθηκε τοῦ τόσο χρήσιμου «κακοῦ» τῆς ΕΡΤ (μὰ πού ἡ τελικὴ αὐτὴ ἀπόφαση πάρθηκε ὕστερα ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ κ. Ρωμαίου καὶ σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ γνώμη κάμποσων μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου).

Πὼς ν' ἀποφύγει κανεὶς νὰ σκεφτεῖ ὅτι τ' ἀφεντικά προστατεύουν «στὰ κρυφά» αὐτοὺς πού ἐπωμίστηκαν τὸν ἄχαρο ρόλο τοῦ «ζόρικου»;

M.Θ.

Μέσα οί χορδές μας ;

΄Ακούει κανείς νά γίνεται λόγος γιά τό ότι ο Σαββόπουλος έχει έντε- λώς πιά ταυτιστεί μέ τό κατεστημέ- νο. Πότε «ή βαριά του εμφάνιση», πότε τό ότι «άρεσε γιά πρώτη φορά καί του μπαμπά», ακόμα καί κοινω- νιολογικές αναλύσεις πού μέ τόν άλφα ή βήτα τρόπο τόν περιγρά- φουν σάν νάναι βαθιά χωμένος στό σύστημα. Τί νά πει κανείς: Νά φτά- σει νά πει πώς οί Ταξιαρχίες πρόλα- βαν καί τά 'παν χύμα ενώ ο Σαββό- πουλος του '83 θά καταγραφεί στην ιστορία του λαού μας σάν «τό πρόπον»; Σάν κάπως χοντροκομμέ- νη φαίνεται μιά τέτοια παρατήρη- ση.

Χωρίς νά επιχειρήσουμε νά δώ- σουμε απάντηση στό θέμα, ας ρί- ξουμε μιά ματιά σέ ορισμένες ψυχο- λογικές πτυχές του εστιάζοντας κύ- ρια στους δέκτες, δηλαδή τους έαυ- τούς μας. Καί, πρώτα απ' όλα, ας δεχθούμε γιά λίγο πώς στή συγκε- κριμένη περίπτωση του Σαββόπου- λου, τό κατεστημένο φάρδυνε, κα- τάπτε τό Διονύση καί τώρα στόμω- σε κι αυτός, αμβλύνηκαν οί αιχμές του καί δέν ένοχλούν πιά τίς διάφο- ρες κυρίαρχες καί επί μέρους αντι- θέσεις της κοινωνίας μας. Έ, τότε λοιπόν, αν έγινε τόσο ανούσιος ή αντεπαναστάτης, νά του έναντιω- θούμε! Νά τόν βάλουμε κι αυτόν, όπως καί άλλους πρωτίτερα εκεί πού του άρμόζει.

Καί όμως, «καλωσόρισες πουλί μου» λέει καί σάν τυπικός εϋτρα- φής σαφαντάρης πού είναι διασκε- λίζει χοροπηδηκτός τήν εξέδρα της Θεσσαλονίκης γιά νά χορέψει μέ- χρι τέλους μέ τίς Άσπες (όλες τίς έλλη- νικές Άσπες) χορό άπαιτητικό. Ά-

μέσως χαιρόμαστε καί μεις, όπως κι ο ίδιος, όπως έξ άλλου καί πολλοί άλλοι. Καί έπειδή ή ψυχή του άν- θρώπου, μ' όλες τίς ευαίσθητες χορδές της καί τίς ποικίλες άνησι- χίες της, δύσκολα μπαίνει στό κατε- στημένο, κάτι διαφορετικό ίσως συμβαίνει: όπως οί χορδές μας έξα- κολουθούν νά έχουν ανθρώπινα χα- ρακτηριστικά, έτσι καί του Σαββό- πουλου πολλοί δρόμοι παραμένουν ζωντανοί. Τό ότι τούς συλλαμβά- νουμε τούς δρόμους είναι χαρά μας καί αγάλλιασή μας καί άναγνώριση, πάνω απ' όλα, τών δυνατοτήτων του ψυχικού καί άντληπτικού μας δυναμικού. Ο ίδιος ο Σαββόπουλος δέ σταματάει νά μάς προκαλεί νά δημιουργήσουμε καί νά βιώσουμε δικούς μας δρόμους, καινούργιους προβάλλοντας άποκλειστικά προ- σωπικές μας ψυχικές καταστάσεις στίς είδικά διαμορφωμένες μουσι- κές καί τίς πράξεις του.

Τό νά παραγνωρίζουμε τή σημα- σία αυτής της διαδικασίας είναι όσο εύκολο είναι καί τό νά κατα- φεύγουμε σέ άποδοκιμασίες χρησι- μοποιώντας βολικές γενικεύσεις. Άς έχουμε λοιπόν τά παραπάνω υπόψη μας καί χωρίς φυσικά νά χάσουμε τήν οποιαδήποτε μορφής κριτική μας διάθεση, ας σταθούμε γιά λίγο ζώντας -σέ αντίθεση μέ τό «κατεστημένο»- οργανισμοί, μόνοι μας μπρός στά φαινόμενα.

Α.Σ

Γρανίτα από Κνίτη

Ο Μπ. Μαραγκός έχασε μιά μονα- δική εύκαιρία -ίσως τήν εύκαιρία της ζωής του- νά γραφτεί τό όνομά του στην ιστορία. Έχασε τήν εύκαιρία αυτή όταν μίλησε στό συμπόσιο «Τέχνη καί Πολιτισμός» πού διοργά- νωσε τό ΚΚΕ. Τότε θά μπορούσε νά γίνει γνωστός σάν ο άνθρωπος πού καράφλισε ένα ολοκληρο κόμμα λέγοντας: «Γιά μένα ο ρόκερ είναι ο έπαναστάτης, ο άνήσυχος άνθρω- πος, πού δέν έπαναπαύεται στό ό,τι υπάρχει, αλλά συνεχίζει τίς άναζητήσεις, πονάει, αγαπάει καί συγχωρεί... Ρόκ γιά μένα είναι ο καυτηριασμός του ψευτικού, τό ξεσκέπασμα της άδικίας, ή έλευθε- ρη έκφραση καί οί προσπάθειες γιά τό καλύτερο». (Ριζοσπάστης 29- 4).

Όμως ή εύκαιρία έχάθη, καί ο Μπ. Μαραγκός θά παραμείνει άγνω- στος σέ σάς, όπως άγνωστος είναι καί σέ μάς, γιατί φρόντισε νά συ- μπληρώσει τήν τοποθέτησή του: «Ο ρόκ τρόπος ζωής ήταν γιά μένα τά λίγα χρόνια πού έπαιζα τά άντάρτι- κα τραγούδια καί γύριζα τήν Έλ- λάδα κάνοντας συναυλίες» (στό ίδιο).

Τί γυρεύει όμως ή άλεπού στό παζάρι; Η έπίσημη στάση του ΚΚΕ, όπως τουλάχιστον διαφαίνεται από τό σχόλιο του Ν. Φιλικού, (Ριζοσπά- στης 4-5) ήταν μάλλον παραδοσιακή. Στο σχόλιο αυτό πληροφορούμεθα ότι «τήν πεμπτούσια αυτού του φωτισμένου Συμποσίου μάς τήν έδωσε στην έναρκτήρια όμιλία της» (ναί, στην έναρκτήρια) ή Ρούλα Κουκούλου, ενώ «αυτό τό λαμπρό Συμπόσιο έκλεισε μέ τήν όμιλία του σ. Γρηγόρη Φαράκου, μέλους του Π.Γ. της ΚΕ του ΚΚΕ, καί πάλι μέ τή σφραγίδα του ΚΚΕ (sic) πού αντιμετωπίζει κάθε μορφή ίμπε- ριαλιστικής ύποκουλτούρας τών σκοτεινών κέντρων της άρχουσας τάξης».

Μήν όμως βιαστείτε νά συμπερά- νετε ότι τοποθετήσεις σάν κι αυτές του Μπ. Μαραγκού, αποτέλεσαν τόν μαιντανό του συμποσίου. Αντίθετα, τό ρόκ αποτέλεσε μάλλον τό κεντρι- κό πρόβλημα της συνάντησης, σέ βαθμό μάλιστα πού άνησύχησε τόν Γρ. Φαράκο, ο όποιος αναλυτικά άσχολήθηκε μέ τό «φαινόμενο ρόκ» γιά νά πει ότι «αν καί τό δέμα είναι σοβαρό, είδικά γιά τή νεολαία, δέ νομίζω ότι πρέπει νά άνάγεται σέ κεντρικό πρόβλημα όλης της συζή- τησης» (Ριζοσπάστης 26-4, κλείσιμο του Γρ. Φαράκου).

Ο Φαράκος, αναγκάστηκε λοιπόν νά όριοθετηθεί άπέναντι καί σέ το- ποθετήσεις εκπροσώπων «άδελφών κομμάτων» ακόμα καί εκπροσώπων του ύπαρκτου σοσιαλισμού. Κάτω από τήν πίεση τών πραγμάτων, ανα- γκάστηκε τελικά ο Φαράκος νά συμ- βίβασει τίς αντίθεσεις: κράτησε μέν τίς άποστάσεις του, προχώρησε ό- μως ταυτόχρονα στην «άποκατάστα- ση» του Τζών Λένον: «δύπλα στους στίχους του Λένον πού άκούστη- καν έδώ» (φανταστείτε τή στιγμή της άπαγγελίας) «ύπάρχουν πολλοί άλλοι, μέσα στή ρόκ μουσική, πού κάθε άλλο παρά μπορεί κανείς νά ισχυριστεί ότι μάς κινητοποιούν στην πάλη γιά ένα καλύτερο κό- σμο».

Όπως καί νά τό κάνουμε, τώρα πού πέρασε ή Σαρακοστή, οί λει- τουργίες έγιναν ντεμοντέ, οί Όρθροι καί οί Κασσιανές άνιარές, τά κοντά- κια καί τά άπολυτικά μπαγιάτεψαν. Καλοκαίρι: ή έποχή τών συναυλιών καί του ρόκ... νά ξεσκάσουν λίγο καί οί Κνίτες. Είτε είναι έποχιακή, είτε «στρατηγικού τύπου», μέ τή «ρόκ στροφή» του ΚΚΕ θά γελάσει ο κάθε πικραμένος. Εκτός από τό δήμαρχο Περιστερίου, πού δέ θά κλείνει μάτι, φοβούμενος μήν καί τά κάνουν για- λιά-καρφιά οί ροκάδες της ΚΝΕ στο όμώνυμο φεστιβάλ του Σεπτεμ- βρίου.

Τ.Μ.

«ΙΣΤΟΡΙΑ»

Γιώργη Γιατρομανωλάκη

εκδ. ΚΕΔΡΟΣ, 1982

Τό φανταστικό καί τό πραγματικό

Ο Γιατρομανωλάκης έχει ένα περίφημο τρόπο να παρουσιάζει τις διανοητικές διεργασίες του ανθρώπου σε όλες τις δαιδαλώδεις του διαδρομές. Νά παρουσιάζει δηλαδή αυτό που συνηθίσαμε να τό ονομάζουμε σκέψεις, που όμως δεν είναι μόνο «σκέψεις». Καί είναι τόσο λεπτοδουλεμένες αυτές οι διεργασίες που ύπνοοούν (κάποιες φορές φτάνουν να επιβάλουν στον αναγνώστη) την άποψη του συγγραφέα πως οι διανοητικές διεργασίες, ή μάλλον οι διανοητικές περιπέτειες, έχουν ήδη την εύχέρεια να επιβάλλονται στην πραγματική ζωή και στις πραγματικές περιπέτειες, να τις υποβοηθούν να υπάρξουν ή και να τις υποκαθιστούν! Πραγματικά μερικές φορές φαίνεται να επιζούν μόνο οι περιπέτειές τους και ή πολυσχιδής (και πραγματική για τους ήρωες του μυθιστορήματος) πραγματικότητα να τρέπεται εις άτακτον φυγή μπροστά τους! Είναι τό επίτευγμα αυτό που κυρίως σημα-

τοδοτεί τό μέγεθος του σχετικά νέου μυθιστοριογράφου. Δέ γνωρίζω άλλο συγγραφέα σε έργο του όποιου κάποια μάλλον αδιάφορα, περιστατικά συνηθισμένης άγροτικής βίας, να μετασχηματίστηκαν σε περιπέτειες, που καθεαυτές μπορεί να γιναν, μπορεί και να μην έγιναν, μπορεί όμως και να γίνουν, αφού υπήρξαν στο νοϋ του Δίκαιου, του Ζερβού, του Γρηγόρη, της Μαρίας της Σιγανής και των άλλων ήρώων ενός μυθιστορήματος φαινομενικά άγροτικής ήθογραφίας, στην πραγματικότητα όμως έκτεταμένης και ψυχαναλίζουσας (μέ την καλή έννοια της λέξης) φαντασίας.

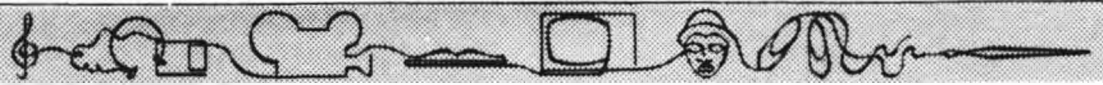
Είναι φανερό πως ό συγγραφέας του «Λειμωνάριου» κάποια στιγμή σκέφτηκε πως είναι δυνατή μία ιστορική αφήγηση των ανθρώπινων προθέσεων ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες πράξεις, των στοχαστικών τεχνικών κάποιων χωρικών ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες συνθήκες του χωριού τους, των πα-

ράλογων (ή και παρανοϊκών) σκέψεων του περιπλανώμενου νοϋ τους ανεξάρτητα από την καθημερινή καθοδήγηση που ό νοϋς αυτός εξασκεί στο σώμα τους. Καί πρέπει να όμολογήσω στο σημείο αυτό ότι πολλές φορές δελεάστηκα να πιστέψω πως ό,τι ακριβώς «άφηγείται» ό Γιατρομανωλάκης ως προθέσεις, σκέψεις, σχέδια και κρυψιβουλίες των πρωταγωνιστών της «Ιστορίας» του είναι ή μόνη πραγματικότητα! Καί ότι τά «άλλα», τά πραγματικά έπεισόδια ενός κλασικού άγροτικού φονικού για οικονομικές διαφορές, πάνω στα όποια και γίνεται τό συγγραφικό κέντημα, άπλως είναι φαντασίωσή μου, ή έστω περιτύλιγμα και γαρνίρισμα του συγγραφέα. Ότι δηλαδή οι προθέσεις και οι σκέψεις των ήρώων έχουν μέ τό βάρος τους την πρωτοκαθεδρία, ενώ οι άληθινές διαστάσεις του φονικού, που περίτεχνα τις στηρίζει, μάλλον είναι άληθοφανείς. Κι όλα αυτά μέσα σε ένα άπίστευτης διαύ-

γειας και έναλλασσόμενων αφήγησεων παιχνίδισμα ένοχής και άθωότητας, δύναμης και αδυναμίας, προλήψεων και πραγματικότητας, άνίχνευσης και αναπαράστασης, που αν μή τί άλλο αναδεικνύουν τό συγγραφέα σε σοβαρό λογογράφο και αναλυτή των άγροτικών σχέσεων.

Νομίζω πως θα περίττεινε να αναφέρω, στα πλαίσια αυτής της μονοσήμαντης παρουσίασης-σύστασης του βιβλίου, πως μέσα σε τέτοιες συνθήκες κι όποια χιουμοριστική διάθεση του συγγραφέα αυτόματα όπλίζεται μέ την αίσθηση του παραλόγου και οι καθοριστικές συμφορές των ήρώων του καταλήγουν να φαίνονται εξάσκηση της άντοχής τους μάλλον, παρά άνεξίτηλα σημάδια της φθοράς τους. Καί μέ αυτήν την έννοια τό «μυθιστόρημα, ή μάλλον ή «Ιστορία», θα μπορούσε να συνεχίζεται επ' άπειρον, χωρίς να βλάπτεται τόσο ή αρχιτεκτονική της, όσο και ή «άμεροληψία» του ιστορικού της.

Ερασιτέχνης.

'Από τό μέτωπο τῆς γλώσσας

Κάτω ἀπό αὐτόν τόν παραστατικό ἄν καί κάπως ἀνάπηρο εἰκονικά τίτλο θά βρῖσκετε στοὺς Σχολιαστὴ ἀναφορὲς στὶς περιπέτειες τῆς γλώσσας μας, στὴν περιπλάνησή της ἀπὸ στόμα σὲ αὐτὶ καὶ ἀπὸ χαρτί σὲ μάτι.

Θά θέλαμε νὰ ποῦμε καὶ μεῖς τὰ δικά μας στὴ φασαρία ποὺ γίνεται ἀνάμεσα σὲ κρατικές ἐπιταγές καὶ ἀκράτες προσπάθειες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση, τὴν ἐμπέδωση καὶ τὴν ἐπιβολὴ τῆς «σωστής» γλώσσας ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Δὲν εἴμαστε οὔτε ὑπερασπιστὲς κάποιου μυστικοῦ ἐλληνικοῦ πυρήνα ποὺ βρῖσκεται στὶς καταλήξεις τριτοκλίτων καὶ ἄλλου (ὅσο γιὰ τὸ πολιτικὸ ποὺ τηροῦμε θά μᾶς δοθεῖ εὐκαιρία στοὺς μέλλον νὰ ἀπολογηθοῦμε) οὔτε ἀγχωμένοι, ἀδέξιοι πασοκίτες δημοτικιστὲς μὲ τὸ εἰσοσπαστισμὸ νὰ μὴ λείει νὰ ξεκολλήσει ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς γλώσσας μας. Ταυτόχρονα ὅμως δὲ διαβλέπουμε τὶς μηχανογραφίες σκοτεινῶν πασοκοκίλων μὲ σκοπὸ τὸ ἀφελληνισμὸ μας μέσω τῆς ἀλλαγῆς τῶν φῶτων, ποὺ ἀπὸ τὸν Κοραῆ περὶ τοῦ μᾶς δείχνουν τὴ σωστὴ ἐκφορὰ καὶ ροὴ τοῦ ἐθνικοῦ μᾶς λόγου. Δὲν ἀποτελοῦμε ὁμίλο, συσπείρωση, ὁμάδα γιὰ... καὶ δὲ θέλουμε νὰ γίνουμε. Τέλος, δηλώνουμε πῶς ἔχουμε κι ἄλλα στοὺς νοῦς πᾶρεξ ἐλευθερία καὶ γλώσσα.

Θά ξεκινήσουμε σήμερα μ' ἓνα κουίζ, χωρὶς δῶρα βεβαίως, μὲ θέμα τὴν κάθαρση ἀπὸ τίς ξενόφερτες τίς «μέτοικες» λέξεις μὲ τὴν ἐλληνοποίηση τῶν ὁποίων ἀσχολήθηκε ὁ Α. Βλάχος στὴν Καθημερινὴ τρεῖς Κυριακὲς τοῦ Ἀπριλίου. Πρόκειται γιὰ «λέξεις ποὺ μπηγαν πρόσφατα στὴ γλώσσα μας καὶ δὲν ἔχουν χωνέψει μέσα στοὺς λεξιλόγιό μας». Ὁ Β. «προσπαθώντας ψυχραίμα νὰ ἀντιμετωπίσει τὸ θέμα τῶν ξένων λέξεων ποὺ ἔχουν ἐνσωματωθεῖ στὴ γλώσσα μας», μὲ σκοπὸ τοῦ «νὰ προσφέρει ἓνα εὐκόλο ἐργαλεῖο σὲ ὅσους θὰ ἤθελαν, ἀντὶ τῆς ξένης, νὰ χρησιμοποιοῦσαν στὸν προφορικὸ ἢ τὸ γραπτὸ λόγο τὴν ἀντίστοιχη ἐλληνικὴ λέξη».

Ὅπως ὁλόκληρο τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ἔτσι καὶ τὸ θέμα τῶν λέξεων ξενικῆς προέλευσης δὲν ἀποτελεῖ πεδίο εὐθύγραμμης ἀντανάκλασης πολιτικῶν ἀπόψεων, ἐπομένως δὲν προσφέρεται γιὰ συναγωγὴ εὐκόλων συμπερασμάτων. Ὁ τευτονικὸς ἀνεμὸς γλωσσικῆς κάθαρσης ποὺ φυσοῦσε θυελλώδης στὴ χιτλερική Γερμανία, ἀλλὰ καὶ ἡ γαλλικὴ σοσιαλιστικὴ προσπάθεια ἀπελευθέρωσης ἀπὸ τὰ franglais στὸν ἐπίσημο γραπτὸ καὶ ἐκπεμπόμενο λόγο, ὑποδεικνύουν ὅτι τέτοιες ἐπιδιώξεις μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐνδυναμῶν τὴν ἀποψη γιὰ τὴ φυσικότητα τῶν κρατικῶν συνόρων.

Γιὰ νὰ ἔχετε λοιπὸν, μιὰ πρόχειρη εἰκόνα τῆς ἀλλοτρίωσης ποὺ σᾶς δέρνει προσπαθεῖστε νὰ λύσετε τὸ παρακάτω τέστ (= δοκιμασία;) ποὺ συντάξαμε ἀπὸ τὸ πρόχειρο λεξικὸ τοῦ Α.Β. Πάντως, μὴ σᾶς πιάσει «ιερὴ ἀγανάκτηση» ἂν ἀποτύχετε (ὁ Α.Β. τὸ ἀπεύχεται ρητά): Οἱ λύσεις δημοσιεύονται ἀμέσως παρακάτω.

1. Ἡ **πλαγγόνα** εἶχε **κοινοφοβία** ὅταν **ἐπαιρνε** **στάσεις**, κι **ἀναρωτιόταν**: Εἶναι ἀνοικτὸ τὸ **κλεῖθρο** μου; Μοῦ **ἐπεσε** τὸ **σκαλτσούνι**; Πόσο μ' **ἐνοχλοῦν** ὅλα αὐτὰ τὰ **ἐξαρτήματά** μου! Εἶμαι καλύτερη σὲ **κατατομή**. Τὸ **ἐγκόλπιό** μου μὲ **βαρβαίνει**. Μ' **ἐνοχλοῦν** ὅλοι αὐτοὶ οἱ **αἰσθητές** τῆς **ἀριστείας** ποὺ μὲ θεωροῦν **βασκάνι** τοῦς. Ἐλπίζω τουλάχιστον νὰ **ἀρέσει** στὸν ῥῶσο **λιτόπατρι** ἢ **τουλούπα** ποὺ **ἐφτιαξε** τὸ **σγουροτήρι** μου μιὰ καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ **γκόλφι** του.

2. Μόλις ἀκούστηκε ὁ γόγγος βγήκαμε στὸ **περιπατητήριό** καὶ κάτσαμε λίγο νὰ τα ποῦμε **στόμα μὲ στόμα**. Ἀπὸ τὴ **φωνοταινία** ἀκοιγόταν ἡ **μοναυλία** γιὰ **φυσαρμόνιο** μὲ **ἀξέχαστες** **ποικίλες μουσικὲς** στὸ **δραματολόγιο**. Τραγουδήσαμε κι οἱ δύο μαζί τὸ **γύρισμα**.

Εἶχε πιά φτάσει ἡ ὥρα τοῦ **πηχτώματος** ἀ-**κροπρεπισμένου** μὲ **ἀφρόγαλο**. Ἦταν τὸ **κόζι** τῆς τέχνης τοῦ Ἀλέξη.

Πήραμε τὸ **ἡδύποτο** κι ὁ Ἀλέξης λίγο ἀργότερα **ἐκλείσε** τὸ **ἐλασματόθυρο** καὶ **ἐσβησε** τὸ **φορητό**. Στὸν **αὐτοφωνογράφο** ἀκούγαμε τώρα μιὰ **μονωδία**. Στὴν **κατακλείδα** μοῦ ἀποκαλύψε τὰ σχέδιά του γιὰ τὸ **τεκμηρίωμα** ποὺ ἤθελε νὰ γυρίσει μὲ θέμα τὴν **ιδιόλεκτο** τῶν ἀστυνομικῶν τὴν ὥρα ποὺ **χρησιμοποιοῦν** τὴν **κορίνα** γιὰ νὰ **διαλύσουν** τοὺς **φαρμακοδιεγερμένους** **φιλάθλους** ἐνὸς ἀποτυχημένου **ἀνταγωνίσματος** στὸ **πυκτεῖο**. Μοῦ **ἐδείξε** καὶ τὸν **ταξινομητὴ** μὲ τὸ **πρόχειρο σκηνοθέτημα**. Ἐνθουσιάζομαι ἀπ' τὴ δουλειά του **στὴ συνεταιριώση** καὶ σὰν **αὐθορμησιὰ** τοῦ ζήτησα νὰ γίνω ἡ **εἰκονολήπτης** του μιὰ καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ **παρασχολία** μου.

ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΥΙΖ ἢ «ΠΡΟΧΕΙΡΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ»

1. **πλαγγόνα** = μανεκέν
κοινοφοβία = τράκ
παιρνω στάση = ποζάρω
κλεῖθρο = φερμουάρ
σκαλτσούνι = σοσόνι
ἐξαρτήματα = ἀξεσουάρ
κατατομή = προφίλ
ἐγκόλπιό = μενταγιόν
αἰσθητής = ἐστέτ
ἀριστεία = ἐλίτ
βασκάνι = μασκώτ
λιτόπατρις = ἐμιγκρές
τουλούπα = τούφα
σγουροτήρι = μπικουτι
γκόλφι = φετίχ

2. **γόγγος** = γκόνγκ
περιπατητήριό = φουαγιέ
στόμα μὲ στόμα = τέτ-α-τέτ
φωνοταινία = κασέτα
μοναυλία = ρεσιτάλ
φυσαρμόνιο = ἀκορντεόν
ποικίλη μουσικὴ = πότ ποιρί
δραματολόγιο = ρεπερτόριο
γύρισμα = ρεφραίν
πήχτωμα = ζελέ
ἀκροπρέπισμα = γαρνίρισμα
ἀφρόγαλο = σαντιγί
κόζι = ἀτοί
ἡδύποτο = λικέρ
ἐλασματόθυρα = ρολό

φορητό = πορτατίφ
αὐτοφωνογράφος = πικ-ἄπ
μονωδία = σόλο
κατακλείδα = ρεφραίν
τεκμηρίωμα = ντοκιμαντέρ
ιδιόλεκτος = ἀργκό
κορίνα = γκλόμπ
φαρμακοδιέγερση = ντοπάρισμα
ἀνταγωνίσμα = ρεβάνς
πηκτεῖο = ρινγκ
ταξινομητής = κλασέρ
σκηνοθέτημα = σενάριο
συνεταιριώση = κολλεκτιβ
αὐθορμησιὰ = ρεφλέξ
εἰκονολήπτης = κάμεραμαν
παρασχολία = χόμπι

Γεννήθηκε στην Πενσυλβανία το 1945. Παιζει τό 1965 μέ τόν Art Blakey καί άρχίζει νά γίνεται διεθνώς γνωστός από διάφορες περιουδεις του στην Εύρώπη μέ τό γκρούπ του Charles Loyd από τό 1966. Τό 1970-71 συνεργάζεται μέ τόν Miles Davis, χωρίς ή θητεία του αυτή νά τόν οδηγήσει σέ μία φόρμα Jazz-rock όπως συνέβη μέ τούς Chic Corea Herbie Hancock. Φεύγοντας από τόν Davis δημιουργεί ένα δικό του κουαρτέτο από 'Αμερικανούς μουσικούς τούς CHARIE HADEN (μπάσσο) καί DEWEY REDMAN (τενόρο - άλλο σαξόφωνο, κλαρινέτο) πού ήταν βασικά μέλη του συγκροτήματος του Ornetti Coleman καί τόν PAUL MOTIAN (ντράμς κρουστά). Παράλληλα μέ τό γκρούπ εμφανίζεται καί σάν σολίστας σέ ΗΠΑ, ΕΥΡΩΠΗ καί ΙΑΠΩ-

τού άκουστικού (συμφωνικού) πιάνου. 'Ο ίδιος θεωρείται σάν στυλοβάτης της ECM καί ό διευθυντής της Manfred Eicher αναφέρεται σάν ό πέμπτος του κουαρτέτου του.

Μιά διευκρίνιση καί μία άποψη

Θά παρατηρήσατε ίσως ό τίτλος της παρουσίασης μας χαρακτηρίζει τόν Jarrett σάν έμπορικό. Αυτό γράφτηκε έπιτηδες γιατί μολονότι υπάρχει κάποια τέτοια αίσθηση στον κόσμο ή αλήθεια είναι πώς ή έμπορικότητα άφορά μόνο δύο τρεις δίσκους του καί κατ' έξοχήν τό Köln Concert. Δέν άμφισβητώ ότι ή μουσική του δίσκου αυτού π.χ. είναι προσιτή καί στο «άπαιδευτο ούς», αλλά νομίζω πώς είναι άστοχο νά γενικεύει κανείς ένα χαρακτηρισμό από δύο τρεις τέτοιες έπιτυχίες. Έχοντας ρωτήσει σέ δύο τρία μαγαζιά, άπ' όπου κατά συντριπτική πλειοψηφία γίνεται ή διακίνηση των δίσκων τζάζ διαπιστώθηκε πώς τό μεγαλύτερο μέρος της δισκογραφίας του Jarrett από άποψη κυκλοφορίας κυμαίνεται στα έπίπεδα των όμότεχνών του. Αυτό σημαίνει πώς ουσιαστικά είναι άγνωστη ή εύρύτητα του έργου του (συνθέσεις μέ όρχήστρα, έκκλ. όργανο). Παρ' όλα αυτά δέ θά είχε σημασία τό όλο θέμα αν δέν είχε κάποια σύνδεση μέ την (από όρισμένους) ποιητική έκτίμηση του έργου του. Θεωρήθηκε λοιπόν πώς ό καλλιτέχνης ξεκινώντας από κλασικίζουσες τάσεις χρησιμοποίησε κλασικές φόρμες στη μουσική του μέ κάποιες ένέσεις από τις έπιρροές του από την τζάζ δημιουργώντας μία «εύπεπτη» μουσική γιά τό εύρύτερο κοινό πού είχε άφ' ενός άπωθηθεί από τούς «πειραματισμούς» του Cecil Taylor καί άφ' έτέρου «διψούσε» γιά κάτι νέο. Νομίζουμε καί φυσικά δέν είναι μόνο δική μας ή γνώμη - πώς άλλο θέμα είναι τό τί ζητάει ό κόσμος καί πώς νομίζει ότι τελικά τό βρίσκει καί άλλο ή αντικειμενική προσφορά του καλλιτέχνη.

Χωρίς νά ύπολογίσουμε την προσωπική μας αίσθηση πιστεύουμε πώς τόσο ή μακρά θητεία καί ή πολύπλευρη έμπειρία του Jarrett στην τζάζ έδώ καί είκοσι χρόνια περίπου, όσο καί ή αντικειμενική τονικολογική αντιμετώπιση των συνθέσεών του, των αυτοσχεδιασμών του, της σκηνηκής του παρουσίας, πού έχουν ήδη γίνει από άρκετούς (TZAZ, ΗΧΟΣ DOWN BEAT κα) δέν αφήνουν περιθώρια για τών άφορισμών. Έκτός αν επισημαίνει κανείς την αυθαίρεσία του ρεπερτορίου του...

Είναι πλέον κοινός τόπος, πώς ό χαρακτήρας της σύγχρονης Τζάζ έχει ολοκληρωτικά επηρεαστεί, άκριβέστερα: τυπικά ξεφύγει από τις άρχικές άφροκαραιβικές πηγές της μέσα από τελείως διαφορετικά άκούσματα καί μουσικά είδη, όπως έθνικές μουσικές - μñ ξεχνάμε πώς ή τζάζ είναι πιά διεθνής - από την κλασική μουσική (άναγέννηση - μπαρόκ - άτονάλ) από ήλεκτρονική από τό ρόκ κλπ. Έξ άλλου τό ίδιο άρχικό μουσικό σύστημα περιείχε άφθονο εξέλιξιμο δυναμικό, ανθρώπους καί έκφραστικά μέσα.

Λίγα λόγια γιά τό γκρούπ

Οι Oregon είναι κατ' έξοχήν ένα συγκρότημα πού έχει «παντρέψει» μέ έπιτυχία μία ποικιλία από μουσικές τάσεις - είδη όπως 'Ινδική, μπαρόκ, έπιρροές από Μάρτοκ, μέ άποτέλεσμα τή δημιουργία ενός προσωπικού στυλ στη σύγχρονη αυτοσχεδιαζόμενη μουσική. Τό συγκρότημα δημιουργήθηκε στα τέλη του '70 από μουσικούς πού άποχώρησαν από τό γκρούπ Winter Consort. 'Αποτελείται από τούς Ralf Towner (Κιθάρα 12χορδη - κλασική, πιάνο, φλούγκελχορν - τρουμπέτα), Glen Moore (μπάσσο, πιάνο), Collin Walcott (σιτάρ, τάμπλα, κρουστά) καί Paul Mc Candles (όμπο, φλάουτο καί άγγλικό κέρας). 'Αν ύπολογίσουμε καί τά όργανα πού παίζουν «άνεπίσημα» οι τέσσερις θά φτάσουμε (6) στον αριθμό οργάνων μίας «βαρβάτης» συμφωνικής όρχήστρας: γύρω στα 80. Οι Oregon έχουν γερά θεμελιωμένες γνώσεις από τις κλασικές τους σπουδές καί αξιόλογη θητεία στην Τζάζ μουσική χάρη στην άτομική τους καριέρα (Towner Moore) καί τή συμμετοχή τους σέ γκρούπ καί σέ ήχογραφήσεις μέ άλλες διασημότητες της μουσικής αυτής. 'Ο Mc Candles ήταν μέλος όκτέτου γιά ξύλινα πνευστά καί ό Walcott ήταν μαθητής των Ravi Shan Kar καί Alla Rakha. 'Ας δούμε όμως τί λέει ό Towner (ό πιά διάσημος από τούς τέσσερις του γκρούπ) γιά τό πώς όλη αυτή ή πολυσύνθετη έμπειρία πειθαρχείται καί ύλοποιείται σάν μουσική δημιουργία στα πλαίσια των αυτοσχεδιασμών του γκρούπ.

«Πρέπει νά διατηρείς τή λεπτή ισορροπία του ν' άκους τόν εαυτό σου καθώς παίζεις, αλλά καί τούς άλλους συγχρόνως. Νά παρεμβαί-

νεις, αλλάζοντας τή ροή της μουσικής αλλά καί ν' άποσύρεται, όταν τό απαιτήσει ή στιγμή. Δέν πρέπει νά ξεφύγεις από την minimum κοινή αίσθηση του κομματιού. 'Από την άλλη πλευρά δέν μπορείς νά κυνηγάς μία άπρόσωπη δημοκρατία ήχων» (ΣΣ: έδώ τό πολιτικοποιεί λιγάκι).

«Είμαστε επαγγελματίες» συμπληρώνει ό Mc Candles «αλλά επιτρέπουμε επίσης κάποιο έρασιτεχνισμό, μέ την έννοια ότι ξερευνούμε, πειραματιζόμαστε πάνω στη δουλειά μας, χωρίς νά ξέρουμε άκριβώς από πρίν τό άποτέλεσμα...» (περιοδικό Down Beat).

OREGON

Ένα χωνευτήρι σύγχρονης μουσικής

Οι 'Ορεγκον στην 'Ελλάδα

Τό συγκρότημα Oregon συμπληρώνει φέτος 13 χρόνια παρουσίας. Στην 'Ελλάδα φυσικά πρωτακούστηκαν κάμποσα χρόνια άργότερα, χωρίς όμως νά ξεπεράσει ή φήμη τους τόν κύκλο κάποιων όρισμένων ανθρώπων, ακόμα κι όταν έγινε εύρύτερα γνωστός (τό εύρύτερα έννοείται σχετικά) ό Ralf Towner. 'Από τό ραδιόφωνο παρουσιάστηκαν στα πλαίσια της έκπομπής τζάζ στο Β' καί έχουν «άκροθιγώς» άσχοληθεί μαζί τους τά ντόπια μουσικά περιοδικά. 'Ανάλογη φυσικά είναι καί ή κυκλοφορία των δίσκων τους.

Ίσως θά ήταν άκαιρο καί άτοπο ν' αναφερθούμε στα αίτια αυτής της άφάνειας πού δέν είναι χαρακτηριστική μόνο γιά τούς Oregon (θά έπρεπε νά ξαναγίνει κάποτε κι αυτό).

'Ας παρατηρηθεί πάντως πώς ή τζάζ στην 'Ελλάδα είναι σάν εκείνο τό παιδί φαινόμενο πού στα έξη του χρόνια ό δείκτης εύφυίας του «έπεσε» ξαφνικά στα κανονικά πλαίσια καί στή συνέχεια παραμείληκε από τούς γονείς του τό κοινό.

Γιώργος Σταυρίδης

KEITH JARRETT

Ό «έμπορικός»

ΝΙΑ. Στα μέσα της δεκαετίας του '70 κάνει έπιτυχεστάτη καριέρα στην Εύρώπη σάν «άρχηγός» καί μέλος του εύρωπαϊκού τετραμελούς συγκροτήματος BELONGING μέ τούς JAN GARBAREK στα σαξόφωνα PALLE DANIELSONN (μπάσσο) καί JAN CHRISTENSEN (στά ντράμς) καί σάν σολίστας. Κάνει σημαντικές ήχογραφήσεις (καί πέρα από τό Köln Concert) μέ μικρά γκρούπ, τόσο στην Impulse όσο καί στην ECM καθώς καί σόλο ή συνοδεία έχορδων μέ τούς CARBAREK καί HADEN στην ECM (Argour Zena).

Ό JARRETT είναι αντίθετος μέ την ήλεκτρική τζάζ καί δηλώνει ήδη την αντίθεση του αυτή, όταν ή Jazz Rock μουσική είναι σέ πλήρη άνθιση. 'Από την άλλη πλευρά χρησιμοποιεί τό καπάκι του πιάνου γιά νά «βγάξει» κάποιους ρυθμούς «άρπίζει» κυριολεκτικά στις χορδές του πιάνου, συνοδεύει τό παιξιμό του μέ διάφορα «Falcetti» καί τρύκ της φωνής του.

'Από μερικούς μουσικοκριτικούς θεωρείται έξεζητημένος γιά όλες αυτές τις «καινοτομίες» του καί από άλλους συμβατικός γιά τό πλούσιο της «παιδικής» παρουσίας. Τό γεγονός, όμως, είναι πώς δημιουργεί ένα άπρόσμενο αποτέλεσμα ιδίως στα έξωτερα όργανα του...

Κινηματογράφος στο 'Ινστιτούτο Γκαϊτε

Τό Ινστιτούτο Goethe αποκομμένο από τη γνωστή αντίληψη των ξενόγλωσσων ινστιτούτων -σχετικά με την προώθηση της τέχνης των χωρών τους- προχώρησε φέτος στην παρουσίαση μιας πιο προοδευτικής δουλειάς ή όποια εξ άλλου αντικατοπτρίζει τις τάσεις και την έρευνα που υπάρχει ανάμεσα στους νέους καλλιτέχνες στη Γερμανία. Ειδικότερα στον τομέα του κινηματογράφου κάλυψε τό είδος της δουλειάς που στο παρελθόν -περιστασιακά κι από ιδιωτικές πρωτοβουλίες- είχε κάνει κάποια εμφάνιση χωρίς όμως συνέπεια και προοπτική μονιμοποίησης. Ο πολιτιστικός υπεύθυνος του ινστιτούτου, Hartmut Geerken, απ' ό,τι φαίνεται τοποθετείται εκούσια σ' ένα μέτωπο για την παρουσίαση πρωτοποριακής δουλειάς, σέ μία πόλη που στην ουσία ή μόνη της κινηματογραφική τροφή είναι οι εμπορικές αίθουσες και οι αμφιλεγόμενες κι έναγωνίες εκδηλώσεις της ταινιοθήκης.

Τό πρόγραμμα των κινηματογραφικών ταινιών που παρουσιάστηκαν τόν προηγούμενο χειμώνα (Δεκέμβριος 1982 - Απρίλιος 1983) μέ τόν τίτλο «Ο Νέος Γερμανικός Κινηματογράφος - Αναδρομή και Επικαιρότητα», καλύπτει τό μεγαλύτερο φάσμα του αντικειμένου του. Περισσότερες από πενήντα ταινίες μέ την υπογραφή των γνωστών στό 'Ελληνικό κοινό HERZOG, FASSBINDER, WENDERS, SCHROETER και λιγότερο γνωστών όπως ACHTERNBUCH, SCHILLING, LILIENTHAL, PRAUNHEIM συνέστησαν ένα πλήρες πανόραμα του Νέου Γερμανικού Κινηματογράφου. Δουλειά μέ ιστορία δεκαπέντε χρόνων, στή διάρκεια των οποίων έδραϊωσε τή δική της γλώσσα, επιδρώντας μέ τις απόψεις της στή διεθνή κινηματογραφική παραγωγή. Έμπνευσμένη συχνά από την πρόσφατη ιστορία της Γερμανίας και τόν φιλολογικό πλούτο του παρελθόντος, μέ θάρρος αντιμετώπισε θέματα που αφορούν τή σύγχρονη Γερμανική κοινωνία της καταπίεσης, των κοινωνικών προβλημάτων και της παρακμής. Αυτό τό τελευταίο ήταν που απασχόλησε τή σημαντική πλειοψηφία των νέων Γερμανών κινηματογραφιστών, οι όποιοι, μέ έντελως προσωπική γλώσσα και αισθητική, δημιούργησαν ταινίες που έχουν μείνει κλασικές στήν ιστορία του κινηματογράφου. (FASSBINDER, SCHROETER, WENDERS). Τό περιθώριο και οι κάθε είδους μειονότητες γίνονται πόλοι αναζήτησης και κεντρικοί δραματουργικοί άξονες, επεξεργασμένοι

μέ ιδιαιτερότητα και αίσθητη προσήλωση στίς νέες αισθητικές τάσεις και αναζητήσεις. Η φαντασία και τό ταλέντο δοούν κατασταλτικά στή διαμόρφωση του δύσκολου έγχειρηματος, σφραγίζοντας μέ τήν προσωπική άποψη του καλλιτέχνη τό τελικό αποτέλεσμα.

Οι εκδηλώσεις έκλεισαν μέ ένα μικρό αφιέρωμα στή δουλειά του ROSA VON PRAUNHEIM. Οι πιο χαρακτηριστικές ταινίες του, συνέθεσαν μία έμπεριστατωμένη εικόνα για τό έργο του κινηματογραφιστή. Τά θέματα μέ τά όποια καταπίεστηκε δέν διαφέρουν σέ γενικές γραμμές από αυτά που έχουν ήδη αναφερθεί. Η κινηματογραφική γλώσσα μέ τήν ιδιαίτερη τεχνική (έντεχνη άπουσία τεχνικής τελειότητας) και ή αισθητική του KITSCH, χαρακτηρίζουν τις ταινίες. Μέ τά θέματα που επεξεργάζεται και τις προκλητικές σκηνές, εκφράζει τή διαμαρτυρία του ή όποια όμως παραμένει σέ αίσθητά συνθηματολογικό επίπεδο.

Όμως ό στόχος αυτού του κειμένου βρίσκεται κάπου άλλου. Περισσότερο στήν ύπαρξη αυτής της ίδιαις της εκδήλωσης. Στο γεγονός ότι μία παράλληλη εκδήλωση -μέ έπιστέγασμα τό αφιέρωμα στον ROSA VON PRAUNHEIM- έβαλε πόδι στά κατεστημένα και αγκαλιάστηκε από μία μεγάλη μερίδα του κοινού. Ένός κοινού που μέρα μέ τή μέρα αυξανόταν (παρ' όλη την ουσιαστικά ανύπαρκτη ένμείρωση), για νά παρακολουθήσει τή δουλειά κατά τό πλείστον άγνωστων του δημιουργών αλλά μέ φανερή επιθυμία για έπαφή μέ τό καινούργιο. Πολλά μπορούν νά είναι τά αίτια και οι άφορμές για μία τέτοια προσέλευση. Είναι λίγο νωρίς νά κάνουμε έκτεταμένες αναλύσεις και τό σωστότερο είναι νά παραμείνουμε στο γεγονός και νά αντλήσουμε κάποια συμπεράσματα των οποίων άλλωστε ή όρθότητα θα επιβεβαιωθεί ή όχι μέ τόν καιρό. Φαίνεται λοιπόν ότι ή πληροφόρηση για τά συμβαίνοντα έξω από τόν 'Ελληνικό χώρο, είναι λίγο περισσότερη από πολιτιστική ένμείρωση «των πέντε χρόνων μετά», που μάς παρέχεται. Αποτέλεσμα, ή ανάγκη για έπαφή μέ τά κινήματα, τήν έρευνα και τόν πειρατισμό, πέρα από τις ανύπαρκες ή αναμικές «προσπάθειες» της Ταινιοθήκης ή τήν επαναλαμβανόμενη «προβολή του 'Αμερικάνικου AVANT GARDE», μέ τις ταινίες των A. WARHOL και P. MORISSEY (Κάψα, Σκουπίδια, Σάρκα) μέ τά όποια αρχίζει και τελειώνει ή έπαφή μας μέ

τό είδος, είναι επιτακτική.

Πώς όμως άντέδρασαν οι κριτικοί κινηματογράφου, σ' αυτή τήν προσπάθεια; Ανύπαρκτη ή ένμείρωση στον ήμερησιο τύπο πέρα από τούς επιγραμματικούς τίτλους των ταινιών και τις ώρες προβολής τους. Κανένα ένδιαφέρον για αυτό τό είδος κινηματογράφου που σέ σχετικά περιοδικά γοήτρου αναδημοσιεύτηκαν μεταφρασμένα κείμενα, έξυπηρετώντας περισσότερο ή λιγότερο τόν άκαδημαϊσμό και τήν αυταρέσκεια των άρθρογράφων τους. Και όταν οι ταινίες, στίς όποιες αναφέρθηκαν, άρχισαν νά προβάλλονται σέ 'Αθηναϊκή αίθουσα, άποχή. Φαίνεται ότι οι κριτικοί μας έχουν έπωμιστεί άλλους ρόλους. Τό ρόλο του κριτικού μόνο για τις ταινίες που θα άνοιξουν στίς εμπορικές αίθουσες. Αυτό όμως μήπως κρύβει κάποια άποψη για τόν κινηματογράφο; Μήπως, άμεσα είτε έμμεσα, άποκεφαλίζουν τήν κινηματογραφική τέχνη, άντιμετωπίζοντας τήν σάν βιομηχανικό είδος; Πέρα από αυτά κάτι άλλο είναι σίγουρο. Έκ του άσφαλούς προωθούν κινηματογραφικές ταινίες των όποιων ή έπιτυχία είναι αναγνωρισμένη παγκόσμια και δέ σηκώνει περιθώρια παρεξήγησης, άντιρρήσεων ή ό,τι άλλο. Τοποθετούνται αυτόματα σέ ένα μέτωπο για τήν προώθηση του άκαδημαϊσμού τους, άγνωώντας τόν οποιοδήποτε νεωτερισμό. Ο πειρατισμός, ή έρευνα και οι νέες αισθητικές τάσεις και αναζητήσεις δέν τούς άφορούν και προσκολλημένοι στο συντηρητικό τους πνεύμα, άπασχολούνται μέ τά καθιερωμένα.

Παρ' όλα αυτά, ή αυξανόμενη προσέλευση του κοινού στίς εκδηλώσεις του GOETHE (ιδιαίτερα στο τελευταίο αφιέρωμα στον ROSA VON PRAUNHEIM), ήταν ή έκπληξη. Η ανάγκη για έπαφή μέ τις νέες τάσεις και τήν εξέλιξη της κινηματογραφικής τέχνης, φαίνεται ότι είναι άρκετά έκτεταμένη. Και έπειδή μέ τήν κρατούσα αντίληψη από πλευράς των ιδινοόντων δέν πρόκειται νά καλυφθούν τά κενά πληροφόρησης κάποιας σημαντικής μερίδας φίλων του κινηματογράφου, θα πρέπει νά δοθεί βάρος στίς παράλληλες εκδηλώσεις και τή δράση ανεξάρτητων οργανισμών και ομάδων. Τά πράγματα έχουν δείξει ότι οι πιο προοδευτικές έnergies άπορρέουν από ομάδες ταγμένες σ' αυτό τό είδος δουλειάς και ή πολιτεία θα πρέπει νά παίξει τό ρόλο της στήν προώθηση αυτών των πρωτοβουλιών.

Θρασύβουλος Γιάτσιος

... 'Αντί χρονογραφήματος

Καθρέφτες της πραγματικότητας. 'Οθόνες διάτρητες, πολλών χρωμάτων και ίντσών, καμάς διεξόδου.

Στρατηγικά έγχειρήματα που αποτυγχάνουν, απειλές που πραγματοποιούνται, ψηφοφορίες που επαναλαμβάνονται, συμφωνίες που αιώρονται, συμφέροντα που εκποιούνται, σιωπές που καλύπτουν, ερμηνείες που αντιφάσκουν.

Οι όψεις του φανταστικού, σωριασμένες ανάκατα σέ γκριζους ή ανοιχτούς τόνους, προσπαθούν ν' αμβλύνουν τις μνήμες. 'Ανάμεσα στο θρίαμβο της πολυπλοκότητας και τα όρια της διαλεκτικής, συσκευάζουν τους πόθους, εξουδετερώνουν τις ενοχές κι αποκαθιστούν τη μακαριότητα.

Περί πρώτων ύλων ο λόγος. Κι εθνικών κινδύνων, από δίπλα στη φυσιογνωμία των τηλεοπτικών καναλιών. Κάποια στιγμή, στην τεντωμένη ευθεία των βλεμμάτων, τό έλπιδοζόλ τελειώνει, σάν τότε μέ τόν Πουλαντζά νά τή βλέπει ως πουλί κι απ' τό κλειστό παράθυρο νά πετάει στην ασφαλτο τού δρόμου. 'Όλες οι όθόνες δέν είναι ανοιχτά παράθυρα στον κόσμο. 'Αλλά, οι έναπομείναντες σαστίζουν, χρόνια τώρα. Λέξεις και εικόνες επιτείνουν τη σύγχυση. Κι οι πιά πολλοί απορούν μέ τις εποχές, υποτιμώντας τη σημασία μιάς καλής θέσης παρατηρητή.

Συνεχίζονται, τουλάχιστον, τά μεγάλα παιχνίδια: στην πλάτη των ανυποψίαστων, στά σταυρόλεξα της Κυριακής, στους τελικούς των Ευρωπαϊκών κυπέλλων, στις κομματικές φιέστες έν είδει χάπενινγκ, στις πορείες τού είδους «κοιμού, έν Ειρήνη», στά πασχαλιάτικα προγράμματα τού μεσημεριανού φαγητού, στις διασκέψεις των συμμαχών, στά τραπεζάκια - μέσα - των διεθνών οργανισμών.

'Εφτάχρονοι ύμνητές έπωμίζονται τό ρόλο τού σύγχρονου τιμητή.

'Όλα τρίζουν, μά τό χιούμορ παραμένει.

'Ανάμεσα στην επαρχιώτικη νοοτροπία μικρομάγαζου και στά κοιναγορικά συναλλακτικά έθιμα, οι αντιπροσωπείες πνευματικών προϊόντων (μ' εξαίρεση τόν Ιθαγενή Δράκουλα) αποτελούσαν πάντα τη συνεπέστερη συνέχεια τού κομπραδόρικου, νύν «σοσιαλιστικού» χαρακτήρα της νεοελληνικής οικονομίας.

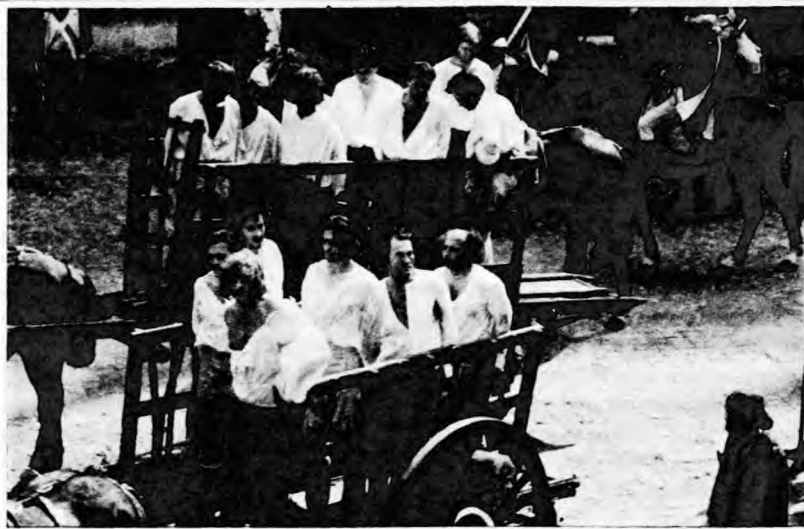
Κι άλλα παιχνίδια. Μέ τούς εκφωνητές και την εικόνα, τις άνεξήγητες παύσεις και την απαστράπτουσα ευφράδεια των «επισήμων εκπροσώπων», τούς ήρωες των γηπέδων, στις θυρίδες, στά εργαστήρια έρευνών, στις διαστάσεις τού κοσμικού απείρου, στη μοναξιά τού μεσονηκτίου. Στις κρεβατοκάμαρες, τέλος, της οίκογένειας Ζαρντή και της νοτιοβαλκανικής - τριτοκοσμικής, πάντως - μίζεριας μας. 'Ό,τι άπωθει τό πιά οικείο απ' τά μέσα μαζικής επικοινωνίας είναι αυτή ή ίδια ή επικοινωνία. 'Αντί της ήδονής, ή εύχαρίστηση. Στη θέση τού πόθου, οι επιθυμίες. 'Όταν δέν βλέπεις, άρκει νά παρακολουθείς.

Τί μένει, φίλοι θεατές;

Τό σκυθρωπό πρόσωπο της φοιτήτριας - τηλεπαρουσιάστριας κι ύποψιας δημοτικής συμβούλου απ' τη μιά, ή προφορά των Κυπρίων αδελφών μας απ' την άλλη.

Και κάτι ακόμα... Νά δραματίζομαι τη μελλοντική επίδειξη μόδας, όπου οι βατραχάνθρωποι θα πλέκουν όκλαδόν, γύρω από τις πρωταθλήτριες 'Αννα και Σοφία, τη στιγμή που δεκάδες νάνοι, ντυμένοι μπασκετμπωλίστες, θά διαφημίζουν μακουδάκια τελευταίο μοντέλο.

A.T.

Μια φάρμα ακόμα για τη καμήτομο. Θύμα της Τρομοκρατίας ο Ντεπαρντιέ (στό ρόλο τού Νταντύν), μοιάζει, έτσι σκυθρωπός, ν' ατενίζει μ' αίσιοδοξία τη συμμετοχή του στό

«Φεγγάρι στό βουρκο» τού Ζαν-Ζακ Μπενέξ. (Τό γιατί ο Ντεπαρντιέ έφέρθη άπρεπώς στον παχό σκηνοθέτη της γυαλιστερής «Ντίθας», δά τό δούμε τού χρόνου - άν τό δούμε...)

Σας άρέσει ό Δαντών;

Τό έργο τού 'Α. Βάιντα «Δαντών» άν δέν γοητεύσε τούς θεατές του, κατάφερε τουλάχιστον νά τούς παθιάσει. Τό θέμα «επανάσταση» ξαναμπήκε δυναμικά στην επικαιρότητα, μόνο που αυτή τη φορά βρεθήκαμε νά τό κοιτάμε από τη μεριά τού θεατή...

Κάποτε βέβαια ήταν αλλοίως. 'Υπήρξε μιά στιγμή που όλοι έμεις, ή γενία μας, αφιερώσαμε τη ζωή μας στην επανάσταση. Αυτήν βάλαμε πάνω από όλα. 'Η γενία μας δέν ξέχασε, οργανώθηκε. 'Όμως δέ νίκησε. Και μοιραία έφτασε ή ώρα της αποστράτευσης. 'Ενας-ένας ή πολλοί μαζί κατεβαίναμε από τά κόμματα που μάς είχαν γίνει ξένα. 'Η μνήμη μας όμως έμεινε ζωντανή. 'Ακόμα παθιαζόμαστε μέ τόν άδυσώπητο και αδιάφθορο Ροβεσπιέρο. 'Η μήπως εκεί είναι που αρχίζει ό διχασμός; 'Η απομάκρυνση από τά κόμματα υπήρξε για πολλούς άπελευθέρωση. Δεκάδες λουλούδια άνθισαν, ένα νικηφόρο κίνημα κατλήψαν (πού τό περάσαμε για Μάη) ανάμεσα σ' αυτά. Οι άξίες μπήκανε σέ κρίση, επανεξετάστηκαν. Και τότε κάποιοι πήρανε τό δρόμο τού Δαντών: 'Η επανάσταση δέν είναι αυτοσκοπός. Πάνω απ' όλα ή ζωή: 'Η δεκαεξάρα σύζυγος και ή πεντακοσάρα μηχανή. Τά κοινά στό 'Ελέκεινα και στό δωμάτιο που περιμένεις τόν Μαξίμ. Τά ναρκισσιστικά χαμόγελα μπαίνοντας στό δικαστήριο ή σέ γενική συνέλευση. Μέ δυό λόγια, για πολλούς, ή μοναξιά αντικατάστησε τόν ίμπεριαλισμό. 'Ο αντίπαλος, οι μορφές και τά μέσα πάλις άλλαξαν ριζικά.

Και ή επανάσταση; 'Η άπελευθέρωση από τά κομματικά δεσμά στάθηκε μήπως άρκετή; Πρέπει άραγε

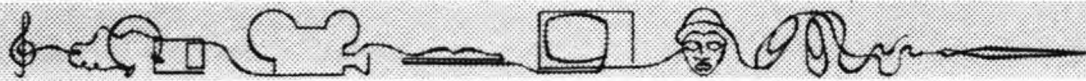
νά ύποστέλλουμε τά όράματα και τις σημαίες, τώρα που ζούμε κάπως καλύτερα; Τώρα που ό λαός βαρέθηκε τό αίμα και θέλει μόνο ήσυχία; Στο κάτω κάτω, θά μάς πούν, ή άμφισβήτηση μπήκε πιά στην κυβέρνηση, έστω και σέ ύφυπουργείο περιθωριακό...

Στόν αντίποδα στέκουν οι άμετανόητοι ρομαντικοί. 'Η δική τους αποδέσμευση ήταν άναγκαστική. Διαφώνησαν. 'Από τ' άριστερά, φυσικά! Τά κόμματα ήταν πολύ μικρά για νά χωρέσουν τη δική τους επανάσταση. Είναι αυτοί που ζηλεύουν τό Ροβεσπιέρο και τόν ώραίο άντάρτη Σαιν-Ζυστ. Παραβλέπουν τά κομικά στοιχεία, κατανοούν τις σκοπιμότητες. Θαυμάζουν προπάντων τό ψυχικό σθένος, την ολύμπια άταραξία: «'Ο Ντεμουλέν είναι φίλος μου. 'Επαφίεμαι στην κρίση σας». 'Ετσι πρέπει! 'Η επανάσταση πάνω απ' όλα. 'Η επανάσταση που πρέπει νά φτάσει στό τέλος της, ακόμα κι άν θυσιάσει όλα τά παιδιά της... Μόνο που στό τέλος ό Θεομίδωρ έπέρχεται... Παροπλισμένος και άσυμβίβαστος μάς περιβάλλει και μάς καθηλώνει. 'Η ίδια Συνέλευση που αποθώωσε κάποτε τόν Δαντών και θεοποίησε τόν Ροβεσπιέρο ψηφίζει τώρα τό Διεθνητήριο. Κι έμεις δέν έχουμε νά περιμένουμε κανέναν. 'Ο Ναπολέων δέν είναι για μάς, μάς αφήνει αδιάφορους. Νά ετοιμάσουμε μιά νέα Συνωμοσία των 'Ισων ή μήπως δέν είναι ακόμα καιρός;

Διασκορπισμένη, ήττημένη, ή γενία μας διδάσκεται. Ο Δαντών μάς άφορά. Τό ίδιο ο Ροβεσπιέρος και ό «Φίλος τού λαού» Μαρά. 'Η δική μας επανάσταση δέν έφαγε ακόμα τά παιδιά της. 'Εννυχέει σάν τόν έρωτα σέ μάγουλα κοριτσιού...

Κώστας Βουρνάς

Ένας (ακόμα) Πολωνός στο Παρίσι: ο Βούτσιχ Πζόνιακ στο ρόλο του Ροθεσπιέρου, σ' ένα φιλμ που κανείς δεν κερδίζει, αλλά χάνει ο κινηματογράφος.

Ο Ροθεσπιέρου στην Εθνοσυνέλευση: επιβλητικός, στομφώδης, κυρίαρχος των έκφραστικών του αδυναμιών αλλά και της ρητορικής του δεινότητας.

'Ατενίζοντας τήν γκιλοτίνα καί τήν οὐτοπία

'Ο «Δαντών»

Στό μεσοπόλεμο, δέν ὑπῆρχαν ἀκόμα ὁ Γιαρουζέλσκι κι ὁ Βαλέσα. Τούς ἀνακάλυψε, μισό περίπου αἰώνα ἀργότερα, τόν ἕνα ἡ ἀλληλεγ-γιή τοῦ πολωνικοῦ προλεταριάτου καί τόν ἄλλο ἡ προστασία τῶν κατακτητῶν τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ.

Υπῆρχε μόνο τό θεατρικό ἔργο τοῦ Στανισλάβα Πριζμπισιέβσκα γιά τή Γαλλική Ἐπανάσταση, καθώς κι ἡ ἀντεπανάσταση.

Ἐπίσης, ἡ Ἱστορία κι οἱ δυνάμεις πού τήν κινοῦν, ἡ Ἱδεολογία μέ τίς σημαίνουσες πρακτικές, τίς ἔννοιες καί τίς εἰκόνες της, ἀλλά καί τό πρόβλημα τῆς ἐγγραφῆς τῆς μιάς μέσα στήν ἄλλη, ἡ ἐκεῖνο τῆς ἀναπαράστασής τους σ' ἕνα φιλικό κείμενο. Σ' ἀνάλογα ἐρωτήματα, τό σινεμά ἀπάντησε ὡς τώρα μ' ἄρκετους καί διαφορετικούς τρόπους:

Γράφοντας τήν Ἱστορία μέσα ἀπό τήν παραγωγική διαδικασία τοῦ «στρατευμένου» ντοκυμαντέρ (ὅπου καί ἡ ταυτολογία τῶν Χαϊνόφσκι καί Σόυμαν).

Ἐἴτε μέ τήν ἀπόσταση τοῦ ιστορικοῦ παραπέμποντος ἀπό τήν ἴδια τήν ἱδεολογία, ἀκολουθώντας μιά αὐστηρά ἐπιλεκτική διαδικασία γεγονότων τῆς πολιτικῆς καί ἰδιωτικῆς ζωῆς (τοῦ Ἰβάν τοῦ Τρομεροῦ, γιά παράδειγμα, στό ὁμώνυμο φιλμ τοῦ Σεργκέι Αἰζενστάιν)

Ἡ, ἀντίθετα, διατηρώντας ἕνα σταθερό ἱστορικό παραπέμπον, ἐνῶ στό ἀναπαραστατικό του σύστημα ἐπιβάλλεται ἡ μυθοπλασία: «Οἱ καταραμένοι» τοῦ Λουκίνο Βισκόντι ἔχουν στή θέση τοῦ πρώτου τήν ἄνοδο τοῦ ναζισμοῦ στή Γερμανία τοῦ '30 καί στή θέση τῆς δευτέρας, τή διάλυση τῆς μεγαλοαστικῆς οικογένειας τῶν Ἑσσενμπεκ.

Ἀκόμα, ὁ Θόδωρος Ἀγγελόπουλος στό «Θίασο» μεθοδεύει ἕναν ἄλλο τρόπο ἐγγραφῆς τῆς Ἱστορίας στήν ταινία του, θεωρώντας τή θεατρικότητα σάν στοιχείο τῆς ἴδιας τῆς μυθοπλασίας, τήν ὥρα πού τό σχόλιο πάνω στή χρονική περίοδο ἀναφορᾶς, εἰσβάλλει ἀνάμεσα στούς «νεκρούς χρόνους», στίς ρωγμές πού ἐπιτρέπει αὐτή ἡ μυθοπλασία κι αὐτή ἡ θεατρικότητα.

Ὅσο γιά τόν Μίκλος Γιαντσό, οἱ «Νικημένοι» χρησιμοποιοῦν ἀπλά τήν ἱστορία σάν δραματουργικό ἄλ-λοθι γιά τήν, ἀπό κεῖ καί πέρα, ἐπεξεργασία ὁρισμένων συγκεκριμένων κοινωνικῶν σχέσεων ἡ εἰδικότερα, τῆς ἀφηρημένης σχέσης ἀτομο-ἐξουσία.

Ἀλλά τί εἶναι τό σινεμά; Φέτες ζωῆς, φέτες ἱστορίας, ἡ φέτες γλυκοῦ, ὅπως ὑποστήριζε ὁ σέρ Ἀλφρεντ, ὁ χιουμορίστας τοῦ σα-σπένς; Ὁ Βάιντα ξερίει μόνον πῶς δέν εἶναι ἐφευρέτης. Μέ τόν «Ἀνθρωπο ἀπό μάρμαρο» εἶχε ἀνατρέξει στήν Ἱστορία, ἐπικαλούμενος τήν ἐπικαιρότητα. Ὁ χώρος τῆς δράσης, ἀδιάβατος κι ἀπαγορευμένος, ὑπογράμμιζε τήν ὑπόμνηση τῆς σταλινικῆς περιόδου πού ἀπομονωμένη ἱδεολογικά, δέ συναντᾶει δυσκολίες νά ἐπιβιώνει στό παρόν.

Ἐνας ἀνάλογος διαχρονικός σχολιασμός ἐπιχειρεῖται κι ἐδῶ, μ' ἀφορμή τή σύγκρουση δύο μεθοδολογιῶν γιά τή συνέχιση τῆς Ἐπανάστασης ἀλλά καί τῆς ἀσκησης τῆς ἐξουσίας.

Ἐγκαταλείποντας τόν κινηματογράφο τοῦ δράματος ἡ τῆς συστη-ματικῆς ἐπεξεργασίας τῶν στοιχείων τοῦ ἱστορικοῦ διάκοσμου («Γῆ τῆς ἐπαγγελίας»), ὁ Βάιντα περιγράφει τή σύγκριση μέσων καί

σκοπῶν, πού μετατρέπουν σ' ἀδιέ-ξοδο τήν πλατιά λεωφόρο τῆς ἀρε-τῆς σάν ἀποτέλεσμα προσωπικῶν διαφωνιῶν, διαθέσεων τοῦ ἀπογεύ-ματος, εὐτελῶν πιέσεων καί φιλοδο-ξιῶν, μικρόνων σκοπιμοτήτων.

Οἱ ἐφιάλτες τῆς τυραννίας κι ἡ ἰσχυρή ἐλξη τῆς δικτατορίας τα-ραζοῦν τόν ὕπνο τῶν παιδιῶν τῆς ἐπανάστασης, μαζί μέ τὰ φαντά-σματα τῶν θυμάτων τῆς τρομοκρα-τίας, τοῦ φανατισμοῦ, τῆς διαφθο-ράς καί τῶν διαψεύσεων.

Οἱ ἐκκρεμότητες διαδέχονται ἡ μία τήν ἄλλη. Ἡ μαυρὴ ἀγορά καί τὰ πελιδνά πρόσωπα, ἡ γκιρζα κα-ταχνιά κι ὁ πυρετός πού ἀνεβαίνει, ἡ κάμερα πού μπαينوβγαίνει σέ δια-δρόμους κι αἰθουσες συσκέψεων.

Τα μπλέ φῦτρα τῆς φωτογραφίας κι ἡ αἰμοσταγῆς γκιλοτίνα, θαρρεῖς γιά νά θυμηθοῦμε πῶς ὑπάρχει κά-ποιο μπλέ τῆς θάλασσας, τόσο μπλέ πού μόνο τό αἷμα εἶναι πιό κόκκι-νο. Ἀλλά, ἡ μόνη ὕψρασια εἶναι τῆς βροχῆς πού πέφτει ἀσταμάτητα ἐξω, ἐκεῖ πού τελικά ἀπωθεῖται ἡ ἴδια ἡ Ἱστορία, στό περιθώριο τῶν διαβουλεύσεων, στήν ἀκρὴ τοῦ βλέμματος τῶν ἐπώνυμων ἡγετῶν τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς περιόδου.

Ἡ σχηματικότητα στή διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων καί τῶν κινήσεων ξεπερνᾶει τήν αὐθαιρέσια πάνω στήν ἀπόδοση τῶν μεγεθῶν καί τῶν γεγονότων, ἔτσι ὥστε τὰ μόνα βλέμ-ματα πού παράγουν νόημα νά εἶναι τῶν ἀπορημένων θεατῶν (κι ὄχι μόνο τῶν Γάλλων τοῦ θυγμένου σω-βινισμοῦ τους), τοῦ Βάιντα στόν Ντεπαρντιέ κι ἀντίστροφα, τοῦ Βάιν-τα πάλι στή γυναῖκα του, γιά τήν εἰσπράξη τῆς ἐγκρίσης πρὶν τὴν ἐ-πόμενη ἀπάντηση στίς συνεντεύ-ξεις.

Ἄς ὁφονται οἱ εἰσαγωγεῖς τῶν Λεκανικῶν Σεμιναριῶν. Γιατί, ὅπως θά ἔλεγε κι ὁ αὐτοσχέδιος ποιητής.

ὅπου κι ἂν κοιτάς
τήν εἰκόνα σου ζητᾷς

Πολύ περισσότερο ἂν ἡ γαλλικὴ ἀλλά κι ἡ διεθνὴς παραγωγή σοῦ κλείνει τό μάτι κι ἀπό πίσω νά καί τό βραβεῖο Ὠνάση, οἱ τουαλέτες κι ὁ φιλελευθερισμός ν' ἀπογειώνεται σάν τό σέλας τῆς ἀθανασίας. Τρέμε ἐξουσία...

Στὴ σκηνὴ τοῦ τέλους, τό παιδά-κι τραυλίζει φοβισμένο τὰ ἀρθρα τοῦ Συντάγματος, ἀλλά ποῖος νά τό θεραπεύσει; Τό τραῦμα βρῖσκεται ἄλλοῦ, ἀπ' τὴ στιγμή πού ἡ ἄμαξα τοῦ Νταντόν μπαίνει στόν πλακό-στρωτο δρόμο τοῦ Παρισιοῦ, ὁ λαός τὸν ἀκολουθεῖ, ἡ κάμερα τρέχει πίσω του κι ὁ θεατὴς πίσω ἀπ' αὐ-τήν.

Βλέμματα πού δέ συναντιῶνται ποιεῖν, γιά ν' ἀνανήψει ἡ θεωρία τῆς πολυδιάσπασης τοῦ ἴδιου τοῦ ὑποκειμένου αὐτοῦ τοῦ βλέμματος.

Κι ἡ ἱστορία; Ἐχει κι αὐτὴ τὰ ραντεβού της. Ἡ ὑστερία ἐγγράφε-ται, μόνη αὐτὴ κυρίαρχη, στήν ἴδια τήν ὑπερβολὴ τῶν ἐρμηνειῶν, στὴ μεγέθυνση τῆς λεπτομέρειας, στήν ἀδυναμία, τέλος γιά τὴ διατύπωση ἑνὸς ἱκανοῦ Λόγου γύρω ἀπ' τό ἀντικείμενο τῶν εἰκόνων.

Ἀναζητώντας μ' ἐπιμονὴ τήν ἀνεκπλήρωτη συνέχειά της, ἡ «Υπό-θεση Δαντών», κόβει βίαια τοὺς ὁμφάλιους λώρους τῶν θαυμαστῶν τῆς κινηματογραφικῆς πλημμυρίδας τοῦ Βάιντα, μ' ἐξαίρεση, ἴσως, ἐκεῖ-νον τῆς.... Ροζίτας.

Ἄν ἦταν ἀλήθεια, νά μπορούσα-με νά βλέπουμε τίς ταινίες πρὶν τίς γυρίσουμε...

Ἀντρέας Τύρος

Με άφορμή
τόν θεατρικό
υπερπληθυσμό

Αυξάνεσθε καί πληθύνεσθε

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΥΡΑΤ

- Η πληθώρα των Δραματικών σχολών έδημιούργησε όπως ήταν φυσικό και πληθώρα ήθοποιών. Εβγαίνουν κάθε χρόνο 400 ήθοποιοί, που να τους απορροφήσει αυτό το έργο ελληνικό θέατρο;

Όμως αυτοί οι άνθρωποι που μετά 3 χρόνια έτελειωσαν τη σχολή, καλώς ή κακώς, έπρεπε να εργαστούν για να δικαιολογήσουν κατά πρώτον στους εαυτούς τους το γιατί διάλεξαν αυτό το επάγγελμα και κατά δεύτερον στους φίλους και τους γονείς των. Πώς όμως θα γινόταν αυτό; Η Ελλάδα είναι μικρή. Δεν μπορεί να έχει περισσότερα θέατρα απ' ό,τι έχει τὰ Παρίσι. Λέω τὸ Παρίσι και δὲ λέω τὴ Γαλλία. Δὲ λέω τὴν Ἀγγλία, δὲ λέω τὴ Γερμανία που ἔχει 300 ἐπιχορηγούμενα θέατρα. Καί τί θέατρα! Ἐμεῖς ἕνα ἔχουμε και δὲν μπορεί νὰ πάει μπροστά.

Τί νὰ κάνουν οἱ ἄνθρωποι; Ἐπρεπε νὰ κάνουν θιάσους. Μερικοὶ ἀπ' αὐτούς εἶναι πετυχημένοι και μερικοὶ ἀπ' αὐτούς δείχνουν ὅτι ἀνανεώνουν τὸ ἐλληνικὸ θέατρο. Τό μέγα ὅμως πλῆθος τῶν θιάσων που καταδυναστεύει τὴν ἐπικράτεια, ἀποτελεῖται κατὰ ἕνα 80% ἀπὸ ἀτάλαντους που δὲν ἔχουν «που τὴν κεφαλὴν κλίνει».

- Αὐτὰ σὲ μιά γενικότητα τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεργίας, που ὅμως εἶναι χρόνιο. Τὰ τελευταῖα 2-3 χρόνια και κυρίως τὸν τελευταῖο χρόνο παρατηρεῖται ἰδιαίτερη αὐξηση τῶν θιάσων και τῶν θεάτρων.

- Βεβαίως! Ἀπὸ τὴν ὥρα που ἐμοιράσθηκαν τὰ χρήματα τοῦ ΥΠ.Π.Ε. ἀφειδῶς ἐπὶ δικαίους και ἀδίκους, ὁρμούν ὅλοι νὰ κάνουν ἕνα θίασο και νὰ πάρουν τὰ χρήματα αὐτά. Καὶ ἐδῶ εἶναι ὁ λογαριασμός χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Ἀλλάξε ἡ πολιτικὴ τοῦ ΥΠ.Π.Ε. και φέτος δὲν τὰ δίνει στοὺς θιάσους τὰ χρήματα ἀλλὰ στὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση. Κι ἔτσι αὐτοὶ θὰ μείνουν μὲ τὸ θίασο που ἔκαναν. Ὅταν πέρσι ἕνας θιασάκος που δὲν εἶχε που νὰ γείρει τὸ κεφάλι του, ἐπαίρνε ξαφνικά 2-3 και 4 ἑκατομμύρια και τὴν ἔβγαζε που λέει ὁ λαός, τώρα δὲ θὰ πάρει τίποτα. Καὶ θὰ πρέπει νὰ βασιστεῖ στίς προσωπικὲς ἐπιτυχίες τὸ ἥθοποιό, τοῦ σκηνοθέτη, τοῦ συγγραφέα. Ἐ, αὐτό εἶναι τὸ σωστό γιὰ τὴν τέχνη! Ἐπιχορηγοῦνται συνήθως οἱ ἄνθρωποι που ἔχουν δώσει δείγματα γραφῆς και δείχνουν τί μπορούν νὰ κάνουν και βοηθοῦνται γιὰ νὰ κάνουν παραπάνω. Δὲ βοηθοῦνται ἐκεῖνοι που δὲν ἔχουν δώσει δείγματα γραφῆς. Φέτος θ' ἀναγκαστοῦν ὅλοι νὰ σφιχούν τὸ ζωνάρι τους και νὰ δείξουν τί ἀξίζει ὁ καθένας. Καὶ ἐάν εἶναι ταλαντούχοι θὰ πετύχουν. Ἀν δὲν εἶναι, θὰ πᾶνε στὴν ἀνεργία. Πόσο ὅμως κι αὐτό; 6 μῆνες θὰ τελειώσει.

Γιώργος Μακρῆς

Τοὺς ρωτήσαμε κατ' ἀρχὴν, πὼς βλέπουν τὸ φαινόμενο τῆς πλημμυρίδας ἀπὸ νέα θεατρικά σχήματα τὰ 2 τελευταῖα χρόνια.

ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- Τὸ φαινόμενο αὐτό τὸ βλέπω και ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Σὲ πανελλαδικὴ κλίμακα. Ὑπάρχει μιά μαζικὴ διεκδίκηση τῆς θεατρικῆς συγκίνησης. Δηλαδή ξαφνικά ἐπαγγελματίες ἡμιεπαγγελματίες, ἐρασιτέχνες, φοιτητές, καθηγητές πανεπιστημίου, καταπιάνονται μὲ τὴ σκηνικὴ πράξη. Γιὰ μένα αὐτὴ ἡ κίνηση εἶναι μιά χειρονομία ἀντίστασης, ἐναντίον τῆς Βασιλείας τῶν ἀντιπῶν τῶν ἀντιγράφων.

Ἡ δεκαετία τοῦ 70 ἦταν ἡ δεκαετία στὴν ὁποία ἐπισφραγίστηκε ἡ εἰσβολὴ τοῦ Καταναλωτισμοῦ που χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ μαζικὴ παραγωγὴ και καταναλῶση τυποποιημένων ἀγαθῶν (ἐνδύματα, τροφές κτλ.).

- Αὐτό πὼς ἐξειδικεύεται στὸν τομέα τοῦ θεάματος και ἰδιότερα στὸ θέατρο;

- Στὸν τομέα τοῦ θεάματος εἶχαμε τὴν ἐπανάσταση που ἐγίνε στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα, μ' αὐτό που ὁ Walter Benjamin ὀνομάζει: «ἀναπαραγωγὴ τοῦ ἔργου Τέχνης». Ἡ κινηματογραφικὴ ταινία π.χ. και τώρα τὸ Video, εἶναι ἀντίτυπα-ἀντιγραφές. Θεατρικὴ παράσταση ὅμως, εἶναι ὅ,τι δὲν ἀναπαράγεται. Ἐτσι συμφωνώντας σ' αὐτό, σ' ἕναν κόσμο ὅπου τρεφόμεστε μὲ πράγματα ἀναπαραγώγιμα και ἀναπαραγόμενα, τὸ φαινόμενο που συζητᾶμε ἔχει ἀκριβῶς τὸ νόημα τῆς ἀντίστασης που εἶπα, προσθέτοντας σὰν ἐπιπλέον στοιχείο ὅτι τὸ θέατρο, ἀπὸ μίαν ἀποψη, εἶναι ἡ ἀμεσότερη μορφή αὐτοέκφρασης τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ πιστεῦσε ἀκόμα, πὼς μέσα ἀπὸ τὴ διεκδίκηση που εἶπαμε ἀναζητεῖται ὑπογείως και μιά χαμένη ἀλληλεγγύη. Ἡ ἀλληλεγγύη τῆς κοινωνικότητας.

Θέλω νὰ τονίσω ὅτι, μὲ ὅσα λέω ἐδῶ, ἀπλῶς προτείνω ἕνα γενικὸ πλαίσιο γιὰ τὴ συζήτηση ὡς πρὸς τὰ αἰτία τοῦ φαινομένου και ὄχι ὡς πρὸς τὴν ἀξιολόγηση τῶν ἐπιμέρους ἐκφάνσεών του.

- Δηλαδή, βλέπεις μιά γενικότερη «κίνηση» νὰ διαμορφώνεται.

- Δὲν ξέρω ἂν πρόκειται γιὰ κίνηση. Ἐκεῖνο που μπορῶ νὰ πῶ σήμερα, εἶναι ὅτι βλέπω τὴν ἀναζωπύρωση τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὸ θέατρο, νὰ συμβαδίζει μὲ κάποια ἄλλα φαινόμενα ὅπως ἡ ἔξαρση τῶν οἰκολογικῶν συναισθημάτων και ἡ ἀναρρίπση τῆς νοσταλγίας γιὰ τίς φυσικὲς τροφές.

Τὰ δύο τελευταῖα χρόνια παρατηρήθηκε στὸ θεατρικὸ χώρο μιά πλημμυρίδα νέων θεατρικῶν σχημάτων και θεαμάτων. Κάτι που ὡς τώρα ἀντιμετωπίστηκε μόνο στὴν Ἀθήνα. Ὅσοι μέχρι τώρα ἀσχολήθηκαν μ' αὐτό τὸ φαινόμενο, τὸ ἀπέδωσαν εἴτε στὴν «κρίση» που περνᾶει τὸ θέατρο, μέσα στὴ γενικότερη κρίση τῆς ἐποχῆς, εἴτε σὲ «οἰκονομικὰ κίνητρα». Τίποτα ὅμως ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐρμηνεύει οὐσιαστικὰ τὸ φαινόμενο. Ἀντίθετα, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὑποβιβάζεται ἡ σημασία του.

Κι αὐτό γιὰτὶ ὁ λόγος δὲ γίνεται γιὰ θέατρα και θιάσους τοῦ ἐμπορικοῦ κυκλώματος, ἐνὸς χώρου ὅπου οἱ ὁποιοδήποτε κινήσεις καθορίζονται ἀπὸ οἰκονομικοὺς -πρώτιστα- παράγοντες, ἀλλὰ γιὰ θέατρα και θιάσους που στὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ δημιουργοῦνται ἔξω ἀπ' αὐτό.

Ἐτσι οἱ ἀπόψεις περὶ «οἰκονομικῶν κινήτρων» ἀνατρέπονται ἀπ' τὴ στιγμή που οἱ σημερινοὶ ὅροι τοῦ χώρου ἔξω ἀπ' τὸ ἐμπορικὸ κύκλωμα (μὴ ὑπαρξὴ μεγάλου κοιντοῦ -οἰκονομικὰ προβλήματα κτλ.) δὲν καθιστοῦν αὐτονομία εὐοίωνη ὁποιαδήποτε νέα προσπάθεια.

Ἀκόμα, ἡ ἀποψη που ὑποστηρίζει ὅτι ἡ δημιουργία νέων θιάσων και θεάτρων γίνεται κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς ἀνεργίας δείχνει νὰ ξεχνᾶει τὸ ὅτι ἡ ἀνεργία εἶναι ἕνα χρόνιο πρόβλημα τοῦ κλάδου τῶν ἡθοποιῶν. Ἀντίθετα μὲ ὅλα αὐτά, ὑπάρχουν κάποια ἄλλα στοιχεία που καθιστοῦν τὸν θεατρικὸ ὑπερπληθυσμὸ μιά πλευρὰ ἐνὸς πῶς συνθέτου φαινομένου. Κι αὐτό εἶναι ἡ συνεχὴς διαμόρφωση κάποιων νέων ὁρων γιὰ τὴ θεατρικὴ πραγματικότητα και ὄχι μόνο γι' αὐτὴν. Οἱ θιάσοι που ὁ τύπος ἀποκαλεῖ «περιφερειακὰ» ἢ «περιθωριακὰ» θέατρα, μὲ τὴ συνεχὴς αὐξανόμενη πρόσβαση που ἀποκτοῦν στὸ κοινό και τὴ δυναμικὴ παρουσία που πραγματοποιοῦν στὴ θεατρικὴ σκηνή, σηματοδοτοῦν πιθανὰ τὴν πορεία πρὸς μιά καινούργια φάση στὸ ἐλληνικὸ θέατρο.

Ἀκόμα ἡ συνεχὴς δημιουργία ἑκατοντάδων ἐρασιτεχνικῶν θιάσων σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι ἄμοιρη ἐνδιαφέροντος και ἀποτελεῖ μιά ἐπίσης σημαντικὴ πλευρὰ τοῦ προβλήματος που μ' αὐτὰ δὲν εἶναι στεγανά καλλιτεχνικὸ ἢ οἰκονομικὸ, ἀλλὰ και ἀντικείμενο κοινωνιολογικῆς μελέτης.

Ἐτσι γίνεται φανερό ὅτι ὁ θεατρικὸς ὑπερπληθυσμὸς γίνεται μιά ἀφορμὴ αὐτῆς τῆς σελίδας και σὲ σχέση μὲ τὴ συστηματικὴ παρουσίαση θεατρικῶν συγκροτημάτων γιὰ μιά γενικότερη συζήτηση γύρω ἀπὸ τὴ θεατρικὴ πραγματικότητα και τὸ πὼς αὐτὴ διαμορφώνεται σήμερα μὲ νέους ὁρους.

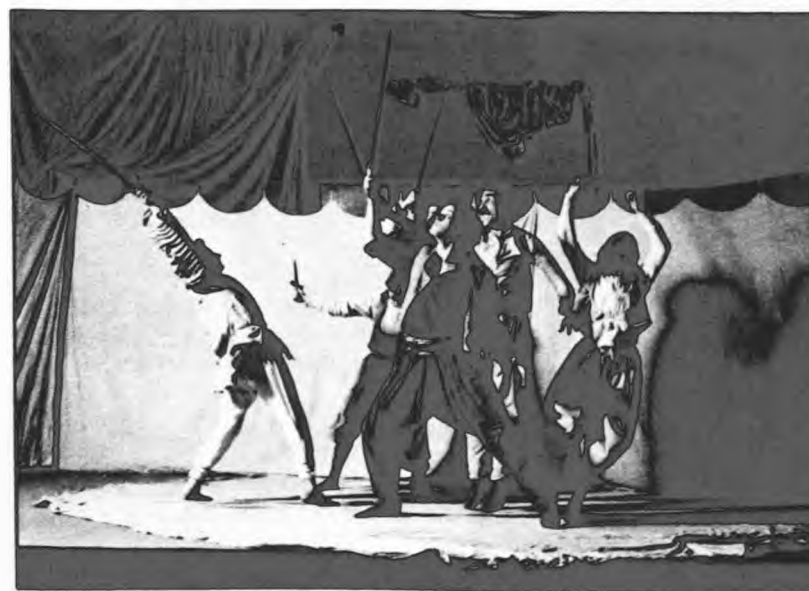
Σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση φιλοξενούμε τίς ἀποψεις τοῦ θιασάρχου Δημήτρη Μυράτ και τοῦ ἡθοποιοῦ και σκηνοθέτη Βασίλη Παπαβασιλείου, μετὰ ἀπὸ μικρὴ συζήτηση που ἐγίνε μὲ τὸν καθένα ξεχωριστά.

**Συνεχίζουμε την παρουσίαση των νέων
θεατρικών σχημάτων**

1979: «Ο Αλέκος με τα Κυδωνία»

Θεατρική Συντεχνία

1980: Βιτσέντζου Κορνάρου, «Ερωτόκριτος»

Η Θεατρική Συντεχνία, καλλιτεχνικό σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ιδρύθηκε τό 1977 στην Αθήνα. Ήταν η εποχή του δεύτερου κύματος θεατρικών ομάδων, μετά από τό πρώτο στις αρχές τής δεκαετίας του '70. Από τίς ομάδες τών χρόνων τής μεταπολιτευτικής εϋφορίας λίγες κατόρθωσαν νά επιβιώσουν. Ή τότε προβληματική γιά τά θεατρικά πράγματα δημιούργησε νέους προσανατολισμούς. Τά εργασιακά σχήματα άμφισβητήθηκαν. Μιά ανάγκη φυγής από τό μικρό θίασο γύρω από έναν «πρωταγωνιστή» ή από τούς μεγάλους θιάσους τών «θιασαρχών» οδήγησε στή σύμπτυξη θεατρικών ομάδων πού μέ τή μορφή «συνεργατικών» ή εταιριών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα άλλαξαν και τίς σχέσεις μεταξύ τών συνεργαζομένων μελών του.

Νομίζουμε ότι οι ομάδες γιά τίς όποιες μιλάμε δέν κατάφεραν ακόμα παρά νά κάνουν τά πρώτα τους βήματα, και μάλιστα πολύ δειλά και πολλές φορές, ακόμα και σέ περιπτώσεις «έπιτυχίας» καλλιτεχνικής και «οικονομικής», πολύ συντηρητικά.

Η Θεατρική Συντεχνία θεωρεί ότι τώρα αρχίζουν νά δημιουργούνται οι προϋποθέσεις γιά τήν καλλιτεχνική ώριμηση τών μελών τών ομάδων αυτών. Μέχρι τώρα τά πράγματα βοηθούσαν αλλά στή συνειδητοποίηση τών νέων αυτών ήθοποιών, οι όποιοι πολλές φορές αποτελούσαν σύνολο έτερόκλητων στοιχείων μέ καλές προθέσεις και πού τώρα αρχίζουν νά γίνονται επαγγελματίες. Γιά νά προχωρήσουμε όμως πέρα από τή σημερινή κατάσταση, χρειάζονται οι συνθήκες εκείνες πού θά έπιτρέψουν τήν καθημερινή άπρόσκοπτη και άσκητική προσήλωση τών ήθοποιών στήν άσκησή τους· κάτι πού χρόνια τώρα ζητούν οι νεώτεροι. Ακόμα χρειάζονται οι δυνατότητες γιά έννέμηση τών ανθρώπων του Θεάτρου πάνω σέ έξωελληνικά θεατρικά συμβάντα και έξελίξεις πού μάς άφορούν. Όχι γιά νά μάς άποδείξουν πόσο «ύστεροϋμε», αλλά γιά νά μάς πείσουν πόσο άπλά είναι τά όσα «μαγικά» συμβαίνουν, άν πίσω άπ' όλα αυτά ύπάρχει ή «τεχνική», οι «τεχνίτες» και ή «προσωπική δημιουργία» (βλέπετε δέ μιλάμε γιά καλλιέργεια γιατί πιστεύουμε ότι σ' αυτό δέν ύστεροϋμε).

Όμως δύο βασικές προϋποθέσεις είναι άναγκαίες: Η πρώτη - και περισσότερο εύκολη, θά λέγαμε - είναι νά ύπάρξει μία πιο μόνιμη και σταθερότερη μορφή χορηγία γιά τούς θιάσους πού θά διαθέτουν δείγματα και έχέγγυα εργασίας στόν τομέα τής θεατρικής αναζήτησης. (Πολύ γενική, πράγματι, διατύπωση γιά μία είδική είμαστε στή διάθεση παντός ένδιαφερομένου).

Η δεύτερη -άρκετά δύσκολη- είναι ή κάποιου είδους συνένωση τών δυνάμεων στόν συγκεκριμένο

θεατρικό χώρο. Ο χώρος αυτός, νομίζουμε, είναι πολυδιασπασμένος, κάτι πού δέν χρεώνεται άρνητικά, αλλά αντίθετα ή πολυδιάσπαση αυτή τού χαρίζει μία πολύ ένδιαφερουσα πολυφωνία. (Και αυτή ή διατύπωση είναι γενική και άόριστη... σίγουρα θά επανέλθουμε άναλυτικά και συγκεκριμένα).

Αλλά άς μιλήσουμε γιά τήν ίδια τή Θεατρική Συντεχνία.

Μέ βάση τίς παραπάνω έκτιμήσεις, άπόψεις και προθέσεις, ή θεατρική Συντεχνία προσπαθεί όλα αυτά τά χρόνια, έκτός από τό νά επιβιώσει, νά άσχοληθεί μέ τά στοιχεία πού θεωρεί πρωταρχικά γιά τήν καλλιτεχνική έπάρκεια τών μελών της. Μέ στόχους:

- τό άνέβασμα ελληνικών έργων και τήν άνίχνευση τής παράδοσης μέσα από τό πείραμα και τήν έρευνα μέ σύγχρονα θεατρικά μέσα.

- τήν παρουσίαση «κλασικών» κειμένων του θεάτρου, λαϊκών ή έντεχνων στήν Ελλάδα και στό έξωτερικό.

- τήν πληροφόρηση του ελληνικού κοινού γιά σύγχρονες άντιλήψεις πού επικρατούν στόν διεθνή χώρο μέσα από μετακλήσεις ξένων θιάσων και διοργάνωση διεθνών θεατρικών συναντήσεων και συνεδρίων.

Γιά τούς στόχους αυτούς έχουμε κάνει ως τώρα τέσσερις παραγωγές (Ο Αλέκος μέ τα κυδωνία, Χριστός Πάσχω, Ερωτόκριτος, Άλκηστις). Έχουμε μετακαλέσει και έχουν παίξει στό θέατρο «Αβέρωφ» όπου στεγαζόμαστε περισσότερα από δεκαπέντε ξένα θεατρικά συγκροτήματα. Παράλληλα, συμμετείχαμε σέ φεστιβάλ του έξωτερικού (Οξφόρδη, Λούμπλιν, Βισμπάντεν, Δουβλίνο) και παίξαμε σέ μεγάλα θέατρα τής Στοκχόλμης, του Όσλο και του Έλσινκι.

Τώρα τό καλοκαίρι ή θεατρική Συντεχνία κάνει μία στροφή στό «κλασικό» ρεπερτόριο αρχίζοντας μέ Σαίξπηρ. Ετοιμάζει τή «Δωδεκάτη Νύχτα» στή μετάφραση του Β. Ρώτα και σκηνοθεσία Ν. Αρμάου. Τά σκηνικά είναι του Β. Φωτόπουλου και ή μουσική τής Α. Πλάτωνος και παίζουν οι ήθοποιοί: Κ. Αθανασίου, Ν. Αιβαλής, Ν. Αρμάος, Έ. Βουτυρά, Ν. Γαλιάτσος, Ν. Κούρος, Γιόρια Λαμπροπούλου, Α. Μανδάλιος, Α. Μιχόπουλος, Α. Παντελάκη.

Ακόμα οργανώνει τή «Διεθνή Θεατρική Συνάντηση '83» από τέλος Ιουνίου έως τέλος Αύγουστου μέ τίς ακόλουθες συμμετοχές: Ελλάδα: Θεατρική Συντεχνία, Πειραματική Σκηνή Τέχνης Θεσσαλονίκης. Πολωνία: Τεάτρ Σπουτσέσνυ. Ιταλία: Νίκολο Τεάτρο ντί Ποντεντέρα, Τεάτρο ντελά Φορτούνα. Δανία: Όντίν Τεάτερ, Φάρφα.

Τό καλό τό παλικάρι δέν αλλάζει μονοπάτι

**‘Η πορεία
της ‘Αλλαγής στην ΕΡΤ
καί μιά
από τίς αναπολιτικές ιστορίες
του κ. Ντάκ**

Σχεδόν ένιαία άπορία στό άρδρo του πρώτου τεύχους μέ τίτλο «Τό όραμα της ‘Εσπερίας» σπάθηκε τό έρώτημα όσων είχα την εύκαιρία νά κουβεντιάσω άπ’ εύθείας: Βρίσκεis πώς στην ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου δέν έχει γίνει κανένα δετικό βήμα;

‘Εκρινα λοιπόν άπαραίτητο νά άπαντηθεί αυτό τό έρώτημα, πού άπ’ τή διατύπωση του κιόλας μάς παγιεύει συχνά σέ λαθεμένες έκτιμήσεις.

Απ’ τόν καιρό πού ή Νέα Διοίκηση διαδέχτηκε τή διακυβέρνηση της Δεξιάς, όπωσδήποτε ή τηλεόραση έκανε βήματα. ‘Υπογράφηκαν συλλογικές συμβάσεις μέ ήθοποιούς και σκηνοθέτες, έγκρίθηκαν σοβαρά ποσά γιά τή χρηματοδότηση σήριαλ έτσι ώστε νά είναι έφικτή ή παραγωγή πιό φιλόδοξων σειρών, αύξήθηκαν οι ήμέρες γυρίσματος γιά τίς κάθε είδους έπιμορφωτικές έκπομπές, λειτούργησε και ό θεσμός των τηλεταινιών δηλ. της χρηματοδότησης σενάριων νέων σκηνοθετών κλπ.

Τέλος, «άνοιξαν» οι δουλειές, και τή στιγμή αυτή όλοι σχεδόν οι τεχνικοί του κινηματογράφου βρήκαν άπασχόληση σέ τηλεοπτικές παραγωγές. Βήματα σημαντικά πού όφείλονται -δέν μπορεί κανείς νά τό άρνηθεί- στις έπιλογές της Γενικής Διεύθυνσης της Ε.Ρ.Τ. δηλ. του κ. Ρωμαίου.

Βήματα λοιπόν έγιναν. ‘Αλλά πρός ποιά κατεύθυνση; Πόσο τελικά μπόρεσαν οι έξελέξεις αυτές νά συνδέσουν ένα ποιοτικά «άλλαγμένο» πρόγραμμα;

Θά άπαντήσω στα έρωτήματα αυτά μέ μιά διδακτική ιστορία άφου μιά παραβολή είναι σχετικά τό καλύτερο εργαλείο γιά τήν κατανόηση της πραγματικότητας. ‘Η ιστορία αυτή γράφτηκε ειδικά γιά τήν ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου: κάθε άλλη όμοιοτήτά της μέ πρόσωπα και καταστάσεις της «‘Αλλαγής» είναι -έντελώς είλικρινά- έξω από τίς προθέσεις μου.

‘Η ιστορία του κήπου του τζαμιού

‘Όταν ό κ. Ντάκ έλαβε τήν πρόσκληση του καινούργιου ιμάμη πού τόν καλούσε νά ξεναγήσουν μαζί κάποιους έπίσημους στον κήπο του τζαμιού, πέταξε άπ’ τή χαρά του. ‘Εδώ και μερικές μέρες, τούτος ό ιμάμης είχε βαλδεί νά δώσει άλλη όψη στό τζαμί, γιατί, καταπώς όλοι γνώριζαν, ό περισσότερος κόσμος αντί νά βλέπει τό ιερό τέμενος και νά πλημμυρίζει ή καρδιά του προσευχές, προτιμούσε νά γυρίζει άλλοι τό κεφάλι προσπερνώντας όλο αγανάκτηση. ‘Ο παλιός ιμάμης, ένας κακορίζικος παλιόγερος, είχε φυτέψει παντού ζαρζαβατικά, και γιά νά προστατέψει τή σοδειά του, είχε βάλει όλόγυρα δάμνους άγκαθωτούς και τσουνκινίδες.

‘Ετσι όλοι άνάσαναν σάν έμαδαν πώς ό διάδοχός του πήγε αυτοπροσώπως στον ντόπιο κηπουρό κ. Ντάκ και του άνέδωσε νά φτιάξει τά σχέδια γιά νά ξαναφυτευτεί ό κήπος του τζαμιού άπ’ άρχής. Μάλιστα, λίγο άφου ό ‘Ιμάμης βγήκε άπ’ τό κατάστημα του κ. Ντάκ, ή έκατόχρονη έπιγραφή «ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΙΣ ΚΗΠΩΝ», (γιατί ή έπιχείρηση ήταν εκεί άπ’ τόν καιρό του παλπού-Ντάκ) άντικαταστάθηκε άπό μιά καινούργια πού έγραφε: «ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΚΗΠΟΥΡΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΕΜΕΝΟΥΣ»!

Και νά πού τώρα τόν καλούσαν νά πει τά σχέδιά του σέ «ύψηλούς» καλεσμένους πού είχαν φτάσει άπ’ τό ‘Ικόνιο. Φόρεσε τίς γιορτινές του παντούφλες, και μέ τά σχέδια σ’ ένα καλάδι ό κ. Ντάκ έτρεξε στό τζαμί γεμάτος ένθουσιασμό: ...τί μιγκόνιες και τί πλατύφυλους μοσχομυριστούς βασιλικούς, τί γαζίες και τί χρωματιστά γιούλια σκόπευε νά τους πει... ‘Εδώ δά φύγουν όλα τά άγκαθωτά φυτά -δά τους έλεγε- και δά φυτευθούν δυό φοινικόδεσνδρα γιά νά σκιαζονται όσοι περαστικοί θέλουν νά ξαποστάσουν και νά συλλογιστούν: ό κήπος του τζαμιού δά γίνει τόπος φιλόξενος: γιά νά ξεκουράζονται τά μάτια και νά γαληνεύει ή ψυχή. Και μετά πάλι δά τους έδειχνε τά παρτέρια μέ τά ζαρζαβατικά και δά τους έλεγε: - ‘Εκεί δά γίνει ένα χαρούμενο ξέφωτο γιά νά παίζουν τά παιδιά. Γύρω γύρω δά φυτευτούν... και δός του σχέδια και όνειρα...

Μπρός ό ιμάμης και πίσω οι καλεσμένοι και παραπious ό κ. Ντάκ περίμενε νάρθει ή ώρα του. ‘Ο ιμάμης, άφου έξήγησε στους καλεσμένους σέ τί άδλια κατάσταση βρήκε τόν κήπο σάν έφτασε πριν λίγες μέρες, συνέχισε:

-Μέ τή βοήθεια του κ. Ντάκ οι τσουνκινίδες δά ξεριζωθούν και δά καθαριστούν! (αύριο κιόλας) σκεφτόταν ό κ. Ντάκ πανευτυχής).

-Δείτε αυτούς έδώ τους άγκαθωτούς δάμνους (δός τους νά καταλάβουν φώναζε μέσα του ό κ. Ντάκ)... δά πάρουν πάλι τό χρώμα τους: δά ξαναζωντανέψουν (και πριν ό κ. Ντάκ προλάβει νά άναρωτηθεί άν τ’ αυτιά του άκουγαν καλά, ό ιμάμης συνέχισε:) - ‘Ελπίζω πώς έτσι δά προστατέψουν αποτελεσματικά τήν παραγωγή μας άπό τά χαμίνια του δρόμου και τους κλέφτες. Βέβαια, τέτοιου είδους άγκαθωτά φυτά πρέπει νά κλαδεύονται τακτικά σέ ώραία σχήματα, ώστε νά μή δίνουν τήν απαράδεκτη γιά δημόσιο χώρο εικόνα πού δίνουν μέχρι σήμερα. Στα παρτέρια, δά προσέσουμε μπάμιες και κολοκυνθάκια, πού-σημειώστε- μέχρι τώρα είχαν έντελώς παραμεληθεί. Κι όσο γιά τά ύπόλοιπα ζαρζαβατικά, έλπίζουμε πώς μέσα στη χρονιά δά διπλασιάσουμε τήν παραγωγή μας. Δέν είναι έτσι κ. Ντάκ;

-Πώς, πώς, άπάντησε ό κ. Ντάκ άφηρημένος, καθώς λίγο έλειψε νά σκοντάψει σ’ ένα αντιπαθητικό λάχανο: θαρρείς μάλιστα πώς τό λάχανο τόν κοιτάζε κοροϊδευτικά.

Μετά άπό μιά ώραία θραδιά όπου οι καλεσμένοι εύφράνθηκαν και διασκέδασαν, ό κ. Ντάκ καληνύχτισε τόν εύχαριστημένο ιμάμη σκεπτικός.

‘Απόρησαν οι περαστικοί καθώς αντίκρυσαν τό κατάστημα του κ. Ντάκ τήν άλλη μέρα. Τώρα κρέμονταν δυό έπιγραφές απέξω:

‘Η μία ήταν ή παλιά πού ήξεραν:
«ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΙΣ ΚΗΠΩΝ»

‘Από κάτω, μιά άλλη πιό μικρή, συμπλήρωνε:
«ΔΕΝ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΕΙΣ ΜΠΟΣΤΑΝΙΩΝ»

Είναι πιστεύω φανερό πώς, όπως και στους κήπους ενός τζαμιού, έτσι και στην τηλεόραση μπορούν να υπάρχουν διάφορα «μοντέλα» βελτίωσης. Ο κ. Ρωμαίος διάλεξε τη βελτίωση του προϋπάρχοντος Δεξιού μοντέλου. Προσθέτοντας ίσως μπάμιες και κολοκυθάκια πλάι στα υπόλοιπα ζαρζαβατικά. Άκόμα βελτιώνοντας την ποιότητα των ζαρζαβατικών (δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη η φανερή βελτίωση του ξένου προγράμματος). Όμως ο κ. Ρωμαίος δέ σκέφτηκε -ή δεν τόλμησε- να φυτέψει ένα φοίνικα και γύρω παρτέρια με λουλούδια. Χωρίς λοιπόν να μπορεί κανείς να τον κατηγορήσει πώς δεν έκανε βήματα, μπορεί κάλλιστα να χαρακτηρίσει τα βήματα αυτά σαν έκφραση των βαθύτερων πόθων της Δεξιάς που σίγουρα αναγάλιασε στη σκέψη του πολιτικού κόστους που θα πλήρωνε για να πετύχει τις βελτιώσεις αυτές και όσες θα ακολουθήσουν προς την κατεύθυνση του «νοικοκυρέματος» και του εκσυγχρονισμού.

Άλλωστε τίποτα δεν είναι πιο ένδεικτικό των μεθόδων που επικρατούν, από τα ίδια τα

πρόσωπα που έρχονται να υλοποιήσουν τις μεθόδους αυτές. Οι επιλογές της Δεξιάς είχαν αναδείξει κάποια άτομα (παραγωγούς, σκηνοδότες κλπ) που με τα χρόνια μπόρεσαν να «διακριθούν» στο δοσμένο μοντέλο. Με την καινούργια Διοίκηση, τα άτομα αυτά θεωρήθηκαν «ξεπερασμένα».

Πρίν όμως κλείσει χρόνος, ένας-ένας έκαναν την εμφάνισή τους στην τηλεόραση που, όπως φαίνεται, τους αναζητά. Αφού δεν υιοδετήθηκαν νέες μέθοδοι (ή ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου λειτουργεί ακόμα με τον κανονισμό της ΕΡΤ του κ. Λάμψα!) φυσικό ήταν οι «καινούργιοι» να υστερούν σε αποτελεσματικότητα από τους «παλιούς». Με τον ίδιο τρόπο που αν κανείς επιχειρήσει να ανοίξει ένα λάκο χρησιμοποιώντας αντί για αξίνα την αιχμή ενός «κομπρεσέρ» θα απογοητευτεί γρήγορα από την... τεχνολογία! Άλιμονο σ' αυτούς που επιμένουν να χειρίζονται καινούργια εργαλεία με παλιούς τρόπους. Θα επιβεβαιώνουν απλώς το αναντικατάστατο της αξίνας, προσφέροντας τον όβολό τους στο δυνάμωμα της συντήρησης και του σκοταδισμού.

Θέλετε και στοιχεία; Οι ελπίδες της ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου προκειμένου να «θγει γέλιο» στράφηκαν εδώ και κάμποσο καιρό στα σκονιομένα ράφια του «κομμένου» παρελθόντος. Έτσι, μετά την απελλιπτική αποτυχία διαφόρων «πρασινοφρουρικών» συνταγών, αναζητήθηκαν οι παλαιοί μάγειροι: αφού οι στόχοι παράμειναν ίδιοι ήταν φυσικό αυτοί νάναι και οι πιο κατάλληλοι. Κι εκείνοι που άλλοτε εκφράζαν ναυτία και αγανάκτηση για ορισμένα ονόματα δημιουργών και παραγωγών, φορέσαν τώρα τα χαμόγελά τους και υποδέχτηκαν το «νέο κύμα, το παλιό, το μέγα», των ηλικιωμένων εφήθων της τηλεόρασης που «άνεκληθηκαν έσπευσμένως εις ένεργόν ύπηρεσιαν»: Δαλιανίδης σέ οικογενειακά στιγμιότυπα αλλά και εξαιρετικοί ήθοιοι (πλήν όμως σέ... ξαναζεσταμένες συνταγές) όπως ο Κωνσταντίνου, ο Ρηγόπουλος, ή Καλογεροπούλου, ο Βουτσάς και άλλοι. Άκόμη, στο πρόγραμμα του Πάσχα είχαμε και πάλι ταινία του λαογράφου κ. Ν. Μάτσα που πολύ μάς έλειψε αφ' ότου -εδώ και έναμισι χρόνο- είχε θεωρηθεί η «κορωνίδα» της ψευτοεπιστημονικής και λυρικολαϊκής επίφασης. (Ξέρω πώς η ταινία του κ. Μάτσα ήταν πολυβραβευμένη αλλά και οι υπόλοιπες ταινίες του κ. Μάτσα που προβάλλονταν απ' τις προηγούμενες διοικήσεις ήταν τό ίδιο πολυβραβευμένες και τό ίδιο άφορητες).

Με τέτοια λοιπόν σημάδια, ποιός θα περίμενε μία ουσιαστική αλλαγή ιδεολογικού μοντέλου στο μέλλον;

Και με τούτο τό έρώτημα φτάνουμε στο κατώφλι κάποιων άλλων πολύ πιο σημαντικών ερωτημάτων:

Πώς δάπρεπε λοιπόν να είναι μία «σοσιαλιστική τηλεόραση»; Ποιές δάταν οι σωστές επιλογές για μία Διοίκηση σαν κι αυτήν που ανέλαβε έναμισι χρόνο πρίν, εκπροσωπώντας μία κυβέρνηση που είχε πάρει απ' τό λαό την έντολή της Άλλαγής; Και πώς υλοποιείται τό εναλλακτικό προτεινόμενο μοντέλο σ' αντίθεση με τό σημερινό μοντέλο βελτίωσης των προϋπαρχόντων; Τέλος πώς γίνεται χειροπιαστό τό έπιχειρημα ότι μία συνεχής ποιητική βελτίωση του σημερινού προγράμματος της ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου ΔΕΝ οδηγεί ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ σέ μία τηλεόραση ποιότητας (τουλάχιστον με κριτήρια που να συμβιβάζονται με μία προοδευτική ιδεολογία που θέλει κάθε τόσο να διακηρύσσεται από άλλους κρατικούς φορείς διαμόρφωσης της ιδεολογίας όπως για παράδειγμα τό Υφυπουργείο Νέας Γενιάς;)

Η ανάγκη απάντησης σ' όλα αυτά τά έρωτήματα καλεί για μία σειρά κειμένων. Θα προσπαθήσω στα έρχόμενα τεύχη να επιχειρήσω ένα τέτοιο πλησίασμα όχι σέ κανονικές συνέχειες αλλά όποτε οι περιστάσεις τό έπιτρέπουν. Η πρόδεσή μου στα άρδρα αυτά δά είναι να έκτεθούν μερικές από τις σκέψεις που πρίν από ένα περίπου χρόνο προσπάθησα να υποστηρίξω σαν ειδικός σύμβουλος της ΕΡΤ του κ. Ρωμαίου και είχαν σαν αποτέλεσμα να... δέσω έαυτόν έκτός της Έθνικής Τηλεόρασης! Οι δέσεις αυτές δέ φιλοδοξούν να δώσουν ορισμένες απαντήσεις, αλλά όπωσδήποτε επιχειρούν και ίσως να διαμορφώσουν μία αναζήτηση που τελικά δά οδηγεί στίς ζητούμενες απαντήσεις.

Μένης Θεοδωρίδης

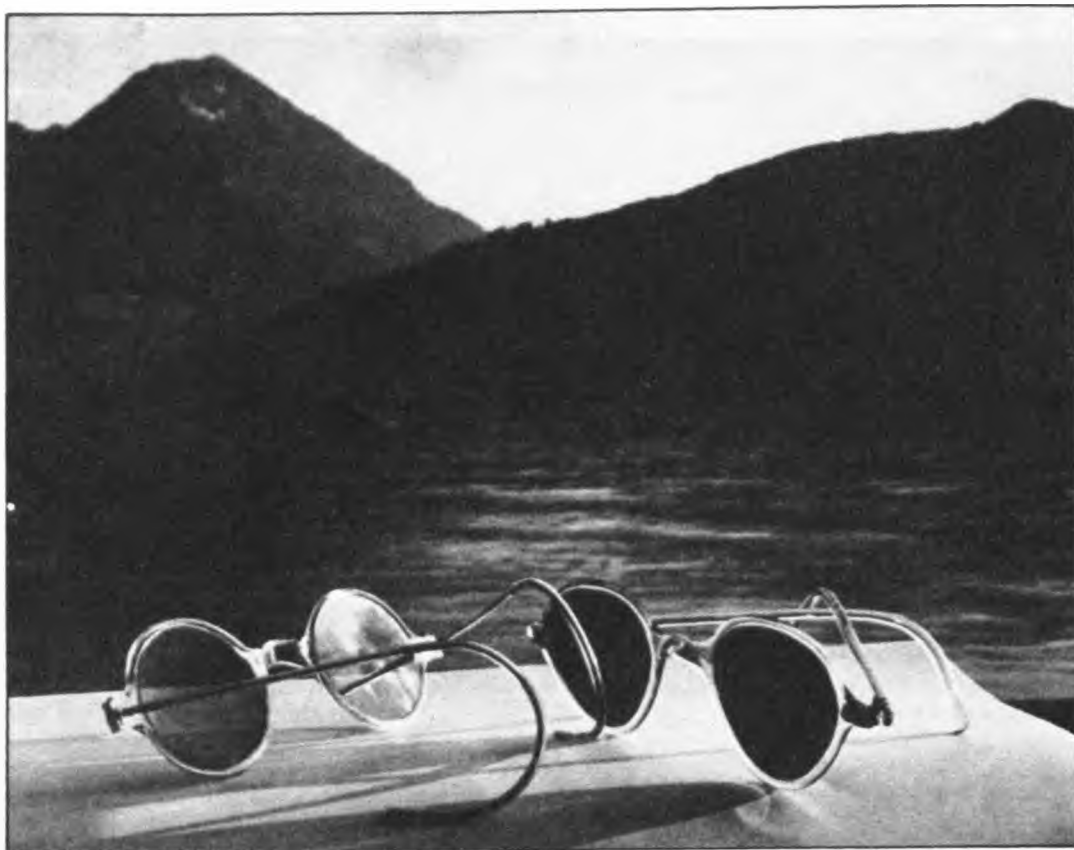
Ο Χρήστος Βαλλιάνος συζήτησε στο Παρίσι με τον Έτιέν Μπαλιμπάρ, φιλόσοφο συνεργάτη του Λουί Άλτουσέρ και συντονιστή του Συνεδρίου για «Τό ξργο του Μάρξ, εκατό χρόνια μετά» που παρουσιάσαμε στο προηγούμενο τεύχος.

Ο Έτιέν Μπαλιμπάρ μιλάει στο «Σχολιαστή»

Θά ήθελα νά αναφερθούμε σέ ορισμένα σημεία τής πρόσφατης θεωρητικής σου δουλειάς. Νομίζω ότι στά περισσότερα από τά άρθρα και τίς παρεμβάσεις σου τών τελευταίων χρόνων βρίσκουμε κάποιες «τολμηρές» εκφράσεις και διατυπώσεις που ένδεχομένως σοκάρουν εκείνους που σέ θεωρούσαν σάν έναν κατεξοχήν «ορθόδοξο» μαρξιστή. Χαρακτηρίζεις για παράδειγμα τόν μαρξισμό σάν μιá «θεωρητική ιδεολογία», ή ακόμα αναφέρεσαι στην «πέρα του μαρξισμού» θεωρητική πραγματικότητα. Παράλληλα φαίνεται νά επιμένεις λιγότερο στή θέση γιά τίς δύο θεωρίες (ιστορικός και διαλεκτικός υλισμός) που συγκροτούν τόν μαρξισμό, ή γιά τόν επιστημονικό χαρακτήρα τής μαρξιστικής θεωρίας. Θά μπορούσες ένδεχόμενα νά εξηγηθείς σχετικά μ' αυτές τίς διαφοροποιήσεις;

Καταρχήν θά πρέπει νά κάνω τήν παρατήρηση ότι μιá εκφραση δέν είναι δυνατόν νά οριοθετείται ταυτόχρονα και μέ τόν ίδιο τρόπο από τόν δογματισμό αφενός και τόν σκεπτικισμό ή τόν σχετικισμό αφετέρου. "Αν ορισμένες μου διατυπώσεις φάνηκαν «τολμηρές», όπως λές, είναι κυρίως γιατί θέλησα νά οριοθετηθώ κατά πρώτο λόγο και αποτελεσματικά από τόν δογματισμό. Υπάρχουν όμως και κάποιοι άλλοι λόγοι που σχετίζονται μέ τά συμπεράσματα και ορισμένες ιδιομορφίες τής θεωρητικής δουλειάς τήν τελευταία αυτή περίοδο. Γιά νά μιλήσουμε γι' αυτά ακριβώς τά συμπεράσματα ή τίς ιδιομορφίες θά πρέπει νά πάμε λίγα χρόνια πίσω.

Η συζήτηση σχετικά μέ τίς δύο θεωρίες που συναποτελούν τό μαρξισμό αναπτύχθηκε όπως ξέρεις στά τέλη τής δεκαετίας του '60. Στήν ουσία όμως τό πρόβλημα είχε τεθεί πολύ νωρίτερα από τόν Στάλιν που είχε παρουσιάσει τόν ιστορικό και τόν διαλεκτικό υλισμό σάν δύο διακριτές επιστημονικές ενότητες σέ μιá σχέση υπαγωγής του ιστορικού στον διαλεκτικό υλισμό που γινόταν αντίληπτος σάν ή γενική θεωρία των νόμων εξέλιξης τής φύσης και τής κοινωνίας που επέτρεπε στους «φύσει» κατόχους της τή διατύπωση των ιδιαίτερων μεθόδων τής φυσικής και του κινηματογράφου, τής βιολογίας και τής αρχιτεκτονικής. Σέ μιá τέτοια αντίληψη ό ίδιος ό επιστημονικός χαρακτήρας του ιστορικού υλισμού συνάγεται και κατοχυρώνεται από τόν επιστημονικό χαρακτήρα του διαλεκτικού υλι-

σμού.

Απέναντι στή σταλινική αντίληψη του μαρξισμού αντιτάχθηκαν τήν εποχή εκείνη ορισμένοι μαρξιστές όπως ό Γκράμσι και ό Κόρς αλλά μέ ένα τρόπο που τούς όδήγησε σέ μιá, ως τό πούμε, συμμετρική θέση. Δηλαδή, ενώ ξεκίνησαν, και πολύ σωστά, νά άρνηθούν τή θέση τής υπαγωγής του ιστορικού στον διαλεκτικό υλισμό - επιστημονική θεωρία των νόμων εξέλιξης τής φύσης και τής κοινωνίας - και νά αποδώσουν στή μαρξιστική φιλοσοφία ένα καθεστώς διαφορετικό από αυτό που τής απέδιδε ό Στάλιν, όδηγήθηκαν τελικά στό νά άρνηθούν κάθε επιστημονικό χαρακτήρα στον ιστορικό υλισμό. Η άπάντηση που δόθηκε τίς περισσότερες φορές (ό ιστορικός υλισμός - κοσμαντίληψη) δέν ικανοποιεί, κυρίως γιατί διαγράφει κάθε διαφοροποίηση μεταξύ του καθεστώτος τής μιás και τής άλλης «θεωρίας».

Στά τέλη τής δεκαετίας του '60, και άφου είχε προηγηθεί ένα μεγάλο διάστημα άναζητήσεων στην κατεύθυνση συγκρότησης μιás θεωρίας τής

έν γένει θεωρητικής πρακτικής, οι έργασίες του Άλτουσέρ προσανατολίστηκαν στην παραδοχή μιás ριζικής άσυμμετρίας μεταξύ διαλεκτικού και ιστορικού υλισμού. Η άσυμμετρία αυτή θεμελιώνεται αφενός στην αντίληψη τής μαρξιστικής φιλοσοφίας σάν συνόλου θέσεων στό έσωτερικό μιás κοινωνικής πρακτικής στην όποία διακυβεύονται ζητήματα που άφορούν τό έξωτερικό τής φιλοσοφίας, και αφετέρου στην αντίληψη του ιστορικού υλισμού σάν θεωρίας τής όποίας ό επιστημονικός χαρακτήρας δέν άποδεικνύεται (όπως έξάλλου και κάθε θεωρίας) αλλά αναγνωρίζεται από τά άποτελέσματα που παράγει. Η άσυμμετρία αυτή μου φαίνεται τόσο ριζική που δύσκολα πιά θά άθροίσουμε διαλεκτικό και ιστορικό υλισμό σέ «δύο» θεωρίες. Οι θέσεις αυτές του Άλτουσέρ, όπως και τό ουσιαστικότερο μέρος τής δουλειάς του, πιστεύω ότι διατηρούν και σήμερα τήν άξία τους. Νομίζω, όμως, ότι στις θέσεις αυτές μπορούμε σήμερα νά προσθέσουμε κάποιες πρόσθετες διευκρινήσεις. Τό πλήθος και ή έκταση των παρεκκλίσεων μέ τίς όποιες

συνδέεται ή ιστορία του μαρξισμού μās επιβάλλει νά αναγνωρίσουμε ότι άν ό ή ιστορικός ύλισμός έχει σάν θεωρία έναν έπιστημονικό χαρακτήρα, έχει ταυτόχρονα ένα χαρακτήρα ιδεολογικό και μάλιστα μέ μιά διπλή έννοια. Μέ την έννοια δηλαδή της συνύπαρξης των έπιστημονικών εννοιών μέ ιδεολογικά έμπειρικά στοιχεία αλλά και της συνύπαρξης στο έσωτερικό του ιστορικού ύλισμού διαφορετικών ιδεολογικών ρευμάτων έπαναστατικών και συντηρητικών, ακόμα ίσως και «άντιδραστικών».

Η συνύπαρξη αυτή παίρνει τέτοιες μορφές πού γίνεται έκ των προτέρων αδύνατη κάθε απόπειρα αποκατάστασης της θεωρίας του μαρξισμού σέ μιά «καθαρή» μορφή. Αντίθετα νομίζω ότι σήμερα μπορούμε νά θεωρήσουμε ότι αυτό πού μπορούμε νά ονομάσουμε «παρεκκλίσεις» αποτελούν τόν ιδιαίτερο, αποκλειστικό της δρόμο μέσα από τόν όποιο αναπτύσσεται ή μαρξιστική θεωρία.

Νομίζω ότι αυτή ακριβώς ή αντίληψη γιά τή μαρξιστική θεωρία και τίς «παρεκκλίσεις» της εξηγεί κατά ένα μέρος μιά ορισμένη «στροφή» ως πρός τίς κατευθύνσεις της θεωρητικής σας δουλειάς.

Πράγματι. Μιλώντας κάπως σχηματικά, θά έλεγα ότι ή αντίληψη αυτή μās όδηγησε σέ μιά μικρή μετατόπιση του κύριου στόχου της δουλειάς μας. Σέ ένα μεγάλο χρονικό διάστημα είχαμε προσανατολιστεί στην ανάδειξη του στοιχείου της ρήξης πού εγκαινίαζε ή σκέψη του Μάρξ, όταν έθετε γιά πρώτη φορά τίς βάσεις γιά μιά έπιστημονική προσέγγιση της κοινωνικής πραγματικότητας και συνακόλουθα στο στοιχείο της ριζικής κριτικής των συγχρόνων του φιλοσοφικών και ιδεολογικών πολιτικών ρευμάτων πού ή ρήξη αυτή προϋποθέτε. Νά όμως ποιό είναι τό στοιχείο πού εισάγουμε σήμερα. Δέν μπορούμε νά άγνοούμε έπ' άπειρον τό γεγονός της ισχυρότατης άπήχησης και κατά ένα μόνιμο σχεδόν τρόπο στο διάστημα αυτό των έκάτο χρόνων από τό θάνατο του Μάρξ, αλλά ήδη και πριν άπ' αυτόν, των «παρεκκλίσεων» του μαρξισμού, και ιδιαίτερα τό γεγονός της ανεπιφύλακτης αναφοράς στο έργο του Μάρξ, συχνά της προσφυγής των πιο αντίθετικών έκδοχών στα ίδια κείμενα του Μάρξ (ό Γκράμσι και ό Στάλιν καταφεύγουν μέ την ίδια άνεση στην «Εισαγωγή του 1859»). Είμαστε ύποχρεωμένοι νά δεχτούμε ότι τουλάχιστον κατά ένα μέρος τό γεγονός αυτό έχει τίς ρίζες του στις αντιφάσεις πού είναι παρούσες ήδη στο έργο του Μάρξ, αντιφάσεις πού σπάνια έγιναν αντίληπτες από τόν Μάρξ και όσους συνέχισαν τό έργο του και των όποιων τό ξεπέρασμα έπιχειρήθηκε ακόμα σπανιότερα.

Κατά συνέπεια, ή «έπιστροφή στον Μάρξ» γιά την όποία έγινε λόγος στο Συνέδριο της Ναντέρ γιά τά 100 χρόνια από τό θάνατο του Μάρξ αποκτά πιστεύω ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο. Δέν πρόκειται γιά την έπιστροφή στην καθαρή και άνόθευτη από πλαστογραφήσεις και παραχαράξεις μορφή της μαρξιστικής θεωρίας. Δέν πρόκειται, πολύ περισσότερο γιά την έκ νέου ανακάλυψη του έπαναστατικού πυρήνα του μαρξισμού ανακάλυψη πού κάποτε χρησιμοποιήθηκε γιά νά δικαιώσει τή ρήξη μέ αυτές, γιά νά εγκαταλειφθεί ένδεχόμενα αύριο χάριν της κοινωνιολογίας του άντιολοκληρωτισμού. Η έπιστροφή στον Μάρξ σημαίνει γιά μένα κάτι έντελώς διαφορετικό από τή συγκρότηση ενός «άκόμη» μαρξισμού ή μιάς «άκόμη» όρθοδοξίας. Πρόκειται γιά μιά εργασία πάνω στις έννοιες πού έπεξεργάστηκε, ή άπλά δανείστηκε τίς δυνατότητες και συγχρόνως τά όρια των έννοιων αυτών πού άνασπώμενικά θά μετασχηματίζει ορισμένες άπ' αυτές ή θά άπορρίπτει κάποιες άλλες. Στην εργασία αυτή ή άνάλυση των «παρεκκλίσεων»

του μαρξισμού και ή συσχέτισή τους μέ τίς ιδιαίτερες αντιφάσεις και τά κενά του ίδιου του έργου του Μάρξ έχει νά παίξει ένα σημαντικό θετικό ρόλο.

Είναι ίσως έκπληκτικό τό ότι έλάχιστοι από τούς συνεχιστές του έργου του Μάρξ μπόρεσαν νά κάνουν πράξη τό «σύνθημα» της εργασίας πάνω στις έννοιες του Κεφάλαιου ή της «πολιτικής» θεωρίας πού μπορούμε νά εξαγωγήμε από τά πολιτικά του κείμενα. Κατά την προσωπική μου άποψη, από τούς πρώτους συνεχιστές του έργου του μόνο ό Λένιν και ό Μπερνστάιν μπορούν νά περιληφθούν σ' αυτούς. Γιά μέν τόν Λένιν δέν θά κάνω κανένα σχόλιο. Γιά τόν Μπερνστάιν θά ήθελα μόνο νά πώ ότι ή ιδιαίτερα προσεκτική εργασία του πάνω σέ όρισμένες έννοιες του Κεφάλαιου του επέτρεψε νά θέσει όρισμένα ερωτήματα αδιανότητα γιά άλλους συγχρόνους του μαρξιστές όπως ό Κάουτσκι και ό Πλεχάνωφ. Βέβαια, ό Μπερνστάιν έπέσυρε την δριμεία κριτική του Λένιν. Αλλά όταν έχουμε νά κάνουμε μέ μιά εργασία πάνω στις μερικά ή σφαιρικά έπεξεργασμένες έννοιες, τά κενά και τίς άποσιμήσεις του Μάρξ ή κατεύθυνση και τά τελικά αποτελέσματα μιάς τέτοιας εργασίας δέν μπορούν νά είναι έγγυημένα έκ των προτέρων.

Είναι ίσως σχετικά γνωστό στη Γαλλία αλλά νομίζω πρακτικά άγνωστο στην Ελλάδα ότι διαγράφηκες από τό Γαλλικό ΚΚ πριν από δύο ακριβώς χρόνια μετά από τή δημοσίευση στο γαλλικό τύπο ενός άρθρου σου μέσω του όποιου άσκούσες δημόσια κριτική κατά της πολιτικής της ήγεσίας του Κόμματος στο ζήτημα των μεταναστών, χαρακτηρίζοντας τό ίδιο τό Κόμμα διαβρωμένο από την ιμπεριαλιστική ιδεολογία (σωβινισμός, ρατσισμός, ξενοφοβία) της γαλλικής κοινωνίας. Πώς βλέπεις σήμερα τή σχέση σου μέ τό Γαλλικό Κ.Κ. και την πολιτική γενικότερα;

Είναι αλήθεια ότι στην περίοδο πριν τίς προεδρικές εκλογές ή ήγεσία του Κόμματος είχε πάρει την άπόφαση νά ξεμπερδέψει τό συντομότερο δυνατό μέ τούς διάφορους «άντιρρησίες». Σ' όλη εκείνη την περίοδο ξεραμε ότι ή ποιή της διαγραφής κρεμόταν καθημερινά πάνω από τά κεφάλια μας. Πολλοί σύντροφοί μου, τότε ακριβώς άπεχώρησαν. Έγώ προσωπικά ποτέ δέν είδα την παραμονή μου στο Κόμμα σάν μιά πρωταρχική, πάση θυσία επιδίωξη. Όρος άπαράβατος γιά την κομματική μου ένταξη ύπήρξε ή δυνατότητα της προσωπικής μου έκφρασης. Υποστήριξα τίς προσωπικές μου άπόψεις χωρίς νά συμβιβαστώ, τόσο στο 22ο Συνέδριο, όταν τό Κόμμα απέσυρε από τό πρόγραμμα του την έννοια της δικτατορίας του προλεταριάτου, όσο και στο 23ο Συνέδριο, όταν έπέριψε στο Σοσιαλιστικό Κόμμα όλες τίς ευθύνες γιά τή ρήξη της ένωμένης Αριστεράς.

Σήμερα πολλοί από τούς συντρόφους πού διαγράφηκαν εκείνη την περίοδο ή άργότερα από τό Κόμμα βρίσκονται συσπειρωμένοι γύρω από μιά ομάδα πρωτοβουλίας, τίς Rencontres Communistes και επιδιώκουν την επανένταξή τους στο Κόμμα. Παρ' όλο πού έκτιμώ την πολιτική σκέψη των περισσότερων άπ' αυτούς, προσωπικά δέν μπορώ νά τούς ακολουθήσω στις πολιτικές τους πρωτοβουλίες της άνευ όρων υποστήριξης της Κυβέρνησης.

Δέν έπεδίωξα ποτέ νά άποχωρήσω από τό Κόμμα, είτε νά προκαλέσω τή διαγραφή μου γιατί πίστευα ότι δέν ήταν δυνατόν νά κάνεις πολιτική έξω από τό Κομμουνιστικό Κόμμα. Τό πρόβλημα είναι ότι σήμερα στη Γαλλία δέν μπορείς νά κάνεις πολιτική ούτε μέσα από τό Κομμουνιστικό Κόμμα...

Ό έθνικισμός του Γ.Κ.Κ.

(άπόσπασμα άπ' τό άρθρο του Ε. Μπαλιμπάρ πού δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Nouvel Observateur τό Μάρτιο του 1981 και στάθηκε άφορμή γιά τή διαγραφή του άπ' τό κόμμα).

Πώς εξηγούνται οι διαταγές του άντιαποικιοκρατισμού του Γαλλικού ΚΚ, ιδιαίτερα άπέναντι στην Άλγερία, πού ώστόσο ανέλαβε όλους τούς κινδύνους μιάς κινητοποίησης κατά των πολέμων στο Ρίφ και στην Ίνδοκίνα; Αναμφισβήτητα, θά πρέπει κατ' άρχήν νά υπενθυμίσουμε έδώ, σέ αντίθεση μέ τούς μύθους περί αυθόρμητης «ταξικής συνείδησης», τά μόνιμα αποτελέσματα πού δημιουργεί ή ύπαγωγή σ' ένα ιμπεριαλιστικό έθνος του όποιου τά άποικιακά (και νέο-άποικιακά) κέρδη προσφέρουν ορισμένα «ψίχουλα» στους εργαζόμενους και κατά συνέπεια στις όργανώσεις τους. Αναμφισβήτητα, θά πρέπει νά υπενθυμίσουμε τό γεγονός των σημαντικών προσβάσεων του Κόμματος στην Άλγερία, σ' έναν ευρωπαϊκό πληθυσμό πού μπορούσε ακόμα δυσκολότερα νά υπερνικήσει τίς αυταπάτες και τά άλλοθι της «εκπολιτιστικής άποστολής» της Γαλλίας. Ιδιαίτερα όμως πρέπει νά υπενθυμίσουμε τόν έθνικισμό του ΓΚΚ, αυτό τό έκπληκτικό συμπύκνωμα αντιφάσεων, όπου διαπλέκονται ή παράδοση σχετικά μέ τόν πατριωτικό ρόλο της εργατικής τάξης στην περίοδο της Αντιφασιστικής Αντίστασης και ό χειρότερος σωβινισμός μιάς «μεγάλης δύναμης», δύο στοιχεία πού έμπεδώνονται πλήρως κάτω από την έπίδραση και τό μιμητισμό του σοβιετικού έθνικισμού.

Είναι πράγματι αρκετά σαφές σήμερα ότι ένας τέτοιος έθνικισμός καθόλου δέν είναι άσυμβίβαστος -τό αντίθετο μάλιστα- μέ την έκφυλισμένη εκείνη μορφή διεθνισμού στην όποία μās είχε όδηγήσει ή άνευ όρων υπεράσπιση του Σοβιετικού κράτους από τό όποιο οι έπαναστάτες όλου του κόσμου περιέμεναν άν όχι την άπαραίτητη ύποστήριξη, τουλάχιστον τό «χαίρε». Ό έθνικισμός αυτός μ' εκείνον τόν διεθνισμό μπορούσαν νά άλληλοπεριμοδοτούνται και νά άλληλοαποκρύπτονται.

Από την άλλη πλευρά οι Άλγερινοί (σέ αντίθεση μέ τούς Βιετναμέζους) δίνανε τή μάχη της άνεξαρτησίας τους κάτω από μιά ιδεολογία διαφορετική από τή δική μας. Η Μέκκα τους δέν ήταν αυτή του Κομμουνισμού. Προκειμένου τό κόμμα νά άνιχνεύσει μαζί τους τρέπους κοινής δράσης θά έπρεπε νά ξεπεράσει τόν έθνικισμό στους κόλπους του και νά σχετικοποιήσει την αντίληψή του γιά τό χωρισμό του κόσμου σέ «στράτοπεδα». Άπ' ό,τι φαίνεται κάτι τέτοιο ήταν πάνω από τίς δυνάμεις του.

(...) Θά επαναλάβω γιά μιά ακόμα φορά πώς τό κόμμα δέν αποτελεί φρούριο στο έσωτερικό ενός άλλου φρουρίου, δέν είναι δηλ. ένας περιφραγμένος χώρος μέσα στη γαλλική κοινωνία, προστατευόμενος λόγω της φύσεως και της ιστορίας του από την εξέλιξη και τίς κρίσεις πού διατρέχουν την τελευταία. Ακριβώς γι' αυτό δέν πρέπει νά μās έκπλησσει τό γεγονός ότι παρουσιάζεται σήμερα διάτρητο από τούς χειρότερους πειρασμούς και αναβιώσεις του μοραλισμού και του ρατσισμού πού πολιορκούν τή γαλλική κοινωνία. Η χωρίς προηγούμενο κρίση του κόμματος δέν μπορεί νά άντιμετωπιστεί σοβαρά σάν ένα μεμονωμένο φαινόμενο. Αντανakλά μέ τόν τρόπο της κρίσης της γαλλικής κοινωνίας πού και αυτή έντάσσεται σέ μιά άπειλητικότερη παγκόσμια κρίση.

γράμματα πού λάβαμε

Αθήνα 6.5.83

Φίλοι του Σχολιαστή,

Επιτρέψτε μου να πω δυό λόγια σχετικά με το άρθρο της 'Αν. Λαζαρίδου στο τεύχος Νο 2.

Δέν ξέρω τους πραγματικούς σκοπούς, μυστικούς ή φανερούς, της κοπέλας, αλλά αν ήθελε να τα ψάλλει του Π. Ευθυμίου για την προσχώρησή του στην «Αλλαγή» σαν σύμβουλος στο Υπουργείο Νέας Γενιάς, θα μπορούσε, φαντάζομαι, να βρει άλλα επιχειρήματα, κι όχι χρησιμοποιώντας την περίπτωση της σκυλευσης του ναυτεργάτη Ζαρέντη. Γιατί για σκυλευση πρόκειται, αγαπητοί...

Οι ναυτεργάτες του Πειραιά, ανεξάρτητα από παρατάξεις (πλην των προσκειμένων στο «Κόμμα του Λαού») ταράχτηκαν από το γεγονός, όχι βέβαια του όδυνήρου θανάτου (συντηθισμένα τα βουνά απ' τα χιόνια), αλλά από τη βάρβαρη μεταχείριση του νεκρού - κάποιον άλλο πριν κάμποσα χρόνια, αντίθετοι στην ιδεολογία με τους σημερινούς πτωματολόγους, αλλά συγγενείς στον κανιβαλισμό, κρέμασαν στην πλατεία των Τριγώνων τα κεφάλια του 'Αρη Βελουχιώτη και των συντρόφων του.

Ας σκεφθεί λίγο η κοπέλα (μαζί κι ο Κ. Β. με το σφηνοειδές σημείωμά του) τι θα γινόταν αν οι γνωστοί «συνδικαλιστές» που έχουν αναλάβει εργολαβικά την προστασία της εργατικής τάξης, φόρτωναν σ' ένα καμiónι τους 20 νεκρούς του Φέρεν-μπώτ «Χρυσή Αυγή» και τα έναπόθηταν εύλαβικά έξω από τα γραφεία του YEN. Ας σκεφθούν, λέω...

Κι ένα μικρό λάθος. Οι νεκροκομβολητές ανήκουν στη δύναμη της ΠΕΝΕΝ (Ναύτες), κι όχι της ΠΕΜΕΝ (Μηχανικοί) της οποίας τυγχάνω μέλος. Του ίδιου Φιράματος, του ίδιου κομματικού φορέα βέβαια, αλλά από άλλο ανέκδοτο.

Προσέξτε το Μ!

Φιλικά

Φίλιππος Φ. Φίλιππου

(Ο διαπράξας τό έπιμορφωτικόν πόνημα ΟΙ ΚΝΙΤΕΣ)

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ

(τήν καταγγελία των οπών πού γίνανε σκούπες)

Το άρθρο «Οπές και σκούπες» δημοσιεύτηκε τον Μάιο στο Σχολιαστή (τεύχος 2). Υπογράφηκε από τον ειδικό συνεργάτη μας. Ήταν πραγματικά διασκεδαστικό. Πολλοί ειπαν πώς είχε πλάκα, πώς έκανε πλάκα ο ειδικός συνεργάτης μας. Συμφωνούμε. Η πλάκα είναι πλάκα επειδή δεν είναι πλάκα: επειδή συμβαίνουν πολλά σοβαρά μέσα της. Θά δείτε πώς.

Οπές και σκούπες: πρόκειται ομολογουμένως για δημοσιογραφικά πετιχημένο τίτλο. Ταγκλά την φαντασία, είναι μεστός, θυμίζει, έν-θυμίζει, υπ-ενθυμίζει. Μόνο πού η «έπιτιχία» δεν είναι του ειδικού συνεργάτη μας, είναι της ιστορίας: από πολύ παλιά, από τον καιρό των προγόνων, αλλά όμως από μία συγκεκριμένη αρχή (κάθε τι ιστορικό, σαν ιστορικό, δηλ. προσωρινό, έχει μια αρχή και σίγουρα ένα τέλος, ας μην έχει τέλος η ίδια η ιστορία...) «κάποιες οπές» βαίνουν μαζί με σκούπες καθαρίζοντας σπιτικά: πάω στοιχήμα ότι αυτός ο τίτλος είναι εύρημα άνδρός ο οποίος, σαν γνωστό σύγχρονο ανδρικό δείγμα, δεν παρέλειψε να τελέσει τον πολύ απλόϊκό φεμινισμό του: σάστισε σχεδόν πού δεν γνωρίζουμε κοπέλες (τόσο το καλύτερο γι αυτές!) στην έσχατολογία. Πάντως, με εύρηματα τύπου «Οπές και σκούπες» σίγουρα δεν συμπαραστεκόμαστε την κουτσή Μαρία στον άγώνα της. Άλλωστε δεν μπορούμε. Ας νομίζουμε εμείς ότι το κάνουμε όταν της προτείνουμε τις αγάπες μας, τις κατανοήσεις, τις υποστηρίξεις, τους έρωτές μας, τις βοήθειές μας: οι εκμεταλλευτές ούδέποτε έχουν την εντύπωση ότι είναι εκμεταλλευτές. Τρία με τέσσερα άλλα σημεία στο άρθρο προσφέρονται και αυτά για σχολιασμό. Εμείς όμως σταματάμε εδώ: έτσι για πλάκα. Για να σπάσουμε και εμείς λίγη πλάκα: μή την κάνει όλη μόνος του ο ειδικός συνεργάτης.

Ο άλλος συνεργάτης

Κάλεσμα προς όλες τις αυτόνομες γυναικείες ομάδες

Από το '74 είμαστε σήμερα, μόνο μέσα στην Αθήνα, λειτουργήσαν και λειτουργούν πάνω από 50 αυτόνομες γυναικείες ομάδες, ενώ ανάλογες ομάδες υπήρξαν και υπάρχουν σε πολλές επαρχιακές πόλεις.

Πιστεύουμε ότι είναι καιρός πιά, σήμερα, ν' ανταλλάξουμε και να καταγράψουμε την έμπειρία όλων αυτών των ομάδων, την έμπειρία δηλαδή του αυτόνομου γυναικείου χώρου, ώστε μέσα από τη διαδικασία αυτή:

- να διαμορφώσουμε μία συνολικότερη αντίληψη για τα ζητήματα που μας αφορούν

- να δημιουργήσουμε νέες προοπτικές για την ύπαρξη και έκφρασή μας.

ΚΑΛΟΥΜΕ λοιπόν όλες τις αυτόνομες γυναικείες ομάδες καθώς και όσες γυναίκες συμμετείχαν ή συμμετέχουν σε κάποια απ' αυτές σε μία ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ το φθινόπωρο του '83.

Καλούμε όλες τις γυναίκες να έρθουν σ' επαφή μαζί μας για να παραλάβουν τα κείμενα και τα έρωτηματολόγια που έχουν γραφτεί για την καλύτερη προετοιμασία αυτής της ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ και την εκπροσώπηση όσο το δυνατόν περισσότερων απόψεων σ' αυτήν. (Τηλέφωνα: 3603577, 3631547, 7291726).

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αγαπητέ «Σχολιαστή»

Προσωπικά, θά συμφωνήσω με τον αναγνώστη σου Γιάννη Κάλλα ο οποίος στο δεύτερο τεύχος σου έπιασε την ανάγκη όριοθέτησης του περιοδικού. Μία προσεκτική ώστόσο ανάγνωση του ίδιου του δεύτερου τεύχους σου με έπεισε πώς η ανάγκη όριοθέτησης του περιοδικού αποκτά δραματικές διαστάσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά όρισμένα πολιτικά ρεύματα και πρόσωπα που δεν είχε μνημονεύσει ο αναγνώστης σου.

Συγκεκριμένα, ενώ μπορούμε να διακρίνουμε όρισμένα ψήγματα μιάς πρώτης όριοθέτησης απέναντι στον κ. Γ. Ράλλη (του οποίου σαφώς καταγγέλεται η «αριστοκρατική ιδιοσυγκρασία»), είμαι υποχρεωμένος να έπισημάνω ότι, σε άλλη στήλη άπουσιάζει παντελώς οποιαδήποτε διατύπωση που θά μπορούμε να έκληφθαι σαν όριοθέτηση απέναντι στον κ. Α. Ανδριανόπουλο. Βέβαια, ανεξάρτητα από το πολιτικό άνάστημα του άνδρος, ο κ. Ανδριανόπουλος ούδέποτε κατείχε και κατά τα φαινόμενα, ούτε θά αποκτήσει στο μέλλον θέση ιδιαίτερης βαρύτητας στον κομματικό μηχανισμό τον όποιον υπηρετεί. Μία όρισμένη, εν τούτοις, όριοθέτηση έπιβάλλεται ούτως ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγχυση μεταξύ «Σχολιαστή» και «Επικέντρων».

Φιλικά, Χ.Β.

Υστερόγραφον: Σε περίπτωση έσχάτης ανάγκης πιστεύω ότι μία κάποια λίσσα θά ήταν η όριοθέτηση του έκδοτη του περιοδικού από το τμή των πολιτικών του συνεργατών. Υπάρχει ακόμα καιρός...

Αγαπητέ «Σχολιαστή»

Πολλοί σύντροφοι στη Θεσ/νίκη συζητήσαμε σοβαρά για το θέμα του έξωφύλλου σου στο δεύτερο τεύχος. Βασικά συμφωνούμε - η γραμμή είναι σωστή, η υλοποίηση της όμως όχι πάντα. Είμαστε βέβαιοι όμως ότι τώρα μπορείς να προχωρήσεις ένα βήμα μπρός. Μετά τη γοητευτική καλλονή φόντο στο Μάρκο και τον Ήλιου προτείνουμε δίχως ένδοιασμούς και άριστερές προκαταλήψεις έξωφύλλο για τον Ιούνιο τον Πάολο Ρότσι, ή τον Μισέλ Πλατινί ή έστω τον Σάντρο Περίνι, πάντως όπωσδήποτε κάποιον από τη Γιουβέντους. Αν όμως θέλεις πολιτικό έξωφύλλο με τη στενή έννοια του όρου τότε δίχως άλλο φωτογραφία με Ιταλούς εργάτες της Fiat, από τους χιλιάδες που θά έλθουν στο μεγάλο τελικό.

Μπ. Ανθόπουλος

Ο Σχολιαστής δημοσιεύει όλα τα γράμματα πού παίρνει, αρκεί να υπογράφονται. Κι αυτό ανεξάρτητα αν θά δημοσιευτεί τό όνομα του συντάκτη τους. Γι' αυτό και δέ δημοσιεύουμε τό γράμμα του ΚΑΜ από τό Παγκράτι...

Σχολιαστής

Ίσσυρων 10 - Δαφνομήλη τηλ. 3630781
Κυκλοφορεί κάθε 1η του μήνα Τεύχος 30
1η Ιουνίου 1983 Δρχ 100

Ίδιοκτησία: «Γ. Πιτουρόπουλος και ΣΙΑ» ΕΕ. Φωτοσύνθεση: «Γ. Ασωντακιανός και Υίοι Ο.Ε.», Δουκ. Πλακεντίας 31 Φωτογράφιση: Λάκης Μαστραντώνης, Σκουφά 36. Έκτύπωση: Χ. Μοάτσας, Στρυμώνας 48. Συνδρομές: Έσωτερικού: 6 τεύχη Δρχ 600 - 12 τεύχη Δρχ 1200. Έξωτερικού: 6 τεύχη Δρχ 850 - Αμερική: 6 τεύχη Δρχ 1100.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Γιώργος Πιτουρόπουλος, Ίσσυρων 10 - Δαφνομήλη ΑΘΗΝΑ.

Έκδοτης: Γιώργος Πιτουρόπουλος, Ίσσυρων 10 - Δαφνομήλη. Διεύθυνση: Κώστας Βουρνάς, Παναγιώτης Παναγιώτου, Δημήτρης Ψαρράς. Πολιτικά θέματα: Χρήστος Βαλιάνος, Αναστασία Λαζαρίδου, Χρύσανθος Λαζαρίδης, Τάκης Μαστραντώνης, Γιάννης Μηλιάς. Διεθνή: Κύρα Αδάμ, Κ. Ανατολίτης, Στάθης Δελής, Οράτιος Σαββάρης, Αστέρης Στάγκος. Εκπαίδευση: Χριστόφορος Βερναρδάκης, Λεωνίδας Καστάνος, Χρήστος Μαχαίρας, Μ. Παπαδάκη, Τάκης Υπέρμαχος. Έλεύθερη Έρευνα: Νίκος Βαφειάδης, Μάκης Γιομπατζολιάς, Άντα Θεοδωρίδου, Γιώργος Οικονομέας, Τασούλα Χριστοδουλοπούλου. Κοινωνικά θέματα: Κατερίνα Ίατροπούλου, Γιάννης Κάλλας, Γιώργος Καραζάνος, Άντιγόνη Μαυρομάτη, Ζήνων Πισάλης, Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, Αγγελίκα Ψαρρά. Μουσική: Νότης Μουρουδής, Δημήτρης Οικονομάκης, Γιώργος Σταυρίδης. Θεάματα: Θρασύβουλος Γιατσιος, Μένης Θεοδωρίδης, Γιώργος Μακρής, Γιάννης Μαργαρίτης, Άντρέας Τύρος. Ίδιοκαρυσμοί: Νώντας Παπαμιχαήλ, Άρης Σαπουνάκης. Καλλιτεχνική Έπιμέλεια: Άκης Αηδόνης, Άντα Θεοδωρίδου, Ματίνα Καλογεράκου, Αποστόλης Μπουρινός, Σπύρος Παντελάκης, Άρης Σαπουνάκης.

Σκίτσος: Πέτρος Ζερβός, Σπύρος Παντελάκης, Γιάννης Χατζάκος. Κόμικ: Άρκας.